THEODORI BEZÆ VEZELII *Poëmata varia.*

SYLVÆ.
ELEGIÆ.
EPITAPHIA.
EPIGRAMM.
ICONES.
EMBLEMATA.

CATO CENSORIVS.
ABRAHAMVS SACRIFICANS.
CANTICVM CANTICORVM.

Omnia ab ipſo Auctore in ℣num nunc Corpus collecta & recognita.

Acceſſit Iac. Lectii V. Cl. Ionah. ſeu poetica paraphraſis ad eum vatem.



EXCVDEBAT IACOBVS STOER.

M. D. XCIX.

Generosæ & Antiquæ Nobilitatis viro, Domino WENCESLAO MORKOWSKY *de* ZASTRISELL, *Domino in* BOSKOWIZ & LETONIZ *Marchionatus Morauiæ Senatori, & S.C. M. Consiliario: Patruo, Tutori, ac Patri suo obseruando. NEC NON cæteris adgnatis meis vniuersis & singulis.*

WENCESLAVS MORKOVVSKI de ZASTRISELL Iunior.

S. P. D.

MAGNO & excellenti ingenio viri, quũ diuinitus illud sibi à summo rerum opifice datũ, agnouissent, vt sese illius se doctrinę penitus lederent, quicquid poterat laboris im-

pendi contemptis rebus aliis, ad inquirendæ veritatis studium, & ad bene merendũ de genere humano id omne contulerunt: existimantes, sine hoc indefesso studio homines hominum nomen nequaquam tueri posse, immò sibi in perpetuis ac plusquam Cimmeriis tenebris versandum esse. Hac in sententia & Pythagoras fuisse videtur, qui duo hominibus longè pulcherrima data esse dicebat, veritatem amplecti, & beneficiis operam dare: addens vtrumque cum Deorum immortalium operibus comparari posse. Quàm bene hoc cadat in D. Theodorum Bezam nostrum, organum illud Dei magnum, ac nobile, testãtur tot eius lucubrationes, à tot annis editæ, quas præsens suspicit ætas, posteritas mirabitur: quo viro, mihi, cui ex singulari Dei prouidentia contigit cum eo domesticè ac familiariter viuere, nullum vel pietatis, vel prudentiæ, vel denique virtutum omnium quæ virum verè nobilem deceãt, exemplum contigit videre illustrius: &,

quod

quod me magis mouet, quódque per omnem vitam in hoc circumferam pectore, cuius summo ingenio, summo cum iudicio coniuncto, summa ætas nihil deterit. Ad veritatis quod attinet studium, quo ardore, & zelo illud amplexus fuerit, iuuenis etiam quibus & quot periculis sese obiecerit, quomodo patriam, parentes, cognatos, & alia huius vitæ commoda lubens deseruerit: testatur. Confessio ad parentem scripta, Confessio, inquam, qua plurimæ Ecclesiæ nunc pro sua vtuntur: testatur Historia Gallica, & patet hoc Orbi Christiano. Quantum verò mereri studuerit, immò quantum bene meritus sit de Ecclesia & Christi gloria: quantum de bonis literis, quorum vel solo nomine in omnium eruditorum pectoribus consecratus dicatúsque semper stabit ac manebit: quantum denique de multis aliis, ego mihi dicere nõ sumo, & satius esse iudicio tantis de rebus tacere, quàm pauca dicere. Certe D.O.M.

hunc virum hoc videtur finxisse consilio, vt haberent alij quem imitarentur, cuius similes esse vellent. Videbor fortasse etiã, dum hæc pauca profero, viro modestissimo, si hæc legat, nimiùm in sui laudatione profusus, ego mihi nimium parcus. Sed vt ad propositum descendam, inter D. Bezæ merita infinita, refero ego, & mecum referunt alij, scripta quoque eius poëtica. Quum enim Deus hoc ingenium constituisset omni bonorum genere cumulare, noluit ornamento hoc carere, poëtica videlicet facultate, de qua non minùs verè quàm eleganter Venusinus noster: *putes hunc esse poëtam, Ingenium cui sit, cui mens diuinior*. Itaque ipsi vt in alijs, ita in hac quoque arte laudatissima excellere datum est, & ita excellere, vt etiam princeps sit habitus Epigrammatis præsertim scribendi, iam tum ætatis, quum in Gallia florerent eruditissimi, Ioannes Stracelius, Adrianus Turnebus, Georgius Buchananus, Ioannes Teuius, Antonius Goueanus, Mellinus San-

Sangellaſius, Salmonius Macrinus. Quid?
& ipſis Italis admirationi fuit, inter quos
tum facilè præſtantiſſimus habebatur M.
Antonius Flaminius; qui non veritus eſt
de D. Beza, quum Franciſci ſecundi Ge-
nethliacon conſcripſiſſet, in hanc erum-
pere vocem, nunc demum ſeſe agnoſcere
Muſas ſuperatis Alpibus in Gallias pe-
netraſſe. Non autem hîc loquor de præ-
claro illo opere poetico, vtpote Pſalterio
Gallicano, quod ita exceptum fuit, vt e-
tiam in Germanicam, Bohemicam, An-
glicanam, Scoticam, & plures linguas feli-
citer ſit tranſlatum, quódque cantant, ac
in deliciis habent Eccleſiæ Orthodoxæ
omnes: neque de illo loquor, in quo Pſal-
terium totum variis carminum generi-
bus, Latinè reddidit eruditiſſimè, & pene
ad verbum, vitatis quantum potuit fieri
paraphraſibus, quod facilè ex comparatio-
ne cum magno illo Buchanano apparere
poterit. Omitto etiam Canticum illud
Canticorum Solomonis, verſibus tro-

chaicis dimetris catalecticis ita adornatum, vt facilè alios à ſimili conatu abſterrere poſſit. Sed de hoc opere oratio inſtituitur quod nunc in lucem damus, quo Bezam non minus meritum eſſe affirmo, quàm in ſcriptis ſuis aliis. An enim hoc non eſt bene mereri, ſi virtutem ſuis ornes laudibus, latentem in bonis ingeniis excites: ſi vitia virtuti obſtantia deteſteris & quantum in te eſt, tollas: ſi honeſtam de functorum, & quos Deus aliis prælucere voluit, memoriam in vitam reuoces? Quæ omnia, & plura, quàm hîc ſint præſtita diiudicanda & amplificanda relinquo amicis, viris laudatis. Ij enim in cauſa ſunt, ij multiplicibus tandem effecerunt precibus, vt opus hoc ab ipſo auctore in hac ſũma ſenecta, in tantis occupationibus ſit collectum & recognitum. Sed recenſendæ ſunt cauſæ, quibus hoc vt faceret, paſſus ſibi eſt ab amicis perſuaderi. Intellexit enim & pro certo compertum habuit, Iuuenilia iſta ſua

ſta ſua poemata ab Aduerſariis, non tam in ſui, quàm in Dei ipſius odium, ſubinde recudi, & hoc non tantùm, ſed & multo indigniora effingi ac addi. Quæ ſanè audacia, vel impietas potiùs deteſtanda eſt & intolerabilis. Scripſit illa D. Beza, liberiùs quidem, ſed iuuenis admodum, & adhortante viro optimo doctiſſimóque Meliore Volmario præceptore ſuo, edidit, incitatus inſuper exemplis, tam recentiorum, quàm veterum. Sed quàm primùm Chriſti cognitione fuiſſet imbutus, & veræ Eccleſiæ ciuis factus eſſet, nemo iſta priùs, nemo ſeueriùs, & quidem publicè, quàm ipſe D. Beza damnauit: & ab eo tempore omnia ſua dicta & ſcripta in ſolius Redemptoris ſui laudem direxit. Grauis equidem hæc cauſa, ſed & altera nõ parum quoque ponderis habet. Admonitus enim fuit, & à non paucis ſua iſta vndique colligi poemata, ea præſertim quæ nondũ edita: & futurũ vt publicentur,

inſcio, ſiue etiam inuito auctore: quod ferre nec potuit, nec debuit, ne ab amiciſſimis quidem: edoctus exemplis aliorum eximiorum virorum, qui ab iſtis collectoribus magis deformati, quàm ornati fuerunt. Quibus de cauſis coactus ferè fuit hunc vt in modum præſens opus colligeret & recognoſceret. Quum autem nihil minùs ille cogitaret, quàm de editione, & mihi ex domeſtica eius dulciſſimáque conuerſatione in patriam eſſet redeundum, placuit viro optimo, & ad omnem humanitatis laudem facto, in perpetuam amicitiæ noſtræ memoriam, hoc opere me, præter omnem expectationẽ, donare, & arbitrio meo rem totam committere. Ego verò gauiſus tanti viri erga me beneuolentia immortali, ne quid temerè ſtatuerem, communicaui iſta, tam cum meis, quàm cum D. Bezæ amiciſſimis. Illis itaque non tantum conſentientibus, verùm etiam ſeriò adhortantibus, ac vrgentibus, prodeunt hæc Poemata:

Poëma-

Poemata hæc dico, in quibus Musæ & Charites ipsæ tenellos suos digitos fraganti rosarum succo delibutos, vt in Callimachi poematis olim, abluisse sunt visæ: spe non dubia fretus D. Bezam hanc editionem in optimam accepturum partem. Tibi verò, Patrue obseruande, ac vobis omnibus, Agnati charissimi, donum hoc vicissim dono, offero, vobis dico, & consecro: Quibus potiùs? Sed tibi in primis, Patrue, pater, & tutor, qui ab ipsa pueritia mea parentis erga me vice defunctus es, qui secundùm Deum causa es bonorum meorum omnium. Tua paterna cura & prudentia factum, vt præclaros illos viros ad studium illud sapientiæ mihi præeuntes audiuerim: ex quibus honoris ac gratitudinis causâ nomino Melchiorem Tilesium, Laurentium Circlerum, Ioannem Theopoldum, Gregorium Bersmannum, VVolfangum Amlingum, Ioannem Iacobum Grynæum, & tandem ipsum hunc nostrum D. Theodorum Bezam.

Ante omnia mihi ſæpe occurrit, quanto cum fructu, vnà cum multis alijs generoſis adoleſcentibus prima iecerim literarum fundamenta in illuſtri ac celebri Schola Brigenſi Sileſiorum:& propterea nunquam intermitto bene precari Illuſtriſſimo, Reuerendiſſimóque Principi, ac Domino, D.Ioachimo Friderico,Duci Lignicenſi,& Brigenſi,præpoſito Magdeburgenſi, &c. nutritio eius ſcholæ benigniſſimo: optans ſimul & optaturus ſemper, vt Filij quoque celſitudinis ſuæ Illuſtriſſimi, parentis & maiorum laudatiſſimis inſiſtant veſtigiis, ſicuti magna iam de illis ſpes affulget,in primis de natu maiore, Principe Ioanne Chriſtiano. Hoc meum votum augeri ſentio, quoties recordor (nunquam autem non recordor) eiuſdem laudatiſſimi Principis beneficio quum iam eſſem in extera mittendus loca, ac ſtudiorum itinerúmque meorum curſus eſſet abſoluendus, Ioannem Paludium Brigenſem, ſingulari quodam fato mihi

mihi fuiſſe præfectum. Ille enim quantum de me & familia mea, vt paucis multa dicam, meritus ſit, teſtatum reliquit ipſe D. Beza in Præfatione ſua Viri mei Nobilis, & ego apud omnes bonos prædicare non deſino, donec is qui ſum, eſſe deſinam. Vides igitur, vt, dum alios laudo, te ipſum laudo ex cuius fonte & cura fideli hæc proficiſcuntur. Precor autem ex animo, cùm bona tibi omnia, tum etiam hoc, vt non minori cum felicitate ac laude, atque etiam ſub eodem Ioanne Paludio, adminiſtrari contingat tutelam Georgij Sigiſmundi Prakſchicky de Zaſtriſell, patruelis noſtri, omnibus nobis chariſſimi, &, ſiue ingenium, ſiue induſtriam ſpectemus, non vulgaris expectationis. Sed effeciſti iam, vt ille & in hoſpitio & in conuictu, tam ſua, quàm familiæ totius cum laude, apud D. Bezam mihi ſucceſſerit. Habet prætererea ſtimulum veræ ſectandæ gloriæ Georgius Sigiſmundus, quod olim parenti ſuo à clariſſimo illo Eſromo Rudingero,

Psalterij à se editi tomus alter est dicatus.
Habet & populares suos, D. Ladislaum Baronem Zerotinum, cum præfecto Georgio Scherhakelio ab Harttenfels: & D. Zdenkonem Brtnicensem, Baronem Valsteinium, cum ephoro suo Adamo Ropalio à Riffemberg, alióśque amicos Generosissimos, qui suis virtutibus currenti calcar addere possent. Eorum enim, quos nominaui studia, peregrinationes, & conatus, ad hunc finem omninò sunt directi, vt exemplo sint posteris, suísque consiliis aliquando Rempublicam & patriam iuuent. Sed & magnas data hac occasione, atque immortales habeo gratias, Illustrissimo Heroi, ac Domino Carolo Baroni Zerotino, Arte & Marte clarissimo, perpetuo Morauiæ, ac familiæ Zerotinorum ornamento, Cognato nostro multis nominibus obseruando, quòd literis suis ac cōmēdationibus chariores nos D. Bezæ efficere studuerit & dignatus sit: vnde, quū nō exigua mihi fluxerint cōmoda, precamur
Deum

Deum vt nobis hunc Carolum diu seruet incolumem, florentem, de patria bonísque omnibus bene merentē. Ita enim audiui ab exteris peregrinātibus, qui se quū in Germaniam irent, studio suo satisfecisse non sunt arbitrati, nisi & Morauiam viderint: neque cùm in Morauiam venissent, nisi Caroli Zerotini aspectu & collocutione fruerentur. Huic similem ferè laudem in vicina Bohemia ab exteris obtinet & iam diu obtinuit vir magnificus D. Venceslaus Budovvicius à Budovva S. Cæs. M. Consiliarius, communis amicus noster. Sed ad te redeo, obseruande Domine Patrue, Pater, & Tutor, obnixè rogans, vt tibi & toti nostræ familiæ preciosum hunc thesaurum commendatum esse sinas. Et quia D. Bezæ placuit eleganti Epigrammate nostra exornare insignia, visum fuit ea hîc adiicere. Priora verò quæ sunt, illis nunc vtimur, & vsi fuerunt maiores nostri. Altera antiquiora videntur, sed eadem sunt, & inuenta non ita pridem in agro quodam nostro,

quibus aliquis ex noſtra familia ante aliquot centum annos, in Senatu patriæ (vt certo animaduertimus) ad confirmandum conſilium quoddam publicum, quod adhuc reſeruatur, vſus fuit. Nec intermittere hoc loco poſſum, quid de nobis Morauiæ ſcribat Hiſtoricus. Ille enim multis probare conatur rationibus, familiam Zaſtriſellorum ex Galliis oriundam. Quicquid ſit, grata nobis eſſe debet iſta cum Gallis amicitia, inprimis D. Bezæ viri nobiliſſimi erga nos omnes beneuolentia ſingularis. Viuat igitur Beza cum ſuis omnibus, viuat iterum atque iterum, cui placidam optamus ſenectam, cui officia noſtra deferimus omnia. Scripſi ex arce Boſcovicenſi, Menſe Martio. cIↄ. Iↄ. XCVII.

AD

AD GENEROSVM ET NOBILISsimum D. Vencesłaum M. de Zastrisell, elegantissima Th. Bezæ Poëmata publicantem.

O Te mirificis venerandum dotibus, ô te
Ter Zastriselli diuitem!
Nimirum sua non tantùm claustrisque scrinisque
Plebes recondit vilior:
Immò arcana potens Stagiraei scripta magistri,
Orbi Philippus inuidet.
At tu, noster opes tibi quas donauerat vni
Cunctis fruendas exhibes.
Sic sua quæ immeritis nimiū nimiúmq; modestus
Damnarat ignibus Maro,
Iā Varus, iā Tucca, bonis iam carmina iussit
Prostare Cæsar posteris.
Sic generosa suo diduci è palmite vitis
Lætas sinit propagines:
Sic gazas gremio Tellus fœcunda latentes
Cunctis fruendas exhibet:
Denique & Omnipotēs sic munera lucis & auræ
Facit benignus publica.
Et propriâ sine labe suos Sol aureus ignes
Præbet fruendos omnibus.
Mirum igitur dictu, lauro non dispare dispar
Ambos venustat indoles,
Cōmendatq; pium pariter mēs sobria BEZAM,
Munifica ZASTRISELLIVM.

IAC. LECTIVS.

**

AD EVNDEM.

Non sola vatum nobilior cohors
Laudes meretur, pollice quæ lyras
Dulci retractans digna Phœbo,
Digna canit Charitum choreis.

Parem reportat postuenientibus
Seclis honorem qui melicribus
Fauet camoenis, Palladísque
Doctificas veneratur artes,

Frontéque lauru Pieria colit
Semper virentes: nec carie sinit
Squallente morderi specuve
Tartareo monumenta mergi,

Quæ docta finxit Thespiadum manus,
Et laudat auspex Cynthius. Hinc decus
Auxit superbum qui ferocem
Rex Macedo Babylona vicit,

Atque ipse Cæsar qui Pharias rates
Mersit profundis fluctibus Actij,
Thuscúsque Mæcœnas, & omni
Scipiades memorandus æuo.

Hi dona pluris Pegasidum Indicis
Fecere gemmis. Nam capiunt citas
Obliuiones, si diserto
Vate carent benefacta Regum,

Sed vecta cunctis temporibus manet
Virtus sonoro carminis alite,

Ridëtque Saturni volucris
Inuidiam, rabidósque dentes.

Hoc, Zastriselli, tramite prouidus
Mansura poscis præmia gloriæ,
Quum bella te dulci gerentem
Pro patria laribúsque charis

Idem Thaliæ pellit amor bonos
Probare semper Phœbigenûm choros:
Et, Bezæ quos olim sonauit
Doctiloquus grauiore plectro

Vulgare versus, & Morauûm vrbibus
Monstrare alumnum Calliopes, sacra
Cui Delius lucens venustat
Fronde caput, faciléque Musæ.

Quem voce Gallus Nectarea modos
Fundentem amænos suspicit, & potens
Anglus duellis, accolæque
Eridani, rigidúsque Teuto,

Et Belga fortis quem Polyhymnia
Miti renidens lumine conspicit.
Et longa cui per bella crescit
Dulcisonæ studium Camœne,

At, Beza quamuis ludicra nunc vocet,
Leuésque gerras carmina, arundine
Quæ puriori lusit olim,
Et rapidis, nimium seuerus,

Flammis cremari mandet (ad igneas

Quòd tendat arces, quæque decent pios
Mystas, & vrgentis senectæ
Damna leuant miseranda, Christum
Spirare toto pectore gestiat:)
Parêre iussis talibus haud licet,
Nec luce fas vnquam labores
Perpetua violare dignos.
Quæ scripta quondam iusserat ignibus
Sæuis aduri grandiloquus Maro,
Seruauit Augustus, vetustæ
Fata vetans iterare Troiæ.

IO. IACOMOTVS BARRENSIS.

EPIGRAMMA GEORGII Buchanani iam olim ad Th. Bezam scriptum.

PRæsul optime, sacra Christiana
Qui castè colis & facis canisque,
Ad te carmina mitto, nec Latino,
Nec Graio sale tincta, sed Britannis
Nata in montibus, horrida sub arcto,
Nec cœlo neque seculo erudito.
Quæ si iudicio tuo probentur,
Vt claßis modò in vltimæ referri
Poßint centurias, nihil timebo
Censuram inuidiæ, nihil morabor
Senatus critici seueritatem,
Nihil grammaticas tribus: mihi vnus
Tu es curia, censor, & Quirites.

THEODORI BEZÆ SYLVÆ.

DEVOTIO P. DECII PAtris.ex T.Liuij historiarum libro octauo.

Sylua I.

IAM Romana acies verti, iam cedere lauo
Cœperat in cornu virtus Romana, nec vllum
Subsidium est:patriæ Decius quum totus amore
Feruidus, & trepidos manibus vultuq; moratus,
Quò ruitis?(dixit)quò virtus prisca recessit?
Vnde fuga hæc?vnde iste timor?vos cedere notis
Hostibus,& toties victis dare terga Latinis?
At moueat iurata fides,sanctique Senatus
Imperiũ:moueántque foci,mouеántq; penates.
Dixerat.interea victor fugientibus hostis,
Imminet,& trepidi nutant hinc inde Quiritis.
Ille autem intrepidus,Quos consul sistere voce
Non potui,(dixit)reuocabo morte.sacrati
Me dudum hoc vates monuere,iecúrque recisum
Ergo age sacrorum ô custos,concepta profare

Carmina: Romanis consulsit victima: nostro
Sanguine quæratur victoria. sanguine nostro
Placentur sæui manes, placetur Erinnys.
Mox igitur prætextam armis imponere iussus,
Velatúsque caput, mentóque innixus, & imis
Subiecto pedibus telo fortissimus heros
His se deuouit verbis, præfante ministro:
Iane, & tu custos Capitoli Iuppiter, audi,
Et gemini Romæ auctores, Mauórsque Quirineq́ꝫ,
Et reliqua in nostris notissima numina fastis:
Vos etiam, ó, manes Deciū hæc audite precantē.
Si qua premit patriā Nemesis, nūc vincere Romā
Crimina si qua vetant, Decius luat omnia solus.
Seruetur patria incolumis, pulsóque Latino,
Sublimes ducant Romani ex hoste triumphos.
Interea, collega, aciem patriámque tuere:
Ominor ecce fugam moriens mortemq́ꝫ Latinis.
Desierat: faciem lux protinus occupat ingens.
Qualis post noctis tenebras fulgore corusco
Emicat, & totum illustrat Sol aureus orbem.
Talis equo insiliens Decius sublimis habenas
Laxat, & in medios volat imperterritus hostes.
Illum fulgentémque armis, cinctúque Gabino,
Ipse admiratur Veseris, miratur & ipse
Iuppiter, & læuum tonat, audito omine læti
Prospiciunt Romani omnes, oculísque sequuntur,
Consubis attoniti facto. Iam terga Latinus
Vertit, & aduentu vnius mutata repentè
Sors omnis: redeunt acies, animísque receptis,

Instat

Instat victori victus, tandémque feroces
Romanus pellit, Decio moriente, Latinos.
At si homines docuit patriæ postponere vitam
Vana superstitio, quantò nos iustius omnes,
Vere Deus, tibi nos & nostro sacrabimus vni?

MORS CICERONIS, EX T. Liuij historiarum libro CXX.

Sylua II.

ERgo vt ventorum rabiē, pelagique furorem
Tullius indomitum aspexit, Conuertite vela,
(Dixit) & huic tandem moriturum reddite ripæ.
Scilicet has grates gladiis erepta tuorum
Patria persolues? Nec plura effatus, ab imo
Corde trahens gemitus memoratæ ad nomina Romæ,
Imbre oculos lacrymísque genas impleuit obortis.
At, licèt aßiduis exercita turba periclis,
Inuiti lacrymas nautæ tenuere, diúque
Obnixi frustra sæuos transcendere fluctus,
Inuiti iratis laxarunt carbasa ventis,
Et tandem incolumem statuerunt littore proram.
Descendit mœstus Cicero, multóque labore
Mēbra trahit cōfecta senex, simul vndiq; magna
Circunstabat herum seruorum turba, periclis
Nec nimium stupefacta suis, nec tempore duro
Pollicitam fractura fidem. Pars apparat enses,
Pars domino adsistit, cæcáque ambage viarum

Lecticæ impositum ducunt, si fallere sæuos
Carnificum possint gladios. Sic Tullius ibat,
Tullius ille togæ princeps, magnique Senatus:
Quum procul aduentare viros, inimicáque signa
Conspicit, & stricto mortem procul ense minantẽ
Poppilium, cuius quondam seruauerat ipse
Fortunas vitámque rei, quum libera Roma
Olim illum audiret mirareturque tonantem.
Iã quoque sæuus adest poscitque Herẽnius hostem.
Quid faciat? nũ fortè manus protẽdat inermes,
Aut mercede petat veniã? num flectere verbis
Defensi quondam conetur militis iras?
Hoc virtus ætásque vetant. & pectore in alto
Fixus amor patriæ: Romæque cadentis imago:
Vertite (ait) currus plenis curratur habenis
Immeritam in mortem. Bruti Caßique beatæ
Viuite vos animæ: quòd si non omnia nobis
Fata nocent, forsan neque nos moriemur inulti.
Iam vixi mihi Roma satis, me vita vereri
Acta vetat nigræ damnosa obliuia mortis.
Occide: at noscent venturi cuncta nepotes.
AEternamq; dabunt moriente hæc funera vitam
Immò (aut fallor ego, & frustra tibi Roma creatus
Augur erã quondã) non semper amica fauebit,
Antoni, fortuna tibi: ciuésque peremptos
Tempus erit victrix à te quo Roma reposcat,
Me iuuet interea meliores quærere sede,
Desierat: iugulúmque parans, immota tenebat,
Ora senex. Illum properantem in fata nec ipsi

Aspiciunt.

Aspiciunt equites læti: positóque furore,
Vt glabrum vidére caput canamque senectam,
Vix tandem inuiti lacrymas tenére cadentes,
Ipsique è manibus gladij cecidére cruentis.
Vnus torua ferox torquens Herennius ora,
Degenerens quid statis? ait: simul ense superbo
Colla secat, nec adhuc satiatum cæde scelestum
Adiunxisse iuuat sceleri scelus. Ergo disertis
Ausas Antoni vitam signare tabellis
Cadit & ipse manus. Morientē vidit ab alto
Inuitus cœlo Phœbus: piceáque refertur
Nube caput texisse diu, fleuére cadentem
Et flebunt Latiæ æternum Graiæque camœnæ.
Flexanimis vero Pitho (mirabile dictu)
Sueta illi quondam, tum res, tū verba loquenti
Suggerere, & suaui conspergere nectare linguam,
Vt patuit iugulus, moriente aufugit amico:
Et terras, eheu, nunquam reditura, reliquit.
Poppilius volat interea, truncóque relicto,
Antoni portat sæuis spectacula mensis.

NATALIA DOMINI.

Sylua III.

PEruigiles alius longa in conuiuia noctes,
Gaudia consumptas aut in furtiua tenebras,
Infami celebret captans ex carmine nomen:
At tu sancta meis potiùs sacrata camœnis

Materies, ô nox, esto, qua virginis olim
Clausa licèt sacro patuerunt viscera partu,
Viscera quæ cœli tempestatúmque potentem
Gestauere Deum, tandémque illæsa dedêre
Humanis cernendum oculis: tu conscia partus
Vna noui, tu nascentis primordia Lucis
Luce prior nox vidisti, dignissima Lucis
Nomine, non Noctis quæ cæca & nigra vocatur:
Illius primos Solis quæ senserit ortus,
Ipse accepta refert clarus cui lumina Titan,
Et quæcunque micant splendenti sydera cœlo:
Tu teneri primos vagitus prima puelli,
Tu primos cœli plausus, tu gaudia mundi
Audisti, nox ô felix, quum læta volantum
Ad Domini cunas resonarent agmina fratrum,
Et Domino totus nascenti applauderet orbis.
Tu vili impositum fœno, stabulóque iacentem
Es mirata simul, simul es miserata puellum.
Tu quoque pastorum pietatem, & nescia fraudis
Pectora mirata es, quum Tityrus inde relictis
Accurrens gregibus, CHRISTI natalia lætus
Viseret: hinc caderet Damœtas, surgeret Aegõ:
Dum cœli monitis & claro numinis ore
Attoniti, puerum properant inuisere regem.
Quid castæ matris curas, immixtáque curis
Gaudia commemorẽ? dum tanto pignore, cœli
Consortem agnoscit sese, natúmque tuetur
In gremio, nasci quem vix dum senserat ipsa,
Parturiens, pariensque simul, virgóque, parénsque.

At vos interea spatiosa per atria reges,
Aut medios inter lusus, turpésque luparum
Fortè greges miseri infelix traducitis æuum,
Aut saturo efflatis pigros è pectore somnos?
Gens inuisa Dio, magni quam rector olympi
Et quondam spreuit nascens, & natus abhorret.
Felices tenebræ, quantumuis clara diei
Lux collata quibus, non lux, sed opaca videtur
Nox potiùs. Nã certa diem sua tẽpora claudunt,
Et vicibus certis Phœbus surgitque caditque.
Est quoque quũ ingratæ vicinus ab orbe sororis
Sic premitur, nigra vt tectus ferrugine vultum,
Quod reliquis præbet lumenq; iubarq; requirat.
At vobis, tenebræ, qui præbet lumina Titan,
Phosphorus ipse sibi est, & non finitus horizon,
Sed cur postremo patres te mense locarunt,
O nox, quam nostræ testem appellare salutis
Et decet, & fas est? cur non hæc inchoat annum
Nox, quæ felicis spem nobis reddidit æui?
Scilicet exactos quæ nox finire labores
Spondet, & æterne promittit munera pacis,
Iure etiam exactum nobis hæc terminat annum.
Adde quòd hoc primùm redituri tempore Phœbi
Spem capimus, ductore capro. Iure ergo reuectos
Vno mense duos olim memorare vetustas
Instituit soles: iure ô nox fausta, piorum
Religione patrum, toto vigilaris in orbe,
Applausúque sonas: sed non quatere orgia qualem
Consuerant. madido fierent quum sacra Lyæo,

Sed qualem decet esse virum, queis pectore in alt
Mens habitat, cæli patrium quæ spirat amorem.
Ipse equidem tibi sacra feram, nox sacra, quotani
Solennésque preces addam, ô nox optima nostris
Materies nimium felix inuenta camœnis.

PRÆFATIO POETICA IN Psalmum Dauidis LI.
Sylua IV.

Fortè pererratis cælo, terraque, marique,
Ales Amor, (dæmon quo non est certior vllus
Mortale Pulchri falsa sub imagine mentes
Fallere, lethalíque atimos afflare veneno)
Inuisæ sacras Iudææ callidus vrbes
Venerat: & iam tum magno molimine regem
[illegible] tem intuitus Solymas feliciter arces,
Progeniemque memor Iessæo ex sanguine duci,
Venturam Satanæ excidio. Satanæque ministris,
Méne, (ait) à prima qui victor origine mundi
His homines domui telis, horrendaque seclo
Diluuia inuexi (laus est hæc nostra) priori:
Cui Nino, ingentemq́ incesta Semiramis vrbem
Sacrauit, nostras testantia mœnia vires:
Cui Sodome versa in cineres, ambustáque longè
In tenues abiit regio vicina fauillas:
Quo duce mille furens armauit Græcia naues,
Et nunc Troia nouem iacet oppugnata per annos:

Qui

Qui prius indomitũ (q͞d nõ mihi fæmina præstat?)
Sampsonem insano fregi meretricis amore:
Iessiadæ vnius non posse abrumpere capta,
Diuinisque procul curis auertere mentem?
Dixerat iratus, pharetráque accinctus & arcu
Tandem ad Bersabes conuertit lumina vultus:
Bersabes, qua non formosior altera cunctas
Isacidûm populos inter numerata puellas,
Sed coniuncta viro, & mater iam digna videri.
Et mox tam raras mortali in corpore dotes
Miratus, iuuat hinc (inquit) vibrare sagittas.
Este procul tela & pharetræ. nanq; ista ministrãt
Lumina tela mihi. hinc regum Mauortia corda,
Fallor ego, aut infans olim vicisse Cupido
Credar, & hæc varias spargetur fama per vrbes.
Sic ait: & subito pharetraque arcuq; relictis,
Aereum indutus corpus (mirabile dictu)
Callidus affectans formosam hinc inde puellam,
Obseruat tacitus furtim: tandémque repertis
Sese oculis infert, claróque in lumine condit.
Hanc igitur casu, vitreo tum fonte lauantem,
Nescio quid meditans sublimi Dauid ab arce
Conspexit, vir nec cuiquam pietate secundus,
Nec quoquam inferior vates, seu fundere dulce
Ore melos, digitis seu tangere plectra iuuaret.
Quid non audet Amor? regis doctique piique
Protinus excusso violauit lumine telo:
At pauidus tanto caligat lumine Dauid.
Ecce irrumpit Amor dominus, sparisque venenis

Senſibus, humenti mox calfacit oſſa calore,
Atque imo tandem infligit ſub pectore vulnus:
Mẽs quoque victa labat, flãmiſq; oppreſſa fatiſci
Ipſe ſui oblitus cæcas ſub pectore flammas
Dauid alit, nec iam ſtudiis incumbit honeſtis,
Nec ſibi iam quærit ſeſe quibus artibus ipſe
Aſſerat: hoc vnum noctúque diúque labore
Sollicitus voluit magno, qua callidus arte
Efficiat forma vt tandem potiatur amata.
Quid faciat? blandis adiungit munera dictis.
Paret Berſabe: tumido ſic addita ventri
Sarcina. ſed nondum Dauid ſua gaudia credit
Plena ſatis: res ipſa placet, criménque probatur:
At metuit famam, dicique recuſat adulter,
Adde onus ignaro conceptum coniuge: quippe
Fortè aberat longè Vrias & tempore in illo
Pro patriæ afflictæ rebus, populique ſalute
Tractabat gladios miles. reuocatur in vrbem
Principis imperio: paret, caſtriſque relictis
Iuſſus adeſt. Illum nec formoſiſſima coniux,
Nec nati traxere domum, ſed principis aulam
Ingreditur properans. ſimulato plurima vultu
Inquirit Dauid, quam tandem exercitus vrbem
Obſideat, quibus incluſus ſit mœnibus hoſtis,
Euentu quonam pugnatum. ſingula pandit
Ille, nec infelix nouit quàm dira parentur.
Quippe, licèt menſa exceptum, vinóque madentẽ,
Coniugis vt ſpreuiſſe thoros, auláque manere
Aſsiduum vidit Dauid, iam cenſet apertum

Omne

Omne nefas, iam facta palam sua crimina credit
Vis igitur, sed tecta placet: capitique parantur
Coniugis insidiæ quid non audetis amantes?
Iam nil iura Valent, nil magni iussa Tonantis,
Expertúsque Deus toties: iam Victus amore
Ipse odit sese. O semper nocitura Voluptas,
Vt transuersa rapis mortalia pectora tecum!
Nox erat, & latè carpebant omnia somnos:
At Vigil insano fraudes in pectore Dauid
Mille parat: calamum tandem poscitque tabellas
Et se de patriæ rebus dum scribere multa
Versutus simulat, Versa in contraria mente,
Imperat Vt pugnæ statuatur in ordine primus
Vrias, primúsque ruat moriturus in hostes.
Ergo Vt prima dedit Venientis signa diei
Lucifer, Vriam mox in sua castra reuerti
Rex iubet, inscriptásque duci perferre tabellas.
Lætus at ille Volat, nec se sua fata tenere
Clausa manu nouit: tandémque in fronte locatus
Immeritam infelix petiit per Vulnera mortem.
Hæc Pater omnipotens ex alto singula cælo
Cernebat, iam tum iratus, quum cedere fœdi
Imperio insanum regem spectaret Amoris.
Vt Verò insontem cecidisse agnouit amicum,
Et fuso hostiles gladios tinxisse cruore,
Tũ demum infremuit totus, Vultumq; serenum
Iratus posuit: tremuerunt omnia latè,
Terribilique procul sonuerunt astra tumultu.
Protinus exorto compleri murmure cælum

Turbato cœpit Domino: veniúntque frequentes
Aligeri fratres, quę tanti causa tumultus
Inter se rogitant trepidi, quæ litis origo,
Quos hæc ira notet: num totas fulmine terras
Perdere fortè paret, num cœli extrudere ciues,
Aut priscũ reuocare chaos. quippe affore tempus
Audierant, ipsos olim quo verteret orbes
Cœlorum, & totum flammis misceret olympum.
Cœlorum in medio, quà se super omnia tollit
Sublimis moles mundum complexa rotundum,
Stat thronus & gemmis totus conflatus & auro:
Hîc superûm residet Princeps, hinc singula cernẽs
Temperat æterno componitque omnia nutu.
Hunc geminæ circum dicuntur stare sorores,
Iustitia, & placido lenis Clementia vultu.
Altera districto cunctis velut ense minatur,
Turbatísque oculis testatur pectoris iras:
Altera blanditúrque oculis, similísque precanti
Vertere commoti memoratur numinis iras.
Huc igitur postquam conuenêre vndique diui,
Tũ Pater iratus. Quænã hæc dementia? quænam
Improbitas, (inquit) nostrũ cõtemnere numen
Mortales audere viros, & pectere ferri
Indomito auctorem contra? quid plurima fando
Commemorẽ? terráque datas totius habenas,
Et maris imperium: liquidóque volantia cœlo?
Mentem ego diuinam tribui, quæ libera mortem
Despiceret, quæ me, quæ cœli edisceret orbes.
Hoc cunctis commune bonum. Quid propria natis

Commoda nunc referam toties concessa Iacobi?
Vos meministis enim regis contusa superbi
Pectora, vos medio gradientes æquore turmas,
Deletásque acies scitis, partósque triumphos.
Scitis vt in terras summo descendere cælo
Sustinui, vt leges illis & iura tuendæ
Sancirem vitæ: nostri quoque testis amoris
Sol erit, assueto vetitus descendere cursu:
Et scissæ Iordanis aquæ, sonitúque tubarum
Captæ vrbes, pulsíque sua ditione tyranni.
Hæc illis igitur tribui: quid maxima vero
Tot bona commemorem Iessæo præstita vati?
Illi ego pastori memini tribuisse coronam,
Ereptóque pedo sceptum donasse ferendum:
Quinetiam vasto memini eripuisse giganti:
Quúmque graues vrgere minas odiúmque Saulis
Sensissem, tutum ipse dedi (miseratus egentis)
Exilium, & placida florentia regna quiete.
Nunc tamen antiquos mores imitatus auorum,
Oblitúsque mei, nec cæli spernere legis,
Nec scelus infandum sceleri iunxisse veretur.
Hinc leges, hinc iura iacent violata sacrati
Coniugij, hinc noster non digna morte peremptus
Vindictam petit Vrias. nunc ergo superbum
Vlciscar regis pectus, populúmque ferocem
Delebo iratus, nostri monimenta doloris.

Desierat, toto exoritur quum murmur olympo.
Protinus at mæsto assurgens Clementia vultu,
Conqueritur lacrymãs. nec enim si plectere dignis

Suppliciis homines placeat, iam fulmina posse
Sufficere, aut animas deinceps captura nocentes
Tartara: desertum fore mox sine ciuibus orbem.
Frustra igitur toties miseris mortalibus olim
Est promissa salus? nec crescere virga sinetur
Expectata piis? sua sunt stata tempora pœnæ,
Integra quũ mundi peritura est machina flãmis.
Ne, Genitor, ne te crudelem nomine dici
Quæso sinas: tua nota satis sunt numina mundo.
At si pœna placet, si res tam sæua probatur,
Hoc vnum rogito supplex, hoc pectore toto
Flagito, fas vt sit sceleris monuisse peracti
Dauidem: feret ille preces, tandémque furore
Deposito, scelus hoc illi noxámque remittes.
Vix bene deserat mitis Clementia blandas
Ferre preces, quum deposita Pater optimus ira,
Conceptum penitus dilabi corde calorem
Sensit, & hæc tandem sedato pectore fatur:
At miseros seruare iuuat. Sic fatus, abire
Aligerûm mandat selectum ex ordine fratrum
Cæsarie insigni iuuenem, cui candida circum
Ludebat stola longa pedes, variæque micabant
Distinctæ veluti gemmis rutilantibus alæ:
Ceu tricolor nubes inter nitet Iris aquosas.
Hunc igitur properè Solymorum inuisere terras
Imperat Omnipotens, vatique aperire Nathani
Et scelera & scelerũ auctorem: quẽ sedulus ipse
Arguat, & meritum ostentans pro talibus ausis
Supplicium, culpam cogat crimenque fateri.

Nec

Nec mora: iussus adest, primóque à limine regem
Compellat Vates, Salue rex, (inquit) & audi
Quid sceleris media patratum euenerit Vrbe.
Ecce, fuit pecoris quidam ditissimus Vnus,
Et pecoris quiddam contrà pauperrimus Vnus:
Illi mille greges, ouis huic tantùm Vnica, Verùm
Chara fuit, primis paruā quam eduxerat annis,
Ipso etiam gremio, & lecto dignatus eodem.
Ille aduentantem casu excepturus amicum,
(Proh facinus) bubúsque suis ouibusq; pepercit:
At miseram arripiens Vicini pauperis, eheu,
O rex, mactauit saeuus coxitq; bidentē (quit)
Dauid ad hæc animo grauiter cōmotus, At (in-
Sic faueat dextrum mihi numen, Vt iste cruentas
Dignus q.ui proprio pendat Vel sanguine pœnas,
Pauperis octuplici pensabit fœnore damnum.
Hæc ille. intuitus sæuo quem lumine Vates,
Ergo (ait) infelix, audi, quid numinis ira
Nuntiet, ô regum rex indignissime, tenē
Tam subitò oblitum quanto te euexit honore
Cunctipotens, inopem, mediisque ab ouilibus olim
Acceptum, & saeui toties totiésque leonis
Faucibus ereptum, solij quum sede locaret,
Sacrarétque isto tantum diademate regem?
Ten' miserum tali pollutum cæde, quietem
Ducere, quem ad pœnam poscant pro immanibus ausis
Crimina? sic igitur turpem traducere Vitam
Amplexus medios inter? geminóm nocentem

Crimine, cælorum fas est conuexa tueri?
Qui superos, qui te, patriámque, tuúsque, scelestus
Prodideris? at tempus erit quum cæde tuorum
Ipse oculos pasces, bellique domestica surgent
Semina, & incestus, & fratrum vulnera cernes:
Tu modo flecte Deum lacrymis. Sic ille tonare
Vix bene desierat, quum toto expalluit ore
Dauid, & attonitus. Vix tandem voce recepta,
Peccaui infelix, inquit. Nec plura loquutus
Protinus è solio miser exilit, & sua pugnis
Pectora cum gemitu plangens, sceptrúmque, coronámque
Abiicit, & partes animum conuertit in omnes.
Ergo miser nunc inuisos accusat amores,
Nunc iussæ meminit cædis, criménque fatetur
Conscius, & casum insontis deplorat amici.
Multa est ante oculos Bersabe, at nulla calores
Intus flamma parit: victus cum matre Cupido,
Et pauor in vacuo solus iam pectore regnat.
Quid faceret? flentem ipse licet veniámque precantem
Mutata subitò soletur voce Nathanes,
Pacatam his lacrymis affirmans numinis iram,
Semianimis pergit lacrymans, &, vate relicto,
Spemq; metúmq; inter, lucem vitámque perosus,
Nil præter latebras captat. Palatia ponè
Antrum erat horrendũ, fracti quâ culmina mõtis
Exesas vasta claudebant mole cauernas:
Horrebántque rubis latè omnia, & vndiq; sentes

Dumique

Dumique tribulique, & Soli inuisa vorago.
Hûc igitur multo turgentia lumina fletu
Aduertens mœstus sublimi Dauid ab arce,
Vespere iam seras noctis properante tenebras,
At tu, tu nostri domus (inquit) conscia luctus,
Tu mihi testis eris iustorum nempe dolorum.
Sic faueas nostro rubicunda ex crimine luna:
(Fortè erat aut visa est Phœbe rubicũdior) at vos
Sydera, quæ inuisos toties vidistis amores,
Mutatum spectate virum. Sic fatus, eburnam
Suspendit zona citharam, qua suetus ad omnes
Mentis erat curas vti, quæ sæpe sonante
Depulerat sæuos inimico à rege furores.
Ergo abit, & pullo circumuelatus amictu,
Speluncam ingreditur tacitus, largóque madẽtes
Imbre oculos cœlo attollit: tandémque recepta
Mente, miser tales tremebundo pectore fletus
Orditur, mœstas cithara resonante querelas.

GEORGIVS BVCHANANVS Scotus, Sylua V.

AVdieram Gottos, & quos Septentrio quondã
Barbarus immanes, vltricè in numinis irã,
Effudit populos, scelerata mœnia Romæ,
Et quæcunque prius spoliato ex orbe sacrarant
Imperij fastúsque sui monimenta Quirites,
Partim æquasse solo, partim iniecisse voraci
Consumenda rogo: vt quæ olim fastigia cœlis

Intulerat, ſeptem attollens in nubila montes,
Nunc proſtrata ſuis celebretur Roma ruinis.
At non ingenium ſolers, linguámque diſertam,
AEternis quibus illa opibus tot ſecula felix
Roma olim cunctas inter caput extulit vrbes,
Hæc, inquã, reliquis longè anteferenda trophæis,
Non equidem audierã Gottóſve aliáſve feroces,
Quas procul Oceanus gentes glacialis inundat,
Noſcere, mirari nedum potuiſſe: rapaces
Barbarus vt prædæ iſtius dulcedine captus
Iniiceret Muſis vngues, quas deinde rigenti
Captiuas ſic diligeret, colerétque ſub Arcto,
Vt medias inter glacies, Boreæque ſonori
Pectora nata gelu, Muſarum ardore calerent:
Attamen hoc factum ſi quis dubitauerit, idem
Vel medio lucere die Titana negarit,
Vel te virtutéſque tuas ignorat ineptus,
Aonidum immortale decus, Buchanane, ſororum.
Nãq; tibi extremæ propè nato ad littora Thules,
Os tenerum Aonides ſic formauere puellæ,
Sic Graio pariter melle illuêre labella,
Pectora Romano ſic impleuere ſonore,
Vt te Roma, licèt Scottorum ad littora natum,
AEquoreas inter cautes, atque horrida Cete,
Tanquã vrbe in media ciuẽ ſibi vindicet ortum:
Inde autem magni te Mantua clara Maronis
Iuret ſtirpe ſatum, at contra Verona, Catulli:
Aſſerat hinc Venuſinus, & hinc Pelignius: & inde
Corduba te repetat, repetat quoque Bilbilis inde.

Hunc igitur vatem Buchananum Scottia iactes
Vna tuum, felix tantis natalibus vna.
Macte quoque ingenij tanta virtute, Georgi,
Æternùm & Latij spoliis ornatus opimis,
Inuidiáque omni maior, Buchanane, triumpha.

IN STRABONIS GEOgraphicos libros ab Isaaco Casaubono felicissimè & eruditissimè emendatos Th. Bezæ Carmen.

Sylua VI.

TEr senos agerem vitæ quum feruidus annos,
Visendique orbis pulchro succensus amore:
Hoc duce fretus ego, quo nullus certius vno
Monstrauit mundo visendũ quidquid in omni,
Et maria & terras, Hispanis orsus ab oris,
Impiger inspexi, gelidam quà se vsque sub Arctõ,
Porrigit Europa, & Tanais se littore claudens,
Inde petit variis sinuosum anfractibus Austrum,
Limitis Eoi quà seruat barbarus oras
Sauromata, inde truces Thraces, Macedoq́; superbus,
Et qua Cycladibus collisum funditur æquor
Ægeum, Euripique diu latrantibus vndis
Infractum, doctas versus deflectit Athenas:
Et bimaris tandem elapsum de faucibus Isthmi,
Hinc Maleã, hinc contra Minoia littora pulsat,
Ionio exceptum, quo tota infráque supráque

Itala terrarum domitrix prætexitur ora,
Gallica perpetuo dum radens littora cursu,
Hesperiásque legens Eoi limitis vrbes,
Herculeis qua porta patet suffulta columnis,
Oceani nostrum pelagus se mergit in vndas.
Quid plura? Europæ superato limite, latos
Sarmatiæ alterius campos, duce fretus eodem,
Ingredior, Scythicúq; gelu: nec me Immaus ingẽs
Non Colchis, Chalybésque feri, nõ ferrea claustra,
Non illæ infames æterno frigore cautes
Caucaseæ, Hircanæ aut tigres potuêre morari
Extremos hominum properantem visere Sinas,
Et sua ab arboribus pectentes vellera Seres,
India dein, medio findit quam gurgite Ganges,
Gedrosísque ingens disterminat Indus ab oris,
Perlustrata mihi, Brachmanũ & turma sophorũ.
Quid gentes memorem innumeras? quid flumina? montes?
Oppida? perpetuo spectat quæ vertice Taurus,
Ille Asiæ Taurus latè dominator vtraque,
Horrescunt Latiæ quorum fera nomina Musæ?
Persida quinetiam & Babylonis vidimus arces,
Penè vnis vrbem complexam mœnibus orbem,
Et volucrem Tigrin, contento qualis ab arcu
Missa sagitta volat, curuata cortice cymba,
Traieci: nec me innumeris sinuosus aquarum
Euphrates gyris tenuit remoratus euntem
Cappadocum in campos, vbi diues Apollinis astu
Crœsus Halyn superans, regno est spoliatus auito.

Hinc

Hinc Galatas nostros spectaui, & inhospita Ponti
Littora lustraui trepidans, equitêsque Bithynos,
Persarúmque diu rubuit qui strage cruentus
Granicō, & Xerxi quondā æquora strata superbo,
Et campos vbi Troia fuit, Xantique fluenta,
Exigua illa quidem, magno sed maxima vati:
Hellas vbi est Asiæ lento collisa duello.
Ionium hinc littus, magnæ & delubra Dianæ
Inspexi, famæ cupido succensa latroni.
Æolis hinc spectata mihi, & quas Hermus arenas
Aurifer, & Lesbi voluit Pactolus in æquor:
Quique recuruatis ludit Mæander in vndis,
Venalésque Cares animæ: & post Doridos isthmū,
Clara Rhodos, Lyciæ & quidquid cōplectitur ora.
Pamphylij deinceps montes, Cilicúmque beata
Messes, & latrociniis infamis Isaurus.
Inde mihi portas rigidus patefecit Amanus.
Venimus hinc Issum Persarū strage madentem:
Inde cauas Syriæ valles, campósque beatos,
Et gemini cedros Libani, priscámque Damascū,
Et, Cypro oppositum qui fertur in æquor Orontem,
Sidona hinc, versámque Tyri deuenimus oram,
Et claras Iordanis aquas, infamia donec
Stagna petens fœdo totum se sulphure condat.
Balsama quinetiam miris Ierichuntis in hortis
Vidimus, & sanctas Solymorū ascendimus arces,
Templa meo malè nota duci: & saxosus Idumes
Quidquid ager nutrit, Nabathaáque pascua
quidquid.

AEquoris inde sinus geminos peruenimus inter,
Cinnamaq; & Panchæa metũt vbi thura Sabæi.
Et fuit iste via longa mihi terminus alter.
Perrexi fortis tamen, & , duce fretus eodem,
Isthmum trãsgressus, bifidum qui diuidit orbem,
Oceanúmque mari à nostro discrimine paruo
Dissociat, Pelusiacas superare paludes
Ausus ego, & septem exundantis flumina Nili.
Hic & Alexandri celebrata ex nomine Magni
Mœnia, & ad portũ Pharias spectauimus arces.
Miratique diu spectacula barbara Memphis,
Pyramidas, quantum tostas Lybiæ inter arenas
Nilus abit, tantum aduerso nos flumine nixi.
Mœnia Thebarum centum circumdata portis
Vidimus & Meroes vrbes, vmbrasque Syenen
Solstitij penitus iacientem tempore nullas.
AEthiopas hinc occiduos, Libyámque perustam
Emensi, sursum media inter monstra ferarum,
Littora Marmaricæ, Psyllos, Battique Cyrenen,
Inde Afros, Numidasq; vagos, Maurosq; feroces
Visimus, Herculeis donec celebrata columnis
Fessos excepit, quæ nos emiserat, ora,
Imponens finémque viæ, metámque labori.
At verò anfractus cæcos, salebrásque viarum,
Peruia quæ fuerant, nunc sentibus obsita densis,
Ambages varias, limum, turpésque lacunas
Quis fando enumeret? quoties dux optimus ipse,
Trita sibi non iam agnoscens vestigia, mecum
Substitit? incertique viæ consedimus ambo?

Deerat enim nobis dux hic Casaubonus alter,
Ille duci quem fata meo iussere benigna
Esse ducem, dumisque vias purgare reuulsis,
Limosasque situ longo detergere fossas,
Et quibus obstructi fuerant hinc indéque calles,
Ingesta solerter humo complere lacunas.
Quòd nisi me hæc aliò reuocaret serior ætas,
Non equidem addubitẽ, tanto duce fretus vtroq;,
Rursus inire vias, totúmque reuisere mundum.
At vos, ô iuuenes, felici sydere nati,
Incoctum quibus est generoso pectus honesto,
Carpite iter tutum fortes, expérsque pericli:
Ignorat quod quisquis iter, versatur auorum
Cæcus in historia, & ceu lumine cassus oberrat.
Discite sed memores semper, quum numinis omne
Hoc sit opus, vero vos, & vestra omnia soli
Consecrare Deo: neque sic terrena morari,
Quin cælos animum semper tollatis in altos.

IN DOCTISSIMI VIRI, D. Henrici Molleri in Esaiam Commentarios.

Sylua VII.

Diuino plenus cecinit quæ numine vates,
Quattuor Esaias præconem regibus olim
Quem statuit Rex armipotens: cui plurima vati
Debemus nostræ patefacta arcana salutis,

En tibi nunc prodit, Mollero interprete, lector,
Dimidius nondum, quem totum forsitan olim,
(Fauerit inceptis si tantis numen amicum)
Cernemus simul, atque simul mirabimur omnes.
Ergo noui (dices) quidnam nouus afferet iste
Interpres? nil nempe noui, vetera omnia sacris
Quæ deprompta cadis sincero vina palato
Sola placent, mentémque leuãt quæ sola iacent,
Cauponum miris quæ corrupta artibus, ista
Quum melior, miserante Deo, iam cœperit ætas
Expurgare, suo tandem reddenda nitori:
En multos inter, quorum tam multa fideli
Hoc nobis in opus sunt desudata labore,
Nunc Mollerus adest, reliquos ætate sequutus,
Ingenio haud impar (quod & ipse fatebere) mul-
Iudicio & docta nulli pietate secundus. (tis

IOANNI TAGAVTIO ἀντίδωρον pro Philomelæ poemate.

Sylua. VIII.

SAEpe quidẽ noctis tacitas audita per vmbras,
Vere nouo, Bezam miro philomela canore,
Tot gracili tenuit mirantem in gutture voces:
Sed tenuit solo Bezam philomela canore.
Quũ breue nunc longo, graue nũc misceret acuto;
Nunc fuscum claro, plenis exilia nectens,
Nunc mirè inflexas profundens gutture voces:

Prodi-

roductis longùm nunc complés tractibus auras.
At tu Musarum dulcissima cura, Tagauti,
arnassi doctus diuinum carmen in hortis,
t totum Aonio prolutus nectare pectus,
ic verbis numeros, numeris sic verba rependis,
t pariter mentem mulcens lectoris, & aures,
ncipitem miretur vtrum mage sæpe reliquas:
Et quantò volucres superat philomela canoras:
ac tantò cantata tibi philomela canoros
Æternùm vates mansuro carmine vincat.
Viue igitur noua, viue noui philomela poeta:
ic tibi Pierides faueant, & doctus Apollo,
Applaudénsque tibi vatū genus omne canorum,
oncedat palmam noctésque diésque canenti.

IOANNIS TAGAVTII Parisiensis, Lausannæ Mathematicas disciplinas profitentis, & immatura morte Geneuæ sublati, poema: quod Philomelam inscripsit, Bezæ suo dicatum.

QVid dignum te, Beza, canam, mihi quando sonoris
Sponte sua numeris nunc verba poetica surgunt?
Nunc quando virides nos afflauêre Thaliæ,
Vltro vere nouo, dum floribus omnia vernis

Arridet, faciémque nouam nemus induit omne,
Pratáque, ripæque, atque si symbrifera cenualles
Omnia dum pubent, & dum noua temporis ætas
Ad noua vel mutas inuitat carmina rupes,
Nil à me, Theodore, feres? tacitúmne relinquam
Te dulcésque tuas, dulcis Theodore, camœnas?
Nil tibi, Beza, canam? quum formosissimus annus
Dulcia iam faciles reuocarit ad otia musas?
Queis nunc & virides pubent vmbracula dumi,
Et viridis dumeta lupus qui garrula circum
Voluitur, & densam texit cantantibus vmbram,
Vicinos frutices, aut ramos arboris altæ
Prensans capreolis, manibúsque tenacibus instat
Luxurians, seseque intra supráque propagat.
Aspicis vt gelida viridique per omnia nube
Serpat, & vmbrosum foliis nigrantibus arcum
Contexant implexa lupo viburna sequaci?
Ergo ego nūc referā syluas, hederamq; virentē,
Gramineque & corylis muscosi fornicis vmbram,
Sicubi saxa madent stillantibus humida guttis,
Sicubi rorantes nigra inter marmora tophi
Illacrymant gelido frondosæ rupis in antro?
Vatibus ô gratas sedes! referamne per vmbras
Densarum salicum liquido pede lene sonantis
Murmur aquæ, & vitreo crepitātes fonte lapillos,
Dum noua purpureos interuiret herba colores,
Plurimáque in florem vulgò sese induit arbos?
An memorē quàm multa sonant virgulta canoris
Vocibus? vt nunquam plures rear esse nec vllos

Concentus

oncentu meliore modos, quos vere reducto
lurima garrit auis per opaca silentia Iuræ:
lurimáque in primis sub opaca frondibus vmbra
uget, & infelix lacrymabile cantat Aëdon,
Argutas inter miratu digna volucres.
Eia tu curis grauibus rerúmque capaci
arce animo, dū nostra leges, tristésque susurros,
ibiláque, & dulces Philomelæ, Bezæ, querelas,
Et carmen varium atque indefessos modulatus.
Nam seu mane rubēs tenui vix murice primùm,
Atque croco primos vix dum interpinxerit ortus,
eu nox abstulerit rebus iam plena colorem,
icinas querulo syluas clamore fatigat
Noctes atque dies, arbustáque singula cantu
Assiduo rumpit. tam paruo in corpore tanta
ox sonat, & grandi queritur tua crimina luctu
Barbare Thrax, licet hæc veterum sit fabula Graiûm:
ed tamen hæc aliquod, nec inanis fabula rerum,
ondus habet, dirique olim fœdissima facti
Hos dedit & questus, dedit hanc iniuria vocem:
Quā modo continuam lacrymoso gutture mærens
n longum trahit, inflexam modo murmure lēto,
Multiplici variam gemitu variátque, rotátque
Arguta: intortam solers modo copulat, aut nunc
Concisam premit, ac breuibus distinguit epodis:
Nūc densū, nunc grāde sonat, nunc tinnit acutū
Crebra gemens, nunc ad medias assurgit ab imis
ocibus, hinc sūmas validis modo vibrat & vrget

Spiritibus.mox deinde silens,similisque dolenti
Infuscat vocem,tacitisque immurmurat umbris.
Mox fractos inter gemitus,iterumque cadentes
Integrat,& pleno reuocat sua carmina questu,
Prolixam intendens animosis vocibus auram,
Vnáque tot lituos tormentáque musica vincit
Garrula,natiuisque modis,& simplice voces.
Ergo age,viue,precor,nobis per frondea Iura
Confraga,viue,precor,lõgos philomela per annos,
Et tibi perpetuum ver floreat,atráque nunquam
Tempestas nimbosæ hyemis tua carmina turbet:
Oua nec ignauus coccyx,sobolémque tenellam
Nec turpis foueat buffo,dum cantibus absens
Indulges,fruticum sidens sub frontibus atris:
Tantus amor,cantúsque rapit te gloria tanta.
Ergo age,viue,precor,nobis per frondea Loza
Confraga,viue,precor,lõgos philomela per annos.
Tu modo non tanto recolas tua carmina luctu,
Aut interrumpas dulces malè grata querelas.
Huc quoties,vt te liceat spectare canentem,
(Verùm audire sat est) venio,solusq́ sub vmbra
Vel iaceo,virides vel propter obambulo ripas,
Aut Lozæ,aut Annæ liquido sua nomina Loza
Qui miscet,tacitus mecum mea carmina ludens
Dum meditor,veteréisque iuuat cõpellere musas
Paulisper florésve legens,herbásque potentes
Nunc has,nunc illas demiror,& omnia lustro
Sedulus,aut faciem,aut vires exploro latentes:
Siue aliquã admirans describo in puluere formã,

Et magnum artificem contemplor ut omnia solus
Arcanus regit imperiis, ut tempore ponit
Quæque suo, naturæ idem atque ordinis auctor:
Æstatem ut liquidam, breuioráque tempora noctis
Iam reuocat, messésque coquit flauentibus aruis
Prouidus, & grauidis Autũnum fructibus ornat:
Vt pluuias, Hyemémque, & agentes frigora Coros
Excitat, & tristes densa niue conspuit agros.
Vt Ver purpureum, Solémque diémque reducit,
Post sæuas hyemes, & iniquæ frigora Brumæ,
Fronde noua syluas, ripas ut gramine uestit,
Vt spineta nouis ornat frondentia gemmis,
Pratáque non uno pingit stellata colore,
Dum matutinis distillant mella pruinis,
Dum teretes per prata micant luduntque pruinæ,
Stilláque flammeolis dependet uitrea calthis,
Luteolo Narcisso, & luteolis Helichrysis:
Dũ uel adhuc tenera lactẽs tibi culmus in herba
Primas tollit acus, nec iam noua seminis æquat
Herba solum, superant sulcos sed læta capaces
Iam sata, messorúmque altè surásque genúque:
Nec iam quas pluuius nimbis obsedit Orion
Continuis, miseræ siccis aluearibus intus
Tabescunt, circúmque fores & limina mussant
Languidæ apes: sed tum uideas examina densa
Feruere, tum studio portis effusa iuuentus
Omnibus, hortorum latè populatur honores.
Interea Coccyx, Acredula, Chloris, Acanthis,
Atque aliæ passim uolucres, nemora omnia cantu

Exsurdant, vocúmque fremit discordia concors:
Quas tamen omnes vna premet philomela, su
vmbra
Si semel inceptarit nunquam imitabile carme
Omnia quæ cæli nobis vitæque futuræ
Spem faciũt, posita veterum quum labe malori
Exuuióque putri, & fœdo squallore senectæ
Difficilis, semper virides, nitidique iuuenta
Instaurati omnes nullo marcebimus æuo.
Nam mortem nescire datum tibi, turba beata.
Felices animæ, simulac & mole caduca
Et functæ luce hac fuerint, moribundaq; mẽbr
Exuerint, felix studiis concordibus æuum
Læta agitant, duce cum Christo, viuaq; fruunti
Luce Dei, corámque illum, immensúmque tuẽtu
Luminis æterni fontem, verísque potitæ
Diuitiis, sacris pariter concentibus omnes
In numerum, densæ toto dant iubila cælo,
Cælo, vbi pura bibunt puræ noua gaudia mentes
Gaudia parta piis, atque obseruantibus æqui.
Multiplica Philomela modos, rũpe omnia cãt
Intereaitéque hinc procul altera ripa Lemanni
Audiat exultans, admiretúrque canentem,
Et tecum nemorum contendat imago iocosa.
Hæc ego dum mecum meditor, plenáque beatus
Mente agito, vt sapiens nutu pater omnia solo
Temperat (ó felix & paucis nota voluptas)
Vt terram quatit, vt tonitru cælũ omne profund
Concutit, ingentique tonat per inania voce,

Terr.

Terribilis, qua magnus Athos, quà Pontus & AEthra
Intremere, & ſpecubus Tellus mugire profundis
Qua Piceáſque, Ornóſque & cani immania Iuræ
Marmora præcipitat longæuáque robora circum
Deturbans, latéque caſas, campóſque iacentes
Obruit, & ſubito fordas conquaſſat abortu.
Hæc vox illa Dei eſt, qua ſe de nubibus, ingens,
AEſtibus aut mediis, Autumni aut frigore primo
Effundit. Nimbis grauidus, niuibúſque ſolutis,
Omnis mons circum iuuat aux liaribus vndis,
Quâ tepidas ſalebras aperit terræ Auſter hiātes,
Et ſecum immenſum pelago vehit agmē aquarū,
Quà Rhodanus fremit, & refluus crepitantibus vndis,
Iam ſuperans ripas, rupto furit aggere, & omnes
Subruit aſſultans Aquileæ in littora pilas:
Arduū opus manuūq; opus ad bis mille laborem.
Quà ruit inſanus, qua triſti ſæuus inundans
Diluuio, longáque agros & culta palude (nes
Occupat, heu, quātus, (proh) tum pauor haurit inā
Agricolas, quātique, heu tum per agros vlulatus!
Hæc vox illa potēs, Vulturni atq; alitis Auſtri
Quæ premit, aut ſæuas iubet ire aut tēperat iras,
Quæ tempeſtatum nimbos agit, aut vbi viſum eſt
Increpat immiſſos, fluctúque ſonante furentem
Cōpeſcit Rhodanū & tumidi rabida ora Lemāni
Vicinis quum nubigenæ de montibus amnes
Præcipitant, pronique ruunt ſurgentibus Euris

Ferrea vox hæc illa Dei, quæ sicubi fractas
Hic illic celeri percurrit lumine nubes,
Et sonitus ciet horrificos mugitque tremendum,
Sulphureámque facem stridens agit ignea glauc
Fulgure, & insano rapidum vomit impete fulm
Quod iam corripiat gelidi iuga frondea Iura,
Pinguibus increpitans tædis, quâ semita longo
Vltricis flammæ signauit lumine montes,
Per totum lacrymosa vehens incendia Iuram.
Quæ tibi mens, Epicure, malus timor vnde repet
Téque Tuûq; gregè miser occupat, vrget & vrit
Intus agens. subigitque Deum, scelerate, fateri
Hic ille est opifex, rerum longè optimus auctor,
Qui circumfuso librauit in aere terras,
Quique suas intra metas maria alta coercet
Omnipotens, verbóque tenet solidata potenti
Et cœlum & medij gelidam liquidi aeris oram:
Humida qui gelidæ lunæ mouet incrementa,
Qui Solem regit, & campis immittit adustis
Opportunum imbrem, quum sicco languida cœlo
Terra hiat, ambustis (heu) quũ sitientia marcent
Prata comis, ægris marcet seges arida culmis.
Nam pater è cœlo humoris miseratus egentes,
Protinus accersit nubes, dextráque potente
Exprimit, & vitam reddit morientibus herbis,
Arboribúsque satísque, volês ille arbiter & Rex.
Qui, rapidi licèt indociles Aquilonis habenas
Laxarit, Iurámque sua de sede reuellat
Arduus, aut, vrente Noto, per nubila vectus

Terribilis, diri iubar exitiale cometæ
Accendat, cælique malus color aëra mæstum
Inficiat, quum Luna rubens læuo horrida vultu
Et tristis, Solémque suo lugubris opacat
Oppositu, vel & ipsa sua sub nocte laborat,
Aut morbos minitans, æstúsque, aut frigora, & imbres,
Denique nos centum circūstent vndique mortes,
Et nos diluuio ingenti circumsonet Orcus,
Res semper nostras oculis pater aspicit æquis:
Omnia constanti librata examine pensat
Prouidus, & rectè nil non agit optimus auctor.
Discite, degeneres animæ, disce impia turba,
Iam tandē esse aliquid sine origine tēporis exors,
Immensum, æternúmque, à quo emersêre creata
Omnia: surrige te, & mentis procul excute noctē.
Discite degeneres animi, disce impia turba,
Esse Deum, arcano qui temperat omnia nutu:
Nosce Deum, cuius non enarrabile nomen,
Et cælum & miseri confusa potentia regni
Lucifugûm, & mundi bruta hæc elementa tremiscunt.
Quem natura tremit venerans, vltróque fatetur
Et regem auctorémque suum, qui numine cōplet
Omnia, regē vno quo iudice stántque cadúntque
Res hominum, morbo hi iaceāt, seu luce fruantur,
Siue illi patria extorres iactentur in alto,
Siue illi studium armorum pacémve sequantur.
Deniq; quidquid agāt, tacita Deus omnia mēte

Prævidit priùs, & secum longè antè futura
Constituit, prudénsque suo mox tempore promit
Singula. nec tamẽ est quòd, ter scelerate Lucret
In culpam traxisse Deum possísve putésve.
Nam (proh sacrilegæ mentes) auctórne malorun
Et scelerum optator fuerit Deus? optimus ille
Mundi opifex hominumq; sator? licèt omnia sec
Decernat, ferique velit, noctísque ministri
Consilia ipsius peragant, nil tale volentes.
Nam quæ obstet vis vlla Deo, quãdo omnia possit
Omniáque Omnipotens quæ vult, molimine null
Perficiat, rerúmque adeò causa vna voluntas
Ipsius sua sit? quanquam tamen ille secundas
Substernit causas etiam noxæque, dolíque,
Et sceleris: quò iam culpa sit liber ab omni,
Sed totam subeant vltrò facilésque sequantur
Corrupti mores hominum, scelerúmque tenaces
Sponte sua, veteri quondam exhortante colubro,
Quos Deus exitio & noctis crudelibus vmbris
Destinat, ante quidẽ quàm Sol aut terra fuissẽt
Nec tamen hunc finem spectas, sed nominis ergo
Sancte tui, vitæ hinc aliquos educis in auras,
Qui iusto tandem interitu meritáque ruina
Exortem illustrent Patris Omnipotentis honorẽ.
Nam quî ex vllius damno mala gaudia captet
Rex Deus? atque suæ tantùm non cõsulat æquus
Gloriæ, & æternos quenquam det lætus in ignes?
Quãdoquidẽ Omnipotẽs secũ recta omnia versat,
Nec sanctæ potis est noxa vlla insistere menti.

Et

:t quia vult, illúdque semel decreuit ab æuo,
laud aliter fecisse potest. At perfidus hostis
Ille olim qui primū hominem indignatus aperto
nsontem, cælo, & terra meliore potiri,
raxit in exitium specioso callidus astu)
Antiquus coluber, cadisque doliq; repertor,
Aut aliquid semper sceleris, centúmque nocendi
Artésque, & fraudum mille argumenta, dolósque
ogitat & texit, nectitque subinde retexens
Noctes atque dies: aut rictu immanis hianti,
Errans per populos circumfremit ore cruento,
i quā forte auidus prædam hauriat interceptā.
mpastus ceu mane leo prospectat, ab alta
i videat specula tendentē ad pascua ceruum,
ncrepitat, malis frendens, rugitque cruentum,
anguineis ardens oculis, & verbere caudæ
e stimulat, siccásq; premit lingua aspera fauces.
Nō mihi tū per agros quisquā persuadeat auctor
re viam, aut stabulis, aut culmis fidere tectis.
ic Deus huic minimùm si fortè relaxet habenas
nfami monstro, regi illætabilis aulæ,
Protinus exultans, cælo miscere profundum
Audeat, informi confundat & omnia nocte,
Ni teneat Pater omnipotens, & voce potente
ncrepet: ille humilis verò nihil hiscere contrá.
Ast vbi iam non plura videt se posse, suásque
n ventum effundi vires, exæstuat intus
Ægrescens, secumq; animo indignante laborat,
rritus incepti: & frustra ferus omnia tentat,

Tabeſcens crudeli odio, ſeſéque perurit
Ipſe ſua malus inuidia: votique nefandi
Impatiens, peiora cupit, quæritque proteruus:
Tãtus agit furor, & mala mẽs (heu) neſcia rect
Qua poßit veterem imprudẽs cumulare ruinam
Nam quà exire datur, volat atri turbinis inſtar
Et quacũque fugi (fuerit modò facta poteſtas,)
Nil intentatum ſceleríſque dolíque relinquit.
Sed quod agit, votis intactum optauerit olim,
Et nollet voluiſſe, modò quæ lætus obibat.
Quandoquidẽ nil tale putans, expérſque futuri,
Conſilio Domini arcano ſubſeruit, & illud
Perficit, haud aliter quàm ſi conamine toto
In patris obſequium facilis pronúſque feratur.
Etſi igitur Deus eſt vltor vindéxque nocẽtum
Impiger, haud oculos tamẽ húc cõuerterit vnquã
Improbus, aut eius verum ſpectarit honorem.
Dum pœnis ſontes adimas exercet, & vrit
Mille modis, ſæuáſque acuit fœcundus in iras.
Scilicet is Domini obſeruans mandata capeſſat
Perfidus, aut docilis tandem meliora ſequatur:
Quum potiùs diras quaſcũque huc aduocet artes,
Et, Dominum contra toto ruat impete præceps,
Inſano liuore macens, animúmque malignum
Ille Dei iußis, (eius ſi quando ſeuera
Iuſtáque iudicia exequitur, ſæuißimus vltor)
Afferat, & ſolo affectu pura omnia fœdet,
Atque adeò prauis hominum ſe mentibus indat,
Exitio ſeſe atque homines ruiturus eòdem,

Dum ſcelera hortatur, cælique obliuia ſuadet.
Mira Dei, proh, conſilia, incomprenſáque virtus!
Hîc igitur Domini verè inſcrutabile numen
Iam tacitus tandem ſupplex Epicurus adoret.
Sic ſua quandoquidem exſequitur Deus, hoſte miniſtro,
Conſilia atque volens peragit quæcũque volebat:
Sic tamen vt ſi quod vitium fuit, illud ab hoſte
Fluxerit, & generis læſa ſemel indole noſtri,
Sponte ſua. Haud etenim vitij Deus auctor in vllo eſt.
Interea Deus hic verè eſt qui cætera ſolus
Molitur: nullus nec eum labor vrget agentem,
Tranquillus placida ſecum ſed pace quieſcit:
Et quanuis tot facta hominũ, tot denique motus,
Tot regat & ſtatuat rerum faciéſque vicéſque,
Conſilium ſemper tamen immutabile ſeruat.
O mira, ô nulli ſatis enarrabilis vnquam,
Proh, natura Dei, ſi hæc eſt Natura vocanda.
Hîc igitur Domini verè inſcrutabile numen,
Iam tacitus tãdem & ſupplex Epicurus adoret.
Hîc ſtupeat natura, Deum mirata potentem,
Immenſum, æternum, mentíſque indagine nulla
Deprensũ: hôc ſtupeat veterũ ſapientia Graiûm,
Ac quicunque negant ſecum ſemel omnia certò
Decreuiſſe Deum, nec res curare caducas:
Quæ fragilem vt cannam referant, tamen omnia curat
Prouida mẽs. Nam quid cæli pulcherrimus ordo,

Quid cœlum, quid Sol radiis vibrantibus ardens
Aureus; immensus? quid pleno argentea Phœbe
Lumine? quid nitidus vesper? quid cætera mundi
Luminaque stellæque? quid &, pulcherrime rerũ
Si tecum mundi artificem, si luminis illum
Immensi Oceanum reputes, mentémque beatam,
Lucis inaccessis habitat quæ sedibus ingens,
Maxima inexhausta perfundens omnia luce,
Omnia fumus erunt, indignáque principe tanto,
Si vel ad exiguam diuini luminis vmbram,
Protuleris, penitúsque, illato lumine, iamiam
Tabescent, liquefacta niuis vel grandinis instar.
Ergo nec illa Deus curauerit? & tamen omnes
Huic domino imperiũ tribuunt sedémq. tonanti
Ille ergo est qui cuncta mouens, & cuncta potente
Mota supercilio amplectens, amplexa gubernat,
Omniáque arcano præeuntibus ordine causis
(Quas posuit, reuocatq; volens, iterumq; reponit)
Anteuidens secum statuit, moderatur & vrget.
Hic ille est opifex, rerum causa vna bonarum,
Qui tot quadrupedum formas, tot mõstra per alti
Lustra maris, faciesque nouas, morésque natantũ
Tot pictas etiam volucres (siue aspera montis,
Siue vrbes, seu rura colant, fluuiósve, lacúsve,
Riparúmve thoros, lucisve sonantibus errent)
Formauit, nullóque prius de semine duxit
Materiã, vitámque volens dedit omnibus auctor
Optimus, & nostros hæc omnia condita in vsus
Ingratis vtenda dedit mortalibus: & te,

Te

e nobis, Philomela, dedit, quæ vere sereno
rata redis, duræque affers obliuia brumæ,
uæ cœli iuuenile decus, mundique iuuentam
ole nouo testata, dies noctésque, sub vmbra
modulans, vernis latè loca cantibus imples,
ro tristi Borea, & nigris Aquilone procellis.
Hæc ego dum tacitus meditor, seu vespere sudo
um dulci consorte thori, charóve sodali,
rbe procul, valles in apertas vespere puro
gredíar, seu mane iugum superasse iuuabit
aluebeli vmbrosi, & summo super aggere collis
urpureum trahere ore diem, ventósque salubres:
Multiplica, Philomela, modos, rūpe omnia cantu,
bsurda virides dumos & opaca vireta:
Nos cōple, Philomela, modis: numerósque bibentē
Aure tuos auida, totum me argutula comple
Cantibus argutis, & multisonò modulatu.
Si facias, hæc sunt (& res mea vota sequetur)
Quæ gratus precor, & grato tibi carmine canto.
En age, viue, precor, nobis per frondea Iuræ
Cōfraga, viue, precor, longos, Philomela per annos.
Orphea tu syluas ducentem, Amphiona rupes,
Argutúmque Linum, Methymnæúmque domātē
Monstra maris, querulos animat dum pectore
neruos,
Longè prætereas, tu nablia, naula, lyrasque
Argutas, vna obscures: veterisq; cicadā
Eunomij, doctosq; modos, seu quidquid in vmbra
Arcades imparibus calamis cecinere per alta

Manala: tu Phœbo Musísque canentibus vna
Inuidiam, Philomela, moue, magnóque nepoti
Pleiones. nec tu porrò tamen omnibus istis,
Nec senibus cygnis, quando sua funera mœren
Inuideas arguta modos. Te nulla sonora
Hydraulis moueat, nec acuto carmina cantu,
Quanuis mille gemant media de nocte per alta
Auia, syluarúmque procul vocalis imago
Responset longùm fractas ad sydera voces:
Nec quæ multiplices syrinx argentea cantus
Follibus increpitans animata tumentibus edit:
Edit inæquales digitis pulsantibus vrgens
Multisono clangore tubas, animáque sonante,
Nunc lituum simulans, nunc tympana, sistra tubámque
Aut cytharam, strepitúmque, lyræ, crotalósque loquaces:
Mille licèt geminent centum discrimina vocum
Cymbaláque organáque: haud vnquam tamen omnia possint
Vallibus his æquare tuas, Philomela, querelas.
Sed tibi, sed primis semper noua frondibus arbos
Frondeat, vmbrosæ lætis sub collibus Annæ,
Hîc vbi lenta suas Lozæ ludentibus vndis
Miscet, & hinc iuncto Lozannã nomine dicunt.
Ergo age, viue, precor, nobis per frondea Iura
Confraga, viue, precor, lógos Philomela per annos:
Iste tuus, mi Beza, tuas qui sæpe camœnas
Admirans, sterili dixit conuitia Musa,

Hunc

Hunc tibi, Beza, dicat, gratum hunc tibi, Beza, laborem
Nuncupat, æterni monimẽtum & pignus amoris:
Sic Philomela meũ virgulta per omnia Bezam,
Per memora & dumos, perq́ umbriferas cõualles
Et canat, & lõgo resonet mihi carmine Bezam.

HIC QVOQVE, CHRISTIAne Lector, fas sit adiungere eiusdem doctissimi, optimíque viri, Ioannis Tagautij, aliud carmen, sempiterna memoria dignum: quod historiæ Gallorum Martyrum sub Voti nomine nuncupauit.

SAncte audi: sancto facilis, precor, annue voto,
Magne opifex, cuius non enarrabile nomen,
Et cælum, ac miseri confusa potentia regni
Lucifugûm, & mundi bruta hæc elementa tremiscunt:
Quem Natura tremit venerans, vltroq́ fatetur
Te Regẽ Auctorémque suum, qui numine cõplet
Omnia: Regem vno quo iudice stantq́ cadúntque
Res hominum, morbo iaceant, seu luce fruantur:
Seu bellum pacémue feras & gaudia vitæ.
Aspicis vt Babylon Pacem tot poscat ab aris
Impia; & interea cæco ruat acta furore

In ſcelera, inque nefas non enarrabile caſtis?
En ſecura tui vetitos tranſcribit honores
In laruas hominum & mortalia corpora vecors
Aſpicis vt ſpoliet te Maieſtate verenda
Et titulis, dum neſcio quos ſibi comit & ornat
Mentitúrque deos, ſociúmque tibi agmina iūgi
Téque amens cruſti concludit in orbe nefandi,
Quod rerū ignari, & miſerū quod vulgus adore
Aſpicis hæc, & ferre potes ſcelera iſta nefaſq
Ira tam patiens potes hæc tolerare tot annos?
Quin potius terras iterum Pater obrue, terras,
Diluuio, & penitus nunc rerū elementa laborē
Corruat & fractus iam nunc compage ſoluta
Orbis: iámque nihil, nedum chaos, omnia fiant:
Aut cadat horrendo mundi cinefacta fragore
Crudelis Babylon, terræ communis Erynnis,
Contemptrixque tui, & tantorum cauſa malori
Inuadens miſeras Veri ſub imagine gentes,
Parca boni, ſcelerum atque alienæ prodiga vitæ
Iā Romā furor ille tuus, Romæque tribunal
Sacrilegum, furor ille tuus nunc ſulphuris imbr
Corripiat, qualem mare prodigiale Sodomes
Infandæ ſpirat, dirique bituminis ater
Gurges, & atra palus flammis infamibus vndā.
Quo quondam fæcunda loco, diti vbere tellus
Prouentus dabat ingentes frugúmque merique:
Nunc tātum infamis lacus, illuuiéque nefand.
Heu! ſquallēs regio, & miſero terra horrida vult
Te dira, heu! Babylon nōdum rapit ignea cœ

Tempeſta.

Tempestas, nec adhuc tristes hausêre tenebræ,
Et caligo nocens, terræque immanis hiatus?
Non Erebi fratres, nondum te Tartara pœnis
Exercent scelerata, hominumq́; Deique flagellū?
Te super Omnipotens acrem nunquámne furorū
Terribilis pluet incumbens, penitúsque recidet?
Sed quid ego? non sic Deus omnia protinus igne
Corripit, aut sontes lacrymoso protinus orco
Plectit: sed iustum expectat (ne accersite) tēpus,
Quo scelus in cumulū crescat, molísque nefandæ
Incrementum ingens, ac se iam ferre laboret,
Et iam nutanti sub pondere sponte fatiscat,
Séque sui tandem penitus, penitúsque ruina
Obruat: & sceleris scelus hauriat alta vorago.
Vos igitur quos tanta tenet fiducia vitæ
Et scelerum, rebus nunc indulgete caducis.
Ite: sed ista olim constabunt gaudia magno.
Mox aderit tempus, quū iam quas mente secatis
Spes interdictas, & inania vota per auras
Discerpent venti, fastúmque animosq́; feroces
Molliet vna dies, tandémque dolere docebit.
Ergo age Roma tuos, age fac pia Roma Cynædos
Securos scelerum, satia te sanguine iusto
Dum licet, & nullū tibi fac iā crimen inausum:
Exulta fides quantumlibet, omnia tenta
Infamis Babylon: terræ commune lupanar
Roma (Lupanā cur author tuus vbera frustra
Suxisset?) meritam quæ te obuoluêre tenebræ?

O si te quis iam manet exitus antè videres:
Nam tibi mox gemitum & lacrymas, miserósq;
vlulatus,
Vltrices furias & ineluctabile fatum
Attulerit iam summa dies tibi sera gementi.
Vide age, terrarúmque nefas criménque Sodon
Impia. Quòd si nunc cœli te languida claudo
Securam vindicta gradu sequitúrve premítve,
Ingenti nec adhuc ferri trabe frangit auaros
Pontifices, miserúmque istum infamemq; Dial
Quē nimium, heu! nimiū funesta Lutetia noui
Hoc mage terribilem spera scelerata ruinam.
Sera pedes lanæ instar habet vindicta, sed acre
Ingeminans ictus, & ferrea brachia quassans
Per populos: pede prosubigit calcátque tiaras
Pontificum Regúmque, magistratúsque superbos
Æratis quondam audaces qui frontibus auden
Insultare Deo, & lentum irridere furorem
Numinis, & cornu cœlum pulsare feroci.
Sic vbi Vulturnus, furiosaque verbera Cori
Procumbunt pelago (quum matutinus Orion
Occidit) ecce ater rapido furit impete fluctus,
Et vanùm exultans, præceps vehit agmē aquarū
Arduus, ac longo rupem se murmure contra
Impatiens agit: at mediis, elusus, in vndis
Frangitur exanimis, scopulóque refusus in æquor
Dilabens perit ille furor, saxóque latranti
Lāguidus immoritur, vanáque obmurmurat ira:
Ergo Deus populos, metuendáque nomina Reges

Tum

[T]um demùm edomitos, en tandẽ pulueris instar
[C]omminuit, spargitque manu, nec iam amplius
Vsquam
[A]pparent: Veluti quum verrit Circius agros,
[P]ulueream in ventos cernis vanescere nubem.
Hîc tandem miseros ridet securus ab alto
[M]ortales Deus: hîc victis ex hostibus vltor
[D]at ventis spolia, & currũ comitantur ouantes
[V]ictoris Domini circum ventique niuésque,
[F]ulguráque & nimbi, tempestatésque sonoræ.
[I]pse triumphatos spectans longo ordine Reges
[I]n ventos abijsse: Viden', ait, impie, tandem
[Q]uid possit Deus? hæc vobis sunt præmia, Reges,
[D]ebita: sic hominum vanis conatibus obsto
[A]rridens: mihi non opus est maioribus armis.
Non ego qui ranis, paruísque volantibus olim
Ægypti potui tot debellare tyrannos:
[Q]uos populi gentísque meæ ludibria feci?
[I]dem ego, quum misero nuper conuiuia luctu
[M]utarem, ludens Regum furiosa repressi
[C]onsilia: & decreta vnus Regum irrita feci.
Iste vbi nunc, famâ totum qui compleat orbẽ,
[T]erribilis, mediáque volet cataphractus arena
[P]urpureis inuectus equis? agat ipse triumphum
[I]am sine me: pacem is longos dũ quærit in annos,
[E]cce meo iussu mediam ferit ardua frontem
[L]ancea, quæ medio stridens stetit acta cerebro.
[T]urbantur procerum cunei, turba inscia mussat:
[S]ed dum nullus adest, galea qui vincula soluat,

Semianimem qui tollat equo, qui vulnus oliuo
Abluat: exhibeo hæc populis spectacula Regum.
Ergo agite, ô miseri, & quisquis mea iussa meósque
Spreuerit, ille meum sic sentiat ille furorem,
Et Ius Fasque meum pœnis, inuitus, honoret.
Sic erat æternùm, & Legi sua pondera sunto.
Sic ait, & dictis dedit immutabile pondus
Omnipotens. I, frende igitur scelerate, Deúmque
Crudelem miser appella, duræque Tyrannum
Legis, & insontes feralibus obrue bustis,
Tabescens crudeli odio, téque ipse perure
Carnifice inuidia tortus, votique nefandi
Impatiens, animo tecum indignante labora
Impie: disce tuas prudens cumulare ruinas,
Nil intentatum scelerique dolísque relinque:
Sed quod agis, votis intactum optaueris olim,
Et nolles voluisse, modò quæ latus obibas.
Mira Dei, proh! consilia, incõprensáque virtus
Hîc maiestatem Domini, inscrutabile numen
Iam tacitus tãdem & supplex Epicurus adoret
Mirandum, sua persequitur Deus hoste ministro
Consilia, exequitúrque volẽs quæcũque volebat
Sic tamen vt si quod vitium fuat, illud ab hoste
Fluxerit, & generis læsa semel indole nostri
Sponte sua: nec enim vitij Deus auctor in vllo est
Cætera semper agit, Deus est qui cætera solus
Molitur, nullus verò labor vrget agentem:
Tranquillus placida secum sed mente quiescit.

Et quamuis tot facta hominū, tot denique motus,
Tot regat & statuat rerum faciésque vicésque,
Consilium semper tamen immutabile seruat.
Nam neque tum primùm Mentem subit illa voluntas,
AEternam Mētem: sed rerum in origine prima,
Sic Domino ante quidem fixum immotúmque sedebat.
O mira, ô nulli satis enarrabilis vnquam,
Proh! Natura Dei, modò si Natura vocanda est!
Hîc maiestatem Domini, inscrutabile numen,
Iam tacitus tādem & supplex Epicurus adoret.
Hîc stupeat Natura, Deum mirata potentem,
Immensum, æternum, mentísque indagine nulla
Deprensū. Hîc stupeat veterū sapientia Graiûm,
At quicunque negant, secum semel omnia certò
Decreuisse Deum, nec res curare caducas:
Sint fragili cannæ similes licet: Omnia curat
Prouida Mēs: nā quid cœli pulcherrimus ordo,
Quid cœlum, quid Sol radiis vibrantibus ardens
Aureus, immensus? quid pleno argentea Phœbe
Lumine? quid nitidus vesper? quid cætera mundi
Lumináque stellæque? quid & pulcherrime rerū,
Si tecum mundi Artificem, si luminis illum
Immensi Oceanum reputes: Mentémque beatam
Lucis inaccessis habitat quæ sedibus ingens,
Maxima, inexhausta perfundens omnia luce,
Quam nullus hominum verbis effarier vnquam,
Hîc poteris, captúmque adeò supereminet omnem.

Omnia fumus erunt, indignaq; Principe tãto,
Si vel ad exiguam diuini luminis auram
Protuleris, penitúsque illato lumine: iamiam
Tabescent, liquefacta, niuis vel grandinis instar.
Ergo nec illa Deus curauerit? Et tamen omnes
Huic Domino imperium tribuunt, sedémque to-
nanti.

Ille ergo est qui cũcta mouens, & cũcta potenti
Mota supercilio amplectens, amplexa gubernat:
Omniáque arcano praeuntibus ordine causis
(Quas posuit, reuocatq; volens iterumq; reponit)
Antè videns secum statuit, moderatur & vrget.

Ter quater infelix iam nunc, Epicure, quid
hæres?
Agnoscisne Deũ infelix, Mentémque potẽtem?
Discite degeneres animæ, disce impia turba
Iam tandem, esse aliquid sine origine, temporis
exors,
Immensum æternúmque, à quo emersere creata
Omnia: surrige te, & mentis procul excute noctẽ.
Discite degeneres animæ, disce impia turba
Esse Deum, arcano qui temperat omnia motu.
Nã quæ obstet vis vlla Deo, quando omnia possit,
Omniáque Omnipotens quæ vult molimine nullo
Perficiat, rerúmque adeo causa vna, voluntas
Ipsius sua sit? Quanquam tamen ille secundas
Substernit causas etiam, noxæque dolique
Et sceleris, quò iam culpa sit liber ab omni.
Nam, proh! sacrilegæ mentes, Authorne malorum

Et

Et ſcelerum hortator fuerit Deus? optimus ille
Mundi opifex hominũq; ſator, licet omnia ſecum
Decernat, fierique velit, noſtiſque miniſtri
Conſilia ipſius peragant nil tale volentes?
Deniq; quicquid agãt, tacita Deus omnia mẽte
Prævidit priùs, & ſecum longè antè futura
Conſtituit, prudénſque ſuo mox tempore promit
Singula. Nec tamẽ eſt quòd, ter ſcelerate Lucreti
In culpam hinc traxiſſe Deum poßiſve putéſve.
Sed totam ſubeunt vltrò, faciléſque ſequuntur
Corrupti mores hominum, ſcelerúmque tenaces,
Sponte ſua, veteri quanquam hortatore Colubro.
Sic, Lunæ obieſtu, media quum luce repentè
Sol latet, & cælum ſubitis contexitur vmbris,
Hæc regio nil noſtis habet, tota illa tenebris
Obruitur, medióque die, noua ſydera cæli
Miratur, mundique putat veniſſe ruinam.
Nec tamen interea quicquam de lumine Solis
Decedit, vultúmve nigra ferrugine tinxit.
Non aſtri hoc vitium, nõ aſtri hæc culpa, nec vlla
Luminis inuidia eſt: nam lãpade ſemper eâdem
Irradiat Solis rutilo globus aureus orbem.
Obſcœnæ ſi noſtis aues in luce patenti
Caligant, nitidíne iubar genitabile Solis
Propterea incuſent, lucémque diémque peroſæ:
An hebetes oculos potiùs, vitiúmque videndi?
Iã nũc ergò queri quid poßit & audeat vllus?
Iam (miſeri) exitium nobis acceríimus vltrò
Degeneres, ſequimurq; nefas vltrò omne volẽtes.

Quòd si aliquos Deus exitio & crudelibus vmbris
Destinat, antè quidẽ quàm Sol aut terra fuissent
Haud tamẽ in culpa est si quid malè gesseris olim
Nec Deus hunc finem spectat, sed Nominis ergo
Ille sui, vitæ quos vult educit in auras,
Qui iusto tandem interitu, meritáque ruina,
Exortem illustrent Patris Omnipotẽtis honorem
Nam quî ex vllius damno mala gaudia captet
Rex Deus? atque suæ tantùm, nõ consulat æquus
Gloriæ, & æternos quenquam det lætus in ignes?
En quò nunc igitur gens præcipitata sub vmbras
Ausa olim tam immane nefas in sedibus altis,
Ore Deum incuset? quid verò deinde querantur
Mortales miseri, qui vita & crimine dudùm
Sint meriti æternæ chaos irremeabile noctis?

Hîc quid habes Babylõ? quid habes impure Cy-
Quod possis æquo Domini obiecisse potẽtis (næde
Iudicio? meritámne vides his te, impia Roma,
Vt Deus obuoluat tenebris, quibus antè profanã
Obruit AEgyptum? meritò tibi maximus Vltor
Eripuit mentem, & prorsum sine luce relictam,
In scelera, inque nefas, & ineluctabile cœnum,
Permisit ruere, & cæco indulgere furori.
Væ tibi, væ Babylon, cœlo & mortalibus ipsis
Inuisa, heu! toties meritas quæ sanguine pœnas
Peste, famẽ, flamma, cœli, terræque ruinis
Persoluis recidiua, pij Vatúmque Patrúmque
Sãguinis, heu! nimiũ sitiens scelerata: sed vmbras
Legis, & infandos obseruans sedula ritus.

Impia

Impia, proh! Meretrix quæ mœchos ebria Reges
anguine spumanti patera, dulcique veneno
ollicitas, miserósque malo furiata veterno
Dementas populos, spectas hæc funera, spectas?
Tot tristes tabulas, tot sancta cadauera cernis,
Bellua, nec te animi tandem crux vlla perurit?
Tun' sicco spectare potes tot funera vultu?
licet hæc sunt illa, hæc sunt præclara Senatus
Purpurei ornamẽta, hæc sũt decora inclyta Romæ
En illa hæc sedis sunt firmamenta nefandæ,
Hæc pietas, hæc relligio tot ficta per annos.
Aspicis hos tumulos atq; hæc monumentã piorũ
Qui nitidi tormenta inter flammásque relucent,
Aut quos mille dolis, vna nec morte necasti?
Vltrices illi ad pœnas aliquando reposcent
Téque tuósque deos. Satis, ô stola, sanguine iusto
Ebria: iã veniet tempus, iamiámque propinquat,
Quum magno, sed verò frustra, optaueris emptos.
Insontes illos: nec enim sine vindice iustus
Illorum tibi sanguis erit, quos candida vestit
Nunc stola, quòd Christi calicẽ & crudele dolorũ
Simpullum intrepidi, venis sitientibus, vltro
Ebiberint, mediósque rogos subiere volentes,
Victricésque ardenti animas sub fasce dedêre:
Quæ simulac terras auidæ moribũdáque membra
Liquêre, anteuolant Zephyros plaudentibus alis,
Vt leuis in naphtham sulco volat alite flamma:
Séque choris alacres tandem felicibus addunt:
Et tandem felix studiis concordibus æuum

Læta agitant duce cum Christo, vitáque fruuntur
Luce Dei, corámque illum immensúmque tuentur
Luminis æterni fontem, vitæque beatæ
Diuitias, pedibúsque polos & sydera calcant.
His Deus exemplis nos excitat: hinc noua nobis
Pectora format agens, & casibus vrit acerbis,
Ne Fidei languens intus sit inutilis ardor:
Neu male suada pios falsa sub imagine recti
Sopiat in tenebris misera fiducia pacis.
Sic his sæpe suos percellit & implicat olim
Monstris Omnipotens, & nos examine duro
Pertentans, aperit circum mille vndique mortes:
Quò sibi nos reddat, quò nos super ardua cœli
Inuitos trahat, atque sui succendat amore,
Edoctos nusquam humanis confidere rebus:
Sed Patris arbitriū cupidos vocémque sequentes.
Ista pias adeò formant certamina mentes.
At verò nocti sempérque silentibus vmbris
Iam mersos, & densa olim caligine condi,
Atque adeò illorū cineres, famámque profundis
Obduci tenebris, & ferro & carcere dudum
Rebare extinctam, flāmísque voracibus haustam:
Sed cœlo visum est aliter: námque incubat istis
Fama ingens Tumulis, quæ sese ex oßibus vltrix
Protulit innocuæ gentis, latéque per omnes
Vulgauit populos, ingenti maxima plausu
Egregias animas, nolit velit, ægra tyrannis
Roma tua, & cineri dat splendida nomina muto.
Ergo agedū illustres animæ, vos posthuma famâ

E nocte

[N]octe & tenebris, ad vita & luminis auras
[E]cce tuba reuocat sonitu officiosa potente
[E]meritas, sanctéque pio certamine functas.
[V]os Pater amplexu non dedignatus amico,
[A]rbitrio fati exemptas, Regúmque furori,
[I]n cœlum Pater Omnipotens excepit ouantes.
Quare agite & sacris etiánũ accentibus omnes
[I]n numerum, densa toto date carmina cœlo:
[C]œlo, vbi perpetuas ales chorus haurit anhelans
[D]elicias, puræque bibunt noua gaudia mentes:
[G]audia nil humile aut fluxum spirantia porrò,
[G]audia parta piis atque obseruantibus æqui.
Vestra sed hæc olim memores exempla sequuti
[S]ic cœlum repetant gratíque piíque nepotes,
[Q]ui dederint vltrò duræ sua nomina Christi
[M]ilitiæ, sancta cum maiestate malorum
[T]ot læti gladios, & tot crudelia passi.
Hæc vobis magè marmoribus vel mole superba
[P]yramidum, longos perduratura per annos
[S]ancta piis incisa notis monimenta parauit
[H]ieropolis: verbis etiam Crispinus amico
[I]usta facit voto, & patrio sermone parentat.
[Q]uòd si ego nil aliud potero, vos carmine saltem
Prosequar, & Siticen memorabo funera plausu.
[V]estra pio, & vestras comitabor carmine flãmas.
Ergo, liber, populos procul ex Oriente remotos,
[Q]uà patet orbe olim Romana potentia victo,
[A]d Tanain, ad Cimmerios, atque vltima Ponti,
[A]ureus à Iura peragra, viridíque Lemano.

Sauromatas, i, Vise, doce, gelidósque Polonos,
Quos modò cœlesti renouatos Spiritus aura
Progenuit miserans, longáque à nocte reduxit:
Orcadas, & Scotiæ plenis pete littora Velis:
Hic nuper lux illa Dei Verbúmque Salutis
Sacrum illud nostra manifesto lumine coram
Explicuit sese, hîc sedes tutique receptus
Sanctis Europæ exulibus profugísque parantur.
Vise anni Solísque Vias, Vbi nostra Canopum
Gens Videt, & nostris contraria sidera cernit
Admirans, longè Europa Calpeque relictis.
A tergo, Ammericā propter, quà lāguidus annū
Exiguum Vertens, gelido sub sydere nobis
Sol hyemem facit, & currit breuioribus horis.
Quà patet, inque sinum pandit se diuite luco,
Bresilia: infelix suprà execratáque tellus
Cannibalûm, Paranas infrà, Lepetísque, sonanti
Murmure gemmarum & squammis crepitantibus auri,
In mare præcipites, iuncto simul agmine currūt.
I, liber, & reduces iterum solare Britannos,
Post longa exilia & laqueos cineréſque suorum:
Quos inter pietate grauis, Venerandus, honora
Canicie, dextram medios qui lætus in ignes
Coniecit, nostro fulget memorabilis æuo
Crammerus: pete culta, liber, quà Sequana lābit,
Quà Ligeris secat, & Rhodanus, rapidúsque Garunna.
I, liber, & Veteres mœrens inuise tot Vrbes

Quà

Quà Rhenus fluit: auriferis quà diues arenis
Turbidus Oceanum leni Tagus agmine pulsat:
Et te Roma legat caput imperiùmque malorum.
Tu verò, tu, Christe, faue, qui luminis imbre
Uncta foues, seruas, & alis, solidaque serenas
Lætitia, & castis renouas mortalia corda:
Alme faue, & sanctis præsens allabere cœptis:
Cælestique patrocinio mendacia contra
Et vulgi rabiem, præsens monimenta tuorum
Incisa his tabulis iam, ter rediuiua tuere,
Queis latè circùm tua lux & gloria crescant.

CLARISS. VIRO, D. CHRIstophoro Herdesiano, Illustris Norimbergensis Reip. â consiliis, Carmen παραμυθητικόν.

Sylua IX.

Ergo pium rursus repetito vulnere pectus
Saucius, indulges iusto, Herdesiane, dolori,
Amissa duplici nunc orbus coniuge coniux:
Nec tibi se socium in lacrymas adiunget amicus?
Immò terrarum longum licèt interuallum,
Et montes fluuiique vetent nos corpore iungi,
Absit vt, absentis veluti contemptor amici,
Non lacrymis lacrymas, non planctus planctibus
addam.
Namq; istud præscribit amor, pietásque requirit,

Aduersa ut pariter, pariter communia ducant
Prospera, sinceri quos vinclum iunxit amoris.
Nec vanum hoc etiam fertur solamen habere,
Partiri quîcum & curas & gaudia possis.
Ergo pias tecum iuuat instaurare querelas,
Et priscos damnare sophos, qui saxea nobis,
Atque omnis motus expertia pectora fingunt.
Quippe tuæ, quanuis nullo mihi tempore visæ,
Coniugis assiduè sese mihi sistit imago:
Cernere quam videor, media inter gaudia faus
Læta puerperij, mutata sorte, repentè
Mortifero oppressam paulatim cedere morbo,
Brachia tendentem, atque oculos in morte na-
tantes,
Et te, summe Deus, suprema voce vocantem.
Sed quid ago? media hæc inter suspiria cerno
Protinus en nulla mortis formidine victam
Ad superas hilarem vi tota tendere sedes:
Te verò forti testantem pectore, quantum
Non homini duntaxat homo, sed & ipse viro vir
Quid præstet, cui mens cœlesti est igne recocta.
Te, te, inquam, video sic, Herdesiane, valentem,
Vt quod sentis onus toleres sub pondere victor.

H. BEZÆ CLARISS. VIRO Iacobo Lectio, I. C. Senatori Geneuensi, Carmen παραμυθητικόν. in quo charissimæ vxoris suæ Claudiæ Denosæ obitum deplorat.

Sylua X.

AEgris si qua ferunt animis solatia Musæ,
Et luctũ illacrymans delinit amicus amici:
Accipe, mi Lecti, communes fundere tecum
Quas me iußit amor lacrymas. Nã pectore quãuis
Nos deceat cunctos inuicto frangere casus:
Non tamẽ aut ferri, aut rupis fuit indita nostris
Durities animis, quum rerum conditor olim
Illum hominem ex limo primum cõpingeret vdo.
Et sic ille suos patienter verbera ferre
Impositásque iubet plagas, vt numinis iram
Ipsáque sentiri quæ sanat vulnera poscat.
Luges, & meritò luges, lectißime Lecti,
Amissam, potior quã nec tibi moribus vxor
Optari potuit, nec formâ, aut aptior annis.
Duplicat hoc ingens, aliud quod, nõ minùs ingẽs,
Tempore sensisti miserabile vulnus eôdem:
Rapta tibi quàm nata priùs morientis in aluo
Cuum moriens matris soboles, & funere funus
Eheu, quum duplex nos efferremus in vno.
Iustus vterque dolor: quorũ quàm sit prior ille

Terribilis, didici, quum te, mea Claudia, nuper
Tam ſubitò amiſi: mea te inquā: Claudia, quâ
Perpetuâ exilij ſociâ, caſuſque per omnes
Acta quater denos felix mihi vita per annos.
Quo caſu oppreſſum memet noctéſque diéſque
Mœrentem, & vana defunctam voce vocantem
Quâ ſim ſolatus ratione, & vulnere nondum
Sanato, conſoler adhuc, narrare iuuabit:
Ipſe tuos poßis quod vertere forſan in vſus.
Frigida ſunt certè (veterū quod pace ſophorū
Dixero) quæcūque hîc hominū ſapientia dictat.
Mirarique ſubit, ſi vera eſt fama, Platonis
Paucula de vita quædam meliore loquuti
Vocibus excitum quendam, interiiſſe volentem.
Siue parens igitur ſiue vxor, frater, amicus
Interijt, mortalis erat: cur luxeris? aiunt:
Sed quid ſi ante diē, violēta aut morte perēptus
Hîc etenim naturæ intra ſe ſiſtere leges
Mens offenſa nequit: nec certè proficit hilum,
Mortalem ſcire hunc natū quo plagis adempt
Propterea minimè expuncta ratione doloris.
Sed quorſum luctus, aiunt, & mœror inanis,
Neſcia quum flecti ſpernat mors ſurda querelas
Immò, o tu, quiſquis tantos hac arte dolores
Vinci poſſe putas, quidnam eſt hoc ſtultius vno?
Quid ſi et enim victum diris cruciatibus ægrum
Compellans medicus, Tot, dicat, omitte querelas
Et totas animo nunc forti collige vires,
Nā tuus hîc nulla eſt morbus medicabilis arte:

Non tu illũ medici indignũ cognomine clames?
Nec vero nobis hæc luctus causa: quòd illo
Exciri gemitu manes nos posse putemus,
Aut Samij delira senis commenta probemus:
Sed nos huc natura trahens, in imagine Mortis
Humanam cogit spectare & plangere sortem.
Adde quòd est istud quoque non vulgare doloris
Lenimen, quod mente latet, depromere voce,
Inque sinum chari posse exonerare sodalis.
Ergo alio nobis opus est medicamine prorsus,
Quod multò potior retegit lux numinis illa
Quæ cælo ex ipso emanans, animisque piorum
Irradians, Pulchri & Turpis discrimina verè
Sola docet, monstrans animi quos tollere motus,
Quos itidem iniecto deceat compescere freno.
Hac igitur quod ego didici monstrante magistrâ,
Sint quamuis bene nota tibi, & re cognita tecũ
Quæso, recordari ne me indigneris, amice.
Imbre oculosq; genásq; madẽs, & corpore toto
Horrescens, animóque iacens prostratus, & vnam
Amissam vxorem præter nil corde volutans,
Has interrupta fundebam voce querelas.
Siccine te video exanimem, mea Claudia, quîcũ
Consenui? florente mihi quæ iuncta iuuenta,
Fida viro comes hæsisti ægro, fida valenti?
Qua non vlla fuit coniux mage grata marito,
Nulla suum coluit magis officiosa maritum?
Sic-ne, inquam, tibi, sic tibi, vah mea Claudia,
quinta,

Quinta superueniens ægra lux lumina clausit?
Nec datur hoc nobis, animâ vt qui viximus vn
Corporibus tumulo pariter condamur eôdem?
Talia iactabam, quum me subitò sacer ille
Spiritus inuadẽs, quid agis, Beza, inquit inept
Túne Deo summè semper sapiente, bonóque
Mortales auctore neges nascíque, moríque?
Ergo quid furor est, si non merus hic furor, eius
Imperio vnius non se submittere totum?
Has sed enim lacrymas vis exprimit, inqui amoris.
Quid si odium potiùs specie te fallit amoris?
Nam si verus amor communia ducit amici
Omnia, nunc lætus lætis, nunc tristibus idem
Illacrymãs, Quidnam quæso tua Claudia tand
Est experta mali, cunctis quæ libera curis
Est cælo meliore sui iam parte potita,
Altera dum tumulo rursum victura quiescit?
Quînam igitur iustè quæ viuæ optaueris illi,
Vitæ huius cursu doleas concessa peracto?
Quòd si non illam, tua sed tu incommoda defles,
Sic teipsum certè, non illam, forsan amaris,
Tute tibi aut fueris quàm Claudia charior ipse
Quem tua damna magis, quàm illius commoda tangant!
Nec te ideò lugere veto, quòd Mortis imago
Expertâ ceu voce iubet, firmántque piorum,
Ipsiúsque adeò perfecti exempla Magistri.
Nec gerit ille hominis pectus, qui vincula vera

orſus amicitiæ, nedum quæ numinis ipſa
gitimi conſtricta manu ſunt fœdera lecti,
minibus ſiccis abrumpi poſſe putarit.
certè quantò eſt multis pretioſius iſtud
niugij donum verè cœleſte beati,
rtius eſt tantò diuini pignus amoris,
iſſolui quod vix ſine vulnere poßit acerbo:
ue ſuos Deus exploret, ſeu vindice dextra
norum indignos ſic vlciſcatur abuſus.
is doctus monitis, ſic attamen ipſe dolebis,
a, quidem, at certa ratione, modóq; dolebis,
t tua diſpicies deinceps quid poſtulet ætas.
Hæc ille: admonitu cuius meliora ſecutus
ci, quod te etiam forſan feciſſe iuuabit.

N POETARVM NOMINE
ABVTENTES.

Sylua XI.

Pſe mihi doctum ſi dictet carmen Apollo,
Sic tamen abſtruſis obſcurum ſenſibus illud,
t vario abductum lectorem errore fatiget,
unc tandem fructu non exæquante laborem,
xcipiam inuitus Phœbi dictata magiſtri.
At cui vel ſuaui conditum nectare carmen
angere poſte datum, puro caſtóque lepore
emulcens pariter mentem lectoris & aures,

Argutum aut cuius lector miretur acumen:
Vel qui grande sonans, secum super astra legen
Attollat, cœlique beet velut arce receptum:
Vel qui non fatuo teretes sale defricet aures,
Et cieat torpens moderato ardore palatum:
Illimis semper, puráque argenteus vnda,
Nec scopulis horrens vllis, ceu voluitur amnis,
Inuitans, satiánsque sitim potantis abundè:
Hic mihi sit verus, tum re, tum nomine, vates:
Vos autem Aonidū sanctum temerare pudor
Et puros ausi latices turbare petulci,
Ingrati procul ite, procul: vel crimina fassi,
Discite vos castis & vestra dicare Camœnis.
At vos, ô rauca stridentes voce cicadæ,
Vana coaxantes tumido vos gutture ranæ,
Vos fatuo elumbes vomitantes pectore versus,
Sensa quibus nec mens, nec voces suggerit oestri
Quis sacro vatum dignetur nomine sanus?

THEOD

TH. BEZÆ
ELEGIÆ.

THEODORI BEZÆ
ELEGIÆ.
In Mediocritatis laudem.
Elegia. I.

Non frustra medium laudaui docta vetustas:
Nam nil laudari dignius orbis habet.
In medio posita est virtus: hinc indéque fallax
Tota sinistra via est, totáque dextra via est,
Icare, si patrem esses inter vtrumque sequutus,
Icarias nullus nomine nosset aquas.
Si medio Phaeton mansisset calle superbus,
Non esset sæua terra perusta face.
Nec lenis nimium, nec durat sæua potestas:
Quæ medium seruat, sola perennis erit.
Te nimia, ô Iuli, clementia perdidit olim:
Sæuitia occidit te, truculente Nero.
Augustus felix multos cur mansit in annos?
Nec facilis nimium, nec truculentus erat.
Vana superstitio non pacat numinis iras,
Quod media gaudet simplicitate coli.
Largus opum nullus, nullus laudatus auarus:
Magnus in his potuit qui tenuisse modum.

Antoni

Antoni mensas sic vicit cœna Catonis,
Et tenuem melior fama secuta larem.
Nec gracilis structura nimis, nec crassa probatur:
Hæc spectatori displicet, illa ruit.
Vt moderata iuuant: sic ægros pharmaca multos,
Heu nimium multos, sæpius hausta necant.
Dicere plura licet multò, sed laude referri
Immodica sese non sinit ipse Modus.

T. LIVIO ET P. OVIDIO Nasoni Cœnotaphium.

Elegia II.

ECce, iterum Iani nobis rediere Calendæ:
Hei mihi, quos luctus, funera quanta ferunt!
Roma Tito quōdā celebrata est maxima magno,
Est quoque Nasonis carmine dicta sui.
Quæ te, Naso, tulit, quæ te, Tite, sustulit orbi,
Inter funestos est numeranda dies.
Non adeò infelix quæ infames sanguine Cannas
Lux videt, & Latio tristia cuncta foro.
Nullum igitur munus nunc expectetis amici,
Munera temporibus sunt minùs apta malis.
Fas mihi sis patrum priscos contemnere ritus,
Fas mihi sit consuetas mittere iure preces.
Cernite nunc tristi ploretur vt vndique cælo,
Mersáque demisso terra sub imbre natet.

Ecce, Venus, pullo vestita incedit amictu,
Dilaceránsque genas, dilaniánsque comas:
Et pharetræ oblitus, luctúque immersus acerbo,
Nasonis cantat carmina mœstus Amor.
Ipse suas Ianus damnátque oditque Calendas,
Et sua de fastis tollere festa parat.
Flet quoque Neptunus, flet raucisona Amphitrite:
Et patrio plorat gurgite mersa Thetys.
Pelignæ lacrymis implent rura omnia Nymphæ,
Et querulus Patavi mœnia Brenta lavat.
Túne igitur lacrymas retinebis Roma cadentes,
Nec poteris cœli questibus esse comes?
Hei mihi, quid te olim, clemens AVguste, coëgit
Tam sacrum vatis sic violare caput?
Talia non docuit te quondam Iulius, ille
Qui dedit Italiæ sceptra secunda tibi,
Et te iam meritò clementem dicere quisquam,
Ingeniúmque potest dicere mite tibi?
Quæ nunquam Augusti potuit lenire furorem,
Crudeles potuit flectere Musa Getas.
Namque Tomitanis exul lugetur in oris,
Nasoníque parat barbara turba rogos.
Lugete, ô miseri vates, totúmque iubete
Parnassum alternos ingeminare sonos.
Flentibus en aderit Phœbus, Palládsque favebit,
Et peraget partes numen vtrumque suas,
Vos quoque quos cœli dignißima cura fatigat,
Ne (rogo) ne quinta quærite luce lyram.
Illa etenim lumen cœlo terrísque negabit,

Latáque

Lætáque cum charo Tartara vate colet.
At vos, ô Manes, quorum nec longa vetustas,
Nobile nec delet nomen auara dies.
Vos, inquam, solos Iani gaudere Calendis,
Vos dare lætitiæ mutua signa decet.
Quippe Titum vobis lux addidit ista peremptũ,
Hæc quoque Nasonis lux dedit arte frui.
Ergo occurristis Manes venientibus illis,
Totâque in amplexus infera turba ruit.
Ennius inde pater medius complexus vtrúmque,
Hic, ait, est Latÿ gloria tota soli. (tullus.
Mox Varro, & Cicero properant, tersúsque Ca-
Mox quoq. cũ Nemesi, culte Tibulle, venis.
Et tu, qui dubium fecisti nomen Homeri,
Laudem cui debent, rus, pecus, arma, suam.
Quid Reges memorẽ priscos, fortésque Quirites,
Quoscunque exoriens Roma vetusq; dedit?
Scilicet ista Titum venerata est vndique turba,
Hannibal aspecto surgit & ipse Tito.
Vos, ô vos, Manes, æternos ducite lusus,
At nos perpetuò cura dolórque prement.
Hanc igitur lucem luctu celebrabo quotannis,
Et vacuo iniciam thura merúmque rogo.
Hi tumulo versus deinde inscribentur inani:
Forsan & hos olim postera turba leget.
Quisquis ades, vacuum Nasonis cerne sepulchrũ,
Quisquis ades, magni cerne sepulchra Titi:
Orphei quod precibus Plutonia regna dedere,
Hoc Titus & magnus Naso dedere sibi.

SALMONIO MACRINO IV-liodunensi, Querela Peste laboranti: anno Domini M. D. LI.

Elegia III.

QVis putet in media cõscribi carmina morte
Morte tamẽ media carmina scripta legi?
Quod si fortè negem, res arguet ipsa negantem,
Et numeri prodent languidiore sono.
Nempe adeò est animi strictus cum corpore nodus
Langueat istius fessus ut ille malis.
Sed licèt hac morbi corpus sub mole fatiscat.
Victa nequit morbo cedere Musa tamen,
Mirum. Nam tacuit ternos quæ Musa per annos
En domino gestit nunc moriente loqui.
Et furor hic alter, Macrini nobile nomen
Vsurpare meo quod leuis ore velim.
Tu tamen istius nobis es criminis auctor,
Tu facis ut cupiat muta Camœna loqui.
Nam moribundus ego vita quum fortè peracta
Mente recordarer singula facta mea,
Ecce, alios inter subiit Macrinus amicos,
Quos ego desertos corpore, mente colo.
Et mox, ô coniux, (Nam coniux optima nostro
Fida hæsit lateri nocte diéque comes)
Fesciculos (inquam) chartarum sedula profer,
Exilium has nobis nempe reliquit opes.
Inter amicorum moriar sic nomina felix,

Postquam

Postquam inter vetitum brachia posse mori.
Paret: amicorum agnosco cum nomine dextras,
Et tremula moriens tracto, retracto manu.
Fudi etiam lacrymas, & nomine quęque vocaui:
Quinetiam chartis oscula mille dedi.
Ecce tua occurrunt nostro conscripta recenti
Exilio, at serò carmina lecta mihi.
Macrini ad nomen Phœbi exarsêre furores,
Et rediit nobis qui fuit antè calor.
Miratur factum coniux, demiror & ipse
Currere mensuris verba ligata suis
Nēpe, Macrine, tibi sunt magnæ in pectore vires,
Cúmque tuo iunctum nomine numen agit.
Hoc facit vt morbi quum pondere victus anhelet,
Et miserum Bezam pestis acerba coquat,
Beza, licèt moriens, carmen conscribat ineptum,
Rustica pro lepido munera dona tibi:
Dona tamen grati Bezæ, qui qua dare viuus
Non potuit, moriens munere parua dedit.
Beza igitur, quid agam quæris? moriturus anhelo,
Nec queror excedens exul & ante diem.
Nil mouet exilium, nil patria, nil satis amplis
Succedens opibus quæ mihi pauperies.
Non etenim patria pauidum vllo crimine pectus
Expulit, at veræ relligionis amor:
Atque vltrò patria excedens, hac, patria, dixi,
Christus vbi auditur, Beza, sit vna tibi.
Exiguo didicit contentus viuere, quisquis
Cælestes toto pectore quærit opes:

Sic propero vitæ certus melioris ad astra,
Nec me spes adeò fallere certa potest,
Vos mihi, vos lacrymas soli expreßistis amici,
Et (fateor) uestri me superauit amor.
Nec tamen inuitus terras vitámque relinquo,
Sic pateant cœli limina celsa mihi:
Sed, fateor, quoties mentem subiistis amici,
Me quiddam humana conditione pati:
Forsan & hoc, Macrine, legens miserabile carmẽ
Et quicunque tibi iunctus amicus erit,
Humanæ memores sortis tergetis ocellos,
Et quas non merui mi dabitis lacrymas.
At tibi, quisquis eris, miseri qui cruda poetæ
Censueris fletu funera digna tuo,
Hæc postrema, precor, sit flendi causa, fluátque
Lenis inoffenso vitáque mórsque gradu.
Quod superest, opto, Bezæ quos inuidet annos,
Annis adiungat Parca, Macrine, tuis:
Vt nisi post longas charam, Macrine, Gelonin,
Cúmque illa Bezam me comitére, moras.

IN QVINQVE CONSTANTISSIMOS Christi Martyres, Lugduni crematos, XVI. Cal. Iunij, Anno Domini cIↃ IↃ LIII. Elegia IV.

MIra loquar, (linguis iuuenésque senésque fauete)
Digna canam à sera posteritate legi.

Lugduni

gduni audiſtis nimirum nobile nomen,
Quæ Planci auſpiciis mœnia ſtructa ferunt.
Vbi præcipitis Rhodani ſpumantibus vndis
Lentus Arar placidi fluminis addit aquas:
bem diuitiis longo iam tempore notam,
(Heu quam diuitibus non licet eſſe piis)
bs igitur raris celeberrima dotibus olim,
Impietate magis nobilitata ſua eſt.
c me facta patrũ narrare nefanda neceſſe eſt.
Vnum pro multis ſat memorare ſcelus.
c nuper Chriſti felici de grege raptas
Vna, eheu, quinas flamma vorauit oues:
dit & ingemuit Pietas, & fertur ab alto
Tales cana Fides ore dediſſe ſonos:
rcite, (quid merui?) crudeles parcite flammæ,
Hoc etenim, hoc ardent viſcera noſtro rogo.
ota videbatur (dictu mirabile) flamma,
Hoc ſibi teſtari diſplicuiſſe nefas,
uando reluctantes crudelior ignibus ignes
Corripere inceptum turba coëgit opus.
ãma volat, ſanctóſque celer depaſcitur artus,
Nempe vt ſupplicij ſit breuitate leuis.
nibus in mediis (mihi credite vera loquuto,
Sic faueant cœli numina dextra mihi)
ectora Chriſtum vnum torrentia ſuſpirarunt,
Et Chriſtum titubãs lingua ſonabat adhuc:
uum pater ex alto charos miſeratus alumnos
Hac ad ſe, exutos corpore, voce vocat,
os (ait) ô animæ, cœli germana propago,

Queis flamma in cælum dux patefecit i
Eia, felices regnis succedite nostris,
Felices nostrum cingite vtrinque latus.
Sic ait, & celsa lætatus sede locauit,
Quâ mundi immensi machina tota patet.
Hinc coniuratos in Christi regna tyrannos,
Hinc Latiæ rident vimque minásque lu
Hinc sua despiciunt sæuire in viscera flamma
Materia donec deficiente cadat.
Et iam flāma mori, iam rarus in æthere fumi
Quum sic excelsa fatur ab arce Pater.
Cernitis hos cineres? sunt nostri hæc semina regi
Gignere phœnices hæc mihi flamma solet.
Cernitis hos fumos? sic mundi nempe furores
Quā rem cunque parēt, nil nisi fumus eri

IN CLARIS. V. LAVRENTI Scholtzij Medici Vratislauiensis Hortum.

Elegia V.

DVm furit insanus bellis ciuilibus orbis,
Dum vacat hic bello, dum vacat ille for
Dum vanis sese curis plerique fatigant,
Hic sibi dum figit, figit & ille cruces:
Hic dum torpet iners, dum seruit honoribus ille,
Dum sitit in mediis tristis auarus aquis.

Quàn

m bene tot Scholtzi, pene inter millia solus,
Et sapis ipse aliis, & sapis ipse tibi!
tuo spatians felix & liber in horto,
Et tua participes in bona quosque vocans:
te ad quē spreto migrant Helicone Camœnæ,
Quem Delphis præfert Delphicus ipse suis:
rto qui referat paradisi exemplar Edenis,
Fabula campi cui cesserit Elysij:
rto in quo quascūque vagus surgēsq́; cadénsq;
Sol videt, hortenses accumulauit opes,
rto in quo quidquid medicandis sufficit ægris,
Quidquid gratū oculis, quidquid odore iuuat,
tremis Medicus mundi quæsiuit ab oris,
Et medica seuit, Scholtzius ipse manu,
rto quem mundi meritò vocitemus ocellum,
Immo cui totus par nihil orbis habet.
verò hortorū indigitat quem Flora parentē,
Viue rosis longùm, viue diu violis:
tibi perpetuò fœcundus rideat hortus,
Quem Zephyri totum mulceat aura tepens:
lestes abeas & donec serus in hortos,
Ipsa Senectutis sic tibi vernet Hyems.

CLARISSIMO VIRO IACOBO LECTIO. I. C.

Elegia VI.

AVrea pruna tuæ populatæ munera villæ
Missa mihi, gustu, quàm placuēre suo,

Tam mihi displicuit tam iusti causa doloris,
Et lacrymis lacrymas addere iussit amo
Sed quid agas? Lex est hæc sæui ferrea Belli,
Quæ seruare decet perdere cuncta simul,
Interea cur nos non consolemur, amice,
Quos hîc nulla premit vindicis ira Dei?
Ecquid enim est melius quam, si volet id quo
Numen,
Pro patria & vera Relligione mori?
Immo vide, si rem propiùs dispexeris omnem
Non tenuisse satis ne videare modum.
Ecquis enim possit populatam credere villam,
Quæ Domino referat talia, pauca licèt?
Nec certè est, Domino quæ poma legēda reliqu
Prædonis penitùs conscelerata manus.
Quæ verò periisse tibi nunc creditur arbor,
Seu tibi, seu patribus consita planta tuis,
Anno (sic sperare libet) redeunte virescet,
Quinetiam duplo plura legenda dabit:
Atque vt succisas credam radicitus omnes,
Militis immani succubuisse manu,
Absit vt è cunctis credam interiisse vel vnam.
Quum periisse ipsas quæ periêre vetes.
Non te etenim Musæ, notúsve reliquit Apollo,
Nec Charites vatem deseruere suum.
Hispida sed veritæ grassantis militis ora.
Vrbanos tecum mox petière lares:
Et tibi dictarunt quo ploras carmine villam,
Direptásque tui tam malè ruris opes.

Erg

rgo queri absentes, mi Lecti, desine Musas,
Ecce tuo à Beza quas petis, intus habes.

N CLASSEM HISPANI-
cam ab Anglis oppressam.
Elegia VII.

Vnde hæc atra maris facies? tanta vnde procella?
Et pro cæruleo spuma colore tumens?
Hispanum vasto nunc gurgite mergitur agmen,
Et vix submersos æquoris vnda capit:
ic Pharao cōmissa petens sacra agmina Mosi,
Factus, Erythræi piscibus esca maris:
Hostis vterque Dei, sanctorū & gentis vterque:
Curribus hic multis, nauibus ille potens:
Exitio currus nauésque feruntur eodem,
Sanguinis vt sanet purior vnda sitim:
Et regredi vt posset (quoniā est aggressor vterq;)
Neutri commoti Numinis ira dedit:
ed quorsum Hispanus torrenti feruidus æstu,
Ad Boream & niuibus littora cana fugit?
Nempe iubente Deo, totum sitientis vt orbem.
Ardorem gelidis temperet Arctos aquis.
Quinetiam ardenti medijs occurrit in vndis,
Non minus ardescens alter & ille Draco:
Iste quidem patriæ succensus amore tuendæ,
Ille Anglas sitiens totus auarus opes.

Sic flammæ vltrices, flammas superastis auar.
Et Deus est flammis, est quoque victor aqu.
Sic reliquas auidus mundi sibi subdere gentes,
Subiicit Anglorum colla superba iugo:
Et qui alios spreuit, vulgi fit fabula: & alta
Qui viuens petiit, nunc maris ima petit:

IANO GARNERIO AVRE liis improuisa prorsus morte sublato. Elegia VIII.

IBat Ianus, & heu nimis ibat sorte sinistra,
Depicta cantans picta per arua lyra:
Admirabantur syluæ montésque sonantem,
Et tacitis stabant flumina fixa vadis.
Quũ doluère suas Nymphæ non currere lymphas,
Et, Nouus hic Orpheus (mox ait vna) quis est?
Dixit: & aduersum in litus transire parantem,
In medias traxit pessima Naias aquas.
Ille cadit, frustráque absentes clamat amicos,
Hei misero præsens tempore nullus erat:
Aspiciunt illum syluæ montesque cadentem,
Cúmque vocante vocant, cúmque gemente gemunt.
Interea Ianus toto bibit ore procellas,
Et sub aquas tandem pondere victus abit:
Haud aliter, canæ venit quum meta senectæ,

Et cecinit mæstum mox periturus olor,
[I]gratum prono tandem bibit ore Caystrum,
Ipse suis pereat donec alumnus aquis.
Equa tamen superûm statuêre hanc numina mortem,
Morte ista dignus si modò Ianus erat.
[Ia]nus enim Nymphas(nam vates magnus) amabat,
Nympharum in gremio debuit ergo mori.

[C]ARMEN CONTINENS Ludicram παραβολὴν Poetarum & Monachorum, quod placuit Elegiis adiungere.

Elegia IX.

[P]Ace mihi liceat vestra quod dicere Musæ,
Et venia magni dicere Mæonidæ,
[F]răcisco est quiddam quo componamus Homerū,
Quo monachos credam vatibus esse pares,
[C]æcus erat quondam Franciscus, cæcus Homerus,
Ille animi captus, corporis hic oculis.
[M]endicus Franciscus erat, mendicus Homerus,
Et cecinit cantus pauper vterque suos.
[R]hapsodis orbem miserum cōpleuit vterque,
Fratribus ille suis, vatibus iste suis.
[Ç]aptabant primi nemorum secreta poetæ,
Antra olim Monachis prima fuere domus.

Impleru nt Monachi desertis oppida syluis,
Quid magis est variis vatibus orbe frequens?
Nocte diéque rudit Monachus, cantatque Poëta
Et placet immodicè stultus vterque sibi.
Cuique sua est vati lasciuo Cynthia: frater
Sæpe pius dominas quattuor vnus habet.
Friget carmen aquæ potori insuaue poëtæ,
Triste canit pota frater anhelus aqua.
Accinctus cithara resonat sua carmina vates:
Sic Monachi cingit plena lagena latus,
Hunc ἄθεος furor exagitat, furor ἔνθεος illum:
Iste gerit thyrsos, & gerit ille cruces:
Victores ornat laurus myrtúsve poëtas:
Sunt Monachis tonsæ sacra corona comæ.
Denique des Monacho Musas, vatique cucullum
Vates & Monachus fiet vterque tibi.

IN FAMILIARVM ROMAnarum stemmata edita à generosissimo Domino, & tùm bonarum omnium literarum cognitione, tum virtutibus omnibus ornatissimo, Domino Richardo Strenio, Baroni Suarzenauio.

Elegia X.

VIctricis quōdam domitrix Germania Romæ,
Insolito presit subdita colla iugo.
Nec contenta feros ferro strauisse Quirites,

Per-

Perdidit iniectis obuia quæque rogis.
Sic abiit Roma in tenues ambuſta fauillas,
Et quodcunque priùs diues habebat opus.
Sic verſa in cineres (eheu miſerabile fatum)
Marmora cum cippis interière ſuis.
Quorum relliquias, diſiectáque fragmina paßim
Barbará calcarunt ſecla ſequuta diu:
At nunc miratur contra felicior ætas,
Erutaque immenſo grata labore legit:
Qui etiam facinus Germania damnat auorũ,
Et cuperet ſæuas non habuiſſe manus:
Quæque olim fecit, nunc vulnera ſanat, vt idem,
Sit Latio medicus qui priùs hoſtis erat.
Nunc igitur tandem Germani militis iras,
Et veteres flammas, deſine, Roma, queri:
En tibi flammarum (dictu mirabile) charta,
Et gladij calamus facta nefanda luit:
Nec tibi ſæua manus tot ciues abſtulit olim,
Quot reduces offert hæc tibi docta manus:
Quot reduces offert, inquam tibi, Roma, tuiſque
Streinius Auſtriaci gloria magna ſoli.

In fatuos ruderum antiquitatis admiratores.

Elegia XI.

Romanũ ad Tyberim quondã fera dicere bella
Ennius inciperet quim rudis ille pater,

Aulaï in medio, Catus Aeliu' Sextu' sonantem,
Est mirata suo tempore Roma vetus:
Adueniens ætas sed enim felicior, aurum
Ex illis docuit sugere stercoribus,
Vt Latium Græco mulcente lepôre sonorem,
Aonidum sese panderet omne decus.
At præ stercoribus contra nunc spernitur aurum,
Quinetiam tenebræ nomina lucis habent:
Nec sum primus ego qui fœdo hæc nomine dicam,
Quæ nunc Aonidum nomine tecta canunt
Auribus ab nullis homines, nullóque palato,
Glans pro fruge quibus rancida sola placet,
Longa, inquam, exesas seclorum ærugine voces,
Atque incompositis horrida verba sonis,
Qualia Carmentis mater cantabat Euandro,
Auruncique suis concinuère senes,
Quale rudunt calami, crasso tractante bubulco,
Qualia serra fabri stridet adacta manu:
Num verò à Numis rursum veniemus ad Asses,
Signatus primis quòd prior asis auis?
Num viles habitare casas, vel tesqua iuuabit,
Quòd patribus rupes prima fuêre domus?
Villosæ primùm velabant corpora pelles,
An nobis eadem nunc quoque vestis erit?
Ergo vetustatis poterit sub imagine, cento
Splendente attritus gratior esse toga?
Ergóne in impuras fuerit sic versa lacunas,
Illa Caballini lympida fontis aqua?
Immo vos potiùs Graiæ Latiæque perenni

Nunc

Nunc tandem iunctæ foedere Pierides,
Vana vetustatis fallat vos absit imago,
Quæ Tenebras vobis suadeat esse Diem,
Vestrum immo retinete decus, purumque nitorē,
Quo radiat toto pulchrius orbe nihil,
Hoc Superûm concede Pater, si vera poësis
Muneris haud falsò creditur esse tui.
Barbaries Musis quum cesserit ipsa renatis,
Absit vt has poßit lædere Scabrities.

TH. BEZÆ EPITAPHIA.

THEODORI BEZÆ EPITAPHIA.

Francisci I. Francorum Regis. P.P. Et bonarum literarum excitatoris Sacræ Memoriæ.

NOBILE, *quisquis ades, Regis venerare sepulchrum,*
Regis sepulchrum nobilis,
Nec pigeat mecum Francorum incommoda flere,
Dum multa paucis explico:
Corporis atque animi florentem dotibus, atque
Re facilè primum, vt nomine,
Franciscum hunc Regem vidit sors falsa, simúlque
Inuidit, vt bonis solet.
Illum igitur ficto interdum demulsit amore,
Et inclytis victoriis,
Reppulit irata interdum, vultúque minaci
Tradidit in hostium manus.
Sed nec sors illum melior sic extulit vnquam,
Vt esset immemor sui,
Nec sors vnquam animos illi sic fregit acerba,
Quin victus, illam vinceret.
Ergo suos cernens vanos sors ista labores,
Et irritos omnes dolos,

Auxilium poscit supplex à Morte, roganti
Mors paret illi protinus,
Et Regis primum è natis truculenta trucidat,
Cui tertium mox addidit.
Heu iuuenes ambos, ambos nil tale timentes,
Spem patriæ ambos & decus.
Tandem etiam, ô facinus! parta iam pace fruen
Aggressa patrem sustulit.
Sublatũ ingemuere omnes, sed præ omnibus, illæ
Illæ Camœnæ nobiles,
Hebrææ, Græcæ, & Latiæ, quas ille fouebat,
Vt filias charas pater.
Quæ nunc vt referant illi quæ præmia possunt,
Fouent vicißim mortuum.
Et (quantum in sese est) à cæca mortis opacæ.
Obliuione vindicant.

FRANCISCI, FRANCISCI Regis F. primogeniti, & Galliarum (quem vocant) Delphini, propinato apud Auenionem veneno proditoriè sublati, Memoriæ.

HVnc etiam iuuenem extinctum, rogo, cerne viator.
Hei mihi cur viuum dicere fata vetant?
Hic est quo niti regnum debebat auitum,
Spes patriæ nuper, spes quoque prima patris,

Pro

Pro quibus intrepidus fortẽ dum fertur in hostẽ,
Ipse illum Mauors vidit & obstupuit,
Aggressúsque dolo, & crudelis fraude veneni,
Sustulit, heu magnis fraus bene nota viris!
Macte tamen Princeps. Nã te Mors ipsa fatetur,
Non aliter vinci quàm potuisse dolo,
Nimirum fieres princeps Pellæus vt alter,
Consimili decuit te quoque fraude mori.

CAROLI FRANCISCI GALlorum Regis F. & Aureliorum ducis, Memoriæ.

Gallia felici felix mihi patria nuper,
Idem etiam nuper Réxque paterq; fuit,
Ingenium (nisi me assentatrix turba fefellit)
Cæleste, & pictis æmula forma Deis:
Iámque mihi externos sors blanda parabat honores,
Iam poteram magni Cæsaris esse gener:
Quando ferox blanda pro coniuge Parca reperta est,
Quæ mihi pro thalamo sterneret hunc tumulum,
Nec tam erepta mouent tamen hæc me commoda (vita,
Quàm doleo abruptum nobile pacis opus,
Sed quanquã haud potui pacẽ componere viuus,
Quis scit ab interitu surget an ipsa meo?

FRANCISCI BORBONI Ducis Anguiennensis, post insignem aduersus Marchionem Vasthi in Pedemonte victoriam, in ludis Aulicis infelicissimè cæsi, Memoriæ.

Qum nuper gladios & fortè euaseris hostē,
Hîc, Francisce, iaces, nec tamē ense iaces.
Sed nec in hostili potuisti occumbere campo,
Nec fortis forti cæsus ab hoste cadis.
Sedibus at patriis belli simulachra cientem,
Missa infelici sustulit arca manu.
Arca olim (credo) Stygia compacta cupressu,
Arca eheu quanta nobilitata nece!
Arca in qua Parcam Mauors absconderat ipse,
Audiit ut factis æmula facta suis.
Sic igitur, miserande, cadis, nec cernere longùm
Illa tua licuit parta trophæa manu,
At si nobiscum vis sors aduersa iocari,
Cur istis mors est seria mixta iocis?

GVLIELMI LANGAEI INsubriæ Proregis, belli & pacis artibus clarissimi, Memoriæ.

Langæus ille magnus hîc iacet, Lector,
Vnus Mineruam colere doctus & Martem,

Quo

emo melior pace vixit aut bello:
enus habes: Mortis en genus disce,
ite consumpta laboribus multis,
uorúmque omnium ferè exhaustis
in vsus Galliæ suæ, tandem
iit: Ergo pauper occidit, dices.
locuples, cui patria debuit tantum.

VSTRISS. HEROIS LVuici Borbonij, Condæi Principis, rthodoxarum Ecclesiarum Gallicam, tuendæ ex ipsis Edictis Regiis inlumitatis, assertoris ad mortem vse fortissimi, indignissimè contra iubelli cæsi, sanctissimæ & perenni

MEMORIÆ.

rtia pro patria repetentem prælia nuper,
Condæum Mauors vidit & obstupuit,
amen huic contra concurrere viribus ausus,
ransfosso incautum præcipitauit equo.
dit, refugit Mauors, trepidansque iacentis
ix audet tremula poscere voce fidem.
lem dederat, quum latro perfidus, (eheu
atale hoc vulnus Gallia tota tibi!)
ne surgentem, atque nihil iā tale timentē,
tergo missa fixit vtrinque pila.
erò illacrymans indigna morte perempto,

Et tātum horrescens Mars scelus ipse
Testor numen, ait, non te Mars strauit, & i
Istud tu vulnus Gallia tota lues.
Dixerat, euentúsque istæc iam vera probau
Nec pudor est nondum vos sapuisse Ph

ILLVSTRISSIMI ET I
tentissimi Principis, FRIDERICI
Comitis Palatini ad Rhenum,
Rom. Imperij Archidapiferi, & El
ris, Ducis Bauariæ, &c.

MEMORIÆ.

QVi cum prisca Fides, Pietásque antiq
nascens
Surgebat, tumulo nunc, FRIDERICE,
Fallor ego: an potius Pietásq; Fidésque cad
AEthereas sursum traxit ad vsque do
Viue igitur felix, cœli nouus incola Princep
Quo non digna satis Principe terra fui

epentinum & immaturum obitum summorum Germaniæ Principum,

VSTRISS. PRINCIPIS,
OANNIS CASIMIRI, Comitis PALATINI ad Rhenum, Palatinatus electoralis administratoris, Bauariæ Duis, &c.

ET,

LVSTRISS. PRINCIPIS,
le & Nomine CHRISTIANI, Ducis AX. S. R. I. Electoris, Landgr. Thuingiæ, Marchionis Misniæ, Burggr. Magdeb. &c.

THRENVS.

Il insculpta opus est ut cuiquam marmora narrent
Quantus superstes vixeris,
bus in miris, dux Casimire, piorum
Tutela fortis omnium
defensa tuis iterúmque iterúmq; sub armis
Testatur (ecce) Francia.
bus hoc seruanda tuis, si fata tulissent,
Testatur omnis Belgica.

Rhenus id, ipse tuus clamat, quum iura tue
Sacrata Christi & Cæsarum,
Non Latiæ, non te Hispanæ tenuêré phalang
Potente fretum numine:
Altera victorem nisi te iam iámque futurur
Pietas reduxisset domum.
At nunc te Franci, Belgæ, Rheni accola, lu
Et patria supra cæteros:
Amissum qualis deplorat nata parentem,
Vel patre si quid charius.
Quos inter, quínam tua te, Casimire, Geneu
Deuincta tot modis tibi,
Consiliisque opibúsque tuis adiuta, sileret,
Plorantibus te cæteris?
Sed sit iusta licèt lacrymarum causa, Deóqu
Displiceat indolentia,
In cœlos potiùs te, princeps magne, receptum
Fas gratulari sit tibi:
Quàm, nostra immodicè dū flemus dāna, vide
Lugere nobis, non tibi,
Iustius & quanto nostra hæc ploratio sese
Nostra in scelera conuerterit?
Hæc etenim iustas accendunt numinis iras
Sua iaculantis fulmina.
Hæc faciunt varias natet inter vt orba procell
Nauis suis rectoribus.
Hoc te, Saxonicis nuper regnator in oris,
Re, Christiane, vt nomine,
AEtatis flore in medio, quum fœdere sancto

Sanctis adesses regibus,
[H]eu, quàm immatura, subita quàm morte peremptum,
Solo abstulit cœlo intulit
[H]inc est, pœnè simul repetitis saucia plagis
Quod eiulat Germania.
[Q]uicum tota suos adiungit Gallia planctus,
Et tota mœret Albion.
[A]t tua, summe Pater, rata sint promissa iubeto,
Nec pœnitentes despice:
[S]ed qua tu nobis sanctorum salua parentum
Esse voluisti pignora,
[L]umine plena tuo, & cunctis virtutibus aucta,
Fac suppleant patrum vices:
[Q]uos inter teneris princeps iã magnus in annis,
Tanto educatus patruo,
[H]eroum felix soboles Fridericus, auorum
Sit instar vnus omnium.

ILLVSTRISS. HEROIS, CASparis Collignij, magni Galliarum Thalaſsiarchæ, Galliæ totius Phœnicis, & veri Chriſti martyris, ſanctæ & æternæ Memoriæ.

QVæ vita huic fuerit, quæ mors, quod deinde ſepulchrum,
Si rogites, paucis hæc tria, Lector, habe:
Non ſibi, ſed Chriſto & patriæ Colignius heros
Vixit: & ô cur non nunc quoque viuit adhuc?
Proh ſcelus! hoc prohibet patriæ patria ipſa parēt
Sæuis dilanians vnguibus ipſa ſuis.
Optarunt ſepelire nefas hoc flumina tantum,
Optauit tantum flamma piare nefas:
Non paſſa eſt, lacerum, merſum, ambuſtúmque cadauer,
Quæ tandem appendit barbara turba cruci
Ignoti donec manibus ſublatus amici,
Caſparus hac tenui contegeretur humo.
Quiſquis es, ô referas pietatis præmia tantæ,
Nec ſinat hoc nomen fama latere diu:
At tibi quem tumulum ſic patria denegat, ecce
Conſtruxit mundi machina tota tibi.
Sic Aqua, ſic Ignis, ſic Aër, ſic quoque Tellus,
Namque parentarunt, Caſpare magne, tibi
Illa autem (iuſta eſt quæ Numinis ira) cadauer
Ipſa ſibi, ipſa ſibi eſt patria iam tumulus.

EIDEM

EIDEM.

E Cruce (proh facinus) pendet Colignius heros,
Qui subiit Christi pro cruce mille cruces:
Euge igitur, Caspar, decorat te dedecus ipsum,
Archetypum exemplo sic referente suum:
At cur inuerso pendes sic corpore? Versa
Quòd tecum fuerint omnia iura simul.

INSIGNIS HEROINÆ, Carlottæ à Laual, magni illius Galliarum Thalassiarchæ, Casparis Colignij vxoris castissimæ, Aureliæ, feruente ciuili bello secundo, mortuæ, Memoriæ.

IN superos iterum, & veræ pietatis amantes
Distringi Regum gladios, rursúmque furentes
In sua, proh facinus! grassari vulnera Gallos,
Denique magnanimũ patriæ ac pietatis amore,
Obiectare caput dubij in discrimina Martis,
Heroem, Heroina videns Carlotta maritum:
Terrenas dudum curas sordésque perosa
Carlotta, & cæli iampridem ad limen anhelans,
At potiùs moriamur, ait, tua quàm, Deus alme,
Numina calcari his oculis cernamus, inulta:
Vel te, te quæ nos genuisti Gallia quondam,
Cernamus semper miseram in tua fata ruẽtem.
Denique, ne, chare ô coniunx, Nec plura loquuta,

Coniugis ad chari nomen, vox faucibus hæsit,
Et verba, ac vitam dolor vltimus interclusit.
Tum verò extinctæ incumbens Colignius heros,
Ergo, inquit, meliore, vale, iam sede recepta,
Téque iuuet, mens ô felix, præiisse marito.
Vos porrò exuuias curate. At, tu, Deus alme,
Qui me tam vario rerum discrimine versans,
Iam tibi deuotum sacrasti, audito precantem:
Et quidquid vitæ viduo, solique relicto,
Nunc superest, quidquid superest mihi sanguinis, illud
Fac tibi, fac patriæ morte impendatur honesta.
Dixit, & ipse sui victor, licèt æstuet ingens
Corde dolor, iubeátque pios intendere luctus,
Publica præposuit, propriorum oblitus: & arma
Circundans humeris, socios & castra reuisit.
Illam autem exanimem Pietas, multúmque, diúque
Ploratam, manibus tandem extulit ipsa suorum:
Elatam fleuere omnes, ditésque, inopésque,
Ingemuêre etiam Charites, luxére Camœnæ,
Hásque illi lacrymas, istæc monumenta sacrarũt.
At tu istud quicunque leges miserabile carmen,
Non lacrymis lacrymas, non planctus planctibus addes?

ILLVSTRIS HEROINAE, Claudiæ à Rieux, magni illius Francisci Colignij, Andelotti Domini vxoris, Memoriæ.

Corporis atque animi quem Claudia viua maritum,
Summis beasti dotibus,
nunc semianimis commune tibique sibique
Hoc triste marmor consecrat:
armor, quod lacrymas olim iustósque dolores,
Diu loquetur posteris:
rgo vale, & vita fruitor meliore, beatos
Inter beata cœlites.
ec eadem donec quæ nos mors cruda diremit,
Reddat secundò coniuges.

ORNATISS. VIRI, N. BVRdini, intimi trium Galliæ Regum à secretis, Memoriæ.

Lle ego, cui curæ, cui magna negotia Regum
Incubuere diu, tanta cui mole grauato
sse datum (nec enim certè diuinitus ista
ot misero collata mihi memorasse pigebit)
c onus integra famáque fidéque tueri,
nocuæ vt vita exemplum post fata relinquam:

Heu tamen, infelix, eheu, malè prouidus adsum
Æternæque reus pœnæ: si me ante tribunal,
Christe, tuum sistas, horum memor antè malorum.
Ecquid enim tantæ possim prætexere culpæ?
Res ego dum Regum, dum magna negotia curo,
Ah, quoties terræ affixo mihi splendor inanis
Offudit misero tenebras, ne gaudia plenæ
Perciperem lucis! quoties turba atque tumultus
Oppleuêre aures, tibi ne (mi Christe) monenti
Obsequerer? quotiésque sequi me rectæ paratum
Abripuit rapidus velut in contraria vortex,
Transuersum, rursúsque in deuia cōpulit Aula
Aula omnis sceleris mater, nutrixque nefandi!
Subscripsit quoties multis manus ista reluctans,
Posthabita superûm miseris mortalibus ira!
Aula apage, & procul, ô proceres Regésq; valete
Et quæ me bona lactastis tot falsa per annos.
Tu verò vna salus hominum, solumque precanti
Perfugium, spretis quæcunque olim ve recénsve
Partim ignara superstitio, partim intulit audax
Impietas, & nunc eadem quoque monstra tuētur,
Hanc animam, Christe, hanc animam seruato
benignus,
Se, erroresque suos clara tibi voce fatentem.
At vos qui turbas inter tantósque tumultus,
Rectè homines mortem meditari, & viuere posse,
Creditis, vt quos deludunt insomnia læta,
Hæc vtinam faciant aliena pericula cautos.
Talia Burdinus moriens: quem sæpe diúque
Vinum

uum affectatus, morientem denique ridens
ulicus, Hæc & nos olim meditabimur, (inquit)
terea verò vitáque auláque fruamur.

OBILISS. IVVENIS GVIlelmi Keithi, Illustris Domini, Guilelmi, Comitis, Marescalli Scotiæ F. oborta rixa, Geneuæ interfecti, Memoriæ.

HEu, Guilelme, quibus lacrymis tua funera, quonam
Fletu satis deplanxero?
ne igitur pietatis amor, vitæque beatæ
Ardore pectus saucium,
r maria & terras, Arctoa à finibus ora,
Geneuæ ad vrbem adduxerint,
flicto (heu facinus) scelerata vulnere dextra,
Vitam Geneuæ vt poneres?
suetumque diu pacatæ ciuibus vrbis
In te inchoaretur scelus?
ec te animi virtus iuuit generosa, suòque
Par corpus ingens hospiti?
t quem sperabant auctum spectare parentes,
Corporis & animi dotibus,
gebunt vita cassum: saltémque iacêre
Tellure patria velint?

Commiſſumque tibi (dicant fortaſsis) alumnum
Nobis, Geneua, reddito?
At vos lugubri vobis quoque voce Geneua
Audite quid reſpondeat,
Teſtor, ait, cæli verum mihi numen amicum,
Legéſque teſtor patrias,
Diſplicuit facinus, quantum iuſtiſque piiſque
Par diſplicere ciuibus.
Nec culpa hic noſtra ſceleratus viuit inultus,
Vindicem habiturus alterum:
Quinetiam hæc ſancti cæleſti ex arce Guilelmo,
Vos, ô parentes, credite,
Ne me, ne iuuenem indigna ceu morte perempt,
Auus patérque, plangite:
Cælorum at potiùs ſubitò ſic arce recepto,
Vterque gratulamini.
Namque piis, ferro, placida ſeu morte, quieſcan
Iuuenes, ſenéſve mortui,
Quæ vitam hanc miſeram lux terminat, hæc ſ
mul æui
Vſum perennis inchoat.

ILLV

ILLVSTRISS. PRINCIPIS,
Domini EVVeruini Virici, Illustriss. Principis, ac Domini, Domini Arnoldi, Comitis in Bentheim, Tekleburgh & Steinfurt, &c. primogeniti Filij, & summæ spei iuuenis, immatura morte Patauij sublati, Memoriæ.

EVVeruine, tui spes magni magna parentis,
Heu, quàm immaturo funere raptus abis!
Heu, quæ te reducem externis sperabat ab oris,
Quàm iustis mœret patria nunc lacrymis!
Sed moderare parens, moderare & patria, luctũ:
Ecquid enim poßis ille vel ista queri,
Esse solo longùm si noluit ille superstes,
Dignatus iuuenem quem Deus ipse polo?

NOBILISS. VIRI, PETRI A Beza, Patris, Vezeliorum præfecti, Memoriæ.

Ergo etiã extinctus gelidi sub mole sepulchri,
Pater iaces? iaces pater?
Nec mihi posse datum misero saltem auribus istis,
Audire voces vltimas?
Nec licuit vitæ certum melioris ad astra

Votis euntem prosequi?
Non ego, non eheu, morientia lumina vidi,
Piáque compressi manu?
Altera pro Christo dum me pia cura remordet,
Proceresque distinent procul,
Sorbonicæ oppositum contra molimina gentis,
Lupæque Romanæ minas!
Esse pium sic me Pietas (mirabile dictu)
Et iussit, & vetuit simul.
At tibi, chare parens, quæ præsens soluere iusta
Charus nequiuit filius,
En tandem, extincto mœstus persoluit, & ipsis
Seris dicat nepotibus.

CLARISS. MATRONÆ, MAriæ Burdelottæ, tum genere, tum virtute nobilis, matris dulciss. Memoriæ.

Vix dum viuere cœperam puellus,
Mater, viuere quando desiisti,
Vt te vix ego dixerim parentem,
Vix tu me quoque filium vocaris:
Hinc lustris tibi quinque iam sepulchri
Sub hoc pondere frigidi peractis,
Nunc primùm Aonidum fauore fretus,
Heu, mater, cineres tuos saluto:
Felix, ah, nimium futurus olim,

natus citius forem vel ipse,
vel tu mortua serius fuisses.

ORNATISS. VIRI, NICOLAI à Beza, Patrui, in suprema Parisiensi Curia, integerrimæ vitæ & famæ, Senatoris, Memoriæ.

MArmoreas, Lector, nullas hic stare colũnas,
AEra nec artificis viuere iussa manu,
Nec tumuli spectas surgentem ad sydera molem,
Qualia Mausoli fama sepulchra canit:
Sic studeat nigra vitare obliuia mortis,
Qui nil, quo meliùs nobilitetur, habet.
Hic verò magni quondam pars magna Senatus,
Et nullo, aut solo Beza Catone minor
Scilicet è tumulo famam nunc captet inanem,
Extincto viuens posthumus ipse sibi!
Fas alios igitur nomen debere sepulchro,
Beza suum contrà nobilitat tumulum.

LECTISS. FOEMINAE, MAGdalenæ à Beza, sororis charissimæ, Memoriæ.

EHeu, Hendecasyllabi misellj,
Vos, inquam, miserabiles Phaleuci,

Vos eheu numer feueriores,
Quæſo ſuggerite vndiquaque quidquid.
Regnat triſtitiæ & doloris vſquam,
Mœroriſque, moleſtiæq;, curæ,
AEgritudinis, infacetiarum.
Nanque illa occidit, illa Magdalene,
Communi mihi quæ parente iuncta,
Fratre cum puero ſoror puella,
Ab annis ſimul educata primis,
Fratrem plus oculis ſuis amabat,
Et quam plus oculis meis amabam.
Ah, inquam, occidit illa Magdalene,
Qua nec ipſa venuſtior venuſtas,
Ipſa nec mage ſuauitas ſuauis,
Caſta nec mage caſtitas vel ipſa.
Nec tantùm periit tua hæc venuſtas,
Et lepos. ſoror, omnis ille tecum,
Sed ſi quid cecini Elegantiarum,
Si nec illepidum, nec inuenuſtum,
Quidquam olim potuit meum videri,
Omne iſtud ſemel abſtulére ſecum,
Quæ te, te, ſoror, abſtulère fata,
Ite ergo procul, ite nunc, Camœnæ,
Abite, obſecro, quærite otioſos,
Et queis cuncta cadunt ſecundiora,
Nullis ſe numeris, modiſve Muſæ,
Dolor ſuſtinet iſte contineri.
Quorſum ergo immodico modos dolori?
Quorſum iſtas iubeam eiulare chartas?

An vt ſint lacrymæ hæ meæ perennes?
Et tu cum his lacrymis ſoror perennis?

CLARISS. MODIS OMNIbus viri, Gulielmi Budæi, Græcarum literarum inſtauratoris, & ſummi ætatis noſtræ ornamenti, Memoriæ.

Ὅστις Βουδαῖον γλώσσης ὀνομάσατο Φοῖβον
Ἀμφοτέρας, ὀρθῶς· Φοῖβον ἔειπε μάλα.
Ἄξια δ' οὐκ εἶπεν. μείζων γὰρ καὶ ἠελίοιο,
Ὃς θνητοῖσι φάος καὶ κατὰ δὺς παρέχει.

ORNATISS. VIRI, PETRI Stellæ, Gallorum Iuriſconſultorum quondam in Academia Aurelienſi, facilè Principis, & poſtea in Pariſienſi ſuprema Curia Præſidis, meritorum ergô, conſtituti, Memoriæ.

Vero, homines inter ſplendore æquiq; bonique,
Toto vt regnarent iura ſacrata foro,
Stella hæc in terras cælo migrare relicto,
Atque hominis faciem ſumere iuſſa fuit:
Sumpſit: ſed ſuperas ſubitò remeauit ad oras,
Nobiſcum exiguo tempore viſus homo.
Et nos miramur ſublato lumine Legum,
Regnare in medio iurgia ſola foro?

EOBANI HESSI, CLARISS. Germaniæ Poetæ, Homeri Iliada & Theocriti Idyllia Latinis versibus feliciter interpretati, Memoriæ.

NVper Lethæas Eobanum venerat Hessum
Transuecturus aquas portitor ille Charon,
Multa minans, Siculi calamos impune poëtæ,
Mæonidæque auso surripuisse tubam:
Quinetiam media vates iam puppe sedebat,
Quum prohibẽs nautam pergere Mercurius,
Ne sæuito, senex, inquit, sibi vindicat istum,
Istum, inquam, superûm turba beata, sibi.
Nam qui aliis potuit vitam producere, certè
Infera iuris in hunc obtinet aula nihil.

FRANCISCI PORTI, CRETENSIS, suæ, id est, Cræcæ linguæ, in Academia Geneuensi Professoris clariss. & amici summi, Memoriæ.

CRetensem patria Portum, non moribus, oras
Traxerat in Venetas quem pietatis amor:
Nec satis in Venetis nactum feliciter oris,
Quærere suadebat quod pietatis amor:

Hospitio

Hoſpitio profugum excepit, fouitque Geneua:
Exulibus portus tutus, & ora piis.
Nec ſolũ excepit, ſed & illũ hinc inde ſequutas,
Et Porti aßiduas Pieridas comites:
Exuuias cuius matura ætate ſepulti,
Hoc portu manibus compoſuêre ſuis,
Pars autem melior portu meliore potita.
Quæ Pietas illum quærere iußit, habet.

MELIORIS VOLMARII: patria Rotuillenſis, viri ſpectatiſſ. tum pietatis, tum doctrinæ, præceptoris perpetua memoria colendi, & Margaritæ ipſius coniugis: vno eodémque die fato functorum, & eodem tumulo conditorum, Memoriæ.

Coniugij exemplum rarum certúmque beati
Spectate cuncti coniuges:
Vna dies nobis Meliorem ſuſtulit, Vna
Et Margaritam ſuſtulit:
Sic Vno quos Vita thoro coniunxerat, Vno
Mors Vna tumulo condidit:
Vna ambos donec reddat lux Vnius olim
Beatitatis compotes.

IISDEM.

QVum tumulo lateat Melior Volmarius isto,
Cui Margarita adest comes,
Est illi cur inuideas, Mausole, diúque
Celebrata Pyramidum strues,
Nãque nihil melius Meliore, nec India quidquã
Fert Margarita carius.

SIMONIS GRYNÆI; MAGNI cognomẽ in omni eruditionis genere adepti: bonarum artium in Academia Basiliensi Professoris, Memoriæ.

ECquid ad extincti Grynæi funera, Nymphæ,
Tingitis imbre genas largo, Rhenũq; per omnẽ
Turbata, magno repletis littora planctu?
Ecquid ad extincti Grynæi funera, Phœbe,
Sublatum esse gemis, quẽ par tibi cura sodalem
Fecerat, & simile adiunctum cognomẽ vtrique?
Ecquid nunc iaculatur aquas nimbosus Orion?
Et madidam fundit lacrymosus Aquarius vrnã?
Cæteráque obscuro radiantia sydera cælo
Illustres tingunt nigra ferrugine vultus?
Ecquid ad extincti Grynæi funera, Vates
Deiecti mœrore oculos, lacrymantia verba,
Et mœsto alternos trahitis de pectore versus?
O rerum sortes varia, properatáque doctis

Semper

mper fata viris interruptique labores!
unc vero quũ te plangant infráque supráque
nnia, tu Beza, Grynae, indictus abibis?
ncti, immo, ô Manes, ô mens super æthera pridẽ
ecta, pium, quæso, à nobis hoc accipe carmen,
c sibi Grynæum exceptum gratetur Olympus.

ΕΙΣ ΡΟ΄ΒΕΡΤΟΝ ΤΟ`Ν ΣΤΕ΄ΦΑΝΟΝ.

Ἄς ποτ' Ἰουδαίης τε καὶ Ἑλλάδος, Αὐσονίης τε
(Φεῦ, φεῦ,) Ἀονίδας δεῖν' ἀπελαυνομένας,
οικέτι ἐν μέσσῃ Στεφανὸς ξεινίσσατο δῖος,
Ὁ Στεφανός, πάντων χαλκογράφων στέφανος.
όνκ μισοκαλον γῦναῖος πληθεπν ἀνδρῶν
Πάμπολλ' ἀθλητὴς αἰπυπαλαίστας ἔτη,
λετίαν μιαρὰν ἱερῆς ἤλλαξε Γενεύης,
Ἀλλοδαπῆς γαίης γαῖαν ἀμείψας ἑήν.
κεῖ χαλκοβατῆ κούραις δόμον ἔννεα δεῖμας,
Εἰς μακάρων τελέως ὄλβιος ἦκε δόμους.
πὰρ δ' ἀπὸ τοῦ ταύφου ὠλίδυα ξεῖνειο λαβοῦσαι,
Πλώσασαι τ' ἰδίοις δάκρυσιν Ἀονίδες,
έα τ' ἀμφὶ νέκυν ξεῖνον ἤματα κωκύσασαι,
Τῇ δεκάτῃ χλοερῷ θάψαν ἐνὶ πεδίῳ.
τ' ἀμάραντον ἀεί, καὶ πάντα ἐς ἤματα ζῶντα,
Χαλκογράφων θάλλειν τὸν Στεφανὸν στέφανον.

IOANNIS QVELINI SO dalis charißimi, Memoriæ.

ILle, Calliope, Quelinus ille,
Et tuus ſimul & meus Quelinus,
Ille, inquam, in media ſenex iuuenta,
Aquis interiit miſer ſub illis,
Non quas fonte tuo hauſerat, nec illis
Quas ſecum fluuij trahunt ſonantes,
Sed quas, dum vigiles terit lucernas,
Collectas aluit ſceleſtus hydrops.
Ergo ſic periit tibi Quelinus?
Ergo ſic periit mihi Quelinus?
Immo hunc, Calliope, ambo lugeamus,
Sic illum vt ſub aquis malis peremptum,
Seruemus lacrymis aquiſque noſtris.

IOANNIS DAMPETRI, MO nialium apud Magdalenam Aurelia Rectori, poetarum in ſcribendis Hen decaſyllabis facilè Principis, Memori

CLauſus cœnobio latebat olim,
Ille Dampetrus optimus virorum,
Princépſque Hendecaſyllabωn poëta,
Et clauſus pariter latebat idem
Mole corporea, haud quidem, (fatemur)

Obeſ

besa nimis ac tenebricosa,
erùm corporea: ac proinde tali
t diuinum animum velut quibusdam
nexum compedibus teneret arctis.
At nunc cœnobiique corporisque
inclis Dampetrus exolutus exit,
Doctorúmque volat per ora liber:
Qui tamen moriens, suis amicis
Heu, quot millia lacrymationum,
Heu, quot attulit anxios dolores!
Non ergo occidit ipse (quod putaram)
Occidit potiùs suos amicos.

CATHARINÆ TEXEÆ,
Virginis Aurelienſis lectiſſimæ, Memoriæ.

ISto quid iaceat loco sepultum,
Forsan scire cupis, benigne Lector,
Et hoc dicere perlibenter optem:
Sed quo nomine debeat vocari,
Quidquid hoc tumulo iacet sepultum
Posse dicere, vix puto sagacem
Vllum, & quamlibet omnium peritum.
Nam si ex corpore sexus æstimetur,
Certè virgo latet sepulchro in isto,
At quânam ratione nuncupari
Possit fœmina, quam timore nemo

Turbatam nimio, aut dolore vidit?
Nemo prosperiore sorte abuti?
Loqui nemo, vbi fœmina tacendum?
Nemo, quum decuit loqui, tacere?
Choros nemo sequi parum pudicos?
Nemo ornare comam parum pudenter?
Nemo accersere pharmacis colores?
Hinc vibrare oculos, & inde, nemo?
Nemo verba loqui petulca sensit?
Ergo vir fuit. At virum vocare
Qua fas sit ratione, cui virilis
Illa corporis est negata forma?
Ergo vtrumque fuit. Fuisse verò
Cur vtrumque putem, quod esse neutrum
Probatum satis est, supérque nobis?
Diua ergo fuit, ipsa nempe Pallas,
Quæ quum fœmina sit, tamen virili
Intus est animo, vt ferunt Poëtæ.
Sed est nota satis cruenta Pallas,
Fictorúmque Deûm libido turpis.
Ergo, quid superest nisi vt putemus
Quiddam hoc in tumulo iacere, quod sit
Fœmina, atque viro, Deaque maius?

IOAN-

OANNIS TAGAVTII, Parisiensis, Poetæ insignis, Mathematicarum disciplinarum doctiss. in Academia Lausanensi, ac deinceps Geneuensi, Professoris: in ipso ætatis flore mortui, Memoriæ.

Pondere, mensura, numero, vis Numinis illa
Quæcunque construxit potens,
Appendens, mensus, numerâs infraque supráque,
Hîc qui iacet Tagautius:
Haudquaquam interiit nobis lugendus, amici.
Sed vincla soluens corporis,
Hinc abiit forsan cæli post concaua, cæli
Noscere paratus extima:
Quæ quum mensuræ, numerorū, & ponderis omnis,
Creata sint expertia,
Scilicet ille suam noscendi cuncta reperto
Quod prorsus expleret sitim,
Corporis atque animi fruitur nunc pace, relictis
Ponderibus, abacis, circinis.

CLARISS. VIRI, IOANNIS Sambuci, Pannonij, vetustorum plurimorū scriptorum assertoris, Memoriæ.

Dum ciet obscuro Graias Latiasq; Camœnas
Obliuionis è specu,

Sambucus, patriæ lumen, natúsque beando
Nostro beatus seculo,
Corporis exuuiis spoliatum sustulit illum
Mortalibus Mors inuidens.
Sed quid si potiùs moriens Mortem ipse peremit,
Quam vicit in tot mortuis?

CLARISS. VIRI, IOANNI Cratonis, omnium liberalium artiun cognitione celeberrimi, trium ordin Cæsarum Imperatorum Archiatri, a mici singularis, Memoriæ.

HInc sibi Rhetorice totis facunda Cratonem
Asserebat viribus:
Inde sibi velut è gremio diuina Mathesis,
Clamitabat eripi:
Cæsaribus contra esse suum Medicina probabat,
Freta magnis testibus.
Et dubium certamen erat: quod sic Deus ipse
Arbiter definiit,
Vos, ait, vt viuus coluit Crato, nobile nomen
Sic fouete mortui.
Ipse mihi verò quum sese vósque sacrarit,
Totus esto nunc meus.
Dixit, & ille volans, terra cunctísque relictis,
Ad Deum sic transiit.

CLARIS

CLARISS. VIRI, CHRISTOphori Herdeſſiani, I.C. Inclytę Norimbergenſis R.P. à Conſiliis, veræ Religionis Aſſertoris fortiſſ. & amici ſingularis, Memoriæ

Conari innumeras numeris cōprēdere laudes,
Merus ſuaſerit furor,
Attamen, ecce, tua Bezam obmuteſcere morte,
Nec veritas, nec amor ſinit:
Quidnam igitur nunc Beza tuus? quod ſcilicet illum
Et veritas & amor iubet:
Nec tamē innumeras numeris cōprendere laudes
Conatur inſanus tuas.
Innumeris verùm lacrymis tua funera plangit,
Innumera quæ trahunt mala.
Nam qua te Pietas ſimul & Doctrina corona
Ornauerat ſuperſtitem,
Quàm vereor tumulo obruerit Germania tecum,
Herdeſſiane, quo iaces.

HVBERTI LANGVETI AEdui, celebre pietatis, doctrinæ, & prudentiæ nomen suis meritis apud Il lustr. Germaniæ Principes adepti, amici singularis, Memoriæ.

LAngueti, Lector, Germanis nomen in oris
Si quando audisti, fuerim vir qualis habeto.
AEdua me genuit tellus, Germania fouit,
Isto quinetiam extinctum dignata sepulchro.
Si rogitas forsan patria curtam procul alma,
Hîc iaceam, pepulit certè me patria nunquam,
Linquere nec patriam vitium, vel iussit egestas,
Sed Pietatis amor, sed magni fama Philippi,
Saxonicas haud inuitum perduxit in oras:
Hîc vbi (Christe, tui, fateor, quod muneris omne est)
Principibus, doctisque viris Languetus honestè
Transacta gratus vita, nec inutilis illi
Quæ me aluit terræ, placidè post fata quiesco.

NOBILISSIMO ET FORTISSIMO viro, D. Francisco Lanoo, Carmne Epicedium,

LAnoum heroem digno exornare sepulcro
Tu quicunque voles, paucis hæc, si libet, audi.

Fac

Fac tibi cumprimis niueo de marmore tota
Francia Santonico sculpatur littore longo,
Armoricos vsque in populos, atque inde reflectens
Quà sese Eoas diffundens æquor in auras,
A Francis Anglos mediis disterminat vndis.
Hinc quoque præcipitis iungatur ad ostia Rheni
Belgica diues opum, medioque natantia Ponto
Oppida, quàm longo tractu se porrigit illa,
Nunc Rheno aduerso pergens, nunc celsa Vogesi
Culmina transcendens, Araridum vecta secundo,
Burgundis tandem extremam se montibus infert.
Quattuor hoc vero adstantes hinc inde sorores
Sustentent marmor: quarum isthæc nomina sunto:
Certa Fides, Pietas ardens, Mauortia Virtus,
Et quæ hunc deseruit sincera Modestia nunquã.
Quod deinceps marmor (quando sic Fata tulerũt)
Exuuias, Lanoe, tuas, tua contegat ossa:
Funesti ad tumuli sed enim caput ipsa superstãs,
Imbre oculos, lacrymisque genas oppleta madẽtes
Francia, singultus istos effundat in auras.
Ah iste est campus, quàm per se laxus & ingẽs
Virtuti, Lanoe, tuæ tam paruus & impar:
Quẽ memini, & semper gratã meminisse iuuabit,
Inciperet notha quum soboles in viscera matris
Stringere, quos nec dum gladios furiosa recondit,
Afflictæ memorem patriæ Regúmque meorum
Sanguinis, intrẽpido pergentem pectore contra,
Et generosam animam mille obiectare periclis
Vidi, vbi te belli iungentem viribus artes,

Seu vallum circumiiceres: seu castra locares:
Seu pugnaturas ageres in prælia turmas:
Seu foret oppositis arcendus mœnibus hostis:
Siue opus euersis, vbi plurima mortis imago,
Aggeribus, fortem depellere mœnibus hostem.
Quum, strage in media, fundendo in sanguin
parcus,
Deuictis, Franci, clamares, parcite Francis:
Tempus erit tandem, positâ quum Numinis irâ,
Francia communem concors se vertet in hostem.
Horum inter reliquas, tam duro tẽpore, salua
Consiliis, Lanoe, tuis, & viribus vrbes,
Æternùm tibi testis erit Rupella laborum,
Rupella ô Francis missum solamen ab alto,
Rupella, ô sese cui saluam Francia debet.
Lanoo primâ properante ad prælia luce,
Lanoo insomnes solito traducere noctes,
Testis & amissus, nimis eheu vulnere sæuo,
Quem pro me armaras, heros Lanoe, lacertus.
Istum namque tibi, tua ne gens tota periret,
Delusa heu nimiùm falsa sub imagine pacis,
Henrico seruare tuo, Deus Optime, visum.
Henricum sed enim, post tot discrimina rerum,
Iura dare ex solio quando cernemus auito?
Impiger interea, dum quantulacunque quietis
Spes miseræ affulget patriæ, fortissimus heros,
Belgarum populis, eadem quos bella fatigant,
Allaturus opem properat: nihil ipse moratus
Parmensem Enceladum, coniuratósque gigãtas

Nec

Nec mora,nunc illuc,nunc istuc,fulminis instar,
Fertur in arma furens,cui ferrea tractat habenas
Laua manus,stricto soror altera fulgurat ense.
Fit,quacunque ruit,totis pauor,& fuga campis:
Lata latus contra illius Victoria cingit,
Hinc modò vi capta,modò belli fraudibus Vrbes.
Lanoo auspiciis Magni pugnante secundis,
Auriaci indignâ quem proditione peremptum,
Perfide,non vnquam tuleris impune,Tyranne.
Verùm deerat adhuc plenæ res vnica laudi:
Multorum vt victor sese quoque vinceret idem.
Lanous capitur.sociis non iussa sequutis,
Captiuum virtus ipsi admirabilis hosti
Seruauit,seruare suos vt Numinis æqui
Dextra solet:verùm quid non in carcere passum?
Ingerit iste minax Hispani Principis iras,
Seruanda ille ferox Romani Præsulis hosti
Belli iura negans,flāmásque,crucésque minatur.
Pollicitis alius perduci ad turpia captum
Posse putat.Frustrà.Nam ceu Marpesia cautes,
Immotus vultu,corde imperterritus heros,
Cælesti totus pendens à Numine,perstat.
Est qui perpetuo retinendum carcere clamet:
Nec fuit hic rumor vanus.Nam carcere tetro
Occlusum tenuêre,inter ceu clathra leonem:
Donec qui Regum,quantumuis dura,Potentum
Corda regit,Regis mentem emolliret Iberi,
Huic libertatem multo qui venderet auro.
Ergo liber abit,saluâ vitáque,fidéque:

Quem prima excepit charâ cum vxore Geneua
Et fouit, belli iam tum haud ignara futuri:
Sed tuus iste tibi natus, seruatus & idem,
Rex Henrice, tibi sese deuouerat vni.
Quæ nunc vota vides ipsâ tibi morte soluta.
Hactenus illa. Tibi sint autem cætera curæ,
Lanoum quicunque paras ornare sepulcro.

FRANCISCO LANOO, Equiti fortissimo, & Regio Consiliario

EPICEDIVM.

NEmpe cani virtus pietásque AEneia versi
Meruit Maronis vnico:
Euge, aliquem, veri afflatum sed numinis aurâ,
Reddat Maronem Mantua:
Quem laudes, Lanôe, tuas, tua dicere facta
Fas gloriæ sinat tuæ.
Quid tamen insano iuuat indulgêre labori,
Inanibúsque iurgiis?
Quid laudes, Lanôe, tuas, tua dicere facta
Certamus, ô, Vatum chori?
Carmina quid faciãt? promittũt carmina famã,
AEternitatem carmina:
Ipsa canit populos Lanóum FAMA *per omnes,*
Parentat ipsa AETERNITAS.

IACOBVS LECTIVS.

IN

IN OBITVM NOBILISSIMI Herois Francisci Lanouæi.

IOAN. IACOMOTI CARMEN.

SI, Musa, longos Threicio licet
Sonare planctus pectine, si lyrâ
Mærente concedis decoras
Nobilium lachrymare mortes:
Nunc linque Pindi culmina: nunc leues
Omitte risus, & Charitum iocos.
Lugubre carmen, næniásque
Funereas, memorésque tristis
Effunde fletus. Occidit, occidit,
Heu! gentis ingens Francigenæ decus
Noæus Heros. Hunc cruenti
Vis rapuit truculenta Martis.
Hunc luctuoso perdidit impotens
Bellôna tandem funere, patriam
Seruare dum tendit ruentem:
Dum validis metuendus hostes
Propulsat armis: & Lotharingicos
Fastus retundit fortis, & impias
Rebelliones, & scelestis
Fœderibus sociata tela:
Aut semimauræ signa Tyrannidis
Infesta frangens, non sinit impiger
Ignota crudeles Iberos

Indomitis dare iura Gallis:
Nec sceptra Francis Principibus rapi,
Vt turpe regis Barbarici iugum,
Duráſ-ve formident secures,
Et rabidas violata leges.
O tanta longis funera fletibus
Rigaret omnis Francia mœstior,
Tantósque lugêret reponens
Marmoreis cineres sepulchris.
Fatalis atque, heu! perfidiam domus,
Auróque bellum concitum Americo
Vitaret, execrata ciues
Fœdifragos, rigidúmque plebis
Stulta furorem, ritéque Principes
Datos benigno munere Cœlitum
Timeret, optandas duellis
Anteferens bene cauta paces.
Sed fascinata mente suas ferox
Ridet ruinas: atque oculis suum
Siccis cruorem per relictos
Læta videt fluitare campos,
Ruptas & vrbes. Sic Telamonius
Furebat Aiax, quum proprios greges
Mactauit insanus, suóque
Se miserum iugulauit ense.
Talis reuersum Tartareo specu,
Monstrisque cæsis pluribus, Herculem
Vexabat error sæuientem,
Quum scelerum domitrice claua

Natos

atos placentes, & sociam tori
auderet olim perdere, se ratus
Ferocis inuisam Tyranni
Marte domum violare iusto.
At quum sepulcri Gallia nunc bonis
Dignos honores ciuibus abnuat,
Clarúmque virtutis nitorem
Dente premat furibunda nigro:
Musa Nouum carminis alite
Vectum canoro pòst venientibus
Monstrate seclis: nec sileri
Ferte virum, memoranda belli
Quem facta clarant, Regibus & fides
Seruata Francis, candor & integra
Mentis modestus, quaque dulci
Pro patria, & pietate vera
Inuictus acri pectore pertulit:
Quum miles illum carcere Baticus
Arcti fatigauit retentum
Compedibus, validísque vinclis.
Illi superbum ponite cæspitem.
Bustúmque picto marmore clarius:
Feracis AEgypti quod alta
Pyramidum monumenta vincat.
Quod nullus imber, non Aquilo impotens,
Celsoque missum fulmen ab æthere:
Aut flamma disperdat vel hostes
Sanguinei, rapidúm-ve tempus.
Virtus suauis murmure Barbiti

Laudata viuit, factáque posteri
Liuore mirantur perempto
Pieriis celebrata chordis.

FRANCISCO LANOEO HEROI.

LAnæum quisquis conclamas morte iacentem,
Falleris: Heroum stat sine fine decus.
Viuus enim qui sex viguitque stetítque columnis,
Mortuus hic nulla morte iacere potest.
Hinc pietas, doctrina, fides, prudentia, robur
Mentis, & in patriā non simulatus amor
LANOEVM cœli stellis ardentibus aptant,
Et stantem nulla parte iacere sinunt.

ANTONIVS FAYVS.

IOACHIMI CAMERARII Germani, Pabembergensis, Græcæ Linguæ & Philosophiæ Professoris celeberrimi Lipsiæ, Memoriæ.

EXtinctis olim, Musæ, fleuistis alumnis,
Et vitam vestra restituistis ope.
Nos contra vobis, Ioachimi in funere, Musæ,
Has miseri extinctis soluimus exequias.
Nāque omnes tecū, tecum, Ioachime, Camœnæ
Vt vixere simul, sic periére simul.

HENRICI

ENRICI MOLLERI THEOlogiæ quondam in Academia VVitebergensi docti.Professoris,Memoriæ.

Rnabas patriam nuper,Mollere,superstes,
Exulis ingratam quā probat interitus.
am quo delirans pepulit te patria,tecum
Hoc ipso Pietas pulsa furore fuit.
rrena è patria cuius miserata fugatam
Mox animam Vera restituit patria.
xuuias Verò,turba affectante piorum,
Hoc manibus tumulo condidit ipsa suis.
rce tuis,Mollere,nocens te patria iuuit,
Téque solo pellens,addidit ecce polo.

ETRI LAMONII, CAROLI Parisiensis Senatoris F.ingenio ab ipsa pueritia insignis, doctrina supra captū adolescentiæ, ipsis exteris Italis admirabilis,Memoriæ.

Amonij exuuiæ extincti florente iuuenta,
Viator,hic sunt conditæ:
uē,truculenta licèt,fleuit miserata cadentem,
His ipsa Parca vocibus,
estor numen(ait) iuuenili in corpore cana
Tua me fefellit indoles,

Et te ſcribentem, te demirata loquentem,
AEtate credidi ſenem.
Ille autem vitæ certus melioris, & inter
Iam iam locandus ſydera,
Tolle moras, inquit. Nam cui iuueniue, ſeniue,
Cœlum placet, ſordet ſolum.

ORNATISS. MATRONA
Kunegundis. N. in gemellorum part
mortuæ, Memoriæ.

QVæ tibi debebam viuens ſolatia viuo,
Marite, perſolui tibi:
Quinetiam moriens vno tibi bina relinquo
Partu, marite, pignora:
Scilicet vt quo me viuam es complexus amore,
Hoc proſequaris mortuam.
Sic moriēs Kunegūdis ait, quámque ipſa reliqu
Vitam, gemellis contulit.

N. CANAEAE, N. CANAE
ornatiſſ. viri F. ſimul natæ & mortuæ,
Memoriæ.

HIc Canaa ſita eſt cognomine, nomine nullo,
Cuius penè eadem vitáque mórſque fuit
Quòd ſi ſanctorum meritò mors eſſe beata
Creditur

Creditur, éstque piæ sancta propago domus,
anctorum certè tantò felicior est sors,
Quantò est illorum mors properata magis,
uánam igitur tandem iusta ratione fleatur,
Quàm citò nata solo, tam citò iuncta polo?

CONRADI GESNERI TIgurini, Doctoris Medici, verè πολυίςορος, & omnis animantium ac plantarum historiæ diligentiss. perscrutatoris Memoriæ, Carmen ἐπιμικτὸν.

TE cælo mutante solum, Gesnere, volucres
Quæcunque pennis aëra permeant,
epleuère modis omnia tristibus,
ligrantem amicum extrema supra sydera
mnes cum sonitu graui insequutæ.
Te cælo mutante solum, Gesnere, feroces
emunt in antris belluæ,
t stabulis pecudes relictis.
Te feri gemunt colubri, sibilis lugubribus,
nisque quotquot sub cauernis
cculta terrarum colunt,
t flaccidum plantæ virentes,
t pallidum flores nitentes,
t marcidum arbores comantes.
Regna te per humida,
t belluosus quà ferit vndique

Reboantia littora Pontus,
planctu sonoro deflet Amphitrite,
Et liquidis sub aquis pisces natantes mutitant.
Natura te omnis, denique, vt fidũ suorũ antistitem.
Plorat sacrorum, muta
Futura deinceps, ni loquaris mortuus.
Hæc inter, tibi turbatus, Gesnere, parentat
Beza tuus, vati vates, & amicus amico,
His incompositis innumeris numeris.

D. MARTINI LVTHERI magni, diuinitus ad Ecclesiæ Christianæ, aduersus Antichristum Romanum instaurandæ, assertionem missi, Memoriæ.

Roma orbem domuit, Romã sibi Papa subegit
Viribus illa suis, fraudibus iste suis,
Quantò isto maior Lutherus, maior & illa,
Illũ illámque vno qui domuit calamo?
I nunc, Alcidem memorato Græcia mendax,
Lutheri ad calamum ferrea claua nihil

D. PHI-

D. PHILIPPI MELANCHthonis, communis, tum Sacrarum, tum humanarum literarum suo seculo parentis, & innocentiss. vitæ exempli singularis, Memoriæ.

ET tu igitur, tandem tumuli sub mole repostus,
Dic ô Philippe, nunc iaces,
Et quam inuidisti viuus tibi tute quietem,
Cunctis quietem dum paras,
Ipsa tibi cura, & sancti peperêre labores,
Charum (ô) bonis cunctis caput?
At tu funde rosas, funde isti lilia tellus,
Vt lilia inter & rosas,
Quo nil candidius fuit & nil suauius vnquam,
Recubet Melanchthon molliter:
Et grauis huic vt sis caueas iuuenisve senexue,
Qui nemini vixit grauis.

EIDEM.

CVi niueus toto regnabat pectore candor,
Vnum cui cœlum cura, labórque fuit,
Nũ rogitas qua sit dictus ratione Melãchthon?
Nempe mare Euxinũ qua ratione vocãt.

HVLDRICI ZVINGLII, diuinitus missi diuinæ veritatis assertoris, Tigurini Ecclesiastæ, pro patria cæsi, pro Christi Euangelio cremati, Memoriæ.

Zuinglius arderet gemino quùm sanctus amore,
Nempe Dei inprimis, deinde etiam patriæ,
His sese in solidum deuouerat ipse duobus,
Nempe Deo inprimis, deinde etiam patriæ.
Quàm bene persoluit simul istis vota duobus,
Pro patria exanimis, pro pietate cinis!

MARTINI BVCERI, SVMMI in Argentinensi Ecclesia Theologi, & acerrimi diuinæ veritatis in plurimis Germaniæ comitiis assertoris, ac tandem post ipsam mortem, barbarè à barbaris, Christi odio, cremati, Memoriæ.

Natales, Bucere, tuos Germania iactat,
Natalibus felix tuis,
Quis verò & quantus fueris tua scripta loquuntur,
Ad littus orbis vltimum.
De vita si quis rogitet, Germania dicet

Inuita

Inuita Bucerum expuli.
Ast ego (sic pulsum (pia dixerit Anglia) foui,
Tandémque texi mortuum.
Verùm mox eadem (factum ô immane) sepulchro
Flammis cremauit erutum.
Fallor ego, totus terrenæ fæcis an expers,
Bucere, cælum sic tenes?

IOANNIS OECOLAMPADII,
Basiliensis Ecclesiæ beati instauratoris, summæ tum doctrinæ, tum pietatis viri, Memoriæ.

OEColampadius serena nuper
Lampas, æde sacra Dei coruscans,
Qualis limpidiórve, puriórve,
Vix vllis micuit lucerna seclis,
En mortis iacet obrutus tenebris:
At vobis malè sit malæ tenebræ
Lucis munere quæ breui fruentes,
Eheu, nos miseros homunciones
Nocte sic premitis tenebricosa.
Sed bene hoc cecidit, nigræ ô tenebræ,
Quòd dum ipsam petitis, malæ, lucernam,
Laternam tamen obruistis vnam:
Laterna vt lateat quidem hîc sepulta,
Ipsa sed magis emicet lucerna.

HENRICI BVLLINGERI, Ecclesiastæ Tigurini spectatiss. doctrinæ, pietatis, & eximij candoris viri, Memoriæ.

Doctrina si interire, si Pietas mori,
Occidere si Candor potest:
Doctrina, Pietas, Candor, hoc tumulo iacent,
Henrice, tecum condita.
Mori sed absit illa posse dixerim,
Quæ viuere iubent mortuos,
Immo interire forsan illa si queant
Subiréque tumuli specum,
Tu tu, illa doctis, tu piis, tu candidis.
Et non mori certissimus,
Edaci ab ipsa morte chartis asseras,
Ipso approbante Numine.
Fœdus beatum! mortuum illa te excitant,
Et tu mori illa non sinis:
At hunc, amici, cur fleamus mortuum,
Qui viuat aliis & sibi?

PETRI MARTYRIS, VERmilij Florentini, summi in Germania, Anglia, & Heluetia Theologi, & viri planè incomparabilis, Memoriæ.

Thuscia te pepulit, Germania & Anglia fouit,

Martyr, quem extinctum nunc tegit Heluetia,
Dicere quæ si vera volent, re & nomine dicent,
Hic fidus Christi, credite, μάρτυρ erat.

VVOLFGANGI MVSCVLI:
Theologi merito suo celeberrimi, Bernensis Ecclesiæ Doctoris, Memoriæ.

MAgno hæc funera Musculo parantem,
Magnum dicere musculum Latinis
Quum sit auribus insolens, cachinno
Num Bezam excipies viator? Atqui
Rideas licèt omnibus cachinnis,
Magnum dicere Musculum iuuabit,
Magni ad funera Musculi iuuabit,
Lacrymantibus omnibus Phaleucis,
Responsantibus omnibus Camœnis,
Eheu, Muscule magne, personare.
Quem si serius hinc abire paulò
Siuisset bene cœpta finientem,
Vitæ immensus amor beatioris:
Iacêres merita perempta morte,
Quæ nunc ingluuiem horridam sacrati
Christo pasceris (heu) gregis cruore,
Romano Lupa desidens in antro,
Orbis magnanimus vorans Monarchas.
Magnum & dicere Musculum pudebit?

RODOLPHI GVALTERI, & Ludouici Lauateri, Ecclesiæ Tigurinæ sapientissimorum Pastorum, & doctissimis scriptis de Christiana Ecclesia optimè meritorum, Memoriæ.

SEmper ego infelix lugēda in funera fratrum,
Viuam superstes omnibus?
Et quos morte sequi morientes non datur vna,
Moriar in illis millies?
Sic me quantumuis annis, Lauatere, priorem
Heu morte præteris cita!
Sic me, idem tecum in lucē quē protulit annus,
Gualtere magne, deseris?
Heu quales, quantique viri! tenebrísque sepulta
Vah, quanta mundi lumina!
Sed postquam infensi ingratis mortalibus ira
Sic iusta Numinis iubet,
Qui sanctè in terris mecum vixistis, amici,
Cælo priores viuite.
Hac eadem donec qua nos nunc separat, vnâ
Inuita mors reuinciat.

RODOL-

RODOLPHI GVALTERI,
Rodolphi F. vnici, immatura morte ſublati, Memoriæ.

Agricola qualis felici conſita dextra,
Pingui culta ſolo, mox ſeſe ſurrigit arbos,
Et patulos primis iam ramos induit annis:
Quam circum reſidens exultat ruſtica pubes,
Fructibus admirans iã fœtam, & tegminis vmbra
Tutantem Solis pecudes torrentis ab æſtu:
Quam ſi forte ruens vaſto malus impete turbo
Præcipitem dedit, & radicibus eruit imis,
Illacrymans illam qui ſeuerat antè colonus
Reſpicit, abſentémque homines pecudéſque requirunt:
Talis (ſi fas eſt paruis componere magna)
Ille tuus Gualterus erat, Gualtere, parente
Digna ſuo ſoboles: qui numine natus amico,
Excultúſque tibi teneris feliciter annis,
Ingenio tantum referebat & ore parentem:
Spes patriæ iam magna ſuæ, diuina tonantis
Ipſius nuper quum penderet ab ore.
Quem nimis (ah) nobis properata morte pereptũ
Iure gemens tecum nunc patria mœſta requirit.
Nóſque adeò tecum damna hæc communia faßi,
Proſequimur lacrymis pariter cõmunibus omnes.
Verùm fallor ego: nec enim ceu fulminis ictu
Aut vi alia maiore ruit radicitus arbor,

Et nunquam reditura iacet: sic improba nobis
Gualterum, Gualtere, tuum mors sustulit: imm
Vt translata nouo crescit fœcundior aruo
Planta, tibi sata sic proles, Gualtere, nouella
Est euulsa solo simul, & simul insita cœlo:
Pulchrior ô quanto, quanto formosior illa,
Quam tu natiuo sperasti cernere rure
Frondētē, ramisque procul spectare comantem!
Plus igitur iuuenis moueant nos tanta beati
Cōmoda, quàm quæ nos incōmoda cūcta fatigāt
Solentúrque tuos illius gaudia luctus.
Nec tu, grex, lacrymis indulge: namque superste
Ecce parēs Gualterus adhuc tibi sufficit vmbras,
Quē circū ramis nemus vndique surgit opacum,
Quale sibi totus meritò desideret orbis.

ANDREÆ HYPERII BELgæ, Marpurgensis Ecclesiæ Doctiss. & orthodoxi Doctoris Memoriæ.

NOn Hyperis dedit hoc (Hyperi) tibi patria quondam
Quod superis potiùs ducis cognomen ab oris:
Nec tibi sors olim tribuit temeraria nomen
Andreæ: at ipsa suo te ornauit nomine Virtus.
Hoc sancti mores, teneris hæc omnis ab annis
Vita probat, superúm curæ calóque sacrata.
Ecquis enim meliùs, quisnam te fortiùs vno

Tarpeia

peia aggressus depellere rupe tyrannum?
tius aut quisnam erranti per deuia turbæ
monstrauit iter superas quod ducit in arces?
ecte igitur virtute, Hyperi, quem nec fera totū
rs domuit, totū seruant nec claustra sepulchri,
in superi meliore fouent iam parte receptum:
tera dū, tumulo quæ nunc pars clausa, quiescit,
aminisque licèt iam cœli ad limen anhelat,
igilet felix: & quod tu diceris, illud
adas, Hyperi, tum re, tum nomine totus.

OANNIS HALLERI, BERnensis verè fidi Ecclesiastæ, Memoriæ.

I quàm sana fuit tibi mens, Hallere, fuissent
Tam sana in vegeto corpore membra tibi:
e frueretur adhuc, quæ te nūc, Berna, requirit,
Et tu plebe tua nunc fruereris adhuc:
u tamen es vita felix meliore potitus,
Infirmi exutis corporis exuuiis.
st etiam vnde suum soletur, Berna dolorem,
Orba suo quamuis iure parente gemat,
am quæ in te vitæ exemplū duntaxat habebat,
Exemplum sanctæ nunc quoque mortis habet.

ZACHARIÆ VRSINI, S lesij, viri in omni disciplinarum gene re exercitatiss. Theologi summi, vit inculpatæ, iudicio admirabili, labor indefessi, chariss. in Christo fratris, Memoriæ.

VRsinum dederas Vnum, Deus optime, nobis
Sufficeret nobis tua qui penè omnia solus:
Siue homines ille humana ratione doceret,
Artibus excultus cunctis: siue entheus illum
Spiritus arcanos depromere pectore sensus
Iusserat: & sacri quatientem lampada Verbi,
Discutere errorum nebulas, cuneósque ruentum
Diuinis fretum telis, hinc inde luporum
Rumpere, tutantem Christi diuinitus agnos.
Ergo quid, Vrsino properata morte perempto,
Crediderim superesse gregi, qui sicut in Vno
Cuncta habuit quondam sic cuncta amisit in Vn
Sic ego, multa gemens, & planctibus aëra cōplē
Quum Deus excelsa miseratus ab arce gemēt
Pone modum lacrymis, inquit, Vobísque sibíque
Viuit, qui Vitam impendit Vobísque, mihíque.
Ergo, Vrsine, absit, nobísque, tibíque, Deóque
Vt te Viuentem, deinceps ceu lumine caßum
Ploremus stulti: quem tot tantíque labores
AEternum æternæ consecrauere saluti.

quibus nusce lupos tecum victricibus armis
gimus, in media nobis quum morte relinquas,
mpe etiam nobis verè post funera viuis,
viues, donec cælorum regia tecum
ici excipiat functos certamine cunctos.

ASPARIS PEVCERI ME-
moriæ, Casparis illius Peuceri, clariss.
virtutibus omnibus viri, F. magni illius
Philippi Melanchthonis N.

Euceros habuit nuper Germania binos,
Vnum patrem, natum alterum:
gnum isto patrem nato, natúmque parentem:
Vtrumque patriæ decus:
orum seruatum nobis diuinitus illum,
Amant boni, timent mali.
nc verò nimis, ah, festina morte peremptum
Cum patre nunc deflent boni.
tu Peuceris quam dura hæc fata duobus
Frui vetant, Germania,
sapis, hunc serua, quo saluo diues habebis
Quod orbis inuideat tibi.

IOSIÆ SIMLERI TIGVR
ni, eruditiss. Theologi, & renouatoru
tum Arianorum, tum Eutychianoru
fortiss. inter alios domitoris, Memori

Simlere, mi Simlere, quo superstite
Tot mortui reuixerant.
Quos ira nobis Numinis tam pauculis
Ademit annis plurimos,
Simlere, quem tremuit renatus Arrius,
Tremuit renatus Eutyches,
Vastator ille Poloniæ, hic Germaniæ,
Læsi flagella Numinis.
Heu, subita & immatura te mors auferens,
Quàm multa tecum sustulit!
Lamenta amicis quanta, quot iustissimos
Secum dolores attulit!
Quos inter, ecce Beza quondam haud vltimus
His irrigat te lacrymis.

CASPARIS OLEVIANI
Treuirensis Theologi, doctrina, pieta
te, innocentia vitæ insignis, fratris con
iunctiss. Memoriæ.

EHeu, quibus suspiriis,
Eheu, quibus te lacrymis,

Oleuia

leuiane, planxero?
Iam dotibus pares tuis,
Doloribus pares meis,
Questus modósque flebiles,
Non pectus hoc suggesserit,
Non istud os effuderit,
Non ergo Beza te tuus,
leuiane, planxerit?
pirabit immo quandiu
e Beza flebit tamdiu,
Iors ipsa donec, quæ mihi
leuianum sustulit,
leuiano me meo
nuita iungat redditum.
alestem Vt intra regiam,
Qua iam tui parte altera,
hristo potitus es duce,
Et Beza, quò nunc gestiens
Iagnis anhelat paßibus,)
ertis Vterque iubilis,
Iergamus hæc suspiria,
'erennibúsque gaudiis
Ias obruamus lacrymas.

IOANNIS CALVINI, GENEuensis Ecclesiastæ, solidissimæ eruditionis, iudicij acutissimi, indefessi in vera pietate longè latéque propagand athletæ, innocentiss. vitæ simplicitate in ipsa quoque morte & sepultura, testata laudatissimi, Memoriæ.

Roma ruentis terror ille maximus,
Quem mortuum lugent boni, horrescũt mali
Ipsa à quo potuit Virtutem discere Virtus,
Cur adeò exiguo, ignotóque in cespite clausus
Caluinus lateat rogas?
Caluinum assiduè comitata modestia viuum,
Hoc tumulo manibus condidit ipsa suis.
O te beatum cespitem tanto hospite!
O cui inuidere cuncta possint marmora!

EIDEM.

TE viuo, Caluine, fuit mihi viuere dulce,
Hei, quàm dulce foret, te moriente, mori!
Et tamen est, fateor, grata hoc mihi nomine vita,
Quòd tibi quas fundam sufficiat lacrymas.
Viue igitur, Beza, in luctus, tibi vt vsque perẽnes
Caluini in tumulum vita ministret aquas:
Iunctura absenti donec te rursus amico,
Mors pariter vitam finiat & lacrymas.

EX

EX MVLTIS IN EVNDEM Hebræis, Græcis, Latinis, Gallicis, magnorum virorum in eundem ſcriptis Epitaphiis, hæc paucula viſum eſt ſeligere quæ hic apponeremus.

ANTONII CEVALLERII,

Sanctæ linguæ in Academia Geneuenſi Profeſſoris.

הקינה הזאת במות הרב יוחנן קלוינוס
קונן תלמידו הצעיר המכונה קולדריאוס

הכניס בך גון הנגיד בימיו
כבשחלק תזהיר בטרם סף:
כאל עשה קל זינים לעמיו
ובן רוחו אל־אל רוחות נאסף

ΈΡΡΙΚΟΥ ΣΤΕΦΑΝΟΥ.

ΠΑππελάτειραι, τί τόσον τούτου μόρφ' ἀχέεσθε,
Ὡς προσφυγόντες ἅπαξ τοῦδε παλαισμοσύνης;
Κεῖται ὃς πληγαῖς ὑμᾶς κατέκοψε παλαιστής,

Πολλάκι παμπόλλαις, πασπολάτραι σκύλακες.
Ἀλλ' οὔπω τούτου ἀθονέεντα παλαίσματα κεῖται,
Οἷς ἔπι τόσ' ὑμῖν ἀντιπάλαισεν ἔτη.
Ὅπλα ὑφεὶ τούτου καὶ ἀπνόου ἔμπνοα ἔμπης,
Αἴδιοντε μίμει ἔμπνοα ὄντα χρόνον.

ΦΛΩΡΕΝΤΙΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΥ
ᾠδὴ ἐπιτάφιος εἰς τὸν αὐτόν.

Στροφὴ α.

Πολυκάμπτη Πινδάρειο
Ποικίλων ὕμνων ὀπαδὲ,
Σύνδικον μοισᾶν κτέανον,
Στεφάνων χλιδᾶς καλᾶν
Ἐμπορεπὲς ὦ χρυσέα φόρμιγξ ἄειδε,
Ἦ ῥά σ' ἐγὼ κατελίξω, εἰ μιματής
Δαιδαλοπτύχων γλύφμα
Σὺ ὁάρων, θεοδινὲς ὕδωρ
Ἀντλέων ἱερᾶς ἐκ Δίρκης,
Ἄφθιτον κωμάσαι ἄνδρα.

Ἀντιστροφὴ α.

Ἄξιος δ' ἀνὴρ μεμίχθαι
Εὐλόγοις εὐδοξίαισι,
Εὐκλεὴς ὡς ἀθλοφόρος
Ἐν ἀγῶσιν ἅρματος.
Ἀλλά γ' ἀμηχανία κῦδος κλεΐξειν
Λαμπρὸς πάντων ἀνέρων. γῆρυν δ' ἔοικα
Ὀρνέων κακοῖς ἐρίζειν.

Ἀλλ

ρὸς μελίφωνον ἀηδονίδα.
ὰλ' ὅμως ἀρκεῖ θέλημα
βασὶν) ἐν τοῖσιν μεγίςοις.

Ἐπῳδὸς α.

ὰλβῖνε, τὸ μὲν δυνατὸν
ἡ νεμέσαι,
ιηρεθερὺ δέ τε φωνᾶς
ἔχνυσ' ἀῦ μὲν ὑς χάειν.
ἐ ωρῶτα γὸ φερέΐ?υθ
Υκ αἴτιτα χθη μερόπων σοὶ
ὄντι, κ' ἀνδρωθέντι γῦα·
λιον δ' ὥσπερ, θεὸς
ωτιζέμθμαι χθόνα σε
ῦσεν ἀκτίνεσιν ἀ-
ηέρτοις σοφίης ἀΐνοπνεύματηλάτου.

Στροφὴ β.

ς πῆς δ' αἴΐλης ἀπευθὴς,
ς θεοΐλώτ?ων δὲ βίβλων;
ὃν σέλας θείων σελίδων
ἔρπας ἐπηβόλους
ῖκεν. ὀνειροσεβεῖς τὸ πρὶν ποτ' ὄντας,
ἵ δ' ἄτοπον περὶ κλείαν ἐκδιώκει
χνὸς, ἐκ σῆς δ' ἀΐχινοίας
υσιανὸς πολις ὀυσεβέας
πλαὶ ἔΐνω, μαθεῖν τε
οχ' αἰδεῖσθαι τὸ θεῖον.

Ἀντιστροφὴ β.

σῆθει δ' αὐτὴ Γεβέννα,
ὰ πόλις ἀκούς·

Ἐκ σέθεν διεχύεισεν
Τὸ, Μετὰ σκότος, φάος.
Καὶ γὰρ διεσκέδασας τηλοῦ σκοτεινὸν,
Φέγγος ἀναχόμενος τὸ Χριστόδεκτον.
Νῦν δ', ἀοίδιμη Γεβέννα,
Σὸς καλὸς ἥλιος τὸ τεὸν
Κάλλος ἠμαύρωσε, φῶς δὲ
Αὖθις ἐξάλλαξεν ὄρφνη,

Ἐπῳδὸς β.

ΟΥ μὴν θανάτου θίγεν αὐ-
τὸς λανθανέμου,
Κάλλιπε δὲ φλόγα θαλπνὴν,
Πῦρ τ' ἐνεργὸν ἐν χθονὶ,
Ὅθεν τ' ἀναζωγρήσεται
Μικρῶν ὅμιλος ἑταίρων τοι
Ἡλίων. ἀεὶ δὲ ζώσει
Πανταχοῦ μόρος δέ γε
Τῶν δ' ὡσεὶ μὲν ἀπρόσιτον
Πρὸς φάος τοῦτ' δυσσεβεῖς
Μόνοι μετέχουσιν ἐν δίφρῳ χρυσηλάτῃ.

VMBEAV AV MESME Iean Caluin, par Antoine de Chandieu, dit Zamariel.

QVand le ciel retira le Theologien,
Qui docte a surmonté la Papale ignorance,
a terre ayant perdu sa plus grande excellence,
'u es(dit elle au ciel) enuieux de mon bien.
I'ay pris(respond le ciel)celuy qui estoit mië,
e couronnant du prix de sa ferme esperance:
n terre il ne pouuoit faire sa demeurance,
ar il estoit celeste, & non pas terrien.
Cessez (dit l'Eternel) & vous l'aurez tous deux:
ar ie luy ay donné vn nom tant glorieux,
u'il n'y a mort, oubly, ne tombeau qui l'enserre.
Le ciel aura l'esprit, la terre gardera
a gloire de son nom: & immortel sera
'esprit viuant au ciel, le nom viuant en terre.

AVTRE.

Epensoy' que la mort auroit trop tost fermé
L'œil, l'aureille, & la bouche, à ce chef venerable,
ui a veu & oüy le fruict inestimable
e son dire excellent, entre tous renommé.
Car maintenăt son corps qui demure enfermé,
ueugle, sourd, muet, au tumbeau qui l'accable,
e voit & n'oit plus rien, & sa bouche admirable

Ne peut plus enseigner son troupeau bien-aimé.
Mais quand ie pense aux maux suruenus apre
luy,
Et qu'on ne void, on n'oit, on ne dit plus qu'ennu
Que guerre que tourmēt, qui de si pres nous touch
Alors ie cognoy bien, Caluin, que tu es mort
En vn tēps propre à toy, & qu'heureuse est la mor
Qui t'a fermé ton œil, ton aureille, & ta bouche.

AVTRE.

LOrs que Caluin changea ceste vie mortelle
A l'Eternel repos de sa felicité,
L'ennuyeux mois de May, qui le nous a osté,
Changea tout au rebours sa façon naturelle.
May, qui doit resiouir la terre vniuerselle,
Et reuestir les champs de sa verde beauté:
May, qui doit descouurir la riche nouueauté
De mille & mille fleurs, que la terre nous cele:
May nous a despouillés de tout contentement,
May a changé son verd en dueil & en tourment
Bref, ce May fut vn mois au mois de May con-
traire.
Car au lieu d'en donner, il a pris nostre fleur,
Mais en l'ostant du monde, il n'a pas sceu tant
faire,
Qu'au monde il n'en demeure vne immortelle
odeur.

CL. V. FRANCISCI HOTOMANI, Parisiis ex Senatoria Hotomanorum familia nati, magni veræ Iurisprudentiæ nostro seculo ornamenti, bonarum artium cognitione politissimi, amici, & in eodem religionis ergò exilio socij perpetui, Memoriæ.

EX hoc, Viator, paucula
Dignare saxo discere.
Quem diuiti Lutetia,
Quem ditibus parentibus,
Honoribus quem maximis,
Christi crucis ludibria,
Et quidquid immanis iubet
Vis impiorum perpeti,
Decies quaternos quatuor
Fortem per annos vidimus
Perferre tempestatibus
Nullisque territum malis:
Quo sensa iuris intima,
Legúmque nodos omnium,
Mirabili facundia
Soluente, tota Gallica,
Et totius Germanica
Plausére pubis pulpita.
HOTOMANVS HIC MAGNVS IACET.

LAVRENTII NORMANDI

Nouiodunensis, eiusdem vltrò suscepti, religionis ergò, exilij socij, & amic coniunctissimi, Memoriæ.

QVi nos, Laurenti, patria, patribusq́ relictis
Sinceræ iunxit relligionis amor,
Fouit inoffenso viuos te méque tenore,
Ciuibus adscriptos, dia Geneua, tuis:
Ah, cur nunc nostro Mors intercedit amori,
Et factos vnum sic iubet esse duos?
Ito tamen felix, & me prior esto beatus,
Nā quæ grata tibi, sunt quoque grata mihi
Dummodo qui in terris sic nos deuinxerat, idem
In cœlis rursum nos quoque iungat amor.

CLARIS. VIRI, D. IOANNIS

Sturmij, summam pietatis, eruditionis facundiæ laudem adepti, summis Regibus & Principibus grati, de ciuitate & Academia Argentinensi optimè meriti, Memoriæ.

SI laudem Pietas vllam sincera meretur
Veris suis cultoribus:
Eximia si qua est Doctrinæ gloria: docta
Est si qua laus facundiæ:

Si

[I]summis imísque piis placuisse, malorum
Hostem fuisse perpetem,
[E]t vitæ locuples testis vindéxque probatæ,
Ipsis crepantibus inuidis:
[E]cquis te, Sturmi, vixit felicior? ecquis
Te mortuo beatior?
[N]on igitur, Sturmi, te lugeo, lugeo nullos
Superesse nobis Sturmios.

[S]PECTASS. TVM PIETAtis, tũ doctrinæ viri, Theodori Zvvingeri, verè polyhistoris, & alterius nostri seculi Varronis, Memoriæ.

SI perspecta tibi viuo quæcunque fuerunt,
ZVVingere, hac tenui contegerentur humo:
[I]psum humus hæc caperet (dictu mirabile) cœlũ,
Et quicquid tellus, quicquid & æquor habet.
[Q]uinetiam quicquid gestum terráque maríque,
Mundi ex quo fulsit tempore prima dies.
Noluit hoc cui sunt humana negotia curæ,
Sed simul & nobis cauit & ille tibi.
Namque tui melior fruitur pars altera cœlo,
Altera vincendæ pignora mortis habet.
Illa tibi vero tanto congesta labore,
Scriptis salua manent condita cuncta tuis.

PETRI MONAVII VRATIslauiensis, S. C. M. Medici, viri trium linguarum & omnium liberalium disciplinarũ cognitione insignis, Memoria

DVm quæ sint morbis medicamina certa, Monaui,
Sedulus inquiris, metuens Mors ipsa morari
Sæuitiam ipsius ne posses arte reperta,
Seruandis intentum aliis, vitæque tuendæ,
Immemorem propriæ, te funere mersit acerbo.
Sed quid si potius sese Mors ipsa fefellit?
Suetus enim morbos non Mortem vincere viuus,
Vita nunc vera sanctè moriendo potitus,
Quadam etiam mortem docuisti morte domari.

EIDEM.

SI qui nunc tacet, hoc iacens sepulchro,
Aut ipsum queat hoc loqui sepulcrum,
Eius nomine quem tegit sepultum,
Audires subitò tuas, Viator,
Qui linguis tribus insonans ad aures,
Te quotcunque, tribúsve, pluribúsve
Sunt rectè vtilitérque scripta linguis,
Argutè, solidéque perdoceret.
Sed quum nec queat hoc loqui sepulchrum,
Nec qui nunc tacet hoc iacens sepulchro,
Discas ex aliis licebit illa.

Tantilla

antilla sed enim mora, Viator,
etrum hîc disce Monauium iacere,
res nuper solitum sonare linguas,
onisque omnibus artibus politum:
ed cuius solidam eruditionem,
andorémque animi, pióſque mores,
ulla ſit potis explicare lingua.

N. FABRICII NORLINGENſis, infimæ pucrorum Scholæ, in diſcendis primis literarum & Logiſtices rudimentis Magiſtri, diu & ſingulari cum laude, hoc munere defuncti, Memoriæ.

CAptet auarus opes, petat ambitioſus honores.
Huius quos vitæ ſimulachrũ fallit inane:
ectiùs ô quantò vixit Fabricius ille,
uẽ pueros inter mediũ, tenerámque iuuentam,
itterulas patriæ monſtrantem pingere linguæ,
t numerorum artẽ mira ſimul arte docentem,
oniuge poſt decadas ſeptẽ, & tres inſuper annos
lata, nonam decada, anno vix minùs vno,
xplentem, ætatis placidè ſanctéqué peractæ,
ilexit viuum, deflet Norlinga ſepultum.

ANTONII CHANDÆI, Siue Sadeelis, Foreſtani ex nobiliſſ. Chādæorum familia, Theologi ſummi, Pariſienſis inſtauratæ orthodoxæ Eccleſiæ, Deo duce, fundatoris, & Matæologorum Sophiſtarum domitoris, Memoriæ.

Eſſe quid hoc dicā, toties cúrnā impiger olim
Supremum ſuetus perſoluere munus amicis,
Solus egó mutus nullo nunc digner honore
Te, Sadeele, fuit quo non mihi charior Vllus,
Nemo bonis Vixit cunctis mage dignus amari:
Te, Sadeele, gemens omnis quē turba piorum,
Tot meritis obſtricta tuis, ſibi luget ademptum.
Et reliquis, eheu, taceam mærentibus Vnus?
Hæc ego dum mecum: cælo ceu miſſus ab alto
Nuntius hac Viſus Voce obiurgare gementem:
Ne mirare tua ſi nunc tibi, Beza, ſorores
Reſpondere negant, toties totiéſque Vocatæ,
Nanque ſuo in cælis hilares gratantur alumno,
Nedum Vt Verba tibi triſtes lugubria dictent.
Et quid, ſtulte, paras? quænam hæc amentia, Velle
Verſiculis ornare, omnis qui laudis honorem
Exuperat, nec quem poßis ornare canendo:
Sed quem mirari ſat poßit nemo tacendo?
Ergo indicta mihi ſeruabo ſilentia Beza,
Expe-

Expectans potiùs, tua dum vestigia sectans,
Mi Sadeele, tibi vitali funere reddar.

D. THOMAE VVANTILII, Ecclesiæ Belgicæ Delphensis fidi Ministri, Memoriæ.

VVantilium flebam nulli pietate secundum,
Et quo vix vllus vixit amabilior,
VVantilium pariter plorabat Belgica mecum,
Pastoris cura scilicet orba sui,
Pastoris quo non vixit vigilantior alter,
Doctrina aut potior, vel probitate prior:
Quum Deus ex alto sic me reprehendere visus,
Displicet illius cur, ait, ista quies?
Nec potiùs tendis tua quò te iam vocat ætas,
Et tibi quà cœli monstrat amicus iter?
Sic ille: & si quid forsan mea vota valebunt,
VVantilium tu mox, Beza, sequêre tuum,

CLARISS. VIRI IOHANNIS Posthij, in aula Illustriss. Principis Comitis Palatini Electoris, Medici, spectatæ, tum pietatis, tum doctrinę, tum probitatis, viri, Memoriæ.

ERgo etiam, Posthi, nobis te sustulit illa
Iungere mors gaudens funera funeribus?

Quin etiam innumeros in te mors sustulit vno
Sanari medica qui potuëre manu?
Ergo Palatina meritò ploratur in vrbe,
Atque suis lacrymas Neccarus addit aquis?
Ergo sibi tecum delamentantur ademptas
Delitias, Phœbus, Pieridésque suas?
At tu, cui in cœlum pietas comes hæsit eunti,
Cui probitas nomen summa perenne dedit.
Æternum gaude, dum nos post terga relicti
Istud idem ad superos acceleramus iter.

IN EIVSDEM POSTHII OBItum placuit adiicere Epigramma Io. Paludij Philophili.

Heu fama infelix! Necro quæ tristia narras?
Teutoniæ lumen Posthius occubuit.
Occubuit, cuius vixit sub pectore Phœbus,
Ingenio Pallas, gutture Mercurius?
Occubuit, vitam potuit qui reddere multis?
Cuius vita Deo tota dicata fuit?
O vitā haud vitā, non gaudia gaudia, lux nox,
Si pro virtutum das cumulo, tumulum.
Tanto sed nobis magis hæc mors venit amara,
Quanto nos arsit Posthius ille magis,
Est Deus in cœlis, cuius mens prouida sancta est,
Parendum est, quo nos fata Deúsque vocāt.

D. O.

D. O. M. S.

ANNAM TARVFFAM, NOBILI FRANCO TARVFO CIVE GENVENSI NATAM, ANNO VITÆ HONESTISS. PERACTÆ XXV. RELIGIOSISS. IN CHRISTO MORTVAM,

THEODORVS BEZA VITRICVS, CATHARINA PLANA MATER, BAPTISTA ROCHVS MARITVS,

MOESTISS. HOC FVNESTO CARMINE LVGEBANT, GENEVÆ, MARTII XXIX. ANNO VLTIMI TEMPORIS CIↃ IↃ XCVIII.

ANNA, *eheu priuigna tuo suauißima* BEZÆ,
Et plus quàm Vlla Vlli filia grata patri,
ANNA, *tua nuper tam filia chara parenti,*
Quàm matri Vlla Vlli filia chara suæ,
ANNA, *tuo coniux tam nuper amata marito,*
Fratri accepta Vlli quàm fuit Vlla soror,
Ecce iaces, nobis properata morte, relinquens
Pignora felicis bis duo coniugij:
ANNA, *tuos quisquis mores cognouit, amauit,*

Et vita optauit viuere posse pari,
Nemo tuas voces extremas audiit, ANNA,
Optarit simili quin sibi morte mori.
ANNA, *igitur meritò nos te communibus omnes*
His nimium iustis prosequimur lacrymis.
Ah, DEVS, *vt nostros clemens solêre dolores,*
Accipe quas vdo fundimus ore preces,
Qua rectè hæc vixit da nobis viuere vita,
Hæc dato qua sanctè est mortua morte mo

IOANNIS ANTONII SARraceni Præstantissimi Medici, & amisummi, Memoriæ.

SAracenus hic iacet, Viator, nomine,
Re Christianus: vita vt & mors indicant,
Patre medico medicus satus optimus optimo,
Quem sanitatis haud satis memorem suæ,
Aliis iuuandis deditum: Mors intuens,
Aegrósque ab illo tot sibi ereptos dolens,
Incogitantem sic adorta est, vt simul
Valere penè desierit, & viuere,
An quòd aliter medicus nequiret opprimi?

Eiusdem Ioannis Saraceni Memoriæ.

DOctas ferre quibus lauros concessit Apollo
Hunc flete circum cæspitem,
Nam tegit Ausonio vatem sermone peritum
Graióque carmen condere.

Et vos, Aesclapi soboles dignißima, vestro
Hæc busta fletu spargite,
Iam vir Pœonia celeberrimus arte, chorique
Quiescit hic vestri decus.
Hic vos flete simul patres, quos cura tenellæ
Prolis fatigat anxios.
Nam terras hic dena pater post lustra relinquens
Denos reliquit liberos.
Téque tuum decet, ô, Saracenum flere, Geneua,
Gratósque planctus fundere.
Incautus perijt fato properante, tuorum
Dum fata tardat ciuium.

I. I. B.

PSITTACO, SPECIE QVAdam mœroris, Domino ægrotante, mortuo.

Psittacus Eois quo nullus mißus ab oris,
Humanos finxit doctius ore sonos,
Quo nullus, vel amabilius, vel suauius, omnes
Dilecto fecit delitias Domino,
Languentem miseratus herum mox languit ipse:
Et fuit (ô fatum!) tam grauis iste dolor,
Ut pia maluerit vitam finire volucris,
Tot mala quàm Domini tā diuturna pati.
Fallor, an ex hominum infidis nunc cœtibus, exul
Ad genus hoc volucrum fugit amicitia?

Auiculæ Acanthidi.

ERgo etiam innocuæ Mors insidiata volucri
Pieridibus guttur sacrum,
Guttur quo nullum resonantes purius auras
Amabili impleuit sono:
Guttur quo nullum teretes demulserat aures
Vel plenius, vel dulcius,
Siue graui, seu voce melos resonaret acuta,
Clarúmve fuscúmve modulans,
Æterno infelix (ah fata, ah aspera fata)
Damnauerit silentio!
Non igitur deinceps, mea dulcis auicula, tecum
Curis solutus colloquar!
Nec Domini digitũ multo cum murmure pũges
Et rostro, & alis increpans!
Nec Domini subitò blando pacata susurro,
Pascêris eiusdem manu!
Nec lucem arguta venientem voce salutans,
Pigrum excitabis ex thoro!
Nec te cunctarum volucrum referente canores,
In te vnica omnes audiam!
Finieris igitur, mea dulcis auicula, postquam
Mortis necessitas iubet:
Finieris, inquam, pariter vitámque modósque,
At canere tibi non desinam.
Quin potius numeris numeros pensabo vicissim,
Cantúsque referam cantibus:

Et cuius nequiit voces perferre, canorum
Inuita Mors tumulum audiat,

PSEVDOMONACHI FRANciscani, qui vulgò dictus fuit, FRATER DE CORNIBVS, detestandæ, nec tamen obliterandæ Memoriæ : vt Deus sicut misericors laudatur, ita quoque vt iustus iudex timeatur.

FLete, cucullati fratres, iacet ille sepultus,
Ille cucullatæ religionis honos:
Ridete, ô reliqui, risu dignißima res est,
Perpetuis hæc sunt funera digna iocis,
Quippe huius quondam mendacibus omnia fucis
Perdere sola diu cura labórque fuit:
At dum cuncta tegit, dum fraudibus omnia velat,
Mors simulatorem non simulata rapit.

ANTONII PRATÆI, PONtificij in Gallia Legati, omnium obesorum obesissimi, Memoriæ.

Amplißimus vir hîc iacet.

IACOBI BELNENSIS, SVMmi trium Galliæ Regum Thesaurarij κενοτάφιον.

HVnc sibi Belnēsis tumulū, quem cernis inanē,
Struxerat, inuidit cui laqueus tumulum:
Debuerat potiùs, sors vt foret omnibus æqua,
Tardiùs hic fieri, vel priùs ille mori.

RENATI GENTILIS, ITALI Tortonensis, in suprema curia Præsidis illaudatiss. Memoriæ.

FRacto gutture stare quem reuinctum,
Impellíque vides, & huc, & illuc,
Quondam purpureo sedens Senatu
Primas Parrisio in foro tenebat.
Sed lucri studio impotente captus,
Iusto numine sic iubente, viuus
Qui Iudex malè sederat tot annos,
Stare nunc malè mortuus iubetur.

M. ANTONII MVRETI LEmouicis, Romanam ciuitatem suis virtutibus promeriti, Memoriæ.

GAllia quod peperit, pepulit quod Gallia mōstrum:

Quem

Quem Veneti profugum non potuère pati,
Muretum eſſe ſibi ciuem iuſſère Quirites,
Et tumulo extinctum compoſuère ſuo,
Viuere nam potiùs qua debuit Vrbe cynædus?
Impius & quanam digniùs Vrbe mori?

Catarinæ verè καταράτῳ.

QVæ non à καθαρὸς, ſed à κατάρα
Duxit, peſſima, nomen ominoſum:
Iuſto Numine ſic iubente, nata
Orbi pernicies futura toti:
Qua nullum horridúsve, tetriúsue,
Tellus Vlla tulit, ferétue monſtrum:
Quo nullum exitioſius Venenum
Exhalauit adhuc Mephitis Vlla:
Quæ quidquid tetigit ſimul peremit,
Quidquid intuita eſt ſimul necauit:
Quæ nunc exanimum licèt cadauer
Spirat mortiferum Vndiquaque Virus:
Loco quem pedibus teris, Viator,
Illa, illa, eſt Catarina nunc ſepulta,
Quid ſtas? quin properè hinc abis, Viator?
Aut, inquam, morere, aut abi, miſelle.

Eidem,

TRes Erebi furias ne iam numerate, poëtæ,
Addita nã furiis eſt Catarina tribus:
Quod ſi tres Erebo demigrent forſitan illæ,
Quarta Erebo fuerit pro tribus iſta ſatis.

TH. BEZÆ

EPIGRAM-
MATA.

THEODORI BEZÆ EPIGRAMMATΩN LIBER.

LECTORI.

SVNT qui Lectori longo fastidia libro
Longa ferant, fas sit scribere pauca mihi.
Et tamen hic potuit, Lector, liber esse libellus:
Pendere sed versus non numerare decet.

Ad eundem.

NOn sæuas metuo reprensiones,
Non ronchos timeo, calumniásve,
Non vllos obelos seueriores,
Non quòd vel placeam mihi ipse stultus,
Vel nullis stolidus calumniarum
Confixus iaculis queam moueri:
Sed quòd si merito reprendar, adsit
Quod possim mihi iure gratulari:
Sin verò immeritum imperitus vllus
Carpat, inuidus aut sophista, quid tum?
Istis maxima displicere laus est.

DE PARELIIS LVTETIÆ Parisiorũ visis, anno cIↄ. Ic. xxxix finiente, Carolo Cæsare, Calendis Ianuarij anno cIↄ. Iↄ. xl. vrbem ingressuro.

Aspiceres nuper geminos quum, Gallia, Soles
Mirata es soles, Gallia tota, duos.
At nunc mirari potiùs tua commoda disce,
Quæ spondere tibi sydera bina vides.
Sol est Franciscus, Sol est quoque Carolus, illis
Quatenus Europa dat Deus imperium.
Quos si concordes fœdus coniunxerit ictum,
Eclipsis fuerit nulla timenda tibi.

OBLATVM IPSI CAROLO Quinto, Imperatori, Lutetiam ingredienti, Cal. Ianuarij, anno cIↄ. Iↄ. xl.

Te veniente sua est facies quòd reddita cœlo,
Perpetuo madidum quod priùs imbre fuit,
Miratur vulgus. Sed cui est tua cognita virtus,
Virtus perspectum quid tua posit habet.
Scilicet ipsius regnantis Cæsaris ora
Gestijt ipsa etiam cernere pura dies.

In

In Ponticum asinorum Encomiasten.

D Vm laudas asinos, toties cur, Pontice, peccas?
Nempe tibi ignotum, γνῶθι σεαυτὸν, erat.

De Beati Theocreni, Regiorum sub Francisco primo liberorum præceptoris, Epigrammatum libello.

A Rua Maro laudare docet spatiosa colonos,
Idem parua docet rura colenda Maro.
Qui volet, hic terram centenis vertat aratris,
Me iuuat hic paruus, sed bene cultus ager.

In L. Iunij Columellæ libros De re rustica, elegantissimè scriptos.

O Rphea mirata est Rhodope sua fata canentē,
Si modò Virgilij carmina pondus habent.
Tu verò Iuni, syluestria rura canendo,
Post te ipsas vrbes in tua rura trahis.
Vah, quales. quātósq; habuit tūc Roma Quirites,
Quum tā facundum cerneret agricolam!

IN SEXTVM.

C AEcus es, & Bezā reprēdis, Sexte, Quid ergo?
Sanum reprensor debet habere caput.

IN MELIOREM VOLMARUM præceptorem ſummè obſeruandum, doctiſſimè Homerum in Academia Bituricenſi interpretantem, anno Domini cIɔ Iɔ xxxiv, quum ageret annum Beza xv.

Flacce, tibi quādoq; bonus dormitat Homerus
Sed num propterea cæcus Homerus erat?
Immo oculis captus quinam credatur Homerus
Quem ſequitur vatum cætera turba ducem?
Illius ſed enim ſplendorem longa vetuſtas
Obruerat denſis, heu, nimium tenebris.
Tu Melior, donec, fato meliore, renato
Dux ipſi fieres, Volmare magne, duci.

IN LVPVM.

Ieiunus mihi ſobrium Platonem
Laudabas, ſophiámque prædicabas:
Mox verò vt tibi cœna ſumpta mecum,
Mutaſti faciem atque opinionem.
Quî factum hoc, Lupe, tam citò vt iuberes
A cœna ſophiam valere? nempe
Cœnatus, Lupe, non eras apud te.

DE FRANCISCI REGIS, & Caroli Cæsaris induciis.

Roma olim ceßit soceri generique furori,
Et gladiis cecidit Martia Roma suis:
Quòd si illi placidas iunxissent fœdere dextras,
Robore staret adhuc Martia Roma suo.
Sic fratrum immitis nuper discordia penè
Funditus Europæ verterat imperium:
At quoniam iungunt concordia pectora fratres,
Seruatum Europæ dicitur imperium.

XENIVM IOANNI TRVchio, & Ioanni Dampetro.

Sinceris mos est nunquam neglectus amicis,
Anni sub primos mittere dona dies.
Nempe quòd, vt veteris renouatur circulus anni,
Fas sit vt antiquus sic renouetur amor.
Ergo quum Bezam Truchius fateatur amicum,
Nec me Dampetrus deneget esse suum:
Non temerè antiquos mores imitatus, vtrique
Parua quidem mitto dona, sed apta tamen.
Ambo estis vates, ambobus carmina dono,
Carmina, quæ nostri pignus amoris erunt.
Vos pridem sincerus amor coniunxit in vnum,
Vnum igitur decuit munus habere duos.

DE MORBO FRANCISC Gallorum Regis, & valetudine mox reddita.

AEgroto Pallas Francisco ægrota iacebat,
Optabat Mauors æger & ipse mori.
Illa, quòd hoc tutam solo se credat alumno:
Hic, quòd sit studio natus vterque pari.
Quòd si Franciscum mors eripuisset, eodem
Funere Mars functus, functa Minerua fore
Atropos hoc mirata nefas, feritate reposta,
Seruauit, saluo, numina, Rege, duo.

In Fori Mancipia.

PRisci quum ferè sueuerint Poëtæ
Rebus quódque suis sacrare numen,
Cur Lucrum, Forum, & Eloquutionem
Vni Mercurio tamen sacrarunt?
Vates scilicet hoc modo indicarunt
Futurum, vt rabiosa quisquis arma
Tractaret fori, haberet ille curam
Lucri non minus ac loquutionis.

AD MVSAS, TINEÆ SACRIficium ludicrum.

SI rogat Cererémque Liberúmque
Si ita sollicitus sua colonus:

Mauortis opem petit cruentus
'iles, sollitus suæ salutis:
uidni, Calliope, tibi tuisque
re sacra feram, quibus placere
st vnum studium mihi, omnibúsque
ui vatum è numero volunt haberi?
obis ergo ferenda sacra, Musæ.
d quæ victima grata? quæ Camoenis
icata hostia? parcite, ô Camoenæ:
oua hæc victima, sed futura vobis
rauis, arbitror, admodúmque grata.
ccede, ô tinea, illa quæ pusillo
entrem corpore tam geris voracem.
éne Pieridum aggredi ministros?
éne arrodere tam sacros labores?
ec factum mihi dene ga. Ecce furti
ui exempla, tuæ & voracitatis:
enè tu mihi passerem Catulli,
enè tu mihi Lesbiam abstulisti:
unc certè meus ille Martialis
ma ad viscera rosus vsque languet:
nmò & ipse Maro, cui pepercit,
sto Cæsare sic iubente, flamma,
æsus dente tuo, scelesta, mæret:
uid dicam innumeros bene eruditos,
uorum tu monimenta, tu labores
sto pessimo ventre deuorasti?
rodi, iam tunicam relinque, prodi.
ah, vt callida stringit ipsa sese!

Vt mortem simulat! scelesta, prodi,
Pro tot criminibus datura pœnas.
Age, istum iugulo tuo cruento
Mucronem excipe, & istum, & istum, & istum
Vide vt palpitat, vt cruore largo
Aras polluat hæc profana sacras!
At vos Pierides, bonæque Musæ,
Nunc gaudete: Iacet fera interempta,
Iacet sacrilega illa, quæ solebat
Sacros Pieridum vorare seruos.
Hanc verò tunicam, has dico, Camœnæ,
Vobis exuuias, vt hinc trophæum
Parnasso in medio locetis, & sit
Hæc inscriptio: De fera interempta
Beza dat spolia hæc opima Musis.

IN PHILOPATRVM.

Damnabis (fateor) nostros, Philopatre, libel
Et tibi non lectum despicietur opus.
Quid tum? si nostros, carpas, Philopatre, libellos:
Debebunt tanto nostra placere magis.

In eundem.

Siue Palatina Philopatrus inambulet aula,
Et fatuo incessu marmor vtrumque terat
Siue fames illum locupletum quærere mensas,
Et procul è vacua iußit abire domo:
Seu ieiunus eat, seu pleno ventre vacillet,

Seu lateat solus, seu comitatus eat:
[Se]mper habet quiddam turpi quod garriat ore,
Quod meritò poßit carpere, semper habet.
[Se]mper hiat, semper colloque humerisque laborat,
Et simulat magnum voce manuque sophos.
[S]ed quũ te audierint multi bene multa loquẽtẽ,
Nemo bene audiuit te, Philopatre, loqui.

[A]MICISSIMIS DVOBVS, Ioanni Truchio, & Lodoico Valido.

Vos ego diuini Manes appello Platonis,
Est cuius castus munere notus Amor.
[D]icite, non curnam in sese moriantur amantes,
Curve anima viuant alter in alterius.
[A]ut quales meritò nobis dicamus amicos,
Aut solidi verum quod sit amoris opus.
[H]æc ego non quæro, nec quæ retuliße Platonis
Sobrius ad casti prandia fertur Amor:
[S]it satis hæc dixisse semel: nunc dicite Manes
Quædam animo nondum sat bene nota meo.
[M]ens simplex atque vna mihi est, hanc attamen vnam
Pridem Amor in partes iußit abire duas:
Atque ait: Hanc animam diuisam trado duobus,
Dimidiam Truchio, dimidiam Valido.
Salua tamen mens est: viuo, scribóque, loquórque,

Et tamem hæc Validi est, & tamen hæc T[...]
chij est,
Quódque magis mirum, quum sit diuisa duobus
Vtrúmque integra diligo amóque anima.

IN HVBERTVM PERD[...]
tissimum nebulonem.

NOrunt Hubertum ganeones prodigi:
In Vrbe tota nullus histrio latet,
Nec mœchus vllus, leno, scurráve impudens,
Cui non Hubertus iste sit notus bene.
Sed scire vis ignotus hic cui sit? sibi.

DE IOHANNE SECVND[...]
Hagiensi, Poeta eximio.

EXcelsum seu condit opus, magnique Maron[...]
Luminibus officere studet:
Siue leues elegos, alternáque carmina, raptus
Nasonis impetu, canit:
Siue lyram variis sic aptat cantibus, vt se
Victum erubescat Pindarus:
Siue iocos, blandósque sales epigrammate miscet
Clara inuidente Bilbili.
Vnus quattuor hæc sic præstitit ille Secundus,
Vt antecellat plurimos.

AD LABVLLVM.

I cœnare voles, Labulle, mecum,
(Sed cœnare voles, Labulle mecum,)
udi quæ tibi cœna sit parata:
erdices aderunt duo duobus.
urtur mox aderit, nec ille solus,
ed quem casta etiam sequetur vxor.
ac nos frigidulo mero, Labulle,
ame vel quoque condiemus ipsa.
ed scis qualia vina compararis?
uæ si non vocites Opimiana,
t certè Optimiana iure dicas.
uòd si Grammatici pati recusent,
blato sibi poculo tacebunt.

CARMEN GENETHLIAcon Francisco Henrici II. Galliarum Regis F. primogenito, decem demum annis nato, post coniugium cum Catharina Medicea initum.

Ertur in Alcmenes venturus Iuppiter olim
Brachia, ter noctis continuasse vices:
empe quòd in magni diuinos Herculis ortus,
Nox, hyberna licèt, non foret vna satis:
ic, Princeps Henrice, tuo quum è semine vellent
Alciden Gallis gignere fata suum,

Vnius in prolis conceptum currere menses
Iusserunt magna cum ratione decem.
Scilicet haud aliter prorsus quã pluribus annis
Formari tantus debuit iste puer.
Et (si fas homini res est aperire futuras,
Nec dici vanum numen inane decet)
Quò deni plures ternis sunt noctibus anni,
Hoc tuus iste infans Hercule maior erit.

CARMEN GENETHLIAcon Isabellæ, Henrici Galliarum Delphini, ex Catharina Medicea, F.

Ecce nouos peperit Gallis Catharina triũphos
Iam prole diues altera:
Natorúmque loco, felicem crescere turbam
Auus nepotum conspicit.
En, vixdum nata, in cunis Isabella videtur
Vagire quiddam Regium.
Móxque iocos blandæ tenero cum fratre sororis
Spectabit Henricus pater.
At Gallus primis iam nunc miratur in annis
Suos futuros principes.
Et quamuis teneræ magnum iã frontis honorem
Notásque regias colit:
Donec, paulatim illorum crescentibus annis,
Spes Gallia adolescat simul:
Francisco vt domitos forti, victósque pudico

Isabellæ amore blandulæ,
Gallia conspiciat venerari lilia pronos
Orbis superbos principes:
Illi etenim nullus poterit par viribus esse,
Odisse nullus hanc volet.

DE FELICI CORONATIONE Henrici II. Francorum Regis.

FRancisco postquam sublato, Gallia sensit
Cuius lene foret mox subitura iugum,
Finiit, vt potuit, gemitus: animisque receptis,
Istac fassa fuit commoda damna sibi,
Ergo age, quàprimùm Hẽrici fac, Sequana, Regis,
Ad gelidas Arctos nuntia fama volet:
Hæc Liger Hesperiis, Rheni Mosa dicito ripæ,
Hæc, Rhodane, ambustos perfer ad Aethiopas,
Gallorum Henricum felicia sceptra tenere,
Ingentem ingenti de genitore satum:
Vix Regem esse tamen: dubium quia fecerit ipse,
Rex patriæ dici debeat, ánne pater.

CL.V. MICHAELI QVELINO Senatori Parisiensi, quum vxorem ducturus ægrotare cœpisset.

TE, Michael, quodcunque malum tam læta parantem
Coniugia, è tristi vix sinit ire thoro.

Seu febris, seu rheuma hoc est, me iudice, dignũ est
Altera quod febris, rheuma quod interimat.
Namtua vel virtus, vel casta vota puellæ,
Materies iusti plena fauoris erat.
Perge, Queline, tamen, nec tã bene cœpta morare,
Finem etiam morbis tempora læta dabunt.
Perge puella simul: licèt ægrotante Quelino,
Vix alius toto sanior orbe vir est.

De Victoria Gallorum, parta apud PEDEMONTEM, aduersus MARCHIONEM VASTI, Anno cIɔ. Iɔ. XLIV.

FRancorum victas acies Insubria vidit,
Vidit, sed Franci robore freta ducis.
Nãque velut quõdam Romã oppreßere Quirites,
Sic est penè sua Francia versa manu.
At nunc euersas aquilas Insubria cernit,
Et colubris rursus lilia iuncta suis.
Ergo, seu vincat, seu cedat Francus, vtrinque
Virtutis laudem quo mereatur, habet.

De pace inter Franciscum I. Galliarum Regem & Carolum V. Cæsarem inita.

VIdimus, heu, fratres in mutua bella paratos,
Vidimus accensas Martis vbique faces.

Nunc

Nunc tamen, ô superi, placidis allabitur alis,
Aurea perpetuos pax habitura dies.
Quis porrò tanti tibi, Gallia, muneris auctor?
Gallia, quo tandem vindice facta tua es?
Scilicet hic superum fauor est, hæc munera cæli:
Non sunt hæc cæli munera tota tamen.
Quippe etiam partem doni sibi vendicat huius
Et Rex, & Regis natus vterque tui.
Roma igitur patriæ patres numerauerit olim,
Nos patriæ patres & numeremus auum.

In Paulinum.

PAulino quoties condixi, Testile, cœnam,
Nunquã, quũ taceat cætera turba, tacet.
Nec nisi depositis dapibúsque meróque quiescit:
Ergo satur, dices, non abit, immo venit.

IN CÆCILIVM

QVandocunque sibi parare amicos
Optat Cæcilius fideliores,
Hos solo probat æstimátque censu:
Nec quenquam colit vt suum libenter,
Virtus vnica quem facit beatum:
Sed cuius titulos superbiores
Triplex linea vix notare possit,
Hunc suum vocat, hunc colit libenter,
Sic seruitur, auare, non amatur.

IN BERGEBVM.

AVdes (ô facinus!) censoris sumere normam,
Et semper mœsti verba sonare senis.
Audes, ô mores, ô tempora, dicere, quum sis
Socratico inter gloria prima canes,
Tale tamen demens, tale, inquã, Bergede, ploras,
Sileni vector qualia nempe rudit:
Quale gemunt calami crasso tractante bubulco,
Quale gemit viridi fulta quadriga rota.
Denique sic ploras, vt qui tua carmina ridens
Non legat, inuentus sit (puto) nullus adhuc.

Carmen FRANCISCO VALEsio Galliarum Regi, è Picardia, soluta Landrisij obsidione, reuerso, oblatum.

QVod, Francisce, tibi iamdudum spondet Olympus,
Id sors obtulerat nuper amica tibi:
Scilicet vt posset victorem agnoscere Francum
Excusso hostili Gallia tota iugo,
Tu tamẽ hæc (quanuis & magna & certa) tuorũ
Non es dilecto sanguine passus emi.
Illæsos igitur quòd tu seruaueris hostes,
Nemo metum credat, sed pietatis opus.
Pugnabas etenim nolens pugnare, tuique,
Tũc quũ hostẽ nolles vincere, victor eras.

IN ZOILVM.

Breuem, Zoile, dicis hunc libellum:
O si poßit idem omnibus videri!

Ad amicos.

HVnc quanquam illepidum & malum libellū,
Vos ô perlepidi mei sodales,
Quæso, sumite blandiore vultu,
Deinde perlegite vsque ad vmbilicum.
Nam vos id rogat ille Beza vester.
Sed sic perlegite, ô boni sodales,
Vt nec falsa aliqua eruditionis
Nostræ opinio, nec mei tuendi
Cura nominis vlla, vos moretur.
Figatis, potius, vel hinc, vel illinc,
Stellulisque, obelisque, virgulisque,
Cultu splendidus vt decentiore,
Testetur titulo tenus parentem.
Id verò mala turba Zoilorum
Damnabit (fateor) nihilque dicet
Hic præter titulum meum videri.
Sed clamet licet vsque, & vsque, & vsque,
Sit totus volo vester hic libellus,
Quum vester quoque sit poëta totus.

AD ANDREAM TIRAQVELlum Senatorem Parisiensem, alterum nostri seculi Varronem.

Est tibi natorũ quæ computat agmina coniux,
Est tibi quæ natos bibliotheca parit.
Fortunate senex, te nulla obliuia mortis,
Te nunquam totum tollet auara dies.
Namque alia ex illis mox est ventura propago,
Ex his est pridem gloria nata tibi,
Vt verò pereant illi, illorúmque nepotes,
Hæc tamen incolumis cum patre neptis erit.

IN TOLENONEM.

Tollendæ cupidus Toleno prolis,
Altæ dum superat iugum Pyrenes,
Diuo porrigat vt preces Iacobo:
Quin Alpes quoque transilit niuosas,
Petri vt limina visat atque Pauli:
Et mox Adriacum in sinum reflexus,
Laureti attonitus Deam precatur:
Inde per medij maris pericla,
Sacram perueniens ad vsque Idumen,
Sacratum Domini petit sepulchrum:
Nec contentus adhuc, latrocinantum
Arenas Arabum siticulosas
Gibbo permeat insidens Cameli,

Sublimem

ublimem properans ad vsque Sinam,
Et diua iuga sacra Cattarina:
Quid profecerit hoc labore quæris?
Tres natos reperit domum reuersus.

CL. V. CALLARTIO I. C. Aurelienſi.

EN senos tibi mitto pippiones,
Ruris munera rustica na nostri,
Nostri non penitus tamen, sed olim
Futuri, nisi fortè me fefellit
Patronus mea iura qui tuetur:
Iura tanta quidem, vt nec his ferendis
Terga sufficiant onusta muli.
Hos ergo tibi mitto pippiones.
Obtestórque Deum simul, beato
Vt senis tibi meßibus peractis,
Fas sit coniuge de tua pudica,
Tot natos numerare vagientes,
Quot fœtus tibi mitto pippientes.

In viros, more turpiſſimo, γυναικοκομοῦντας.

CIncinnatulus ille, cui vndulati,
Propexique humeros grauant capilli,
Qui tersa cute, blæsuláque voce,
Qui pætis oculis, gradúque molli,

Et pictis simulat labris puellam:
Heri, Posthume, nuptias parabat,
Quum nequissimus omnium sacerdos,
Vrbanus tamen, & facetus ille,
Vtra sponsa foret, rogare cœpit.

Carino admodum nasuto.

QVòd quacunque venis, fuga est, Carine,
Ceditúrque tibi velut Tribuno,
Tandem, desine, quæso, gloriari:
Naso, non tibi, ceditur, Carine.

In L. Validum cognomento βατυπώγων.

TAm paruo tantam gestes quum corpore ba-
bam,
Non Validi barbam, Validum sed dixero barb

In Posthumum κατάρατον.

QVantumuis Libitina frequens spectetur i
vrbe,
Et proprios vitent fœmina virque lares.
Solus in vrbe manes, atque id, mi Posthume, iur
Nam quocūque venis, quid, nisi pestis, ades
Quid si corripiat te pestis in vrbe morantem?
Nempe etiam pesti, Posthume, pestis eris.

In Pseudepiscopos.

MItrati quocunque ferant vestigia patres,
Prælatæ apparent aurea signa crucis:
[S]iue adstant aris, stulto mirante popello,
Vna illis cura est ingeminare cruces:
[S]iue domo egreßi priuata negotia curant.
Mille manu signant versicolore cruces:
[L]udere sæpe etiam, & scortari & stertere sæpe,
Et medias inter credo cacare cruces,
[S]i causam rogites, id non facit vlla tuendi
Cura gregis, Christi cura nec vlla crucis,
[V]erũ homines natos cruciãdis omnibus, æquũ est
In manibus prõptas semper habere cruces.

In eosdem.

NIl mirum est statuas vos cõmendare libẽter,
Ipsi quum sitis Pontifices, statuæ.

In Cyclopicam κρεωφαγίαν.

ARas atque focos vt defendêre Quirites,
Summa quibus pietas ara focúsque fuit:
Sic horum soboles, pro carne & sanguine certat.
Quorsum aras etenim, vel sine carne focos?

IN POMPILIVM gibbosum, diserti Poetæ nomen affectantem.

ERrat Pompilium quisquis negat esse poëta
Et omnium quidem optimum.
Pompilium gibbo duplici, nugisque canoris
Notum ἀμφίκυρτον *omnibus.*
Nam reliquis satis est, Parnaßi in limine Mu
Si vel salutent eminus:
Atqui Pompilius Parnaßum hinc inde bicorne
Totum ferens obambulat.

IN ZOILVM.

ZOile, non cessas nostrum damnare libellum,
Errores solitus connumerare meos,
Vt mala sint, at non sunt peßima carmina, quor
Zoilus errores enumerare potest.

Εἰς Ἑρμῆν ἰατρομόναχον.

ΠΑμμιαρῶν ποτ' ἐὼν μοναχῶν μιαρώτατος Ἑρμῆς,
Εἰς ἰατρῶν παῖδας αὐτομολεῖν ἀπέβης.
Εὖ δ' Ἑρμῆ συνάψε, μίαν μοναχός τ' ἰατρός τε
Ἀσκήσεις τέχνην, δὶς νεκροπομπὸς ἐών.

In eundem.

VIxisti monachus monachorũ dedecus Hermes
Nunc medicorum idẽ dedecus es medicus.

Fallor?

lor? an ut fueras monachus ψυχέμπορος olim,
Idem Hermes medicus nunc νεκροπομπὸς eris?

PETRI BEMBI Patritij Veneti historiam Venetam.

Laræ urbi Venetûm debes natalia, Bembe:
Vrbs eadem clara est munere, Bēbe, tuo.
patria felix, felix te patria ciue,
Bembe: tamen debet patria plura tibi.
m mortale fuit patriæ quod munus habebas:
At, quam das patriæ, uita perennis erit.

ELIORI VOLMARO præceptori summè obseruando.

Rgo placet nostros iterum uulgare furores?
Ergo semel non est desipuisse satis?
Volmare, iubes: & ego tibi (quæso) iubenti
Quid tandem iusta cum ratione negem?
id facerem? quæ nos tibi consecrauimus olim,
Eripere hæc eadem quo tibi iure queam?
lde, quod ipse tuus quum sit quoque muneris auctor,
Hæc quum dona petis, tu tua dona petis.
ma igitur ualeat, nos iam nil fama moratur,
Fas, tibi quò placeam, displicuisse mihi,

CL. V. IOACH. CAMERA-rio, viro doctorum ætatis suæ Germanorum facilè principi.

Ergo meos etiam laudas, Ioachime, libellos,
Et mea, quæ recites, carmina digna puta
O nimium natos felici sydere versus,
Queis tam facundo contigit ore cani!
I nunc, Mome, crepa. Nam quis, nisi pessimus, il
Nunc odisse velit, quæ Ioachimus amet?

In Rom. Pontificum carnificinam.

Et flammis & aquis crustacea numina sau
Romæ tuetur Pontifex.
Nec mirum. Hæc etenim cructacea numina cer
Formant aquæ, flammæ coquunt.

In nouam Ecclesiæ Apostaticæ Triadem.

Dira Trias, pictor, pistor, pastórque furente
Plerósque arbitrio fert agitatque suo.
Ille Deos pingens, hic pinsens, cautior illis
Pastor, cui cibus est ille vtriusque labor:
Artibus haud paruis: aliis spectacula præbens,
Dans aliis præter paruula crusta nihil.
Quàm cautus, cui pro nihilo sic omnia cedunt!
Quàm stulti huic dantes omnia pro nihilo!

In ciuſdem Tri.dis certamen.

V dice ſacrifico pictor piſtórque feruntur
Artis certamen conſtituiſſe ſuæ.
ū pictor,Cælū terrámque,hominéſque,deóſque,
Denique quod libuit,pinxerit iſta manus.
ſt ego (piſtor ait) quod pinſo,vbi iuſſerit iſte,
Fit Chriſti corpus,tute quod,ecce,colis.
orpus (ait pictor)paucas hoc durat in horas.
At noſtrum longo tempore perſtat opus.
t tu.(inquit piſtor)pictura ludis inani,
Quum noſtrum verè corpora paſcat opus.
rgo(pictor ait)tu ventri numina pinſis?
Vermibus(at piſtor)numina pingis?ait.
um Iudex.Satis ô,ſatis ô certaſtis amici,
Quādoquidē hæc multis pādere ſacra nefas,
te domum potiùs,concordi & pectore,Chriſtos
Iſte mihi pingat,pinſat & iſte mihi.

In Sacrificorum cereos & lampadas.

Q*Vum ſint ſacrifici meræ tenebræ,*
Noctis noctua nec tam amet tenebras,
Quàm lucem hi fugiunt tenebriones:
ur,ſeu luce rudunt nefanda ſacra,
eu noctis tacitas boant per vmbras,
Agunt omnia teſtibus lucernis?
Nempe vt,quos ſtolidæ ſubinde turbæ
Poſſint vendere callidi,perennes
pſis ſufficiat lucerna fumos.

Ex Græco.

PInxisti pulchra nuper Phaëtonta tabella,
Altera Deucalion picta tabella tua est.
Et pretio rogitas quónam sit dignus vterque?
Ille quidem flammis, hic bene dignus aquis

Illustriss. Principi, CHRISTOPHO-ro Comiti Palatino, Bauariæ Duci, &c

ECce tibi quale argentum Burgundia gignit
Quaque etiam salsæ munera fundit aquæ
Dulcis opum gustus, sale nil contra acrius vno:
Integra sic hominum symbola sortis habes.
Faxit at ille tuæ Dominus qui pocula vitæ
Temperat, ô magni magna propago patris,
Te neque dulcedo fallat, neque vexet amaror,
Quin potiùs currat sors moderata tibi.

In Nouercas è Græco.

STantem Nouercæ verberans imaginem,
Cecidi cadente, iacente nunc iaceo miser.
Priuigne, metuas quoque nouercam mortuam.

AD PRISCVM in Aulicos.

AEOlus Aeolia quisnam dicatur in aula,
Claudere nunc ventis, nūc reserare fores
Dicere

Dicere, Prisce, iuuat: dicentem sedulus audi:
Hoc quoque ne pereas naufragus ipse mari.
Aeolus hic vera est magnorum, crede, figura,
Est quibus in toto vanius orbe nihil.
AEolia aula quid est, nisi quas nos cernimus aulas?
Nempe aliud rediens rursus in orbe Chaos.
Hinc Euri, Corique ruunt, hinc nubilus Auster,
Hinc Aquilo rigido iussus ab axe volat.
Hinc mūdi pelagus vertúntque ruúntque procellæ,
Rarus vt his curvat nauita tutus aquis.
Hæ sunt Aeolides, loca fæta furentibus Austris.
Aspice disruptas vndique, Prisce, rates:
Et si forte sapis, cursum in contraria flecte:
Stultus, ab hac vitam qui sibi morte petit.

IN TVRNONVM, indoctum quidem, sed doctorum non paucorum Mecœnatem.

INdoctus doctos pascis, Turnone, beatus,
Si tam animo saperes, quàm tibi mensa sapit.
Euge tamen, Musæ, vestras alere improbus artes
Quum detrectet honos, sic modò pascat iners.

Εἰς τὸν Χριστὸν πάσας τὰς ἐναντίας ἀρχὰς καὶ ἐξουσίας ἐν τῷ σταυρῷ θριαμβεύσαντα. ὡς ἐν διαλόγῳ, τοῦ παροδίτου ἐπερωτῶντος, αὐτοῦ δὲ τοῦ Χριστοῦ ἀποκρινομένου.

ΑἸ, αἶ! τίς σε, φερέσβιε, δύσμορος ἔκτανεν; αἶ, αἶ!
Σαρκίβροτόν σε μανεὶς τίς θανάτωσε βροτῶν;
ΟΥ̓ Καΐφας τόσον, οὐ δολερὸν προδότου φίλημα,
ΟΥ̓ δ' ἄδικοι μιαροῦ τοῦ Πιλάτοιο χέρες.
Μήδεα πατρὸς ὅσον, τοῦ μόν τε τοῖς ἤπιον ἦθος
Ἀμπλακίας ἐλέῳ τὰς σὺν ἀμειψάμενον.
Πῶς δὲ κριτὴς ἐκρίθης; πῶς πανδαμάτωρ ἐδαμάσθης;
Πῶς ἀπαθὴς ἔπαθες; πῶς θάνες ἀθάνατος;
Καὶ κτιστὴς καὶ κτιστὸς ἐών, ἀπαθής τε παθητὸς,
Καὶ Θεὸς ὢν θνητὸς, καὶ βροτὸς ἀθάνατος.
ΟὝτως δὴ θάνατον θανάτῳ θανάτωσα, θέαμα
Τερπνὸν ἐπουρανίοις, τερπνὸν ἐπιχθονίοις.
Φεῦ σοφίης βάθος. ὦ θείας, μέγα θαῦμα προνοίας,
Φρικτὸν ἐπουρανίοις, φρικτὸν ἐπιχθονίοις.
Ἔρρ' ἀΐδου κνέφας, ἔρρε Σατὰν ὀλεσίμβροτε, αὐτὸς,
Αὐτὸς (ἰδοὺ) ζωῆς πρόξενος εἰ θάνατος.

Hoc Epigramma ISAACVS CASAVBONVS ex Græco ſic elegãtiſſimè & feliciſſimè Latinè vertit.

EHeu! quis vitæ auctorem te ſuſtulit? eheu?
Quiſve ſalutem hominũ perdere te potuit?
Non Caiphas adeò, non oſcula perfida Iudæ,
Aut, Pilate, tuæ, conſcelerate, manus:
Conſilia ut Patris, propriæ & clementia mentis,
Dum tua, te miſerans, improba facta luo.
Iudicium iudex ſubis! indomitúſque domaris!
Nil patiens pateris! non moriens moreris!
Quippe creator ego atq; creatus, homoq; Deúſque,
Nil patiens patior, non moriens morior.
Mortem ita morte dedi morti: lætiſſima præbens
Gaudia cœligenis, gaudia terrigenis.
Altæ ô mentis opus! diuina ô conſilia! iſtud
Cœligenæque ſtupent, terrigenæque ſtupent.
I nunc, Orce niger: Sathan, & tu perditor, i nunc:
Ipſa viden? vitæ mors tua facta via eſt.

In Pſeudocleri Romani votiuum cœlibatum.

ROmana inprimis abigat quũ Curia quotquot
Legitimi iurant foedera ſancta thori.
Cur, age, cur patres cupiunt fratrêſque vocari,
Quotquot alit ſummi Curia Pontificis?

Scilicet hisce Deus pater est, Ecclesia mater,
Vna quibus patrem turba cynæda parit.
Immò quis patribus plenas & fratribus istis,
Crediderit vacuas matribus esse domos?

In ebriosos.

QVæris quis sit homo ebriosus, atqui
Nullus est homo, Næuole, ebriosus.

In Gallicam anarchiam.

POstibus affixas leges edictáque paßim
Grandibus est (fateor) cernere sculpta notis.
Sed quorsum affixæ nobis sculptæque tabellæ,
Ipso si iudex poste loquente tacet?
Vin' (ô rex) igitur regni succurrere rebus?
Ne leges, verùm figere disce reos.

IN TRES EXIMIOS ÆTA tis nostræ Ecclesiastas.

GAllica mirata est Caluinum Ecclesia nuper
Quo nemo docuit doctius:
Est quoque te nuper mirata, Farellè, tonantem:
Quo nemo tonuit fortius:
Et miratur adhuc fundentem mella Viretum:
Quo nemo fatur dulcius:
Scilicet aut tribus his seruabere testibus olim,
Aut interibis, Gallia.

P. ME

P. MELISSO SCHEDIO.

Ellitissime, quæso, mi Melisse,
Quo mellita magis nec ipsa mella,
ec ipsi lepidi magis lepores,
ec est ipsa Venus magis Venusta,
isnam hoc nomine te beauit augur?
llor, an tibi vel nouem Camoenæ.
l ipsæ Charites tibi hoc, Melisse,
sagæ puero dedêre nomen?
l ô parcite vos mihi, Camoenæ,
Vos ô Charites. Melissus iste
orsum? Nam potius vel est mel ipsum,
l est ipsa opifex μελίσσα mellis,
l certè ipsius officina mellis.

IN PONTICVM.

Sse lupum nosti, pastoris nomine falso
Commissas tectus qui sibi glubit oues.
s tamen argentum, das aurũ, prædia, villas,
Et quæcunque lupi flagitat ingluuies.
m tibi relligio est illum ablegare petentem,
Ast huic relligio est maxima non capere.
s igitur quiduis, & quiduis arripit ille:
Tu dando, hic nunquã est accipiendo satur.
peccata, inquis, redimã. Immo quis furor hic
st,
Vt pecudem serues, pascere velle lupum?

In Pontis triplicis aquæductum, Gard
flumini inter duos montes, nulla tant
artificis addita inſcriptione, impoſi
tum, tertio à Nemauſo miliari.

MOntibus impoſitos cantauit Græcia monte,
Pyramidum oſtentat barbara Memph
opus:
Plus eſt quod cernis, triplicis coniungere pontis
Fornicibus, montes ſic potuiſſe duos.
Et plus eſt (victam quo ſe natura fatetur)
Impoſuiſſe ipſis flumina fluminibus.
Et rurſum hoc plus eſt, contempto laudis honore
Artificem nomen ſubticuiſſe ſuum:
Mire opifex, quod tu feciſti, ſit licèt ingens,
Quod non feciſti, plus ego miror opus.

In linguæ Latinæ à ROBERT
STEPHANO patre, & Græcæ a
HENRICO STEPHANO
lio, collectos & editos theſauros.

AVſonias quondam Muſas Robertus egent
Excepit grato prouidus hoſpitio.
At nunc Henricus, patris veſtigia ſectans,
Errantes Graias excepit hoſpitio:
Illa autem memores accepti muneris, ecce
Æternas Stephanis conſtituêre domos.

Vos æternùm igitur, Stephani, nunc viuite. Nanq;
AEternùm præstant viuere Pierides.
Et vos cum Stephanis æterno fœdere pacta,
Et Graiæ & Latiæ viuite Pierides,
Tu quoque Musarũ cultrix, Musis, Stephanisque
Communes colito sedula turba domos.

In Eam cui mortuæ & iam tumulandæ viuus fœtus natus est, ex Valerio Max.

PRægnante infelix amissa vxore maritus,
Vnas dum geminis apparat exequias,
Extinctæ (dictu mirabile) matris ab aluo
Saluus & incolumis prodiit, ecce, puer.
Salue, infans, elate priùs quàm nate, sepulchrum
Cui cunas, vitam mors properata dedit,
Mortua tu verò, superata morte, triumpha,
Post tua nimirum funera facta parens.
Denique tu cunctos inter celebrere maritos,
Vni cui sobolem mors homicida dedit.

In Romanos sacrificos.

SI qua tibi, Romane, fides adhibenda, tyranne,
Larua tegit summi quem sacra Pontificis.
Auspiciis cuicunque tuis manus vncta refulget,
Et capitis raso vertice fulget apex,
Quinque vbi conceptas tacito cũ murmure voces

Fuderit (hæc siquidem pãdere sacra nefas)
Eccce manus medias inter (si credere fas est)
Vera caro euadit qui modò panis erat.
Non igitur te Pontificem nunc dixero, verùm
Carnificem, & patrem dixero carnificum.

In nouam illam, & seculis omnibus superioribus inauditam stellam, cum illa carnificina Gallica nefandissima exortam, AVgusto mense, Anno Domini. 1572,

PROGNOSTICON.

Iste nouus nullo metuendus crine Cometes,
Et radians puro cui nitet igne iubar:
Ecquid portendat terris, Deus ille deorum
Nouit, & ostendent tempore fata suo.
Quòd si humanæ aliquid possũt præscíscere mẽtes,
Talia rimari nec mihi signa nefas,
Fallor ego, aut ille est Iessæam qualis in vrbem
Duxit ab Eoo qui priùs orbe Magos.
Et qui nascenti præluxit, nunciat idem
Ecce redux reducem rursus adesse Deum.
Huic igitur felix, ô turba applaude piorum,
Herodes, caueas tu tibi quisquis eris.

CL. V. PETRO PITHEO, qui versus quosdam suos ægrisomnia vocarat.

AEGrisomnia quæ vocat suarum
Hostis Pitheus elegantiarum
Nunquam dixero somniationes,
Verum dixero cogitationes
Bellas, perlepidas, perelegantes:
Quales nempe suis bonæ ministrant
Sanis & vigilantibus Camoenæ.
Quibus nec vetus ille somniator
Ascræus sua comparare posit,
Sacro somnia somniata monte:
Et quales sibi cogitationes,
Quisquis mente sapit, velit venire
In mentem vigili atque somnianti.
Non hæc Pitheus ergo somniauit,
Quæ quum credidit esse somniata,
Fuit Pitheus ipse somniator.
Quod si se negat ipse somniasse,
Isthæc somnia quando somniauit,
Quanto est certius euidentiúsque,
Nunquam talia somniaße quenquam,
Tanto est certior ipse somniator:
Ut qui somnia somniata credat,
Quæ sunt somnia somniata nunquam.
O felix vigilánsque somniánsque,

Qui ſimul vigilé ſque, ſomnié ſque:
Quam doctus vigilare ſomniando,
Tam doctus vigilando ſomniare.

DE P. MELISSI SCHEDII, Franci, inſignibus, tribus videlicet liliis, partim aureis, partim argenteis, expreſſis.

Tibi lilia conuenire Franco,
Francæ lilia conſecrata genti,
Non eſt qui meritò neget, Meliſſe.
Sed quum lilia candor ille purus
Grata præcipuè ac venuſta reddat,
Qui fit virgineum, rogo, vt nitorem
Intactæ niuis æmulum nitorem,
Vllo diuitis vt libet metalli
Sic tandem violaueris colore?
An quòd (maxima factitare pridem
Sicut pars hominum ferè aſſueuit)
Sit candore animi tibi innocentis
Argentum pretioſius vel aurum?
Nequaquam, puto: quum meo Meliſſo
Nil ſit candidiúſve, puriúſve:
Immò quòd tibi candor ille purus,
Candor ille animi ſit innocentis,
Quod argentum aliis, quod eſt & aurum,
Quos inanis opum cupido ludit.
Ergo viue diu, & vale, Meliſſe,

Dum-

Dúmque argento alij incubant & auro,
Tu veris fruitur bonis beatus.
Sic longùm vigeántque floreántque
Candidißima lilia ista florum,
Candidißime mi Melisse, tecum.
Et nouos quoque gignito Melissos,
Noua & lilia lilia ista gignant.
Sic longùm vigeántque floreántque
Canis lilia cana cum Melissis.

E Græco.

Diuitiis fruitor, tanquam moriturus, & idem
Tanquam victurus parcito diuitiis.
Felix qui vita & mortis sic diuidis annos,
Vita tibi vt condat, Mors tibi promat opes.

In Superbos, argumento ex moro domestica sumpto, quæ intra quiquennium mirabiliter excreuit.

Tenelle nuper surcule, domini manu
In arboris spem consite,
Iam nunc virentes arbor attollens comas,
Nostrúmque inumbrans hortulum.
Quàm nostra sorte vita fertur dispari!
Nam tu vires, ego marceo:
Tu Solis æstus & rigorem frigorum
Nudo cacumine despicis:

At me Vrit æstus, Vrit & frigus, licèt
Fultum remediis Vndique.
Frondescis, at ego canui: tu sydera,
Ego tumuli specum peto.
Ite, ô superbi, ite, ô caduci homunculi,
Ipsæ arguunt Vos arbores.

In Catelli domesticas, agrestibus quidem & melancholicis ineptas, vero tamen vsu non non parùm suaues delitias.

Catelle simule, mi Catelle patule,
Quo nec deliciæ sunt mage deliciæ:
Loquaculis spirans amorem ocellulis,
Queis nec blanditiæ sunt mage blăditiæ
Catelle, crispulis decenter auribus
Tristitias omnes exhilarare potis.
Catelle, cuius ipsa etiam iracundia
Sedari quauis protinus ira queat.
Catelle, cuius dominus iram & gaudium
Ipse tuo Vnius temperat arbitrio.
Catelle, caudæ blandientis Verbere,
Omnē abigens domini pectore mæstitiā.
O si illecebra fortè carminis pari,
Vah, possim illecebras æquiparare tuas.
O si ipse potiùs homo creatus non canis,
Esse Deo possem quod mihi tute canis!

In Missam imitatio Politiani.

MIssā dicit Aruns, melior missā facit Aulus,
Nā minus est multò Dicere quā Facere.

In Ebriosos.

BElidas fingunt pertusa in dolia vates
Mox effundendas fundere semper aquas.
Nomine mutato narratur fabula de te,
Ebrie, quæ meias qui sine fine bibis.
Quin etiam hoc in te quadrat, turba ebria, quod sint
Corpora quæ fuerant, dolia facta tibi.

THEODORVS BEZA, annum vitæ iniens climactericum LXIII. hæc scribebam, huius vitæ satur, alterius cupidus: XXIV Iunij, Anno vltimi temporis cIↃ. IↃ. LXXXII.

LVx natalis aue, senos repetita per annos
Decies, tribus superadditis:
Quos ego, quantumuis per deuia deuius errans,
Tamen peregi haud auius.
Dic verò, nostræ procul hinc an meta senectæ,
Vel duriora nos manent?
Verùm ô stultus ego, qui te hæc arcana reposcam,

Quum seipsa non norit dies.
Siue autem soluendus adhuc, siue annus iste
Sol me reuisit vltimus,
O Deus, hoc Bezæ facilis concede precanti:
Tege quod fuit, quod erit rege.

In diem natalem Claris. viri, & spectatiss. pietatis ac doctrinæ D. IOANNIS IACOBI GRYNAEI Basilienſis Eccleſiæ fidi Paſtoris ac Doctoris, quadrageſimum primum annũ quum hæc ſcriberentur, ingredientis.

Saluete Octobres iterúmq; iterúmque Calẽdæ
Nulla quibus toto fulget lux clarior anno.
Nam reliquas nobis sol luces aduehit ortus,
Tu contra alterius nobis noua lumina Solis
Grynæi magni natalibus orta dedisti.
Quem Deus vt cæli naſcentem vidit ab arce,
Viue, infans, inquit, viue: &, creſcentibus annis
Ingenio, & cunctis veris virtutibus auctus,
Heleticis tutare meos feliciter oris,
Inde meum toto ſparſurus nomen in orbe.
Dixerat: applauſit læto cui murmure cælum.
Vos igitur ſaluete iterũq;, iterúmq; Calẽdæ
Et quater vt denis ſimul octoniſque diebus
Fulſiſtis, veſtro fauſtè ſic ſemper alumno
Centenas minimùm luces implete reuerſæ.

PAV

PAVLO QVARTO, Pontifici Romano.

Pane & aqua Paulus contentus vixerat olim,
Quum traheret rubra syrmata longa toga:
Hic idem ingluuiem dapibus nunc pascit opimis,
Cuius nunc onerat terna tiara caput.
Miraris factum? mirari desine, Roma,
Iussisti esse lupum qui fuit antè canis.

IN ROMAM, Poëmate Germani Audeberti Aurelij Pulcherrimè descriptam:

Saxea quæ fuerat, cælúmque solúmque lacessés,
Et mole iam grauis sua,
Conciderat, solisque diu visenda ruinis
Semet iacebat obruens.
Hæc (mirum dictu) chartacea facta resurgit,
Tantóque stat viuacior,
Artificum quantò cunctorum scalpra, poëtæ
Morti domitrix vincit manus:
Marmoráque exuperant quantò prædura tabellæ
Vatum exaratæ pollice.
Struxeris ergo tuæ simulachrũ, Romule, Romæ,
Auguste, quod polieris:
At (vestra liceat mihi dicere pace Quirites)
Romam Audebertus condidit.

In accuratissimam Chronologiam, ab eruditissimo Theologo ABRAHAMO BVCOLZERO editam, ante vltimam operi tanto manum impositam, mortuo.

Tempora dinumerans, indefessóque labore
Orbes retexens temporum,
Perplexa euoluens, & clara in luce reponens
Altis tenebris obruta,
Sicne opere in medio, nos, Bucolzere, relictos
Sursum profectus deseris?
At te parte operis liceat plus dicere laudis
Iustæque adeptum gloriæ,
Quàm nimiùm multos, operis quæ falsa peracti
Imago pridem decipit.

IN GVLIELMI SALVSTII Heptameron, Gallicum poema, æterna memoria dignum.

Hebdomas vna, Deo verbum genitale loquuto,
Nascente mundo vt extitit:
Sic repetens certo septena volumina gyro,
Mensesque & annos metiens,
Æuum impertitur mundo, sese hacce fatenti
Hebdomade natum viuere.

Huius

Huius ad exemplar dum nobis, docte Salusti,
Hebdomada condis alteram,
Sic, fateor, nobis mundus non nascitur alter:
Illum sed vnum conditum
Sic nobis totum enarras diuinitus, alter
Penè eius vt sis artifex.
Hinc prior vt mundi primis natalibus orta,
Mundo coæua permanet,
Sic tua posterior natalibus orta secundis,
Nunc te perennat hebdomas.

IN CL. V. STEPHANI PAScasij, in Senatu Parisiensi Aduocati, imaginem, manibus carentem.

QVàm bene, Pascasi, tua qui depinxerat ora,
Addendas picto noluit esse manus!
Seruati ore tuo nam quum sint mille clientes,
Nemo ex mille tibi sensit adesse manus.

In Symbolū CL. V. IACOBI MOnauij, patricij Vratislauiensis,

DEVS FACIET.

PRomissi, Deus est auctor: quidnam ambigis amens?
Promittente opus est sint rata cuncta Deo.

Qui bene cuncta facit, fecit, faciet quoque porrò,
Dissimilis nunquam scilicet ipse sui.
Cœpit opus, præstabit opus: nāque vnica quicquid
Inchoat ista manus, perficit ista manus.
Et facit ipse vnus: quamuis quod perficit vnus,
Alterius faciat sæpius ipse manu,
Sic igitur faciet cūcta vt tua vota precésque
Res superet tandem tota peracta tuas.
Sic (inquam) faciet, tibi si fortè optio detur,
Vt fieri haud aliter, quàm velit ipse, velis.
Tu verò interea facito facienda vicissim,
Illius & nutu sic tua facta rege:
Vt rectè quoties tu quicquam feceris olim,
Auctorem hunc operis noueris esse tui.

IN CL. V. FELICIS PLATERI Basiliensis poliatri, domum, tanto domino dignissimam.

Hanc quisquis, hospes, aspicis domū, domum
Si te videre fortè credis, falleris.
Nam quicquid orbis continet dignum aspici,
Quæ continet domus, domū cur dixeris?
Vin' aëris, vin' æquoris, seu fluminum,
Vin' orbis vniuersa quà patent sola
Stans intueri vno in loco miracula?
Mentem hîc habes, oculos habes quod expleat.
Quid amplius? quod iure mireris magis,
Istius

Istius herus & artifex domus, domum
Et nomine & reapse Felix anteit:
Homo artium omnium, omnis homo solertiæ.
Felicis ut domum & hominem si videris,
Non iā domū, sed orbis epitomam in domo,
Hominéque in uno homines bonos, industrios,
Et eruditos penè cunctos videris.

IACOBVS LECTIVS
Theodoro Bezæ.

PRuna manu tibi lecta mea quæ paucula mitto
Villa dedit parco Burdiniana sinu:
Quæ Pomona tuo non displicuisse palato
Si scierit, plenis deinde dabit calathis:
Nec tamen inficior, longè, mi Beza, probari
Iudicio malim carmina nostra tuo.
Spero equidem, exiguam qui vix mihi præbet Apollo
Parcus aquam, plenis deinde daret cyathis.

THEODORVS BEZA, Iacobo Lectio Iurisconsulto, & patricio Geneuensi.

QVæ mihi misisti, Lecti lectissime, pruna,
Pruna tua ipsius quæ mihi lecta manu,

Vt placuêre suo mihi degustata sapore,
Sic placuêre tua quòd mihi lecta manu.
Sed placuêre magis quæ lecta Heliconis in hortis
Docta serta tua sunt mihi missa manu.
Esto igitur nobis Helicon, mónsque ipse bicornis,
Quæ tibi villa priùs Burdiniana fuit.

EIDEM.

IMmeritum quòd me dignaris nomine Phœbi
Accipe, mi Lecti, quæ ratione probem.
Obstruit interdum ceu Phœbi lumina Phœbe,
Sic Phœbe esto mihi, sim tibi Phœbus ego.

In Classem Hispanicam, omnium quæ vnquam in Oceano extiterunt, tum nauium numero, tum rebus omnibus instructissimam, diuinitus ad Anglicanæ classis conspectum profligatam.

STrauerat innumeris Hispanus nauibus æquor,
Regnis iuncturus regna Britanna suis.
Tanti huius rogitas fuerit quæ causa duelli?
Impulit Ambitio, vexit Auaritia.
Quàm bene te, Ambitio, mersit vanissima, ventus,
Et tumidos tumidæ vos superastis aquæ!
Quàm bene raptores orbis totius Iberos
Hausit inexhausti iusta vorago maris!
At tu, cui venti, cui totum militat æquor,
Regina,

Regina, ô mundi totius vna decus:
Sic regnare Deo perge, ambitione remota:
Prodiga sic opibus perge iuuare pios,
Vt te Angli, longùm, longùm Anglis ipsa fruaris,
Quàm dilecta bonis, tam metuenda malis.

De Poemate Clariss. V. IOANNIS PASSERATII, Regij bonarum literarum in Academia Parisiensi Professoris: cuius inscriptio est NIHIL.

PAce mihi liceat, sapientes, dicere vestra:
Qui factum ex nihilo dicitis esse nihil.
En qui vos verbis, qui vos ratione refellat,
Et quiddam faciat quod fuit antè nihil.
Quiddam (inquam) ex nihilo faciat, quo credere quidquam
Grandius, aut etiam fingerē velle, nefas.
Immò, quod mirum magis est, qui misceat vnà
Sic alicui nihilum, sic aliquid nihilo,
Vt cōfirmet idem simul esse, aliquidque nihilque,
Et neutrum esse probet, quod sit vtrumque tamen.
Mirus homo, Nihil eße aliquid statuénsve negánsve,
Quódque negat statuens, quod statuitque negans,

Sequitur illud ingeniosissimum, & inscriptum NIHIL,

Poema CL. V. IOANNIS PASSERATII, Regij in Academia Parisiensi Professoris.

Ad ornatissimum virum ERRICVM MEMMIVM.

Ianus adest, festæ poscunt sua dona Kalendæ,
Munus abest festis quod possim offerre Kalendis.
Siccine Castalius nobis exaruit humor?
Vsque adeò ingenij nostri est exhausta facultas,
Immunem vt videat redeuntis ianitor anni?
Quod nusquã est, potius noua per vestigia quarã.
Ecce autem partes dum sese versat in omnes
Inuenit mea Musa NIHIL, ne despice munus.
Nam NIHIL est gemmis, NIHIL est pretiosius auro.
Huc animũ, huc igitur vultus aduerte benignos:
Res noua narratur quæ nulli audita priorum,
AVsonij & Graij dixerunt cætera vates,
AVsoniæ indictũ NIHIL est Græcæque Camœnæ.
E cœlo quacunque Ceres sua prospicit arua,
Aut genitor liquidis orbem complectitur vlnis
Oceanus, NIHIL interitus & originis expers.
Immortale NIHIL, NIHIL omni parte beatũ.
Quòd si hinc maiestas & vis diuina probatur,

Num

Nũ quid honore deûm, nũ quid dignabimur ariũ?
Conſpectu lucis NIHIL eſt iucundius alma,
Vere NIHIL, NIHIL irriguo formoſius horto,
Floridius pratis, Zephyri clementius aura:
In bello ſanctũ NIHIL eſt, Martiſque tumultu:
Iuſtum in pace NIHIL, NIHIL eſt in fœdere tutum.
Felix cui NIHIL eſt, (fuerãt hæc vota Tibullo)
Non timet inſidias: fures, incendia temnit:
Sollicitas ſequitur nullo ſub iudice lites.
Ille ipſe inuictis qui ſubiicit omnia fatis
Zenonis ſapiens, NIHIL admiratur & optat.
Socraticique gregis fuit iſta ſcientia quondam,
Scire NIHIL, ſtudio cui nunc incumbitur vni.
Nec quicquam in ludo mauult didiciſſe iuuẽtus,
Ad magnas quia ducit opes, & culmen honorum.
Noſce NIHIL, noſces fertur quod Pythagoreæ
Grano hærere fabæ, cui vox adiuncta negantis.
Multi Mercurio freti duce viſcera terræ
Pura liquefaciunt ſimul, & patrimonia miſcent,
Arcano inſtantes operi, & carbonibus atris,
Qui tandem exhuſti damnis, fractique labore,
Inueniũt atque inuẽtũ NIHIL vſque requirũt.
Hoc dimetiri non vlla decempeda poſſit:
Nec numeret Libycæ numerum qui callet arenæ:
Et Phœbo ignotũ NIHIL eſt, NIHIL altius aſtris.
Túque, tibi licet eximium ſit mentis acumen,
Omnem in naturam penetrans, & in abdita rerũ,
Pace tua, Memmi, NIHIL ignorare videris.

Sole tamen NIHIL est, & puro clarius igne.
Tange NIHIL, dicesque NIHIL sine corpore tangi.
Cerne NIHIL, cerni dices NIHIL absque colore
Surdum audit loquiturque NIHIL sine voce, volátque
Absque ope pennarum, & graditur sine cruribus vllis.
Absque loco motuq; NIHIL per inane vagatur.
Humano generi vtilius NIHIL arte medendi.
Ne rhombos igitur, neu Thessala murmura tentet
Idalia vacuum traiectus arundine pectus,
Neu legat Idæo Dictæum in vertice gramen.
Vulneribus sæui NIHIL auxiliatur amoris.
Vexerit & quamuis trans mœstas portitor vndas,
Ad superos imo NIHIL hunc reuocabit ab orco.
Inferni NIHIL inflectit præcordia regis,
Parcarúmque colos, & inexorabile pensum.
Obruta Phlegræis campis Titania pubes
Fulmineo sensit NIHIL esse potentius ictu:
Porrigitur magni NIHIL extra mœnia mundi:
Diique NIHIL metuunt. Quid longo carmine plura
Commemorem? virtute NIHIL præstantius ipsa,
Splendidius NIHIL est, NIHIL est Ioue deniq; maius.
Sed tempus finem argutis imponere nugis:
Ne tibi si multa laudem mea carmina charta,
De NIHILO NIHILI pariant fastidia versus.

N LVDOVICI MASVRII
Poema de Babylonis ruina.

DVm Masuri, grande ore tonas Babylona ruentem,
Cantata est quanta Troia nec ipsa tuba:
Est quod Maonides, est quod tibi maior & ipso
Maonida, inuideat forsitan ipse Maro.
Error in hoc tamen est, Masuri, quod carmine tanto
Mansuram aeternùm quàm ruis aedificas.

n Horrendum parricidium aduersus HENRICVM IIII. Galliæ & Nauarræ Regem, attentatũ à IOANNE CASTELLO, Parisiensi, Iesuitarum discipulo, & iisdem consciis hoc parricidium aggresso.

HEnrici iugulum Regis, quo Gallia rege
Perstat adhuc, peteret quum scelerata manus:
Auersans scelus hoc tantum, qui celsus ab alto
Fata hominum iusta cum ratione regit.
Henrici à iugulo, gladium conuertit in ora:
Cæpto impar, sed enim sic quoque grande nefas.

Quod luit ille sua, mox, latro morte scelestus.
Et Reges curæ quis neget esse Deo?
Quem si, Henrice, coles, quem nã vereare? scelesti
En sua perdendis sufficit manus.

In illum Parricidam grauissimo quidem sed iustissimo supplicio affectum.

VVlneribus vulnus puniri pluribus vnum,
Sæuitiæ non est cur videatur opus:
Vulnere nam quamuis vnus peteretur in vno,
(Diuina auertit quod scelus vna manus)
Gallia Rege tamen quum salua sit omnis in vno,
Omnis in hoc cæso sic peritura fuit.
Adde quod vnius non hæc sunt artibus acta,
Sed sceleris consors est scelerata cohors,
Iesum, inquam, mentita cohors, qua fretus Iberus
Affectat reliquas totius orbis opes.
Ah potius sceleri pœna vt respondeat vltrix,
Ipse tuum & nostrum, Christe, tuere decus.
Sic, ô Rex, verum verè venerator Iesum,
Sic Regem agnoscat Gallia salua suum.

Fœdis-

cedissimi Sathanæ excrementi, id est, nouæ illius sesquimonachorum sectæ, auctore IGNATIO MARRANO, sacrosanctum Iesu nomen, abdicato Christianorum cognomento, ementitæ, vera φύσις.

CHristus homo, Iesusq́ Deus, sũt vnus & idẽ,
Vna suum agnoscit quẽ sacra turba caput.
Non tamen ex Iesu, sed Christi ex nomine ductũ,
Sanctorum cœtus nobile nomen habet:
Quâ Deus est etenim & solus Seruator Iesus,
Hoc soli nomen vendicat ipse sibi:
Sed quâ Christus homo est, tot eo cognomine fra-(tres
Dignatur toto sunt quot in orbe pij.
Disce igitur, Lector, quánam ratione recenter,
Ista sit ex Iesu nomen adepta cohors,
Horribiles furias ex imo iusserat Orco,
In mundum acciri vindicis ira Dei:
Quas Erebo emittens, procul ab Iesu ite, sceleste,
Dixerat inclamãs térque quatêrque Sathã,
Quum pater illarum accurrens Ignatius ille,
Ate cui admixto nomen ab igne dedit,
Accipio omen ait, procul ab Iesu ite, propago
Digna patre, ab Iesu vos procul ite meæ.
AB IESV ITE dehinc hominũ volitãte per ora,
Hinc factum vt nomen duxerit ista cohors.
Et certê falsorum inter tanta agmina fratrum,
Tam procul ab Iesu non ijt vlla cohors.

In duplices Apostatas, id est, repetitos Romanos Pseudocatholicos.

AD nostros Româ Cabierus venerat olim,
A nostris Romam nunc, Cabiere, redis.
Sic vomitum canis, & repetit lutum amica lutu sus:
Cognita diuinis victima neutra sacris.
At tu, quo fiunt porcique canésque magistro,
Christi habita sancto de grege nuper oues,
Quum bis Romanus sic fiat Apostata duplex,
Pœna & par sceleri debeat esse suo,
Et noua fabrorum tibi turba accesserit, illa
Perfida sub Iesu nomine tecta cohors,
Perge, Satan, donec damnato structa labore,
Sint bis Romanis tartara bina tuis:
Scilicet vt, Romam porcis canibúsque fugatis,
Munditiés mundo sit sua salua gregi.

In IOANNEM MALDONAtum Hispanum, insignem factionis Sacrosanctum Iesu nomen ementitæ Sophistam.

QVum mala tam multis, male Maldonate, daturum
Offensi in terras mitteret ira Dei.

Téque

éque tibique pares isto cognomine signans,
Quos fugerent monuit scilicet ipse suos,
'empe vel in te vno monstrans qualis foret illa
Iesu ementito nomine tecta cohors,
ommune eiurans qua Christi ex nomine nomen,
Ille quod vnus habet vendicat ipsa sibi.
it tu vere tuos ô nunc miseratus Iesu,
Fac tibi ne pereant quos pater ipse dedit,
mmo perde malos, vt vero verus Iesu
Debitus à cunctis sic tribuatur honos.

---

n Papæ ZACHARIÆ epistolam, ad BONIFACIVM Episcopum, Germaniæ Septentrionali destinatum.

Gens inculta diu Arctoa Germana sub ora,
Se pauisse feris barbara fertur equis:
QuæChristum amplecti, posita feritate, parata,
Baptismi sacras quum rogitaret aquas:
Baptizentur, ait super illis Papa rogatus:
Parcere, vt immundis sed iubeantur equis.
Nempe sibi metuens, ne gens hæc effera fortè,
Concessis asinos addere vellet equis.

ESAIAE SADEELI, Antonij Sadeelis Magni F. votum à Theodori Beza conceptum.

Esaia, magni Sadeelis sanguine crete,
Accipito exoptat quæ tibi Beza tuus.
Si quæ sint rogites, dicam omnia maxima pauc.
Opto vt sis tanto digna propago patre.

De triplici obsessæ Geneuæ, tribus munitissimis expugnatis & excisis arcibus victoria.

Vicinæ immeritò dum fraude, armisq; Geneuæ
Exitium, Princeps, (quàm malè suase: paras,
Ecce tuos omnes conatus fregit ab alto,
Omnia qui iusta cum ratione regit:
Sic, qua sperabas excindi posse Geneuam,
Versouia excisa, mox tibi versa via est:
Incendi Ripale tuum sic ripa Lemanni
Vidit, & in mediis vnda saliuit aquis:
Sic inuicta tui quæ Iura claustra putabas,
Clausa tibi, nobis peruia tota patent.
Hinc verò potiùs paruos agnosce tueri
Magnanimi, Princeps, principis esse decus.

IN ROMAM.

ROMA AMOR est inuersus, amans qua odisse dicebat,
Auersans quacunque Deus, vel mandat honestas
Tu cuicũque Deus, morumque probatur honestas,
Romanam inde fidem & Romanos noscito mores.

In Arcem Pontificiam, quam S Angeli vocant, olim Hadriani Cæsaris sepulchrum.

CAEsareos cineres qua moles clauserat olim,
Arx est Romano nunc sacra Pontifici.
Quam bene! qui mortis nũc est mortalibus auctor
Morti sacrat as obtinet ille domos.

AD CL. V. IACOBVM LECtium I. C. De Arte æqui & boni in artem equi & bouis ab asino quodam transformata.

IVs aqui atque boni quidam quũ diceret Artẽ,
Non aquum sed equum barbarus ore sonans.
Nasutus contra de circunstantibus vnus:
Hac si ar·, inquit, equi est, ars sit & ista bouis.
Sed nimis indignum est, hac ars aquique bonique,
Seruire vt bubus vel videatur equis.
Sed magis hoc miserũ est, quod sint prasepia mul-(tis,

Quæ fuerant legum pulpita, nunc asinis.
Sint tua doctores, Lecti, qui exempla sequantur:
Redditus & fuerit Legibus omnis honos.

In Clauum & Clauem.

M*Agna inter Clauum & Clauem concordi*
Vocum,
Sed maior in re affinitas:
Clausa aperit Clauis, penetrat quæque obui
Clauus:
Magno illa, magno hic vsui:
Sic quot transfossus Clauis palmásque manusq
Est Christus olim pensilis:
Ecce patet misero totidem ceu Clauibus orbi
Reserata cæli regia.

In librum Poematum Clariss. V. IACOBI LECTII I. C. & Senatoris sapientissimi, eiusdémque sacri Musarum Sacerdotis.

L*Ex quod amicitiæ, tua quod lectißima virtus*
Quod ipsa poscit veritas,
Conabar præstare tibi, quum noster Apollo
Sic me vocatus, increpans,
Ecquid, ait, furiose paras? Lucem addere Soli
Quis mente sanâ cogitet?
Sic ille. At contrà, ne me inquam, Phæbe, putato
Furoris istius reum.

Obse

Obsecro: qui exorto gratatur lumina Soli,
Num Solis accendit iubar?
Haec ille, hac & ego, quae dum versamus vtrinque,
En carmen hoc abortij.
Hanc tibi quo geminam gratatur Beza coronam,
Votis tuum communibus
Quâ cinxere caput, Themis hinc, hinc dius Apollo,
LECTI, coaeterna tibi.

In Serenissimam Heroinam, ELIZABETHAM, Dei gratia, Angliae, Franciae, & Hiberniae Reginam virginem.

SI totum quiddā sunt foemina virque reuincti,
Dimidium est quiddam foemina iūcta viro.
Atque vt dimidiū non sit quae est coniugis expers,
Dimidium fieri, sit modo nupta, potest.
Talis es imperitans populis Regina Britannis,
Imperij exemplum nobile virginei.
At cur sic innupta manens? quia nēpe repertum
Debuit esse prius par tibi dimidium.
Adde quod es quiddam virgo Regináque Totum,
Cui par sive impar iungere Dimidium,
Non ex dimidiis fuerit componere Totum,
Sed Totum quod erat reddere Dimidium.
Ergo quod es, longùm potius, Regina, maneto,
Virginea gestans sceptra Britanna manu.
Túque illa longùm regnante, Britannia, felix,
Virginea duci te patiare manu.

PAVLO MELISSO Franco, Æmyliæ Iordanæ Palatinæ, Carmen Nuptiale.

Vixerat Aonidum cœlebs contentus amore,
Annis Melissus pluribus.
Qui nunc AEmyliæ correptus amore venustæ,
Transiuit eius in sinum.
Ne tamen, Aonides, vestrum sic esse Melissum
Vobis ademtum credite:
AEmyliam potiùs sic vobis addidit ille:
Adiuncta vestro quæ choro,
Tot pariet vatos quot erit paritura Melissos:
Queis nil erit mellitius.
Tot pariet Musas quot erit paritura Melissas:
Queis ἀμυλώτερον nihil.
Hoc sperare iubet, certo velut omine, nomen
Et ille & ista quod gerit.
At tu, quæ charo gratus Beza optat amico,
Deus benigne perfice.

ÆMYLIO MELISSO, Pauli Melissi ex lectissima vxore Æmylia F. Carmen γενεθλιακόν.

Omine quàm fausto Aemyliam Venus alma Melisso
Iunxerit, en felix exitus ipse probat.
Hos etenim sanctè per mutua gaudia iunctos
Annua

Annua vix rediens viderat illa dies:
En aliam AEmyliā nobis, aliúmque Melissum,
Mox vno in puero reddidit alma Venus.
Fortunate puer. patrio cui melle lepôres
AEmylia adiuncto miscuit ipsa parens:
Et quem materno condîta lepôre Melissus
Mella inter genuit, melleus ipse pater.
At tu, Christe, istos isto cum melle lepôres
Melle tuo condi, merge lepôre tuo.

Carmen παραμυθητικόν. Exhortatio ad amicissimum quendam, tunc pro Christi nomine, captiuum, & paulò pòst constantissimè mortuum.

QVæ priùs immensi quà quà patet area cæli,
Libera qua voluit parte volabat auis,
Clausa licèt caueæ tam stricto carcere, fortis
Nec commutata signa dat vlla sua,
Nec captiua silet, toto sed gutture læta
Innumeris variat cantica mille sonis.
At tu, pro Christo qui corpore clausus, apertas
Mente vides cæli liberiore fores,
Et vita certus longè melioris, Olympi
Penè ipso calcas limina sacra pede,
Num vel corde pauens, vel mæstus voce silebis?
Nec potiùs facies quæ tibi mōstrat auis?

In Gentilitia Generosi Domini, VENCESLAI ZASTRISELLI insignia.

QVod longis ab auis tibi, Venceslae, relictum
Rubente spacio lilium pictum geris,
Puniceo galeam velo exornante, rubentes
Micante penna inter gemellas cãdida,
Quid moneat, nec me, spero, dixisse pigebit,
Audisse nec te pœnitebit forsitan.
Mentis candorem purum color indicat albus,
Mentis vigorem fulgidus notat color.
Hæc duo qui verè sapiens moderatur, vtrumque
(Tuo quod ipse pollicerus symbolo)
Laudando impendens Christo, patriaque tuẽda,
Orbe hunc beabit sparsa toto Gloria.
Immo suis Pietas hunc duplex euehet alis,
Longè ipsa supra summa cœli sydera.

Carmen ἐπιθαλάμιον CL. V. AMANDO POLANO à Polendorff. S. Theologiæ in Academia Basiliensi Doctori, & MARIÆ GRYNÆAE, D. IACOBI GRYNAEI, primarij Ecclesiæ Basiliensis Pastoris filiæ.

AMande reipsa, Amandus ipso vt nomine,
Polane, rectam qui poli doces viam,

Nunc

Nunc sponse salue: & ista quod sponsalia
Concepta sancto pollicentur omine,
Nunc ex Amando Amatus esto coniugi.
Salue &, Maria, tui quæ amaritudinem,
Grynæa dicta, tollis omnem nominis,
Amanda multas nuper inter virgines,
Nunc sponsa, Amando Amata sis mox coniugi.
Saluete & ille, & ista, & vna gignite.
Seclis Amandos atque Amatos omnibus.

THEODORVS BEZA, in annum suum septuagesimum ex actum.

SEptenos decies transegi, mi Deus, annos,
Quos dum seco in minutias,
Et recti ad normam tam longæ tempora vitæ,
Vt factum oportet, exigo:
Heu, delictorum numerum pondúsque meorum
Inire nec ego sum potis.
Quem si fortè ineas, vah, quanto optatius esset
Non esse natum, aut mox mori?
Finitum tamen est deliqui, Maxime, quidquid,
Numerare quamuis nesciam.
Horrendæ sed enim pœnæ, guttæque cruoris,
Quas tute fudisti innocens,
Seruandis natus miseris, & crimina fassis,
Numero carent & pondere.
Spes igitur miserum fouet hæc me sola, futurum

(Sperare vt ipse me iubes)
Innumera fuerint numerosa vt crimina pœna,
Soluta nec, Deus, exigas.

THEODORVS BEZA
Ioanni Paludio.

HAbere meritò quos ames quamplurimos
Si bella res est, est & illud pulchrius,
Habere meritò a quibus amêre plurimos.
Ergo Paludi, cui hoc vtrumque contigit,
Te perbeatum iure quidni dixerim,
Bonos amantem omnes, bonis charum omnibus?
Non ergo nudè, vt antea, Paludius,
Pulchro sed auctus dicitor cognomine
φιλόφιλος, ipsis vsque & vsque posteris.

Eidem Ioanni Paludio Philophilo.

PRognatos inter Ießæo sanguine Reges,
Præreliquis fuerit quã degener ille Manasses,
Pagina sacra docet, nõ absque horrore legentum.
Idem antẽ, quãtũ ô quãtũ mutatus ab illo,
Captus & adstrictus duris hinc inde catenis,
In mediam cernens sese Babylona repulsum,
Antè suis suetus solio sublimis ab alto
Reddere subiectis populis tot iura per annos,
Quas lachrymas, gemitus quãtos, suspiria quãta

Fuderit,

Fudirit, expreßis totidem sacra pagina verbis
Non docet: at legimus non certo auctore relata,
Sancta tamen, quasi nõ fuderit ipse Manasses,
At Deus ipse illi poßit dictaße videri.
Herco nuper qua quum tibi texta, Paludi,
Carmine perlegerem, laudaui, & sic ego mecum
Ipse loquens, Vtinam Deus, inquam, Maxime, nunquam
Vel talis nostro nascatur in orbe Manasses,
Vel si natus erit, paucos aut regnet in annos,
Aut alter fiat, mutata mente, Manasses.

Ioannes Paludius Philophilus Theodoro Bezæ.

B*Is pueros, dixere, senes. oppono senectam*
Bezæ ego Nestoreã: bis mihi Beza vir est.

Beza Ioanni Paludio Philophilo.

B*Is tibi Beza vir est, Num quòd bis Beza maritus,*
Nulla probat proles quẽ tamen esse virum?

Ioannes Paludius Philophilus pro valetudine Bezæ.

Q*Vi tibi seruiuit tot, Christe, fideliter annos,*
Ipse tua Bezam, quæso, tuère manu:

Serua seruatum toties, maioráque passum:
Non iræ signum Crux, sed amoris habet.
Viuat, qui viuit nulli grauis, omnibus vsu:
Viuat, qui viuit, maxime Christe: tibi.

Th. Beza Ioanni Paludio Philophilo.

QVos plures annos optas mihi, chare Paludi,
Annis adiungi rectiùs opta tuis,
Nam tibi restat adhuc operosæ portio vitæ:
At mihi iã tumulũ sera Senecta parat:
Opta igitur potiùs portum mihi, ceu tibi vitæ
Currentis placidum Beza precatur iter.

Io. Paludius Philophilus Th. Bezæ.

BEza tuus toties rediit Natalis, habebis
Perpetuæ vitæ non procul ergo diem.
Seriùs hic veniat, redeat sed sæpius alter,
Prodesse vt poßit sæpius ille piis.

Th. Beza Io. Paludio Philophilo.

LVx mihi natalis toties totiésque reuersa
Nuntiat extremum non procul esse diem,
Nuntius ô felix! Nã dignã hoc nomine vitam
Quæ mihi lux istam finiet, incipiet.
Hanc igitur tardam ne Bezæ optato Paludi,
Ne te Beza φίλον deneget esse φίλον.

In Centum Disticha Heroica a Generoso Iuuene D. Venceslao M. à Zastrisel, Morauo, conscripta.

QVem Musa iuuenẽ tãto amplectũtur amore
Quãtus erit quãdo ingenio par venerit ætas?
Nempe admiretur merito quem patria tantùm,
Venceslae, tuus quod BEZA & sperat & optat.

In Lamentationes Ieremiæ Versibus Lyricis à IOANNE IACOMOTO BARRENSI expressas.

QVas strata lacrymas diuino carmine fudit
Vates Hebæus patriæ,
Cur, age, sic renouans nobis, Iacomote, sonora
Tua maritas barbito?
Nempe isti similes quod pœnas crimina nobis
Eadem minari prospicis.
Et quem non cura ista coquit, nisi qualis in orbe
Non vnus est Mezentius?
Ast vtinam sancti clamore excita Propheta,
Tuisque plectris obsequens.
Illa Sion nostro, quam condere tempore cœpit
Dei illa præpotens manus,

Tam promptè lacrymis pauefacto ex pectore fusi
Restinguat iram numinis,
Quam siccos retinens oculos vetus illa rebellis
Sese Sion pessum dedit.

DE PLATONE, IOHANNIS SERRANI opera & industria illustrato

Diuinum si quid mortalibus illa reliquit
Humani labes generis, caligine cæca
Quæ mentis lucem inuoluit, fecitque voluntas
In vitium miserè preceps vt tota feratur,
Tunc quoque quum rectà ferri ratione videtur:
Id tibi, magne Plato, veluti diuinitus omne
Collatum quondam si quis fortasse negarit,
Quid non ille idem perfrictà frontè negarit?
Et tamen hæc quidnam lux est, nisi qualis opacã
Illustrat noctem Lunæ sublustris imago?
Nos igitur seruata tibi hæc cælestia dona
Miremur, liceátque etiam spectare, diúque,
Versare, ac nostris aptare quoque vsibus illa:
Dummodo quæ nobis lux cælo affulsit ab alto,
Lux exprompta sinu veri quæ numinis vna,
Errantes mundi in pelago nos vna gubernet.
Ast ego quàm vellem, decus immortale Sophorum,
Istius pariter lucis te dona tulisse,
Verè vt diuini ferres cognomina vatis!
Irrita sed quando sunt nostra hæc vota, quod vnũ
Iam superest, istud munus tibi gratulor ingens,
Illa

Illa quòd tandem detersa ærugine, quantam
Heu nimium multi intulerant, auique vetustas,
Serrani ingenio niteas magnóque labore.
Nos igitur tibi multa, Plato, debemus: at ipsum
Debemus, fateor, tibi nos, Serrane, Platonem.

In DIOSCORIDEM Anabarzæum, à CL. V. & Medicinæ, Doctore præstantissimo IOHANNE ANTONIO SARACENO, post aliorũ doctissimorum virorum emendationes diligentissimè, & felicissimè restitutum.

NV minus imperio Verbum genitale locuti,
Plãtarũ quæ prima tulit miracula Tellus,
Quàm placitura oculis, tam miris vsibus apta,
Est mirata simul, simul est scrutata vetustas.
Hoc raptus studio sapientum maximus ille
Ießiades Solomon, à summis orsus, ad imas,
Plantarum historiam chartis mãdarat Hebrais,
Quæ nobis si salua foret, satis esset abundè,
Quantũuis auidas quòd pasceret vndique mẽtes.
Illa licet verò periit, res tanta iacere
Attamẽ haudquaquã potuit, neque vana videri.
Immò personuit non solis nota Sophorum
Porticibus, verùm populis immanibus ipsis,
Illorũmque ipsis populorum regibus olim,
Hec siue vtilitas suasit, siue ipsa venustas,

Siue adeò grati florum placuistis odores.
Hinc tot non vna ex lingua, nec gente subinde
Commoda felices hominum in communia nati,
Hæc qui tractarent rerum miracula mystæ:
Quos inter, nulli doctrina aut arte secundus.
Immò pro cunctis meritus vel solus haberi,
Ille DIOSCORIDES *tandem nos ecce reuisit:*
Non tot vulneribus fœdatus turpiter ille.
Qualem barbaries indocta legebat auorum,
Immo nec qualem, magna cum laude, politum,
Ætas produxit melior quæ deinde secuta:
Sed qualem SARACENA *manus longo vsa labore*
Iudicióque pari, nunc toto corpore sanum,
Restituit, propria sic nomen laudis adepta.
Nā reliquis nomē medicis medicina ministrat,
Artis at illa suæ nunc clara in luce Magistrum
Quū, SARACENE, *tuo nunc demum munere cernat,*
Sese ipsam debere tibi medicina fatetur.
Viue igitur, SARACENE, *diu, longumq́ superstes,*
Exurgat donec soboles te digna parente,
Qua tu egeas nūquam, sis cunctis vtilis arte.

IN

IN AMPHORAM, anum ebriosissimam, casu, quum lacu Lemanno veheretur, submersam.

Amphora quæ meruit parto cognomine dici,
Plena mero semper, nec satiata mero,
Ebria fortè parans tumidum sulcare Lemanum,
In mediis vitam lapsa reliquit aquis.
Atque illam sanè quanuis insueta bibentem
Pocula, quum mediis immoreretur aquis.
Credibile est hilarem tamen interiisse bibentem,
Cui mage non placuit Viuere quam Bibere.

In N. Agasonem, repentè Abbatem factum.

Sordidus ad Domini stabat qui nuper equile,
Repentè Monachis factus Abbas nũc præest.
Fallor, an est istud dici quod sueuerat olim,
Ab equis ad asinos quempiã transcenderet

CL. V. IOHANNI POSTHIO, in Electorali Palatinatu Archiatro.

EN, Posthi, tibi pessimus poeta,
Nugas Beza dat optimo poëtæ,
Auctori similes profectò nugas.
Hoc est, nec lepidas, nec elegantes:

Sed quales potẽ ſcriptitare verſus,
Elumbes puta, flaccidos, vietos,
Exſucto ingenij vigore vates.
Quas ſi fortè tibi tamen vacabit,
Vel lectas ſemel expolire nugas.
Fient carmina quæ fuêre nugæ.

In veros veri Dei cultores.

O Te beatum, quem Dei regens timor,
Timere cætera prohibet:
Cui, ſeu procellis voluitur furentibus,
Seu placida radit æquora,
Pectus nec vlla palpitat formidine,
Nec ſorte turget proſpera:
Intentus vni qui placere numini,
Prodeſſe quærit omnibus!
Sed tanta tam paucos, rogo, cur æmulos
Sortitur hæc beatitas?

IN CLEMENTEM PVTEANVM ſectæ à Pſeudo Ieſu cognominatæ patrem, in Dolenſi gurguſtio.

PVtere tibi qui, Puteane, dicitur
Beza abnegata veritate perfidus,
Velutq́; tumulo iam ſuo putris iacens,
Et viuit, & valet, vltimum iam ſeptima

Iſtius

Istius qui decadis annum metiens,
Idemque semper olim qui fuit manens.
At putido tu fœtidus mendacio.
Et factus ex Clemente Dementißimus,
Putes vel ipsis iam tuis sodalibus,
Vel putet istis iam nihil, quos nil pudet.
Hinc ipse vero Beza vt euolauerit,
Mille vnius mox prodeuntibus loco,
Quàm vestra vana fuerit expectatio,
Exosa vobis vos docebit veritas.

Illustri & Generosissimo Domino, Domino IOANNI RVTHVENO, Comiti Gaureæ, Domino Ruthueniæ &c.

QVòd Beza adfingis minimè qua Beza meretur,
Quilibet hoc faciat pictor, faciátque poeta,
At quod tam dextrè, tam cultè talia fingis,
Præstiterit rarus pictor, rarúsque poeta.
Scin' verò exoptet quænam tibi Beza vicißim?
Vt quàm adscripta sibi sunt istæc pleraque ficte,
Tam cuncti hæc in te miremur vt omnia verè.

PAVLO MELISSO, VIRO CL.

Ecce Venusini quod carminis alite carmen
Ipse suo Phoebus fuderat ore tibi,
Et quod melle mihi dónasti dulcius omni,
Et præ quo sapiat iam rosa nulla mihi,
Paucis ipse rosis, & parco melle rependo,
Heu, quam dispalibus munera muneribus!
Ah, minimè quales Ver flores fundit odores,
Qualia nec verno tempore mella fluunt,
Sed quales marcent hyberno tempore flores,
Qualia per medias mella reposta niues.
Viuite felices queis núnquam Musa senescit,
Mî satis est modicè si mihi vernet hyems.

Genethliacon carmen ROSINÆ MELISSÆ, PAVLI MELISSI ex AEMYLIA IORDANA Vxore F.

Ex lepida Rosinam gignens vxore Melissus,
Mel roseum præter quid genuisse potest?
Et Rosinæ potuit pariens ex patre Melisso,
Mellitam præter quid peperisse rosam?
Iure igitur Rosina pariter, pariterque Melissa,
Hæc duplici duplex omine nomen habet.
At tu, quo Rosina est, quo dicta fauente Melissa,
Ia, Deus, Rosinæ da quoque vota tua,

Quam

Quàm roſa grata oculis, qualem roſa ſpirat odorem,
Quàm gratus puri mellis in ore ſapor,
Hæc placeat forma, ſapiat ſic mente iubeto,
Vt ſit virginei mox decus omne chori:
Quinetiam Roſinam qui progenuère parentes,
Mella roſaſque inter ſint, maneántque diu.
Vt plures ſurgant Roſinæ, plureſque Meliſſi,
Quique ſuum referant nomine réque genus.

to

Priere de l'ame fidelle, se trouuant lassée és trauaux de son pelerinage.

Helas mon Dieu, quand sera-ce
Que ie pourray voir ta face?
Quand ce throne glorieux
Sera-il veu de mes yeux?

Face non pas courroucée,
Mais en celuy appaisée.
Qui m'a d'vn tout endebté
Faict vn du tout acquitté.

Throne aux meschans effroyable,
Comme aux tiens tresdesirable.
Que tu as faits, d'ennemis,
Par toy mesmes, tes amis.

Las quand la chair qui me tue,
Par ton esprit abbatue,
Pour n'en releuer iamais,
Me laissera elle en paix?

Quand prendra fin ceste guerre
Entre mon ciel & ma Terre?
Quand ne debattront en moy
La defiance & la foy?

Las quand la volonté miene

Maistrisée

Lamentatio animæ Christianæ ad æternam vitam anhelantis.

O Quando, quando, mi Deus,
Hoc me bono dignaberis,
Splendore vultus ut tui
Præsente præsens perfruar?

Vultus serena splendeat
Qui luce quauis purior,
Vultu ipse qualis cælitus
Aspectus olim sum tibi.

Quum mille mille criminum
Obnoxium pœnis tibi.
Solutor, at non debitor,
Me liberum dimitteres!

O quando tandem, mi Deus,
Quando insidentem gemmeo,
Excelsa supra sydera
Te conspicabor in throno?

Throno tui cultoribus
Cunctis ter optatissimo,
Throno tuis sed hostibus
Summè timendo cæteris.

Natiua qua meas adhuc

Maistrisée par la tienne,
Ne voudra pour tous ses vœux,
Vouloir que ce que tu veux?

Las, quand ta pure science
Regnant sur ma conscience,
Guidera tous mes desirs?
Reiglera tous mes plaisirs?

Ce sera quand hors du monde,
Monde tant vain & immonde,
Ta main m'aura retiré
Iusqu'en ton port asseuré.

Lors que les Cieux pour la Terre,
La vraye Paix pour la Guerre,
Ce que iamais œil ne vit,
Iamais oreille n'ouyt.

Iamais ne pensa cœur d'homme,
Bref ce que tu as en somme,
Pour tes esleus ordonné,
Par toy leur sera donné.

Alors que la iouyssance
Surpassant toute esperance,
Leur fera sentir de faict
De tes promesses l'effect.

Car il t'a pleu le promettre,
Voire iusques à te mettre

Lues medullas obſidet
Turbare me tot anxium,
Ecquando curis deſinet?

Lis iſta quando deſinet
Hinc Carnis, inde Spiritus?
Ecquando diffidentiam
Victrix fides peſſundabit?

Meam tui ſcientia
Regente conſcientiam,
Ecquando mens iſtac mea
In te recumbet vnicum?

Quod velle me voles, volet?
Vitabit omne quod vetas?
Quod appeti vis appetet?
Quod negligi vis negliget?

Tunc nempe quum terra loco
Tua recepit regia ,
Tua tecum certiſsima
Pacis fruemur gloria.

Conſpecta quando nemini,
Audita quando nemini,
Quum cogitata nemini,
Tui dabis timentibus.

Vt ipſa te res comprobet,
Quàm polliceris ampliter.

En croix pour tes ennemis,
Pour en faire tes amys.

Mais attendant c'est eschange
Tire moy de cest fange
Victorieux és combats
Liurés aux tiens icy bas,

Ne permets qu'en c'est orage
Mon ame face naufrage,
Plustost de son corps la mort
Luy soit vn vray passeport.

Pour iusques á toy rauie
Gouster ta celeste vie,
Attendant que soit resioinct
Ce que mort aura desioinct,

Et qu'entrés en ta lumiere,
Tous deux quittans la poußiere,
Trouuent en ton firmament
Eternel contentement,

Promissa tam solere te
Præstare liberaliter.

Vt qui fidem semel datam
Ipsis tibi rebellibus,
Ipsa cruentus in cruce
Plenè volens persolueris.

Sed interista, ne, rogo,
Tot obrutum me fluctibus,
Anima quoque ipsa naufragum
Totum sinas submergier.

Animam sed istam corporis
Mors ipsa sursum transferat.
Degustet illic vt noua
Parata vita munera.

His dum reuinctis denuò
Semel relicto puluere,
Æterna tecum gaudeam
Certa quietis gaudia.

† ☉ ✦

EIVSDEM TH. BEZÆ EPIGRAMMATA, QVÆ peculiari nomine ICONAS inscripsit.

LVCRETIA.

POLLVTVM est corpus: mihi mens verò integra mansit.
Et non ex isto corpore casta fugis!

In eandem.

SI fuit ille tibi, Lucretia, gratus adulter,
Immeritò ex meritâ præmia morte petis.
Sin potiùs casto vis est allata pudori,
Quis furor alterius crimine velle mori?
Frustra igitur laudem captas, Lucretia. Nãque
Vel scelerata cadis, vel furiosa ruis.

ALEXANDER MAGNVS hausto veneno moribundus.

POst Persas fusos quæsitásque orbis habenas,
Armis non potui cedere, cedo dolis.

M. BRV-

M. BRVTVS .αὐτόχειρ.

Diuitiis vti licuit cum Cæsare partis:
Ferre necem possum, non potui Dominum.

ARISTOTELES, MICHAELIS XENII, Galliarum Cancellarij, vultum penitus referens.

Talis Aristoteles vultúmq; habitúmq; ferebas,
Sculptoris docta nunc rediuiue manu.
Pars autem illa tui melior, melioribus olim
Expressa in tabulis, nec peritura, manet.
Sed quid opus sculptisve fuit scriptisve tabellis?
En viuo in XENIO viuit Aristoteles.

CARDINALIS PETASATUS & Purpuratus.

Semiuiros quicunque patres radiante galero
Conspicis, & rubræ syrmata longa togæ:
Crede mihi, nullo saturatas murice vestes,
Diuite nec cocco pallia tincta vides.
Sed quæ rubra vides, sanctorum cæde virorum,
Et mersa insonti tota cruore madent.
Aut, memor istorum quæ celet crimina, vestis,
Pro dominis iusto tacta pudore rubet.

In eosdem Cardinales.

HOs Cardinales quotquot intuemini,
Scitote dictos, sic volente Numine,
Quòd ferculis illis, Papa quarum est ianitor,
Quà lata Ditis ducit in demum via,
Hi Cardinales cardinum præstent vicem.
At tu, tuorum liberator, ô Deus,
Vt iustus vltor perde, verte, subrue
Hunc ianitorem, istas fores, hos cardines.

IVLIVS TERTIVS PAPA.

TErtius ad mēsam quum Iulius ille sederet,
Impia quem potuit Roma nec ipsa pati,
Tres visus pelues interdum habuisse paratas,
Vt triplici triplex vase leuaret onus.
Vna alui pōdus, vomitum altera peluis habebat,
Tertia vesicæ concipiebat onus.
I nunc, Pontifices, Germane insane negato
Omnia posse suo promere iura sinu.

In Beatæ virginis statuam argenteam à Francisco I. in priuatæ domus angulo, Lutetię, propè templum parui, quod vocant Antonij, saxeæ alterius loco, adhibito ferreo claustro consecratam, cu-

ius

ius, vt à Lutheranis, quos vocabant, euersæ fragmenta, boni sacrifici sanguine asperserant, vt hac miraculi specie Regem aduersus illos magis ac magis incenderent.

Axea quæ fuerat nunc est argentea Virgo,
Regis, fateor, ipsa ex manu,
Sed quàm prædones contra, non possit imago
Sese tueri argentea,
Ferrea concludunt illam quæ claustra quibusuis
Loquuntur intuentibus.
Túne igitur perges motu sensúque carentem
Turba inuocare credula?
At, tu Rex, potiùs nobis hæc secula mutans,
Pro ferreis fac aurea.

PYTHAGORAS.

Laudent Vitam alij suam loquendo,
Virtutem ipse meam probo tacendo.

XENOPHON, læua calamum, dextra gladium gestans.

QVid Marti & Musis, Xenophon? Sic Vicimus olim
Barbariem gladio, barbariem calamo.

IN ERASMVM, cingulo ten depictum.

Ἥμισυ τοῦ παντὸς πλέον εἶν' Ἀσκραῖος ἔειπεν,
Ἥμισυ δ', ὡς οἶμαι, τοῦτο λογισάμενος.

De eodem.

INgens ingentem, quem personat orbis Erasm.
Hæc tibi dimidium picta tabella refert.
At cur non totum? mirari desine lector:
Integra nam totum terra nec ipsa capit.

In diluuium picta tabula expressum.

QVæ hominū intulerāt terris cōtagia fœde.
Vos olim vltrices ablucratis aquæ:
At quū nūc terras, quū totius æquoris vndas
Polluerit maius quàm fuit antè nefas
Quid superest, cælo nisi missus vt ignis ad alti.
Ipsas cum terris douoret vltro aquas?

IOHANNES CALVINVS.

HOc vultu, hoc habitu Caluinū sacra docenti
Geneua felix audiit,
Cuius scripta pij toto mirantur in orbe,
Ringentibus frustra impijs.
Vixit laudatiss. annos LIIII. menses X. dies

XVII. Mortuus religiosissimè, Anno vltimi temporis cIɔ. Iɔ. LXIIII. Die Maij XXVII.

SIMON GRYNÆVS.

TE quicunque, Simon Grynæe, aspexit, amauit,
Splenduit in vultu gratia tanta tuo:
Te quicunque, Simon Grinæe, audiuit, amauit,
Facundo fluxit tantus ab ore lepos.
Amplius at cur non audire & cernere fas est?
Scilicet hoc fati vis inopina vetat.
Immo fallor ego. Nam sint paucissima quanuis
Ingenij nobis scripta relicta tui,
Te spectamus adhuc, te nos miramur in illis,
Æternoque manes dignus honore, Simon.

Obijt Basileę ex peste, Anno Domini cIɔ. Iɔ. XLI. Anno ætatis XLVIII. Calendis Augusti.

DIDO αὐτόχειρ.

DIscite Didonis casu viduæ, atque puellæ,
Quæ soleat stultis præmia stultus amor.
Et quæ ipsi quondam vates docuêre prophani,
Ex scriptis pudeat non didicisse sacris.

Huius horrendi simul, & singulari exem-
plo memorandi casus historiam, sum-
mo artificio, ab artifice summo depi-
ctam, potiùs quàm descriptam, à m
verò non infeliciter, fortasse, Gallic
senariis rithmis expressam, subiice
hic libuit, eo quem in illo tetrastich
notaui fructu, amatoribus legēdam a
que meditandam.

CÆDES DIDONIS αὐτόχειρος
Virgilio descripta, Æneid. lib. IV.

*AT trepida & cœptis immanibus effera Di-
do,*
Sanguineā voluens aciē, maculisque tremētes
Interfusa genas, & pallida morte futura,
Interiora domus perrumpit limina, & altos
Conscendit furibunda rogos: ensémque recludit
Dardanium, non hos quæsitum munus in vsus.
Hîc postquam Iliacas vestes, notúmque cubile
Conspexit, paulùm lacrymis & mente morata,
Incubuitque thoro, dixitque nouissima verba,
Dulces exuuiæ, dum fata deúsque sinebant,
Accipite hanc animā, méque his exoluite curis,
Vixi, & quem dederat cursum fortuna peregi,
Et nunc magna mei sub terras ibit imago.
Vrbem præclaram statui, mea mœnia vidi:

Vlta

Ulta virum pœnas inimico à fratre recepi.
Felix: heu nimiùm felix, si littora tantùm
Nunquã Dardaniæ tetigissent nostra carinæ.
Dixit: & os impressa thoro. Moriemur inultæ?
Sed moriamur, ait, sic sic iuuat ire sub vmbras.
Hauriat hunc oculis ignem crudelis ab alto
Dardanus, & nostræ secum ferat omina mortis.
Dixerat: atque illam media inter talia ferro
Collapsam aspiciunt comitis, ensemque cruore
Spumantem, sparsásque manus.

Translation Françoise de la mort de Dido Par Theodore de Beze.

Mais Didõ trẽblottãt, & d'vn afreux visage
Tesmoignãt le dessein d'vn terrible courage,
Rouant de ses deux yeux les prunelles sãglantes,
D'vn teinct entremeslé n ses iouës trẽblantes,
Et desia de la mort prochaine toute pasle,
Se iette au plus profond de sa maison royale
Et pleine de fureur, à vn grand pas eslancé,
Monte iusqu'au plus haut de ce bois entassé:
Prend le glaiue Troyen, le desgaine de faict,
Qui n'estoit point (helas) donné pour cest effect.
La, voyant deuant soy les vestemens de Troye,
Recognoissant son lict, s'arreste toute coye
Pensiue larmoyant, sur son lict, vne espace,
Puis dit ces derniers mots, deuãt qu'elle trespasse.

Agreable despouille, autant que l'ont permis
La fatale ordonnance, & les Dieux mes amis,
Ores reçoy ceste ame: & de tant de souci
La deslie vn bon coup. I'ay vescu iusqu'ici:
I'ay le cours accompli ordonné pour mon aage.
Soubs terre maintenant ira ma grand' image
I'ay construict & fondé ceste belle cité:
I'ay veu mes murs bastis: l'horrible cruauté
Contre mon feu mari par mon frere exercee,
Ie puis dire auoir veu suffisamment vengee.
Heureuse & trop heureuse (helas) si de m
ports
La flotte des Troyens n'eust onc touché les bords.
Acheuant ce propos se iette sur sa couche,
Et tenant sur le lict imprimée la bouche
Comment? mourrons-nous donc, sans nous venger
(dit-elle)
Mais mourons. Car la mort, mort me plaist tou
telle.
Ce feu cest inhumain hum de la mer haute,
Presage par ma mort des p[illegible]nes de sa faute.
Ainsi elle parla, quand les Dames l'ont veuë
En parlant sur le fer desia toute estendue:
Cà là battant des bras, & du sang escumant,
Apres le coup mortel, le glaiue tout fumant.

TH. BEZÆ EMBLEMATA.

Apud Iacobum Stœr.

1598.

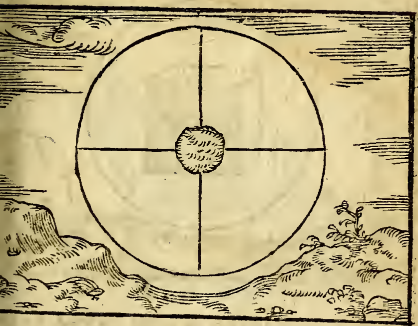
Circulus. EMBLEMATA I.



PRincipium in tereti quæris quicunq; figura
Principium inuenies hic vbi finis erit.
Sic Christum vero quisquis reuereris amore,
Quæ vitam hora tibi finiet, incipiet.

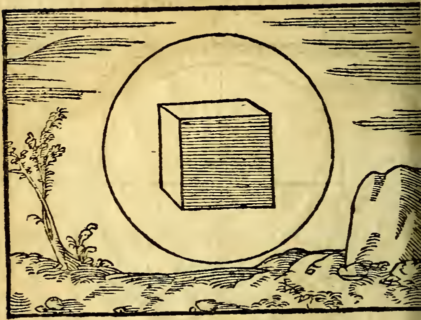
Whoever thou art who seekest
the beginning of this circular
line, thou will find the beginning
at the end - so whoever Circulus
loves Xt truly the same hour
that ends life begins it

Circulus cum centro, & duplici hinc inde Diametro. II.



Ernis ut hæc medium cingat teres undiq; punctum
Linea, & hinc spatio distet & inde pari?
cilicet illa refert quod nos tegit undiq; cælum,
Tellurem hoc punctum quod tenet ima notat.
ur igitur doleas? quorsum dic, quæso, labores,
Tu, patria pepulit quem pietatis amor?
ælum si versus tendis, quocunque recedas,
Hinc spatio cælum cernis & inde pari.

Cubus intra Circulum. III.



STare cubum in tereti cernis quicũq; figur
Hinc vitæ verum discito cautus iter,
Mores illa docet teretes, hic figere iussa
Te iubet immotos in statione gradus.

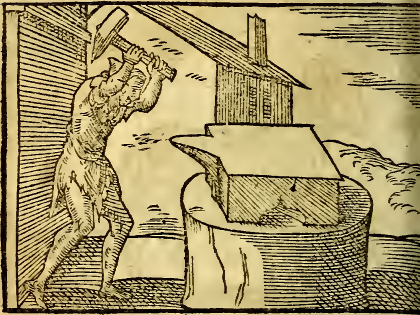
Vellus

Vellus Aureum. IIII.



AVrea, mendaci vates non vnicus ore,
Vellera Phryxeæ commemorauit ouis.
Aureus es verè, Christe, agnus, diuite gestans
Has verè veras vellere solus opes.

Faber incudem ipſam tundens. V.



Scilicet incudem inſanit qui frangere dur
Conetur ictu mallei.
Et non inſanit Chriſto qui perdere ſacra
Se poſſe ſperet agmina?

Phœnix intra flammas. VI.



PHænicen, ſi vera ferunt, mors ipſa refingit,
Huic ſit vt vnus aui vitáque mórſque rogus.
Ite, ô carnifices, Sanctorum ſancta cremate
Corpora, quos vultis perdere flamma parit.

Spectatores, menſam dapibus & poculis onuſtam taciti ſpectantes. VII.



NIl ſpectaſſe dapes, nil deglutiſſe iuuabit,
Hæc niſi ventriculi cūcta calore coquas.
Sic cœtus ſpectaſſe pios, diuináque verba
Audiſſe, attenta nil licet aure iuuat,
Hæc niſi percipiátque fides, imóque repoſta
Pectore, diuino freta calore coquat.

Ænea machina, intecto igne dissiliens in iaculatoris perniciem. VIII.



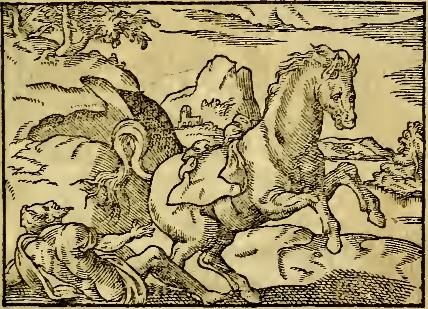
CErnis vt in cœlum fuerat quæ machina torta,
Fit iaculatori mors properata suo?
In sanctos quicunque Dei ruis, impie, seruos,
Conatus merces hæc manet vna tuos.

Globus, è nubibus, tenui filo, quod Dei manus tenet, ſuſpenſus, Eccleſiam deſignans. IX.



PInge globum tenui quem libratum vndique filo.
Suſtineat ſummi Numinis alta manus.
Talis es vrbs Chriſti de nomine dicto beato,
Qua nil firmius eſt, mobiliúſque nihil.

Equus ſeſſore excuſſo currens. X.



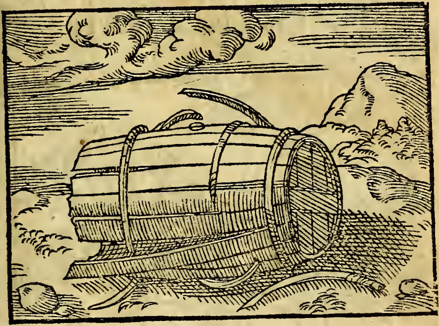
Qualis eques rapidò nemoroſa per auia curſu
Corruit, effræni præcipitatus equo:
Corpore tu, quēcunque Deus, vel mente, beauit,
Talis es, ipſius te niſi fræna regant.

Homo ad menſam edens & bibens. XI.



QVicquid edis, quodcunque bibis, moriatur oportet,
Vt inde vita ſuppetat:
Et nos à Chriſti quod vitam morte petamus,
Philoſophe rides impie?

Dolium ruptis circulis dissiliens. XII.



Soluuntur compacta licet bene dolia, firmis
Constricta ni sint circulis.
Sic legum pœnis quæ non firmata tenetur,
Corruat oportet ciuitas.

Homines duo aduerso itinere inceden-
tes, vnus antecedentem, alter à tergo
vmbram habens. XIII.



SEctantes velut vmbra fugit, fugientibus instat,
Addita corporibus scilicet vmbra comes,
Sic fugit immeritæ captantes præmia laudis,
Demißis contrà Gloria iuncta comes.
Et tamen haud falso trutinata examine, quidnam
Laus hæc omnis erit? scilicet vmbra leuis.

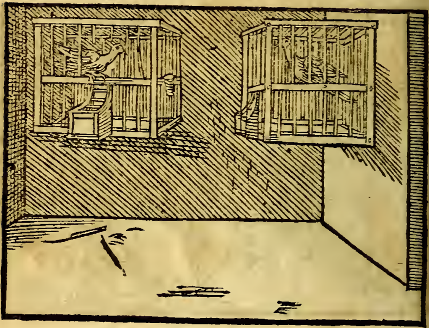
Hydro-

Hydropicus potans. XIIII.



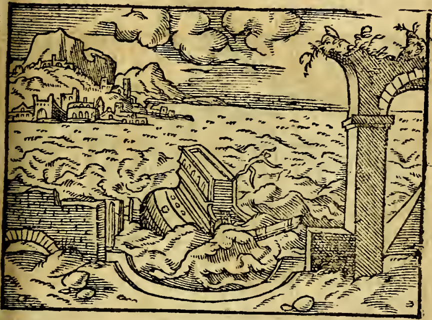
INiustè partis opibus si fortè beatos
Putas auaros, falleris.
Epotis auidè lymphis quis posse beari
Hydropicos existimet ?

Auis rupta cauea euadens. XV.



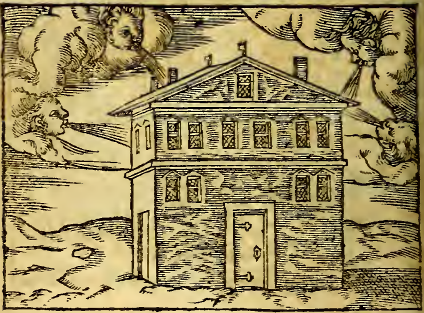
Libera ceu volucris, cauea mox carcere clausa,
Libera confracto carcere rursus abit:
Liber homo natus, mortis dein clausus in antro,
Rursus abit Christo liber ad astra duce.

Nauis in portu impingens. XVI.



TOta viden' ventis expandens vela secundis,
Vt perit optato littore mersa ratis?
Hac tu mente notes, cui sors aspirat amica,
Hac eadem ne te que vehit vnda ruat.

Domus vndique arcendis ventis clauſa. XVII.



OBiectis ventos foribus, clauſiſque feneſtris,
Eſtque etiam tota mors prohibere domo.
Aſt aures, oculiq; hæ ſunt vtrinque decebat
Quas Satana clauſas oppoſuiſſe fores.

Faber

Faber ferrum lima terens, & Rusticus messem flagellans. XVIII.



QVod duro lima est ferro, messisq; flagellum,
Auro quod ignis est rudi:
Hoc tibi, si sapias, crux est, licet aspera: quisquis
Cœlum Deo petis duce.

Annulus pretioſa gemma ornatus.
XIX.



QValis quæ fuluo circumdata cernitur auro
Gemma nitens, radio ſplendidiore micat:
Talis formoſo ſplendens in corpore virtus,
Neſcio quod prodit conſpicienda decus.

Canis Lunam allatrans. XX.



Luna velut toto collustrans lumine terras,
Frustra allatrantes despicit alta canes:
Sic quisquis Christum allatrat, Christive ministros.
Index stultitiæ spernitur usque suæ.

Viator ventum flantem obiecto pallio inhibere ſtudens. XXI.



QVis ſapere hunc credat, ſeſe qui poſſe vetandis
Ventorum credat flatibus eſſe parem?
Stultior at quantò eſt ſeſe qui poſſe loquentis
Obſtruere inſanus Numinis ora putet?

Mare ventis agitatum, & Rex hinc Pontificem Romanum ad dextram, inde Cardinalem ad ſiniſtram habens. XXII.



TRanquilli immotique priùs velut æquoris vndas
Vnica ventorum vis agitata ciet.
Sic mundum meretrix Romana. Hanc tollite, Reges,
Pacatus ſubitò (credite) mundus erit.

Moles Adriani, hodiè Caſtrum S. Angeli. XXIII.



CÆſareos cineres quæ moles clauſerat olim,
Arx eſt Romano nunc ſacra Pontifici.
Quàm bene qui mortis nunc eſt mortalibus auctor,
Morti ſacratas obtinet iſte domos.

Homo

Homo cœlum verſus ſpuens. XXIIII.



CErnis ut hic cœlum fœdo qui conſpuit ore,
Non cœlum, imò ſuos conſpuit ipſe ſinus?
Et tu cœlorum Domini contemptor, in illum
Non quod verba iacis, tot tibi probra vomis?

Pueruli domunculas ex ſtipulis & aſſulis conſtruentes. XXV.



LVdicra ridemus fabricantes tecta puellos,
Ex ſtipulis ſtructum qui meditatur opus:
Quid melius plerique agitis, vaniſſima vitæ
Quos huius miſeros noxia cura premit?

Circulus ex connexis ſerpentibus contextus, & enſe cælitus vibrato ſectus. XXVI.



HI colubris collubri, criſtas tollente Ceraſte,
Conferti pariter, ſinuoſa volumina quorum
Dextra ſecat, gladium cœli quæ librat ab arce,
Quos ſignent rogitas? Satis & re & nomina notos:
Quos Satan (armauit iuſti quem Numinis ira
Terrarum exitio) funeſto exciuit ab Orco.
Aſt hominum tandem ſortē miſeratus acerbā,
Exerto verbi Chriſtus nunc diſſecat enſe.

Alius vas plenum, alius vacuum replentes. XXVII.



CEu vacuum facilis vas est implere laboris,
Quod vero est plenum velle replere furor:
Sic cuius diuina animum sapientia cœpit,
Et vitæ inuasit quem melioris amor.
Aut vacuam humanis, homo, mentem sensibus adfer.
Stultitiæ plenus vel remaneto tuæ.

Vipera ex vtero matris rupto erumpens. XXVIII.



VIperei exedunt ceu matris viscera fœtus:
Sic quos ipsa suo fouit alumna sinu,
Roditur, heu, nimium sanctorum Ecclesia multis!
At non euentu, nec ratione pari.
Vipera nam salua infelix prole interit, illis
Hæc contra extinctis non peritura manet.

Homo rosas decerpens. XXIX.



INcauto quicunque rosas collegerit vngue,
Vix vnquam illæso legerit vngue rosas:
Hoc sapite exemplo locupletes, plurima namque
Hisce latent vestris spicula mixta rosis.

Porcus ſtercore, aſinus carduis veſcens. XXX.



Stercora quod porcis, Aſinis quod carduus, hoc eſt,
Barbaries Noſtris aſinis porciſque Magiſtris.

Ingens cacabus, Satana ignem vrgente despumans,& cœlitus delapsis aquis subinde repletus. XXXI.



EN Satan accensis hinc inde vt torribus vrgens, (ahenum
Sic tandem absumi spumantem hunc, stultus,
Posse putat, lapsus complet quē cœlitus humor.
Sic liceat nobis sanctorum effingere sortem,
Quos Satanas, variis hinc inde laborib⁹ instans,
Exercet, frustra sese que suósque fatigans.
Ecquis enim tutus, nisi quos fidusq; poténsque
Tutatur cœli Christus qui considet arce?
Perge, Satan. Nam quò torres ardētius omnes
Accendes, tantò mage despumaris ahenum,
Purior vt tandem fundo esca appareat imo.

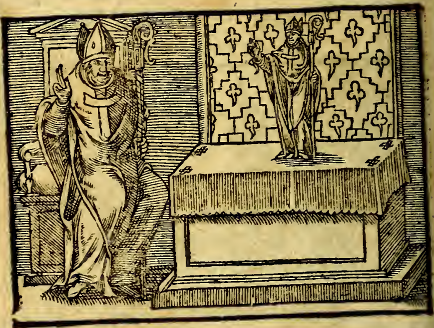
Crocodilus

Crocodilus vnus fugientem persequens, & alter hominem persequentem fugiens. XXXII.



NIliacus qualis serpens fugientibus instat,
Instātes fugiens quamlibet antè ferox.
Sic vetus ille Draco, sæuus mortalibus hostis,
Te reprimente fugit, te fugiente premit.

Statuæ. XXXIII.



NIl mirum est statuas vos commendare libenter,
Ipsi quum sitis, Pontifices statuæ.

Aqua in dolia pertusa infunditur. XXXIIII.



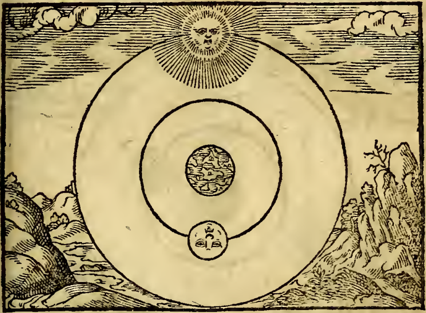
BElidas fingunt pertusa in dolia vates
Mox effundendas fundere semper aquas.
Nomine mutato, narratur fabula de te,
Ebrie, quæ meias qui sine fine bibis.
Quin etiam hoc in te quadrat turba ebria, quòd sint
Corpora quæ fuerant, dolia facta tibi.

Religio. XXXV.



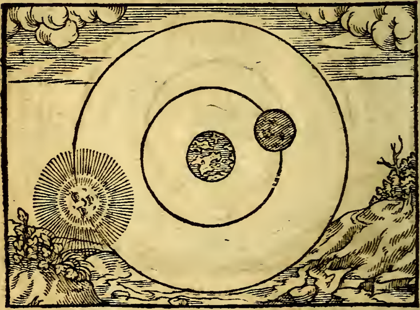
QVanam ſic lacero veſtita incedis amictu?
Relligio, ſummi vera Patris ſoboles.
Cur veſtis tam vilis? opes contemno caducas.
Quis liber hic? Patris lex veneranda mei.
Cur nudum pectus? decet hoc Candoris amican
Cur innixa cruci? Crux mihi ſola quies.
Cur alata? homines doceo ſuper aſtra volare.
Cur radians? mentis diſcutio tenebras.
Quid docet hoc frenum? mentis cohibere furore
Cur tibi mors premitur? mors quia mortis eg

Plena Luna Soli aduersa. XXXVI.



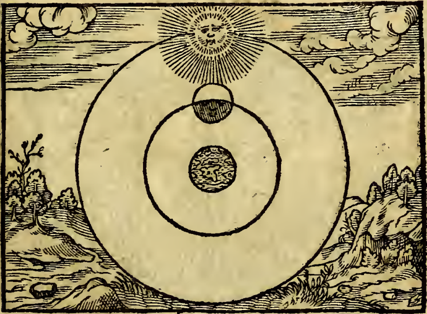
FRaternis luna vt radiis aduersa refulgens,
Pleno coruscat lumine:
Sic Christi obiectos spectans Ecclesia vultus,
Splendore lucet integro.

Luna Soli opposita, & interiectu terræ deficiens. XXXVII.



LVnam interueniens ceu terra corpus opacũ,
Atra inficit caligine.
Sic interueniens hominum sapientia, purum
Ecclesiæ infuscat iubar.

Luna Soli subiecta, lumen illius terris eripiens. XXXVIII.



Luna velut fratri propius coniuncta, perisse
Stultis videtur funditus,
Quæ tamen admoti spectans tunc lumina Solis,
Ipse refulget clarior.
Sic periisse pij vulgo qui morte videntur,
Absit perisse dixerim,
Ipso qui potius Christo propiore potiti,
Quod quæsierunt obtinent.

Nauclerus naue perfoſſa ſeſe cum ſuis & ipſa naue ſubmergens.

XXXIX.



INſanum hunc quicunque vides ſeſeque ſuóſque,
Rate perforata mergere,
Ah, quàm vera vides! nam quod pictum aſpicis, horum
Viua eſt imago temporum.

Sceleratus supplicium natando euadis, tandem crematur. XXXX.



Vidi ego carnificis metuentem verbera saeui,
Qui medias sese Ligeris proiecit in vndas,
Et quamuis sudore madens, expérsque natandi
Fluminis euasit pede calcans ima profundi,
Quem mox non vna pœnas pro cæde luentem
Vidimus impositum torreri viscera flammis.
Hæc age dispicito rectæ qui tramite vitæ
Deserto, magis atque magis periturus oberras:
Nam quò tardior est, grauior fit numinis ira.

Cœlum tonans ſimul & pluens.
XXXXI.

CEu rutilis idem qui diſsilit ignibus æther,
Fœcundus grauido pectore fundit aquas:
Vita fide ſic Chriſtus erit tibi vera receptus,
Spretus at hic idem mors tibi Chriſtus erit.

Homo, dum per glaciem inambulat, illa diſſiliente periens. XXXXII.

ADſtricti glacie niti qui fluminis audet,
Haud rarò glacie dißiliente perit.
Hoc ſapite exemplo iſtius quos commoda vitæ
Innumeris fallunt lubrica cuncta modis.

Ceruus alatus, auribus, cauda, & cornibus carens. XXXXIII.

ADde alas: aures, & caudam, & cornua ceruo
Tollito: depictum sic tibi tempus erit.
Tempore nanque nihil currit velocius vno,
Nec semel elapsum quo reuocetur habet.

Homo

Homo campanam pulſans. XXXXIIII.

AEra graui cunctos veluti campani ſonore,
Ipſa licet penitus ſint ſibi ſurda, cient:
Sic es recta docens alios, peruerſa ſequutę,
Quique aliis ſapiens, non ſapis ipſe tibi.

Inſignia Theodori Bezæ.



A Vratæ impoſitos claui tres ordine flores
Cæruleos cernens, Bezarum ſtemmata gentis
Hinc diſce, æternos Cœli quibus itur in hortos,
Vnius Chriſti reſerari limina claue,
Claue crucis per iter Chriſtum monſtrante ſequendum,
Sanguineo quod planicies docet iſta rubore.

CATO

TH. BEZÆ

Cato Cenſorius Chriſtianus.

THEODORI BEZÆ
CATO CENSORIVS Chriſtianus.

IN SVPERBOS.

HEVS fronte torua, naribus ſonantibus,
Sublimibus oculis, repando corpore,
Ipſoque greſſu pauo qualis inābulat,
Teſtans inanem totus arrogantiam:
Quînam Omne ſe eſſe ſomniat qui ſit Nihil?
Et deerit huius ſcilicet ſuperbiæ
Vindex, ab alto contuens te vertice?
Cunctator iram qui ſuam ſi differat,
Quis te hîc ferat, ferre impotentem cæteros?

IN OTIOSOS.

AT tu, otiari cui vnicum eſt negotium,
Spectare ſueto, nil agendo, cæteros,
Viden' rotatu ſupera ferri perpete?
Ventos ruentes aëris per areas?
Aquas perenni defluentes impetu?
Æquor reciprocis æſtuare fluctibus?
Ipſúmque ſtabile permanens licet ſolum,

Induer

Induere formas tam subinde dispares?
Hæc cernis, inquam: nec tuam coargui
Sic suprà & infrà cogitas ignauiam?
Audi ergo, stulte, audire si tibi vacat,
Natus labori quum sit homo, non otio.
Quies labore redimitur, non otio:
Peius nec vllum est otio negotium.

IN EOSDEM.

Mortalium si nemo nascitur otio,
Vrbem ô beatam, curat in qua sedulus
Quod quisque ritè nactus est negotium.

IN AMBITIOSOS.

Obsecro qui, montis conscenso vertice, captas
Alterius versum culmina montis iter:
Nec cessas montes adiũgere montibus vnquam,
Quo tibi sic fuerit tempore parta quies?
Scilicet, vt possis ipsos transcendere cælos,
Cæli etiam cedet regia tota tibi,
Augebitve tibi terras qui condidit orbem,
Hanc expleturo non tamen orbe sitim.
Immò vel nunquam viuus potiere cupitis,
Vel miser ascendens, Ambitiose, rues:
Exstinctóque tibi, cui viuo haud sufficit orbis,
Seni sufficient, Ambitiose, pedes.

IN MENDACES.

IGnota Cælo, & ipsi Falsitas Solo,
Illisque cunctis ille qua rerum parens
Adstricta seruat Veritatis Vinculo:
Sed grata solis (proh scelus) mortalibus.
Omnis magistra fraudis & Versutiæ,
Quamplurimorum in corde & ore considens.
Impunè in ipsos Principum irruens thronos,
Clamosa Iudicum occupans subsellia,
In officinis, in tabernis personans,
Sacris & ipsis impudens ex pulpitis
Sursum, deorsum, sancta Vertens omnia:
Nunquámne mundo nisi ruente concides?
Nam dia cuncta ceu tuetur Veritas,
Sic cuncta dira Falsitate corruunt.
  Regna ergo, regna quamdiu Deus sinet,
Mundi hoc merente falsitate Falsitas,
At, pauculi Vos, Veritas quibus placet,
Perstate fortes, Numinis freti manu.
Nam tempus aderit, Mundus atque Falsitas
Quum pariter Vno corruent sic impetu,
Vt illa Mundum, & Mundus illam pertrahat

IN GARRVLOS.

QVum fari decuit, tacere Velle:
Velle, quum decuit tacere, fari:

Huna

Humanis duo sunt cauenda summè
Priuatis mala publicisque rebus.
Ex istis sed enim malis duobus,
Malim quæ potuit loqui tacentem,
Quàm quæ non decuit loqui loquentem.
Nam sunt quæ pateant tacendo multa,
Et dici potuere sæpe multa,
Quæ sunt temporibus suis tacenda.
Ergo aut discite, garruli, tacere,
Aut toto semel exulate mundo.

IN NVGACES.

IRrequieta suo quum voluant tempora motu
Sydera, & incertum currat mortalibus æuũ,
Quo semel exacto, sit numinis ante tribunal
Præteritæ ratio vitæ reddenda seueri,
Quid vos nugando vitam exegisse iuuabit,
Inuitos cogent quos ad tam seria nugæ?

IN ADVLTEROS.

VIs orbẽ exscindi? subuertito funditus vrbes.
Vis vrbes ipsas tollere? tolle domos.
Vis delere domos? careat fac coniuge coniux,
Vanáque sint sancti fœdera coniugij.
Ergo perire domos, vrbes, orbémque necesse est,
Orbe vel expelli quisquis adulter erit.

IN THEOLOGOS VLTRA modum Philoſophantes.

QVæ voce nobis prodidit Deus ſua,
Ratione ſciri nec queunt humanitus,
Vanis ſophorum ſomnians inſomniis
Vel poſſe noſci, vel doceri certius:
Id eſt tenebris lucem egere cogitans,
Princeps haberi dignus eſt amentium.
Mendacium nam veritas coarguit:
Sed veritatem non probat mendacium.

IN PERIVROS ET blaſphemos.

IVrare Numen, Numen eſt ſolio in ſuo
Locare, partim vt abditorum conſcium,
Suæque partim vt veritatis vindicem.
Scienter ergo, falſa vel per Numina,
Falſúmve iurans, ſcis quod admittas ſcelus?
Certè in Dei throno, Dei hoſtem collocas,
In Veritatis pulpito Mendacium.
Nec huius in caput ſupera ruetis omnia?
Nec infera huius concidetis ſub pedes?
At te, ſceleſto quolibet ſceleſtior,
Ipſum ore Numen qui laceſſis impio,
Vt ſceleris vnum inexplicabilis reum,
Expectat vni pœna nota Numini.

IN EPICVREOS.

HOminem ore præferens, ſed intus beſtia,
Quauis ſtolidior beſtia,
Téne intueri poſſe ſyderum faces,
Tanto meantes ordine?
Calcare terræ téne non pudet ſolum,
Et tot ſoli miracula?
Spectare téne reciproci æſtus æquoris,
Et tot manantes belluas?
Et, iſta Numen Optimum atque Maximum
Quum cuncta cunctis nuntient,
Oppedere iſtis velle te tot teſtibus,
Vt nota cunctis neſcias?
At, inquis, iſta ſi Deus ſic condidit,
Nutúque dirigit ſuo,
Cur eſſe miſeros tot bonos ſinens, malos
Florere contra cernimus?
Immò bonis quum cuncta cedant optimè,
Quum cuncta peſſimè malis,
Malis quod eſſe bene putas: illis malè eſt:
Bonis quod eſſe malè, benè eſt.
Immò fateri ſanè oportet optimum,
Toties pepercit qui tibi.

IN ASSENTATORES.

LAudare immodicè, laudari ſi qua meretur,
Virtutum honeſto tegere turpia nomine,

Vt recto auertit ſanas à tramite mentes,
Ex improbis ſic reddit homines peßimos.
Aſſentatores fugiat quicumque veretur
Vltrò perenne accerſere ſibi dedecus.
At quanto ſatius monitorem audire ſeuerum,
Laudare parcum, liberalem carpere!

IN EBRIOSOS.

VOs farciendo deditos abdomini,
Mortem haurientes vnde vitam cæteri,
Quos mane primum, ſeráque videt veſpera
Menſa aßidentes, poculiſque grandibus,
Infame donec ſitis intuentibus,
Fœdam vomentes crapulam, ſpectaculum:
Homines quis eſſe credat iſtis vultibus?
Linentibus tot fronte picta puſtulis?
Naſo pyropis tot madente marcidis?
Cingente limbo oculos rubentes coccino?
Oculis fluore turgidis vinaceo?
Rictu madente? diffluentibus genis?
Vos immò quiſnam compararit beſtiis?
Namque ebrioſas nemo vidit beſtias.
Qua ſorte dignos ergo vos cenſebimus?
Hac ſcilicet. Viuos vt ebrietas ſuos
Afficere pœnis quibus amatores ſolet,
Vos vſque & vſque ſtrenuè diſtorqueat,
Tumulóque ſtratos perpetua premat ſitis.

IN SCORTATORES.

VOs ô Voluptas quos in hircos & canes
Impura mutat, & meretricum iugo
Turpi ſubactos, mutuis in ſordibus
Obire quæuis adigit impuriſſima:
Et, coniugalis iura contra fœderis,
Non ſerere, ſed perdere hominum genus docet:
Abite peſtes ira iuſta Numinis,
Naturáque ipſa quò fremens vos aduocat.

IN AVAROS.

AMore quînam tangeretur Numinis?
Amare quînam mutuo quemquam velit?
Amare quînam velle ſeſe dixerim
Cui ſola Numen vnicum eſt Pecunia?
Qui captat ex re turpe lucrum qualibet?
Qui viuit ipſe carnifex ſæuus ſibi?
Exoſus ergo eſt iure Auarus omnibus,
Vt qui ſit hoſtis Numini, cunctis, ſibi.

IN INVIDOS.

VOs inferorum lurido infimo ex ſpecu
Hauſtis venenis pectus omne turgidi,
Nec veſtra ferre qui poteſtis commoda,

Rebus fauere nec bonorum prosperis:
Abire quónam iussero vos, Inuidi,
Quos nec pati mundus queat superstites,
Nec ipsà forsan tartara ferant mortuos!
Nempe esse vobis inferorum vt omnium
Instar soletis, semper esse pergite.
Et mutuò vos perdite, Inuidi, Inuidos,
Quum miserius nil esse poßit Inuidis.

IN FOENERATORES.

QVi mutuando de Suo nunquam Tuum,
Sed vsque & vsque de Tuo, Suum facit:
Cui, sterile quod Natura condidit, parit:
Qui dando spoliat, erogando colligit:
Nunquam serens qui metere nunquam desinit;
Qui cocta, cruda, deuorat, nunquam satur:
Cui, siue sterile, siue fertile sit solum,
Fert Luna census menstruos, Sol annuos:
Vis iste quis sit nosse? Fænerator est,
Quo nulla mundo pestis est nocentior,
Quo nulla mundo pestis est frequentior.
At tu seuerus pauperum vindex Deus,
Exedit iste quos suis centesimis,
Fac sapiat, aut raptus tribunal ad tuum,
Centesimo pœnas luat cum fœnore.

IN PSEVDOMONACHOS.

QVis Christum simulans, Epicuri est de grege porcus?
Cui scelus est Pietas, Relligióque iocus?
Nomine quis calebs implet genitricibus Vrbes:
Quis specie pauper, re sua cuncta facit?
Hi sunt infernis quos postquam fouit in antris,
Nequitiæ instructos qualibet arte sua,
Paulatim, iusta poscente hoc Numinis ira,
Eductos toto sparsit in orbe Satan,
Quos olim monachos, certo nimis omine, dixit
Græcia, cunctorum sunt quia μοῦνον ἄχος.

IN EOS QVI EX MALO lucrum sperant.

SI (quod fateri cogit impios licèt
Addicta cuiuis conscientia crimini)
Pendent ab Vno cuncta commoda numine,
Vno ecquis vsquam viuit illo stultior,
Qui se boni vllius futurum compotem,
Boni omnis ipso auctore spreto, somniat?

IN PHILOSOPHOS VLTRA modum theologizantes.

PRinceps Sophorum qui videtur maximus,
A fine Græcè idem vocatus optimo,

Mundum extitisse semper istum somnians,
Nunquam proinde desiturum credidit.
Res mira, tanto errore lapsum hunc turpiter
Longè sophorum creditum doctissimum.
Immò fieri sic hos probat stultissimos,
Iustum sapere qui nesciant intra modum.

ROTVNDISSIMVM DN. BEZÆ in adulteros hexasticum ita Græcè vertebat Isaacus Casaubonus.

Εἰς μοιχούς.

Κόσμον ὅλον βούλει ὀλέσαι, πάρος ὄλλυ πόληας.
Βούλει δ' αὖ πόλιας; τοὺς καθ' ἓν ὦρε δόμους.
Ἀλλὰ δόμους ἐθέλεις; μὴ τοὶ μέλοι ἔργα γάμοιο·
Μήτε τὰ τῆς εὐνῆς πιστὰ γλύσοιτο βροτοῖς.
Τοίνυν σωζομένων οἷς μοιχικὰ λέκτρα μέμηλε,
Πᾶς δόμος, ἡ δὲ πόλις, κόσμος ὄλοιτο θ' ὅλος.

IN SENECTAM.

Sperata cunctis, grata sed paucissimis
Senecta præsens, qui fit vt te abhorreant
Quibus beata patefacis vitæ fores,
Huius miserias auitatis finiens?
Terrena præter nempe quòd nil cogitent
Plerique rerum nescij cælestium.
Hinc tot querelæ, hinc eiulatus irriti,

Dum

Dum tristis iste mortuus viuens senex,
Ceruice tremula, lippientibus oculis,
Rugis arata fronte, terram contuens,
Fallente gressu vix inambulat tripes:
At ille clamat sapere iam nihil sibi:
Noctes diésque tußiens hic peruigil,
Perustus alius febrium caloribus,
Sauis podagræ vinctus hic angoribus,
Carnifice tortus alius calculo miser,
Inanibus cælum fatigant questibus:
Alia malorum vt multa omittam millia;
Sed illa quid si non Senecta, sed sibi
Suóque accepta ferre debent luxui,
Hæc iusta cuius pœna sic persoluitur?
Immò vt Senecta mille adhæreant cruces,
Cruces quis illas iure dixerit malas,
Nosse vnde Numen, nos & ipsos, discimus?
Sanè ergo, quicquid hic vel ille dictitet,
Magnum Senecta est optimi donum Dei:
Siue illa mitis sit, vt mihi, siue aspera,
Bono bene vti nempe si quibus datur:
Quod Beza gratus hoc fatetur carmine,
Tantùm eadem vt esse porrò pergat obsecrans.

FINIS.

ABRAHAMVS

SACRIFICANS.

Tragœdia Gallicè à THEOD.
BEZA iam olim edita, re-
cens verò Latinè à Ioanne
Iacomoto Barrensi cõuersa.

THEODORVS BEZA

IOHANNI IACOMOTO *fratri ac ſymmyſtæ ſuo chariſsimo, Gratiam & Pacem à Domino.*

NARRO tibi, mi frater, quod nunquam mihi in mentem venerat. Scis enim quo loco habere noſtros illos, etſi nec, opinor, per ſe culpandos, nec prorſus vanos ludos conſueuerim. Petiit à me, vel potiùs contendit nobiliſſimus ille noſter Zaſtriſellus, ſuaſore, credo, Paludio Philophilo noſtro, ne Abrahamum illum noſtrum ſacrificantem, ſiue Comœdiam ab exitu lætiſſimo, ſiue ab argumenti ſanctiſſimi grauitate Tragœdiam libuerit appellare, diutius paterer ab ea quam procurauit noſtrorum ποιημάτων edi-

tione disiungi. Respondi quod res est. Istud qualecunque ante annos circiter quadraginta quinque fuisse Lausannæ, vbi tunc Græcas literas profitebar, nulla sanè cura, sed leuiter, vt ludicrum quiddam perscriptum quod ab illius Gymnasij iuuenibus de more spectandum repræsentaretur, nec fortassis istud scriptionis genus quibusuis probatum iri. Respondit ille sic tamen istud & tum placuisse, & multis postea probatum, vt & in publicum prodierit, & multis Galliæ locis magno cum applausu exhibitum, immo etiam non ita pridē ab eruditissimo quodam Germanicis quoque numeris fuerit expressum, sese denique iis quæ à me dono accepisset arbitrio suo vt re sua vsurum. Quod ad scriptionis autem genus attinet sibi quoque videri magnum in tam sacris rebus esse tenendum modum, & omnia religiosissimè tractanda, sed mihi non deesse quæ morosulis nonnullis obiicerem, nempe & ipsius Nazianzeni

τὸν

τὸν χριστὸν πάσχοντα & non paucorum ætatis nostræ doctissimorum virorum in Ecclesiis laudatissimis exemplum. Itaque flagitanti concessi quod denegare non potui, sed ea conditione, vt & Aristarcho illi nostro Lectio res ista probaretur, & tibi, quem etiam huius suæ petitionis conscium ac penè auctorem laudabat, ista non sanè latinè vertenda, sed tuo vnius iudicio æstimanda committerentur. Illa igitur tuę fidei penitus commissa sunto. Adde, detrahe, immuta quidquid tibi videbitur. Quid enim & quantum hîc possis, si modò velis, non ignoro, & mihi quidem certè tum demum ista non displicuerint, si meum illum Abrahamum cum socculis meis prodeuntem, tu cothurnatum gradientē produxeris, & hæc non mea, sed tua potiùs apparuerint. Sed, amabo, vide etiam atque etiam quomodo iudiciosissimo illi tuo Flacco satisfeceris, cuius istos versiculos nosti.

Indignatur item priuatis ac propè socco

Dignis carminibus narrari cœna Thyestæ.
Obtrectatorum clamores nihil moror, ad quos iampridem & obſurdui & occallui. Bene vale in Domino.

Geneuæ ex Muſæo noſtro Calendis Ianuarij anno vltimi illius temporis cIↄ Iↄ xviii. ineunte, qui vtinam piis & bonis omnibus felix illuxerit.

GENE-

GENEROSÆ ET ANTIQVÆ NOBILITATIS DOMINO GEORGIO SIGISMVNDO PRAKSCHICKI A ZASTRISEL, DOMINO BVCHLOVII SERAVITII, &C. MORAVO.

Ioannes Iacomotus Barrensis.

QVÆ ZASTRISELLI *munera mi tibi*
Donare velles nunc redeuntibus
Iani Calendis, annuosque
Sole nouo relegente cursus?
Non poscis aurum, nec virides dari
Gemmas, Auitis cùm niteat domus
Et plena gazis, & vetustæ
Stemmatibus decorata gentis.
Mittam quod olim pectine Gallico
Carmen sonauit BEZA *volentibus*
Musis, recantatumque gestit
Ausoniis fidibus reponi:
Vrbesque ferri per varias, quibus
Sit chara VIRTVS, & SVPERI *timor.*

Verus PARENTIS *: quaque puris*
Rebus ament hilarare pectus.
Hic namque ABRAMI *conspicitur* FIDES
Inuicta cunctis casibus, & potens
Tentationis luctuosæ
Non solitos superare fluctus.
Quum iussus orbis totius ARBITRO
Mactare ISACVM *non renuit* PATER:
Et mentis humanæ repellens
Sensa procul querulosque luctus
Nil esse duxit certius, optimis
Quam REGIS ALMI *nutibus obsequi:*
Vi cuius immensa sepulchro
Vita redit reuocata putri.
Munus probabis: cum placeant tibi
Quæ scripta cultus egregios docent:
Quæ Iusta monstrant: Quæ pudicas
Expoliunt PIETATE *mentes.*
Et fontis vndas CASTALII *& specus*
Lauru virentes AONIA *colis:*
Castasque miraris choreas
THESPIADVM, *resonosque cantus.*
Et celsæ PHOEBI *templa* PALVDIO
Ducente gaudes visere, nil pauens
Rupes inaccessas, & alti
Terrificas HELICONIS *vmbras.*
Hinc certioris præmia gloriæ
Quærenda censens, perpetuum & decus,
Quod falce SATVRNVS *rapaci*

Quod

Quod nequeant abolere PARCÆ.
Mox cana formam perdit anilitas
Pallensque febris: nec Iuuenum diu
Durat caducum robur, auctas
Vastat opes, nitidósque census,
Quum veste tectus MARS *adamantina*
Replet cruentis omnia motibus,
Dirisque flammis, & scelesto
Ense furens populatur arces.
Sed dona casta PALLADIS *haud timent*
Funesta belli damna, nec improbos
Regum furores: temporisve
Inuidiam, rapidosque dentes.
Sic perge, rectos & monitus tui
Ductoris audi: dum tibi florida
Nunc vernat ætas, per labores
Egregios meliora semper
Addisce prudens: clarior vt domum
Tandem remigres, & MORAVVM *vrbibus*
Prodesse possis, seu sit acri
MARTE *ferox superandus hostis:*
Præstantiori publica seu tibi
Augenda res sit consilio, aut bonæ
Paces iuuandæ, si pudendum
Pœna nefas metuenda perdat.
Non robur auffert cordibus insitum
Doctrina honestis: fortior artibus
CHIRONIS *infestos* ACHILLES
TROIVGENAS PRIAMVMQVE *vicit.*

IN THEODORI BEZÆ Ἀ'βραθυσίαν A Io. Iacomoto versibus elegantissimis expositam.

Iacmôte, fidi quod generis patrem,
Mandata summi Patris vt audiit
Chara litantem protinus hostiâ,
Quòd patre dignam progeniem suo
Ipsam obsequentem protinus hostiam
Sacri tuendam das oculis chori:
Quàm ritè factum! quàm bene, commodè,
Quàm congruenter temporibus malis,
Contaminatis, prodigialibus!
Nam quid malorum luxuriantium
Primas scatebras quærimus anxij?
Tantùm vnde terris scilicet exteri,
Ciuilis æquè sanguinis vndique:
Quis iste gentes immedicabilis,
Quis iste Reges exagitet furor:
Aut cur suarum perfluat immemor
Natura legum, aut inficiat lues
Perennis auras: mortium imagines
Passim, & reclusis Tartara faucibus:
Et ipsa ruptis, ô scelus, ô pudor,
Iamiam fathiscant iura repagulis.
Heu prima labes, primáque tristium

Origo rerum: nescia Principum
Sperare Regem, nescia credere,
Vero, potenti, nostra proteruitas.
Hæc cæterorum semina criminum,
Hunc fas reatum dicere seculi:
Iustus malorum luxuriantium
Fons Vnde, & omnis caussa periculi.
Dedêre lustris anterioribus
Hæc nempe Gallum talia præcinem,
Illum, parentis munus Olympici.
Egressa priscum quæ penitùs modum
Nunc nunc Britannis, nunc Latialibus,
Nunc Lusitanis, nunc Calydoniis,
Et Vltimarum denique gentium
Egent cothurnis. Viuite perpetes
Par grande Vatum, Viuite, Viuite:
Piáque cincti tempora laureâ
Verum sacratis ISACIVM *modis*
Efferte. Lauri non alia magis
Amoliantur fulmina Cælitum.

IAC. LECTIVS

Argumentum huius Tragœdiæ petitum est ex Genes. Cap. XXII. vbi hæc leguntur.

1 ET fuit post verba ista, & Deus tentauit Abraham, & dixit ad eum, Abraham, & dixit, ecce ego.

2. Et dixit: Cape nũc filium tuum, vnicũ tuum, quem dilexisti Ischac: & vade tibi ad terram Moriah, & fac eum ascendere ibi in holocaustum super vnum montium, quem dicam ad te.

3. Et surrexit Abraham summo mane, & strauit asinum suum, & cepit duos pueros suos secum, & Ischac filium suum, & scidit ligna holocausti, & surrexit, & iuit ad locum quem dixit ei Deus.

4. In tertia die leuauit Abraham oculos suos, & vidit locum de longinquo.

5. Et dixit Abraham ad pueros suos

Mane-

Manete hic cum asino:& ego & puer ibimus vsque illuc: & adorabimus & reuertemur ad vos.

6. Et accepit Abraham ligna holocausti, & posuit super Ischac filium suũ, & accepit in manu suâ ignem & gladium: & iuerunt ambo ipsi simul.

7. Et dixit Ischac ad Abraham patrem suum,& dixit:Mi pater,& dixit, Ecce ego fili mi,& dixit, Ecce ignis & ligna, & vbi agnus in holocaustum?

8. Et dixit Abraham, Deus prospiciet sibi agnum in holocaustum, fili mi. Et perrexerunt ambo ipsi pariter.

9. Et venerunt ad locum quem dixerat ei Deus, Et ædificauit ibi Abraham altare,& ordinauit ligna,& ligauit Ischac filium suum, & posuit eum super altare, super ligno.

10. Et misit Abraham manum suam, & accepit gladium vt iugularet filium suum.

11. Et clamauit ad eum Angelus Do-

mini de cœlis, & dixit, Abraham, Abraham. Et dixit, Ecce ego.

12. Et dixit, ne extendas manum tuam ad puerum, & ne facias ei quicquam, quia nunc cognoui quòd tu times Deum, & non prohibuisti filium tuum, vnicum tuum à me.

13. Et leuauit Abraham oculos suos, & vidit, & ecce aries post se, detentus in perplexitate spinarum, in cornibus suis. Et iuit Abraham & cepit arietem, & adscendere fecit eum in holocaustum pro filio suo.

14. Et vocauit Abraham nomen loci ipsius, Dominus prospiciet. Idcirco dicitur hodie, In monte Dominus videbitur.

15. Et clamauit Angelus Domini ad Abraham secundò de cœlo.

16. Et dixit, Per me iuraui, dixit Dominus, quia pro eo quòd fecisti rem hanc, & non prohibuisti filium tuum, vnicum tuũ.

17. Quia benedicendo benedicam tibi, & muliplicando multiplicabo semem

tuum

uum, ſicut ſtellas cœlorum, & ſicut arenã
quæ eſt iuxta littus maris: & hæreditabit
ſemen tuum portam inimicorum ſuorum.
18. Et benedicentur in ſemine tuo omnes gentes terræ, eò quòd obediuiſti voci meæ.
19. Et reuerſus eſt Abraham ad pueros ſuos, & ſurrexerunt, & iuerunt pariter ad Beerſebah, & habitauit Abraham in Beerſebah.

Perſonæ.

ABRAHAMVS.
SARA.
SATANAS CVCVLLATVS.
ANGELVS.
ELIEZER.
PASTORES.
ISAACVS.
CHORVS ex Paſtoribus compoſitus.

ACTVS

ACTVS PRIMVS.

ABRAHAMVS.

EX quo relictis finibus patriæ, Vagor
Modò huc, modò illuc, quis, precor, mortalium
Maiore iactatur malorum turbine,
Vitámque per plura trahit anxius mala?
Sed, ô supremæ sedis arbiter Deus,
Quicunque me casus fatiget inquies,
Quis viuit vsquam me beatior? Manu
Cui largiore plura commodas bona,
Ex quo tuum sequutus imperium volens
Natale protinus solum fugi, & domus
Limen paternæ, & arua quæ specu inferi
Prognatus obumbrat Error, & quibus colunt
Plebes profanæ fabricata Numina?
Sic prosperis aduersa rebus temperas,
Tuósque vbique per varias seruans neces,
Quàm sis parens benignus indicas satis
Supérque cunctis: & velut ex nihilo omnia
Nutu creasti fortiore, sic soles
Mutare bono malum, & tenebras lumine,
Vt quæ tuam sereniore tempore
Humana gens benignitatem non videt,
Hanc liberata tot periclis sentiat,
Et robur almæ laudet vsque dexteræ.

Volucris ecce fluxerant iam iam mihi
Ter sena lustra aui, atque originem in clyta,
Magnisq; opibus florente duxeram domo:
Sed nobiles proauos habentem quid iuuat
Opima poßidere latifundia,
Magnósque honores, si Patris summi loco,
Potente qui verbo feracem condidit
Tellurem, & immensos polorum fornices,
Quis ligna cogatur dolata, & saxeos
Vocare Diuos, atque pinguioribus
Satiare mutas victimis imagines?
Hæc ergo despexi, meis simul tua
Vox insonuit auribus, & impiis statim
Migrare terris imperasti nescium
Promissa quæ me rura velles visere.
Verùm lubens quicunque te sequitur ducem
Iter tenebit rectum, & auiis procul
Erroribus tutas secabit orbitas.

Sara. Abrahamus.

SARA.

Quoties memori reuoluo corde quot bona
Sis vsque largitus mihi, ter Optime
Parens, viæque fidus ignota comes,
Seu me laborum coniugis certam pij
Sociam, thorique pacta mutui Abrahæ
Iurata seruantem pudico pectore
Non barbarorum siueris libidini

Seruire Principum, nefas quos incitat
Audere quoduis Cælitum mens nescia:
Seu me prius diu sterilem senilibus
Annis voluisti parere natum, quem tuus
Promisit olim posteris fauor fore
Seclis variarum progenitorem gentium,
Quas vera nitente faustitas cælo manet:
Vox attonita hæret faucibus, nec eloqui
Stupente laudes ore tot dignas tuis
Largitionibus queo, licèt velim.
Tuum tamen vocabo Numen supplices
Tendens ad ætherem manus, téque omnium
Conabor auctorem bonorum dicere,
Hîc sola nunc seruans domum. Non testibus
Preces piorum semper egent: neque mens Deo
Quum pura reddit vota quærit arbitros.
At huc reuerti conspicor meum virum,
Hinc illum abesse longiùs putaueram.

ABRAHAMVS.

Quis tibi subitus genas rubor inficit? Tui
Quid Sara conspectum vereris coniugis?
Quæ vota supremo parenti reddere
Iamiam parabas, laudo. Fœminas decet
Pias benigni dona cuncta Numinis
Efferre dignis laudibus. Sed particeps
Quum sim bonorum, fas simul communia
Me tecum vbique prædicare munera.
Hoc ergo agamus, atque iunctis mentibus
Nobis amicos inuocemus Cælites.

SARA.

Mihi venerande Domine, nihil magis placet,
Quàm semper illis obsequi quæ iusseris,
Vt fas pudicam coniugi nuptam suo
Parere: nec quidquam esse credo dignius,
Quàm Patris æternam supremi gloriam,
Celsisque lucens arcibus poli decus
Totum per orbem laude summa tollere.

ABRAHAMVS.

Hæc vera sentis, quum melius nihil putas,
Quàm perpetuo deducere plectro carmina,
Et ora rupto soluere mox silentio,
Quæ facta nimboso tonantis æthere,
Miranda cantent. Nam supero tantum placet
Honor repensus Numini, pro commodis
Quæ pleniore dat manu mortalibus.

Hîc Abrahamus & Sara Deum laudant.

Sunt Patri laudes supero canendæ,
Qui fauens puris bona cuncta turbis
Dat manu plena, trepidóque pressas
Tempore seruat.
Lege qui certa moderatur altos
Syderum cursus, volucrísque solis
Vberes lustrat radiante passim
Lampade terras.
Vt fugax blando renouetur annus
Vere depulsis nimbus, sinúque

Fertili

Fertili charas calefacta fruges
Explicet æstas.
Vt sua Autumno redeunte poma
Colligant læti patulis coloni
Arborum ramis, grauidísque amœnas
Vitibus vuas.
Et diem iusto properum labori
Destinans, grata vice reddit vmbras
Noctis, & fessos hominum sopore
Recreat artus.
Mox pluens pingui rigat imbre campos,
Mox fugans nubes, madidósque ventos,
Stridulis sudi Boreæ serenat
Flatibus auras.
Et maris frenat rabidos tumultus:
Nec suas vltra patitur vagari
Prouidus metas refluo furentes
Æquore fluctus.
Sola te quondam bonitas fauere
Impulit nobis, meritóque nullo
Excitus cunctis pauidos periclis
Liberas summæ dominator arcis,
Et locis tractos quibus execranda
Turpibus placant simulachra vana
Ritibus gentes, regis: atque certos
Tramites monstras, facilémque acerbis
Exitum rebus. Duce te per vrbes
Viximus tuti Pharias, cruenta
Quum fames quondam Cananæa rura

Perderet: ſaui neque tunc Tyranni
Inſolens nobis nocuit libido.
Sed tuos horrens monitus, mináſque,
Hoſpites iuſsit remeare ad arua,
Quæ bonus ſpondes, veniente tandem
Seculo, noſtræ ſoboli daturum.
Vicimus reges, duce te, ſuperbos,
Et graues captæ ſpoliis Sodomæ
Ditibus turmas: cuneóſque forti
Marte deuictos, validis Damaſci
Non procul muris, ſaturare fœdos
Vulturum ventres, Syriæque gentis
Vidimus læti maculare fuſo
Sanguine campos.
Hæc cuncta præſtat mira benignitas
Parentis almi. Fœderis hic memor,
Veráxque ſemper, poſtgenitis dabit
Promiſſa noſtris regna. Nefariæ
Non gentis ardor, nec rabies furens:
Nec quidquid audax improbitas mouet
Decreta regis vertet Olympici:
Hæc firma cunctis temporibus manent.
At tu profanum vulgus, & impiæ
Timete gentes, tetra quibus tegit
Caligo mentem: Cœlitum & inſcius
Error nefandis incitat hoſtias
Offerre Diuis, mortiferum & ſcelus
Audere quoduis, fœdáque crimina.
Nam ſummus orbem qui regit arbiter,

Pu

Puris piorum protinus annuens
Votis, sceleſtas vindice dextera
Perdet cateruas, quásque sagax manu
Faber perita finxit imagines.

ACTVS SECVNDVS.

Abrahamus. Sara.

ABRAHAMVS.

QVum mira nobis Cœlitum clementia
Donarit, vxor, filium, quo tempore
Effœta iam senecta nullam liquerat
Spem prolis amplius, supereſt ſimul
Vt illius conemur indolem bonis
Formare moribus tenellam, & Numinis
Almi timore vero, vt ocyùs malos
Cœtus nefariorum, & improbæ vitet
Contagia turbæ: teſta nam quibus eſt recens
Imbuta odores ſeruat: & corrumpere
Ingenia cerea in vitium flecti nihil
Magis poteſt, ſceleſta quàm conſortia,
Turpique blandus ore ſermo profluens.
Et ceu laboribus ſubactas ſedulis
Fœcundiores terra fructus procreat:
Sic cura ſi vigil parentum liberos
Excolat, & artibus ſtatim melioribus

Doctrina molles tingat annos, cautior
Iuuenta rectos tramites volet sequi,
Prodesse cunctis, & nocere nemini.

SARA.

Probæ genitricis officio fungar, neque
Exempla sequar matrum nimis quæ blandulæ
Nihil recusant liberis, verùm annuunt
Quicquid ferociens libido paruulis
Pectoribus illorum expetit, nec duriùs
Vesaniam audent insitam retundere.
Tantùm licere quæ Deus probat sinam,
Et cuncta quæ vetat docebo mox meum
Vitare Isacum. Sed bono me spes iubet
Animo esse: nam cœlestis illum qui Pater
Portare me voluit sterili aluo, & aridis
Lactare mammis filium hunc, fidus bonas
Vbique deducet per orbitas comes.

Sathanas cucullatus.

Non vllus orbe cernitur toto locus,
Quem non pererrans vsque lustrem, nec labor,
Nec cura lassat inquies, dum cogere
Mortale quæro sub meum iugum genus.
Fulgente Olympo regna seruent Cælites:
Modò suum me terra principem colat.
Cœlo phalanges Angelorum promptius
Dei capessant iussa summi, dum meis
Subiecta tellus imperiis parens tremat.

Cælo Deus ſedet, ſolum ſolus rego.
Eſt ille pacis auctor, bella concito.
Illi Vnio concors placet, mihi iurgia.
Forti creauit ille cuncta Numine:
Maiora præſto quum Deos plures creem.
Cælo coruſca luce fulgidi nitent,
Altúmque circumſtant Dei thronum Alites:
At purpurata turba ſeruorum eſt mihi,
Queis ora rubra clariùs gemmis micant,
Auróque quod rutilis probatur ignibus.
Eſt impudens cohors, togæ cui ſyrmata
Oblonga Velant corpus, & raſum tegunt
Caput cuculli, cui popinæ, cui gula,
Cui plena ſcortis luſtra ſalacibus placent.
Sunt infulati Antiſtites, Veſtis quibus
Odora nardo fragrat, & liquoribus,
Quos diues Indus Vendit, Arábſque decolor:
Quibus ſmaragdis grandibus graues manus
Sudant, & auro, queiſque lautioribus
Onuſta ſemper menſa fumat ferculis:
Hæc cuncta nobis obſequuntur agmina,
Suiſque regna noſtra factionibus,
Et imperij baſim perennem fulciunt.
An, quæſo, quicquam mirus artifex Deus
Se maius ipſo condidit? Verùm edere
Peiora mihi portenta quam ipſe ſiem datum eſt,
Et quotquot ima Dæmones colunt loca.
Regnare cæli ſede celſa iudicem
Totius orbis Vnicum noui Deum,

Qui dextera rubente solus torqueat
Flammas,& horridos trisulci fulminis
Tonans fragores mittat æthere,& truci
Verberet agrestium labores grandine:
Nec impotentes me procellas viribus
Meis per æquor excitare concitum,
Piceósque turbines per arua,ni priùs
Annuerit ipse magnus Omnium arbiter.
Et dira me licet malignitas agat
Per turpe quoduis præcipitem scelus,tamen
Scio paratam cœtibus vitam bonis,
Auferre quam non vlla possint tempora:
Scio paratam cætibus mortem malis,
Nullísque finianda seclis termina.
Sed terra plurimos suo sinu fouet
Vbique mortales,quibus meis dolis
Mens fascinata pluribus mauult Deis
Seruire,quos dolauit artificum manus,
Quàm reddere vni vota pura Numini.
Et sunt furor quos tantus occupat,Deum
Vt esse pernegent:& illa cuncta censeant
Ridenda vani cordis esse somnia,
Quæ fabricasse machinam immensi docent
Orbis potente Cælites nutu:& regi
Mundum ambigua non sortis impetu vago,
Sed mentis æternæ sacratis legibus.
Quid?puniendis nulla culpis Tartara,
Crucésque nullas esse post fatum putant,
Nec vlla pias manere turbas præmia.

Hæc ipſa monſtra opinionum cordibus
Mortalium inſeui.ſtatim ex quo fraudibus
Meis Adamus implicatus inclyta
Imagine ſupremi parentis excidit:
Incœpta promouere pergam,nec modum
Ponam impigris laboribus,donec mihi
Cucullus iſte ſeruiet,nondum quidem
Notus.ſed olim pagus omnis,oppida
Domúſque cunctæ ſentient,quantum meos.
Augere fines poßit,atque commoda.
Fatalis,ô,Cucule,damna quot feres!
Quot impudica facta,quot teges dolos!
Quot ficta opinione ſanctimoniæ
Damnabis æternis miſeras cruciatibus
Gentes! Quot inter orbis audax principes
Duella concitabis,& motus feros.
Ni liuor,vſque odiumque inexpiabile,
Et dira me cupiditas impelleret
Tentare cunctos mecum eiſdem inuoluere
Culpis homines.paribúſque pœnis ſubdere,
Illorum acerba tot miſereſcerem mala.
Quid pluribus eſt opus? hūc cucullū ex quo indui,
Me peior ipſo factus,ecce iam magis
Mortalium nocere genti cogito.
Sed iſta ſeclis cuncta fient poſteris,
Nunc aggredi Abramum paro:ſolus mihi
Nam bella mouere cum ſuis audet:neque
Mea iuſſa vult ſequi,nec vmbroſos pauet
Lucos,nec idolis ſuas fundit preces,

Nec thura, nec molas, nec hostias cremat.
Et cæterarum exempla temnens plebium
Suum proprijs honorat cultibus Deum.
Iam sæpe sum frustra illum adortus, nam meis
Resistit usque fortior conatibus.
Parere sed quò pertinaciùs senex
Recusat, eò ferociùs lacessere
Subinde pergam, donec oppressus cadat,
Datísque supplex obsequatur legibus.
Sic crebro ariete pulsa tandem mœnia
Turrésque corruunt, & aßiduo impetu
Torrentis vndæ adesa moles mergitur.
Fouet quidem Abramum Deus, atque pluribus
Augere bonis pergit meliora posteris
Annis daturum pollicitus, & fœdere
Hunc secum amico iunxit: at Deus sua
Si dicta mutet, ecce mox ruet miser
Abramus: illi nil fides, nec viuida
Prodesse quicquam spes poterit, ni manserit
Idem per omne tempus, & immotus velut
Rupes medio æquore quam procella verberat.
Cunctas sed explicabo fraudes ilicet,
Illius vt subacta corruat fides.
Duos habet ecce liberos, alter meis
Iam paret vltrò nutibus: vix retia
Vitabit alter tensa, quamuis optimis
Illum parentes artibus forment. Sara
Mox fracta rebus asperis dabit manus.
Imbellis iste sexus, & constans parum.

Vernaeq; vilis turba, quæ pascit pecus
Gregésque Abrami, scilicet, repellere
Meos valebit impetus, & abditas
Cauere fraudes. Quicquid accidat, statim
Saxum mouebo quodlibet tentans meis
Astutiores implicare casibus.

Abrahamus. Angelus.

ABRAHAMVS.

Quum pergat vsque Cælitum mens prouida
Mihi fauere, seu minaces hostium
Fortis retundat impetus, seu copiam
Frugum quotannis largiatur, & pecus
Cornigerum adaugens, omnibus quotquot soli
Glebas Cananæi vomeribus sulcant suis,
Me ditiorem reddat, & (quod cæteris
Maius bonum cunctis puto seni datum)
Hæredem Isacum sospitet, vix vix meam
Damnare possum pigritiam satis, Deo
Quòd gratias subinde cesso reddere,
Ipsique laudes debitas persoluere.

ANGELVS.

Abrame, Abrame, missus arce Olympica
Adsum supremi Regis ales nuntius,
Quæ mandat, audi: protinus tardas procul
Moras repelle, & imperata fac lubens.
Assume mox tuum vnicum natum, anxio
Amore quem senex pater complecteris,

Quémque auspiciis bonis Isacum nominàs,
Ad sacra montis hunc Moriæ culmina
Duces, & illic immolabis, & rogo
Cremabis ardente impositum: hæc erit Deo,
Si promptus obsequare, grata victima.

ABRAHAMVS.

O summe rector, imperas meum tibi
Cremari Isacum! promptus obsequar tuis
Iußis: sed, ô, faue benignus, & meo
Rebelliónes pelle cunctas pectore:
Et talibus attonitam imperiis mentem erige:
Nam mihi per ossa currit ima languidus
Tremor, labántque genua. Robur annue,
Quod nulla vincat irruens tentatio.
Fac me tuis parere iussis ocyus.
Quod quæso, nostrum crimen inflammat, Deus;
Tuos furores? Bella quæ misero mihi
Inferre paras, tremende rerum conditor?
Quid? filium vnicum senis tremula manu
Parentis imperas iugulari, & ignibus
Funestam aduri victimam? fateor, potens
Orbis dominator, me meis pœnas graues
Culpis mereri: parce, nec suo, precor, meam
Orbare senectutem volis solatio.
Sed, quid queror? sunt recta cuncta quæ iubes
Parere semper vera tibi debet fides.

Eliezer. Paſtores. Iſacus.

Colligite sarcinas, & ad presepia

Redite

Redite, conseruósque vestros, & simul
Curate commissos fidei vestræ greges.
Vitate rixas atque fœda iurgia,
Summique prouidam inuocate Numinis
Benignitatem, vt Abrahæ velit pecus
Augere semper, illiúsque commoda
Vbique promouere seruientibus
Vobis fideliter, velut bonos decet
Vernas, quibus herus contigit Dei timens,
Maláq; fraudis abstinens, quo mitior
Meliórque nullus orbe cuncto cernitur.
Nec qui magis suæ satagat familiæ
Puras salutis indicare semitas,
Cultúsque Rectori placentes Cælitum.

PASTORES.

Parere nos æquum est tibi: nec gratius
Quicquam esse nobis censeas quàm commodis
Seruire cunctis Abrahæ, & domum ipsius
Gazis repletam conspicari ditibus,
Parata nobis cuncta sunt, mox ibimus.

ISACVS.

Quid me, precor, relinquitis? me sumite
Vobis comitem, nostros vt aspiciam greges.

PASTORES.

Isaace mane, nec ædibus patris procul
Abscede, ne tuam ferat molestius
Absentiam, & nobis grauiter succenseat.
Sed firmior postquam tibi ætas auxerit
Robur, licebit experiri, quot bonis

Pericla sustinenda sint pastoribus,
Dum longa per deserta lanigeras oues
Ducunt, inaccessásque cautes (feruidus
Vbi stabulat leo & ferox Vrsus suos
Celat catulos,) dum nocte sublustri excubant,
Arcéntque fures subdolos ouilibus.

ISACVS.

Quid? me putatis inscio quoquam patre
Prodire Velle quum Deus imperet bonis
Natos parentum Vbique iussis obsequi
Patris Verebor Vsque iussa, nec licet
Me mandet ille protinus mori, abnuam.

PASTORES.

Et te fouebunt Vsque Cælites tuis
Si debitum honorem reddideris parentibus.

ISACVS.

Adibo patrem méque Vobiscum Vt sinat
Migrare possam: & dum reuertor, hic, precor,
Me paululum expectate. Past. Nos parebimus,
Melósque dum redis Deo cantabimus.

Chorus ex Pastoribus compositus.

O, quàm beatus, qui fugiens nefas,
Et legis almæ conscius, æthere
Celso parauit perfugium sibi:
Durísque fidens temporibus Deo,
Insanientum spes hominum procul
Cæcas repellit, quæque Vagas solent

Ludicra

Ludicra mentes fallere somnia.

Non terret illum pauperies inops,
Nec inflat auri copia largior,
Aequam secundis rebus, & asperis
Seruare mentem nouit, & vndique
Vexationum si violentior
Procella tentat, Tartara si mouent
Infesta turbas, impauidus manet.

Illum tuetur dextera Cælitum,
Certásque semper prouida semitas,
Monstrat, minaci nec sinit obrui
Tentationum turbine grandium:
Si fortè nutat, si pede lubricos
Quandoque calles ambiguo terit,
Pressum periclis omnibus explicat.

Hæc esse noster vera satis docet.
Abramus: ex quo Patris Olympici
Fidelis illum cura tegit, licèt
Multis petatur sæpe malis, tamen
Hæc cuncta vincit maior atrocia.
Si damna crescunt, indomiti simul
Augentur illi robora pectoris.

Natale quondam deseruit solum:
Feruens coegit sollicitum fames
Ægyptiorum littora visere.

Huic rapta coniux ad Pharij domum
Est ducta Regis, qui niueo Sara
Decore captus, connubio sibi
Hanc destinabat iungere protinus.

Sed mox Abramus supplice dextera
Postquam precatus sydereum est patrem,
Illi remisit Rex Pharius statim
Sponsam, verendos Cœlicolæ pauens
Regis furores, finibus & suis
Vtrumque iussit cedere, nec ferox
Est ausus illos lædere Barbarus.

Postquam arua Nilo proxima, & impios
Liquére campos, vsque adeò breui
Res creuit illis tempore, Numinis
Fauore summi, vt tot sua cum Lotho
Iisdem nequirent pascere prædiis
Armenta. Pingues hinc Sodomas Lothus
Migrans scelestas incoluit domos.

Tunc triste bellum fœderibus duces
Mouere iunctis, qui Syriæ vberes
Glebas aduncis vomeribus secant.
Et subiugatis mox Sodomis Lothum
Traxere ahenis coniuge cum proba
Vinclis reuinctum turpiter, & procul
Nutus coactum barbaricos sequi.
Sed casum amici mox vbi flebilem

Abramus

Abramus absens audiit, ilicet
Vernas trecentos, bisque nouem simul
Collegit, armis muniit, & feros
Sequutus hostes fortiter irruit,
Et terga dantes funditus obruit,
Potens supremi præsidio Patris.

Dehinc dura rupit vincula, & aneas
Vinctis catenas, & decimis prius
Summo solutis Pontifici, sua
Turbæ misellæ restituit bona,
Prædásque raptas. Sic rediit domum
Victor decorus, votáque totius
Orbis tremendo reddidit arbitro.

Quum tot niteret plena bonis domus,
Gemmis, & auro, nec pareret suo
Prolem marito iam senior Sara,
Vltrò ipsa seruam tradidit Abrahæ,
Si fortè tali coniugio placens
Nascatur hæres, cui sua linqueret
Post fata grandes diuitias pater.

Hæc Ismaelem serua tulit ferum,
Cui regna seclis post venientibus
Promisit arcis sydereæ potens,
Censúsque opimos, & varium decus.
Sacris sed istad mancipium ædibus
Exire iussit, legitimum vt viro

Hæredem Isacum progenuit Sara.

His tam beatis sub penetralibus
Seruire vernas nos iuuat. Hic sua
Benignitatis participes simul
Regis voluntas Cœlicolûm facit:
Et signa nobis dans eadem incly ti
Fauoris altas quærere opes polo,
Vitaq; mandat perpetuæ bona.

ACTVS TERTIVS.

Isacus. Abrahamus. Sara. Pastores.

O Regis almi Cœlitum benignitas
Iuuare pergit vsque! supplices simul
Manus ad astra sustuli, mox annuit
Clemens petitis plura: nostros proxima
Per rura pascentes cupiebam visere
Ducentibus vobis greges. Verùm pater
Secum, iubente sic Deo, me ducere
Parat Moriiæ ad alta montis culmina:
Méque interesse vult, sacras quum fumidis
Adolebit illic victimas altaribus,
Sic sic procul nostris remotas ædibus
Lustrabo gentes, & solum visam exterum.
O nunc eundum est: O, meus venit parens,
Iam vult paratis omnibus viam ingredi.

ABRAHAMVS.

Quæcunque ſummus imperet rerum arbiter,
Parere ſemper nos decet, nec fas Dei
Iuſſis reluctari pias fidelium
Mentes virorum: namque iuſtus optima
Rex mandat vſque ſubditis mortalibus,
Nec, ſi latent quandoque nos cauſæ, quibus
Mandata fulciuntur ipſius, tamen
Has curioſius licet requirere.

SARA.

Ne, te precor, mirere, ſi meum mihi
Res angit iſta pectus, atque longius
Si terret iter, quod ingredi natum iubes.

ABRAHAMVS.

In rebus aduerſis ſuos Deus probat.

SARA.

Hæc eſſe vera credo, ſed prius velim
Te ſcire, tale ſi Deus quicquam imperet.
Hunc natum habemus vnicum, & tenellulum
Noſtræ ſenectutis columen, in quo ſita eſt
Beatitatis illius fiducia,
Quam rector arcis igneæ potens tuis
Promiſit olim ſe daturum poſteris.

ABRAHAMVS.

Non in puero talis ſita eſt fiducia,
Sed in Deo qui neſcit vnquam fallere,
Decreta nec mutare, quæ ſemel ſuo
Verax recluſit ore. Quare filio
Timere Iſaco deſine: hunc tuebitur

Vbique summi Numinis certus fauor.

SARA.

Quid? hunc Deus obiici periculis iubet?

ABRAHAMVS.

Tutante Deo nusquam est periculum bonis.

SARA.

Subesse quiddam huic suspicor negotio.

ABRAHAMVS.

At mens mihi nihil suspicatur anxia.

SARA.

Arcana res est ista valde quam paras.

ABRAHAMVS.

Quæcunque sit tandem, illa fit Deo auspice.

SARA.

Sed quis locus sit iste nec scis, nec viam.

ABRAHAMVS.

Iter Deus monstrabit, & locum mihi.

SARA.

Illuc tenellus ire non quibit puer.

ABRAHAMVS

Hunc ducet auctor & comes viæ Deus.

SARA.

Sed plena multis sunt periculis loca.

ABRAHAMVS.

Pulchrum sequentem iussa Cælitum mori.

SARA.

Erit senectus orba nostra si perit.

ABRAHAMVS.

Viuet beatus vsque qui moritur Deo.

SARA

SARA.

Hîc tutiùs iussas cremabis victimas.

ABRAHAMVS.

Verùm supero visum est aliter Diuûm patri.

SARA.

Hæc ergo si decreta sunt Cælestium
Magno parenti, & ire tecum filium
Vias per ignotas tenellulum velit,
Migrate securi fauore Numinis.
Vos ritè mactatis reducat hostijs
Ad nostra tecta sospites, supplex precor.
Isace fili, paruulus iam iam tuum
Comes parentem sequere: quó Deus volet,
Memorque Regi funde Coelicolûm preces
Puras subinde, solus ille semitas
Præstare securas potest periculis
Procul repulsis, vt statim incolumis domum
Nostram remigres cum parente, iam vale,
Isace, plura me loqui vetat dolor,
Et ima qui quatit metus præcordia,
Genásque fletibus seniles irrigat.

ISAACVS.

Verenda mater, te precor, molestiam
Tristésque curas anxiùs nimium amoue
Pectoribus, inutiléſque siste lacrymas,
Me me reducem videbis, & saluum, viæ
Nos auctor huius, prouida ducet manu.

ABRAHAMVS.

Vos iam relictis ire mecum quilibus

Oportet, hásque ferre sarcinas, iter
Trium est dierum ad vsque montium iuga.
Queis me tremendus imperauit victimas
Mactare sibi totius orbis Arbiter.

PASTORES.

Tuum est iubere quæ voles, nostrum obsequi.
Quocunque nos duces, sequemur ocyus.

ABRAHAMVS.

Eamus igitur quo Deus vocat. Tibi
Absentibus nobis domus custodiam
Commendo, coniux, méque sospitem breui
Spera reuersurum fauente Numinis
Almi benignitate, quàm toties sumus
Experti vterque, quando durioribus
Nostram probauit antè casibus fidem.

SARA.

Domi manens Superos precabor, vt tuis
Faustum velint donare cœptis exitum,
Cunctísque seruatum periclis reddere
Cum dulci Isaco coniugem charum mihi.

Sathanas.

Sic ergo nullis artibus nec machinis
Tam pertinax istius expugnabitur
Fides senis? Nostrísne semper fortior
Conatibus resistet, abnuens dare
Victas manus? Subacta gens mortalium
Nostris vbique legibus paret, neque

Terras

Terras amicũ lustrat vllas ignibus
Titan renidens,pinguibus qua victimis,
Et thure multo non meum quærat lubens
Placare numen:iste nostra respuens
Edicta solus:quæque cuncta gens probat
Sequi recusans vnus,æthereo patri
Placere quærit,atque quidquid imperet,
Nil ambigens obtemperat:nec iudicat
Quidquam graue,licèt dura mandet sæpius.
Nam iussus ad arduum Moriiæ verticem
Montis suum mox mox Isacum ducere,
Illicque mactatum cremare,se via
Commisit ecce,suámque celans coniugem
Aras tepentes filij respergere
Parat cruore,torridósque adurere
Rogis tenelli secta membra corporis:
Affectus illum patrius,qui pectori
Defixus hæret intimo,atque coniugis
Nato timentis lacrymæ haud mouent,neque
Dura mala quæ senes solent orbos sequi.
Sed quidquid accidat,meis hæc commodis
Res cedet vltrò.Namque si nihil pauens
Abramus ipse filium mactet suum,
Promissa Isaco facta quondam corruent:
Nam mortuus semen beatum gignere
Nequibit illud,regna quod vertet mea,
Mortísque ahena vincla rumpens pallida,
Et sæuientis Tartari tyrannidem,
Vitæ perennis aperiet bonus vias:

Quòd si veteribus reddita olim patribus
Oracla seclis impleantur posteris,
Nil gente cuncta clarius mortalium:
Nil sorte contra Dæmonum lachrymosius.
Sed si suam mutauerit sententiam,
Et ipsum amor paternus impediat suum
Iugulare monstratas ad aras filium
Tunc obstinata subiugabitur fides.
Tunc vota supplex fundere, & puras Deo
Preces Abramus, desinet: tunc iudicis
Fauore supremi rebellis excidet,
Magnisque deuiantium aggregabitur
Simul cateruis: corda queis paludibus
Prognatus error Tartareis obnubilat:
Quas turpe quoduis præcipites agit ad scelus.
Sed hunc sequar quocunque mouerit pedes,
Vt propius exitum istius negotij
Spectare poßim. Nam senex animum licet
Nunc monstret inuictum procul certamine,
Illum tamen per ima currens viscera
Terrebit horror ambiguum, quum sanguine
Spargenda filij miser parens struet
Altaria, viciniśque ligna colliget
Syluis, laceros quibus tenelli corporis
Incendat artus: paruulas quum cœperit
Vincire palmas, & miserabiles sui
Questus Isaci tristis audiet, ferum
Quum stringere mucronem volet, mirum nisi
Tot arietibus impulsa tunc ruat fides,

Cedátque tandem victa contumacia.

Abrahamus. Pastores.

Iam tertium nobis redonat Sol diem
Ter mensus arduos polorum fornices
Flammante curru, ex quo relictis ædibus
Nostris viam ingressi hanc sumus, nec vllũ adhuc
Tutante nos Deo periculum accidit.
Hic ecce mons est cuius ad fastigia
Me magnus orbis imperat Rector meo
Cum filio conscendere, atque victimas
Offerre quas monstrabit: hic quiescite,
Est namque vobis progredi vlterius nefas.
Sed interim dum iussa vota reddimus,
Puris superum patrem precibus lacessite
Vt esse mitis pergat, & semper fauens.

Pastores.

Hoc, vt iubes, manebimus loco, neque
Vltra pedem positos feremus limites,
Et propitium tibi esse Deum rogabimus.
Nam si tibi ex animi fluant sententia
Res, esse quid nobis poterit optatius?

ABRAHAMVS.

Istas, Isace, sarcinas præ ferens,
Portabo prunas, atque mucronem æneum.
In vota ne cessate, quæso, cultibus
Donec peractis ritè mox reuertimur.

Pastorum Chorus.

Quæ tantæ Abramum curæ agitant? Quis anxiã

Tantus fatigat illius mentem dolor?
Cur vultus illi tristior? Cur nunc iubet
Cæleste Numen inuocari ardentiùs?
Quid ille quæso, nunc timet: discrimina
Quem nulla potuerunt adhuc percellere:
Qui rebus aduersis animum nil territum
Opposuit vsque fortior? Sic æquore
Moto procellis saxa repellunt concitos
Immota fluctus, atque sæuientium
Annosa quercus ridet Austrorum minas.
Quid ergo nunc illum angit? haud quisquā parat
Mouere bellum. Nam licet terræ incolas
Inter Cananæa peregrinus fixerit
Rebus suis sedes, & auri possidens
Talenta, plurimósque ditior greges,
Illum tamen verentur omnes integrum
Vita, & nocere vlli cauentem sedulò,
Rex nuper illi Abimelæchus fœdere
Se iunxit vltrò, cuncta domi sunt prospera,
Habétque coniugem bonis quæ moribus
Ornata fugit rixas, suo studens viro
Placere semper, filium senilibus
Quæ peperit annis, quo nihil suauius
Sol cernit vsquam, nec senum potentius
Leuare tædia & graues vitæ moras:
Vt multa paucis contraham, beatior
Non viuit vllus orbe toto, nec suo
Fauore quem magis Superûm tegat pater.
Quæcunque nutrit gramineo sinu

Fæcunda

Fœcunda tellus, atque tegunt poli
Flammantis axes, quàm variant vagis
Subiecta paßim casibus omnia!
Nil magnus orbis despicit Arbiter
Ab arce summa, quod maneat diu.
Sed durat idem solus, & illius
Æternitatem secula non metunt.
Non semper almum purpureis micans
Titan quadrigis irradiat diem,
Verùm recedens Oceani cauis
Se mergit vndis, mox vbi rosidus,
Et noctis atræ præuius arduo
Candere Olympo cœperit Hesperus,
Et furua clarum condere nox diem.
Quàm mutat errans Luna polo suos
Subinde vultus! Quam varias globo
Nigrante formas induit! Aureo
Mox tota fulgens lumine cernitur:
Mox parte tantùm dimidia nitet:
Mox solá monstrat cornua: mox suos
Abscondit orbes: nusquam eadem manet,
Cursus nec vna flectere amat via.
Et clara cælo sydera quæ micant,
Si sæuientes excitat impotens
Auster procellas, aut gelidum vuidis
Imbrem refundens nubibus ætherem
Obscurat, ignes protinus occulunt:
Et certa nautis signa frementibus
Monstrare cessant, quum ratibus mare

Tristes per vmbras ambiguis secant.
Quotquot resurgens Sol renouat dies
Cursu rotantur dißimili, pigras
Æstate ducunt frugifera moras:
Brumæ rigentis temporibus statim
Volant recisi, mox niueo nitent
Fulgore sudi, mox nigricantibus
Velantur vmbris, mox rapido impigris
Ardore messes agricolis coquunt,
Mox cuncta inerti rura premunt gelu.
Nunc terra odoro multiplices sinu
Flores refundit, quum placidus nouo
Demulcet auras vere Fauonius,
Lætisque vestit frondibus arbores.
Nunc squallet omnis, quum Boreas plaga
Frigus reducens Sarmatica ruit:
Quum sæua campos pallidulis hyems
Spargit pruinis, & niue candida.
Nec vultus idem cæruleis manet
Vbique ponti fluctibus: aut sua
Feruente quassans littora murmure,
Vrbes propinquas territat, & satis
Minatur agris diluuiem: aut Noto
Silente, & Euris, atque Aquilonibus,
Deponit iras littoribus suis
Hærens quietus, nec vehere abnuit
Leni pauentes tergore nauitas.
Non ille prudens qui dubiis videt
Volui per orbem motibus omnia,

Et mox deorſum tendere, mox rapi
Surſum vaganti ſorte, ſuas tamen
Rerum fugaci tradere inanium
Spes quærit vmbræ: quique hominem aſperis
Fidele fulcrum temporibus ſibi
Credit futurum: ſollicitis licet
Hunc vſque cernat cladibus impeti.
Nec eſſe quidquam quod ruat ocyus.
Non quotquot errant montibus auiis
Feræ rapaces, nec pecudum agmina
Malis premuntur pluribus, aut magè
Incerta caſus ambiguos pauent,
Quàm mentis illum ludit amabilis
Error, periclis viuere qui procul
Damniſque cunctis expetit! Hoc Deus
Coeli recuſat prouidus arbiter.
Nos, donec almo munere veſcimur
Telluris, altum tendere ad ætherem,
Arctóque veram quærere tramite
Vitam, labores per varios iubet,
Sic ſic Abramus ſpernit humum, & vagæ
Veſana plebis dogmata reſpuens
Fidit parenti ſydereo, & malis
Maior beatas quærit opes polo.
O, pergat illi Cælicolûm Deus
Fauere ſemper, rebus & arduis
Fauſtum benignus præbeat exitum.

ACTVS QVARTVS.

Iſacus. Abrahamus.

ISACVS.

QVid hoc ſibi, parens verende, vult, precor?
Hîc ſunt parata ligna, culter, & focus
Araq́; verùm nulla nunc eſt victima,
Cuius cruore caſpitem imbuas ſacrum,
Cuiúſque aduſtis carnibus places Deum.

ABRAHAMVS.

Quid quæris iſta, Iſace? Tales abiice
Curas, & incœpti auſpicem noſtri Deum
Mecum ſequere, ipſe prouidebit, & ſibi
Gratam reperiet victimam. Sed hîc mane
Pauliſper, illum ſolicitá donec prece
Vocabo, noſtras vt bonus mentes regat.

ISACVS.

Sed te ſolitò cur triſtiorem conſpicer
Nunc eſſe? quis dolor per ima viſcera
Currens laceßit anxium, & tuos, velut
Caliginoſa nube vultus obtegit?
Quid? nonne læta fronte Cœlites ſibi
Nos imperant cremare cæſas hoſtias?

ABRAHAMVS.

Mox cuncta diſces, nate: nunc piis Deum
Poſces precibus, & dum reuertor, hac ſuper

Altare

Altare ligna cuncta protinus strues.

ISACVS

Parebo, genitor, supplicémque dexteram
Ad astra tollens, hîc priùs toto patrem
Rogabo summum pectore, vt semper tibi
Pacatus adsit, nósque ritè quæ iubet
Factis, statim reducat incolumes domum.
Tristémque nunc nostra parentem absentia
Omni leuare donet ægritudine.

SARA.

Quò vita longior trepidis mortalibus
Benignitate Numinis conceditur,
Hôc esse conspicitur malis obnoxia
Maioribus. Suis tenella infantium
Torquetur ætas miseriis. Se pluribus
Feruens iuuentus implicat periculis,
Et sæpe temperare nesciens sibi
Crudas properat mortes. Virorum inæstuans
Præcordiis cupido laudis, atque opum
Væsana sollicitos fames laboribus
Addicit improbis. Senectutem obsident
Cuncta imbecillem incommoda, & finem licet
Instare cernat calamitatibus suis,
Subinde tamen se torquet ipsa & pallidis
Pectus fatigat anxium terroribus.
Me nulla toto viuit orbe fœmina
Beatior: mihi maritus obtigit

Abramus almi quem fouet bonitas patris,
Rebúſque tutum præſtat aſperis:mihi
Cui ruga iam ſenilis arauerat genas,
Eadem ſterili donauit aluo filium
Geſtare Iſacum:Vterque ſed ex quo abeſt domo
Quàm metuo miſera,ne quod illis accidat
Lugubre damnum:tardiores nunc mihi
Currere dies Videntur,atque ſol rotis
Nunc pigrioribus per igneas Vehi
Arces Olympi.Noctis Vmbra & horrida
Me ſomniorum territant imagines.
Nocturna me quies nihil iuuat,neque
Diurna penſa,abſente nec Viro domus
Mandata cura turbidos ſoluunt metus.
Iſace matris delitiæ & placens amor,
Cur non comes te ſum ſequuta? Nam minor
Eſſet metus,qui maior abſentes habet.
At,ô ſupernas qui colis ſedes,Deus,
Et cuncta nutu temperas quæ flammeo
Fulgore cingit æther,& pingui Vbere
Fœcunda tellus nutrit,ecce tertia
Illuſtrat orbem iam dies,ex quo tuis
Iußis Abramus liquit ædes obſequens,
Fruſtráque me luctante filium Vias
Secum per ignotas tenerum duxit procul,
Paucis comitatus ſeruulis,nihil pauens,
Pericla ridens cuncta te duce,& bonos
Monſtrante ſemper tramites:illos mihi
Tandem redona ſoſpites,nimium,heu,diu

Absunt: pauida quæ mater optat annue.
Annue marita si suum sibi cupit
Reddi maritum. Sed diutius si velis
Illos morari, robur auge pectori:
Labantis animum sustine, & fac, vt datis
Subnixa promissis tuos nutus sequar.

Abrahamus. Sathanas.

O magne Cœli Rector, ô parens bone,
O cerne, quàm nunc sæuientum turbine
Tentationum attonitus horribili opprimar!
Quibus procellis impetitus æstuem!
Accurre, fer opem mitis, & graues, precor,
Compone fluctus: námque solus asperis
Rebus mederis. Pectus inuictum tuo
Largire seruo, ne fatiscat feruidis
Tandem duellis pressus. Aurem commoda:
Concede, quæso, vt in tuum queam sinum
Mentis querelas inquietæ effundere,
Qantisque lucter cum malis, recludere.

SATHANAS.

Mens nutat illi, cum Deo duras parat
Mouere lites: hæret incertus, neque
Tam firma ceu nuper manet fides, vbi
Illi propiùs nunc congredi est opus, fugit
Horrens Isaci sanguine aras tingere.

ABRAHAMVS.

Num dicta mutas, quæque sanxisti prius

Decreta nunc refigis? an dispar tibi,
Dubiúsque mox promissa praestas, mox datam
Fallis fidem? Dedisti Isacum qui mea
Charum senectutis foret solatium:
Nunc longiores abnuens vitæ moras,
Migrare terris ecce vix natum iubes,
Et immiserabilem trucidari fero
Mucrone patris, & ignium rogis
Crudelium tibi cremari victimam.
Sed quò, precor, me mentis impetus rapit?
O parce, Rector alme Cælitum, miser
Mortalis incolens luteas domos, tui
Omitto vestigare consilij abditos
Sensus: nec vltra limites fixos ruens,
Parebo semper quidquid imperaueris.

SATHANAS.

Quid? Ergo primæ vicit ille fortior
Tentationis impetus sæuos, licet
Vix inueniri possit vlla durior?
Nam, quæso, secum si Deus pugnantia
Edicat, aut sententias mutet suas,
Quis crediderit Deum esse? Quis tali Deo
Fidat. Sed altera nunc aggrediar illum via.

ABRAHAMVS.

O! vana me fortassè ludunt somnia,
Fictásque Dæmon obiiciens imagines,
Et monstra menti horrenda me vult impium
Contaminare cæde nati dexteram.
Nonne Deus offerri vetat sibi hostias

Tales, & humano cruore altaria
Fœdare, contentus iugulatis beſtiis:
Quid! nonne deuouit Cainum atrocibus
Diris, & eſſe iuſſit omnibus vagum,
Trepidúmque terris, quòd ſuum peremerat
Fratrem? Ipſe verò ſi meum crudelior
Occido natum, nónne crimen turpius
Meum ſequetur vſque pœna triſtior?
Quò me trepidum procella rurſus abripis?
An quæ Superi mandant, vocare ſomnia
Quis audet, atque ludicras imagines?
Quid non homo inuenit, ſuas coram Deo
Dum quærit excuſare fruſtra callidus
Rebelliones! Da veniam parens bone.
Meum necari filium imperas! tibi
Parebitur iamiam: patris cæſus manu
Te ſic volente Iſacus immolabitur.

SATHANAS.

Adhuc ſuperſunt machinæ quibus illius
Tentabo pectus obſtinatum impellere,
Mirum niſi tandem fatiſcens corruat.

ABRAHAMVS.

At, ô, meum ſi macto filium effluent
Promiſſa in auras facta quondam: nec tuis
Poſthac habebitur fides ſermonibus,
Benigne Coelitum parens. Venientibus
Seclis Iſacum pluribus prædixeras
Patrem futurum gentibus, quæ totius
Per orbis incolæ plagas vellent tuis

Se ſubdere vltro legibus. Sed ſi datur
Iam letho Iſacus iſta vaneſcent ſtatim,
Sacraque noſtri ſanctiones fœderis.
An fluxa poſſunt eſſe quæ verax tuo
Deus recluſiſti ore, quæque es ſæpius
Teſtatus euentura, monſtrans ſyderum
Innumera per cœlos micantium agmina,
Et portuoſis littoribus curui maris
Stratas arenas? Heu mihi tanta prius
Spes facta prolis occidet? Heu precibus meis
Conceſſus hæres filius, vigili ſua
Cura genitricis educatus ſedulò,
Cogetur hinc migrare, nondum lacteos
Egreſſus annos pueritiæ impubis? neque
Licebit illi tardioris carpere
Vitæ moras. Heu. Heu! ſenectus hæc mea
Languebit orba liberis? Tibi obſequens
Paruum Iſmaelem nuper expuli ædibus
Cum matre Agare, nunc meum imperas tibi
Offerri Iſacum, méque propria manu
Crudeliorem vis quibuſlibet feris
Nati cruorem fundere, & tremulos focis
Artus cremare corporis tenelluli.
Verùm hæc tua ſi fixa ſtet ſententia
Menti, iubéſque illum mori, nec me modò
Audire vis precantem, vt olim, concitus
Ira ſeueriore quando cœlitus
Miſſo parabas ſulphure ilicet vrbium
Infamium ſuccendere impuras domos,

Et omne vicinum solum, misero, precor,
Concede patri ne sit ipse carnifex,
Hunc cadat alter quem voles, lubens feram.

SATHANAS.

Non dicta mutabunt Superi, tua cadet
Isacus ecce dextera, vel impiè
Rebellis illorum excides fauoribus.

ABRAHAMVS.

O, quum reuerti me mea solum viderit,
Quid dicet vxor? quum perisse filium
Sciet genitoris interemptum dextera?
Quum luctuosas horridis vlulatibus
Replebit ædes mater, atque sæpius
Suas Isacum delitias frustra vocans
Fletus acerbos fundet? O, tantos quibus
Verbis dolores leniam? Si te, Deus,
Hanc imperasse dixerim cædem, meis
Habere quis volet fidem sermonibus?
Si nemo tuis factam auspiciis illam putet,
Mox mox per vrbes cursibus volans citis
Me parricidam fama dicet impium,
Diras & omnis imprecata gens truces
Manus, nefásque patris execrabitur.
Quis pollicenti tibi bona plura credere,
Quis nomen inuocare post tuum volet,
Promissa si præstare temnis? & suos
Cruore natorum imperas cultros patrem
Fœdare: si iura gentium præcordiis
Insculpta conuellens hominem sæuißimis

Nunc esse facis ferociorem beluis?
Quæ fera suos laniat cruentis Vnguibus
Catulos? Leonis iste mos, nec tigribus,
Nec est lupis rapacibus: non sæuiunt
Vsquam, nisi in dispar genus. Rector potens
Coeli miserescere: non senilis hanc potest
Patrare cædem dextra, Nutibus tuis
Sum semper obsequutus: asperam sitim
Famémque constanter tuli: pericula
Me terruerunt nulla Barbaræ solum
Gentis peragrantem, hostium nec impetus.
Nunc totus ecce horresco: nunc tremunt manus:
Nunc genua labant: nunc illa mentis robora
Quondam nihil pauentis ecce corruunt.
Et me tuos ductus Volentem, ceu prius
Sequi dolor, qui tantus imis insitus
Pectoribus hæret, haud sinit. O citis Veni
Mors Vecta bigis! quid miserum tardas senem
Tot soluere curis? quò ruis Velociùs,
Hôc esse soles mortalibus minùs grauis.

SATHANAS.

Prostratus ecce nunc iacet, nisi nouam
Inspiret illi Vim Deus: mox, mox fides,
Et tanta cordis obstinatio excidet.

ABRAHAMVS.

O parce, Deus, nec imputa quas impotens
Effundit ore non probas Voces dolor.
Compesce tandem fluctuantis turbidas
Mentis procellas, atque murmur impium.

Pudet

Pudet tuis me ausum esse dictis obloqui.
Pudet tuæ oblitum esse dextræ, quæ potens
Me texit vsque cuncta per discrimina,
Ex quo tibi parens reliqui patrios
Fines, adunco quæq; rura vomere
Chaldæus arat, non me benignitas tua
Fefellit vsquam: pollicitus natum seni
Tandem dedisti, præstiturus omnia
Tempore suo, quæcunque summus arbiter,
Veráxque sanxisti. Suos varient poli
Cursus & astra: sæpius suos Noto
Frémente fluctus mutet æquor, & grauis
Tellus colores, semper idem tu manes
Deus. Quid ergo filium moror tibi
Mactare, timens ne, si datur letho, ilicet
Promissa vanescant tua? nonne luridis
Vales sepulchris excitare mortuos,
Vitámque corporibus ademptam reddere?
Hæc esse vera credo, cærulei ætheris
Tremende Rector, imbecilla mens licèt
Quandoque nutet. Iam procul facessite
Metus pauentes, & dolor: facessite
Tristes querelæ. Túque Numinis sequi
Ductus recusans optimos, mortalium
Insana Ratio, cede: me cælestibus
Patris superi parere legibus iuuat.

SATHANAS.

Suum ergo filium iugulare vult senex,
Nec tanta sæui terret ipsum atrocitas

Facinoris, esto. Post videbimus statim
Quid caso Isaco facere Cælites volent.

Abrahamus. Isaac. Sathanas. Angelus.

ABRAHAMVS.

Securus ecce Isacus ambulat meus,
Suis nec imminere videt ceruicibus
Crudele fatum. Quanta, quæso, cæcitas
Humana velat corda. Namque dum valent,
Dum floret ætas, atque cuncta suppetunt,
Quibus volucres posse mortis se putant
Tardare cursus, singulis sibi haud vident
Horis minari cuncta mortes pallidas,
Nec quidquã homini tutum esse. Sed rite vltimã
Qui semper aduenisse cogitat diem,
Viuit Deo beatus, haud timens mori.
Heu, heu! tremor quid ima rursus viscera
Pulsas recurrens? quid fremunt præcordia,
Hærétque lingua faucibus, meum alloqui
Quum conor Isacum? Abrame, Abrame, enitere,
Istámque nunc mollitiem animo procul excute.
Isace, suntne structa ligna vt iusseram.

ISACVS.

Vides pater verende. ABR. *Qualis, heu! pater.*
Quàm nunc meum vox ista pectus sauciat!
Non vulnerare sæuiùs potest ferox
Impactus ensis corpori. IS. *Quid, ô pater,*
Tecum loqueris? quid te timentem conspicor?

Quid vult sibi vultus tristior? Tuus, precor,
Effare num queat obsequendo filius
Lenire commoti dolorem pectoris.

ABRAHAMVS.

Hunc cernis ignem, ligna, cultrum, vincula?
Isace, Isace, me Deus, Deus iubet
Iamiam teneras vincire palmulas tibi:
Te iam parentis dextera cæsum tui
Istis adoleri victimam ignibus iubet.

ISACVS.

Tam dira quis credat iubere Cœlites?
Tuam cruore filij caue, pater,
Maculare dexteram, hostiis haud talibus
Placatur almum Numen. ABR. *O, vox cognita*
Superûm meas percussit aures, & tuo
Has imbuere aras imperauit sanguine.
O, vtinam aliter visum esset illis, centies
Intrare malim luridam Stygis domum,
Et cæca Tartari antra, quam te perdere
Solum senectutis meæ solatium.

ISACVS.

Heu parce, parce filio, teneræ pater
Misertus ætatis, nec in tua viscera
Sæui, precor supplex. Resistere haud decet
Natos suis parentibus, nec viribus,
Verbisque contumacibus contendere:

Est obsequendum dura quanuis imperent.
Opponere miseras tamen licet preces,
Iunctásque feruidis querelas lacrymis.
Hæc arma sunt imbellia te quibus peto:
Fletus Isaci supplicantis aspice.
Isacus ecce te suum rogat patrem
Ne se trucides, ne velis matrem suo
Priuare nato: ne tuo vitam eripe
Mucrone Isaco, quam dedisti: ne tuam
Genitor senectam delitiis orbes suis.
Non has tamen recuso terras linquere,
Si me velit mori potens Olympicæ
Moderator arcis. Nam breuioris semitas
Secans paratas gentibus sedes piis
Mox tangam, & igneos polorum fornices
Curis solutus, atque putidis minus
Culpis maculatus, vita quò fluet mihi
Transuecta quadrigis citatioribus.
Verùm hoc, pater, mihi indices priùs velim,
Quod expiandum morte tam fera scelus,
Fœdúmue nefas patrauit impubes puer?

ABRAHAMVS.

Non plectere orbis arbiter Deus tuas
Vult, nate, culpas: vult sibi te victimam
Parentis offerri manu, tibi parans
Cælo quietem, lugubres questus mihi.

ISACVS.

O chara genitrix, sollicita nostrum domi

Quæ

Quæ nunc reditum manes, quibus eiulatibus
Funesta tundes tecta, quum plorans pater
Periisse Isacum nuntiabit, haud febri
Correptum acuta, nec cruentis dentibus
Feræ voratum, nec latronis cuspide
Transuerberatum, sed tuis cultris, pater.

ABRAHAMVS.

Isace fili quidquid accidat, Deo
Parere nos oportet: ecce vulnera
Sanabit ipse quæ facit: solabitur
Tandem tuorum, crede, lacrymabiles
Questus parentum. Te para, supplex Deum
Precare, mentis ille robur annuet,
Ne te propinquæ mortis horror terreat.

ISACVS.

Vis ergo me, Rex Cælitum, iam iam mori,
Adesto præsens, ô precor: vires dato,
Tuis vt æqua mente iussis obsequar.
Me me paratum cerne, quum voles, pater,
Palmas liga, ensem stringe, cæde, torridis
Adure flammis corpus, hæc patiar lubens.

ABRAHAMVS.

Æterne mundi conditor, tam tristibus
Mihi querelis pectus attonitum erige.

ISACVS.

At te, priusquam Cælicolûm pater optime,

Pallentis Inferi nigros intrem specus,
Supplex rogabo, vt exeuntem corpore
Meum benigna spiritum regas manu.
Et nostra fac post fata tecum nectaris
Succos perennes hauriam. Tuus fauor
Me fouit aluo matris egressum meæ,
Semper ministrans cuncta, quæ necessitas
Præsentis aui postulat: quódque omnium
Rerum fugacibus esse maius arbitror
Vmbris, tenellulum imbuisti mox tui
Vero timore Numinis, perge, ô Deus,
Fauere semper mitis, atque cunctas elue
Culpas, quibus se vita nostra polluit:
Suos licet breuiore iam iam tramite
Cursus peregerit. Tibi verùm, pater
Abrame, non sum semper obsequutus, vt bonos
Vbique liberos decet. parce, ô precor,
O parce nato. Tu genitrix abes, tuo
Instare Isaco nesciens crudas neces.
Hæc qui supremus iussit arbiter Deus
Sanabit ægri pectoris fletus feros.

Hic velantur oculi Isaco.

Iam vos nitentis clara Cœli lumina
Valete, vestra luce non posthac fruar,
Iam noctis vmbra me premit, iam squallidi
Caliginosas Tartari sedes peto.
Nil ambigens quin corpus, vltima quum dies
Illuxerit

Illuxerit orbi tunc resurgat mortuum,
Fiátque simul beatitatis particeps.

SATHANAS.

Quidquid per omnes accidit terræ plagas
Immane, triste, turpe, detestabile,
Cædes cruentæ, bella, parricidia,
Malesuada fames, pestis furens, incendia,
Venena poclis mixta, fraudes impiæ,
Direptiones Vrbium, libidines
Regum superbæ, plebium æstus feruidi.
Truces inimicitiæ, irreconciliabilis
Fratrum simultas, stupra, perfidiæ, insolens
Incestus, atque rupta Vincla fœderum,
Hæc cuncta me me recreant spectacula:
Meam sed istius miseranda lacrymæ
Questúsque lamentabiles mentem mouent.

ABRAHAMVS.

Hæc summa nunc tandem tibi, nate, oscula
Libabo, téque cinget Vltimis ferox
Hæc nostra dextra amplexibus, priùs tuo
Quàm cæsus hanc aram cruore sparseris.
Vos testor ignes nocte tota lucidi,
Turmæq; syderum innumerabiles, mihi
Quas sæpe monstrauit Dominator ætheris,
Quum seculis promitteret surgentibus
Hunc hunc Isacum plurimarum gentium
Fore progenitorem: téque iam iam quinquies
Promissa testor terra posteris meis,

Me iussa patris almi sequentem, fundere
Innoxium nati cruorem: illi fidem
Sic sic probare pectoris mei placet.
Num freta dictis ipsius veracibus
Humana spernat sensa, quaeq; mentibus
Insana ratio dictitat mortalium.
Nunc nostra dextra fortis aude victimam
Hanc immolare, namque sic visum est Deo.
Heu, heu trepidas? & saeuienti extinguere
Horrescis ense filium? IS. *Tuum, pater,*
Feri formidas Isacum, legibus
Parere supremis, redde quod debes Deo,
Feri, feri nihil pauens, ne si manu
Me vulneraris imbecilli, langueam.

ABRAHAMVS.

Immitis aude dextra, quid moras trahis?

ANGELVS,

Abrame, Abrame. ABR. *Cur paratum me tuis*
Obtemperare nutibus impedis Deus?

ANGELVS.

Strictum reconde cuspidem, tuo bonus
Te Caelitum rector nocere filio,
Talésque adolere victimas sibi vetat.
Illi satis est, quod viderit nihil tibi
Optatius esse, quam statim quod imperat
Praestare prompta mente: nam tuum illico
Voluisti Isacum offerre iussus hostiam.

ABRA-

ABRAHAMVS.

O sancte parens, quid audio? quibus precor,
Tuum perenne laudibus veham decus.
Istis solutus ergo vinculis, Patri,
Mecum supremo, nate, disces fidere.

ISACVS.

Te laudo, cuncta qui Deus potens regis:
Qui me petentem mortis inferas domos
Vitæ redonas, fac tuos lubens sequar
Vbique ductus, teque fac solum inuocem.

ABRAHAMVS.

At vnde nobis iste aries quem cornibus
Hîc propè reuinctum cerno, bone mittis Deus,
Humana non vis immolari viscera:
Hic tinget istas sanguine aras iam suo,
Hic cæsus accensis adolebitur rogis.

ANGELVS.

Qui magnus arces æthereas iudex colit,
Subiecta cuius terra paret legibus,
Cui sæuientes excitant per æquora
Venti procellas, quæ tibi me iusserit,
Abrame, nuntiare, promptis auribus,
Et mente conde. Iam satis, dicit, tua est
Spectata fides, & imperatis obsequi
Nostris paratum pectus. Ecce quæ tibi
Promissa iurans firmo, testibus poli
Flammantis astris, atque cunctis quæ manus
Hæc nostra sola condidit, fore vt tua
Totum per orbem crescat auspiciis meis.

Soboles numero carens. Olympo non nitent
Candente plura ſydera, nec feruens ſuis
Plures arenas fluctibus Vomit mare.
Non dicta, quidquid impietas ſatagat furens,
Aut inquieta Dæmonum cohors fremat,
Mutare noſtra quibit: ecce poſteris
Venturus eſt ſeclis Iſaci ſanguine
Rex cretus olim qui ſuos potentior
Hoſtes triumphans Gentibus leges dabit,
Et vera cunctis iura, quæque Olympicos
Ducant ad axes, explicabit orbitas.

FINIS.

ORNA-

ORNATISS. NOBILI, ET PATRICIO NORICO. DO. GEORGIO LINDNERO IOANNES IACOMOTVS BARRENSIS S. P. D.

CVm te crebra vti viderem conuerſatione clariſs. Viri D. Ioannis Paludij Philophili, cœpi te amare ex iiſdem cauſis quibus ille te amat. Intellexi enim quod ipſi carus ſis, & ob familiæ tuæ præſtantiam, & cognationem cum ſummis viris Camerariis, ob eruditionem quoque non vulgarem, quam ex indefeſſa bonorum auctorum lectione tibi comparaſti. Et quod cætera vincit ob virtutem tuam ac fidem ſingularem ipſi in itinere ex Germania huc vſque ſatis probatam. Certè vt cognationem quandam inter nos natura ipſa conſtituit, ita tamen faciliùs rapimur in amorem illorum qui amantur ab aliis, quique

tot ſunt cumulati laudibus velut tibi contigit. Sed ad rem accedo propius, Lindnere ornatiſſime, amo te ego mei amantem, cum non reſpondere in amore nefas eſſet. Et ex tuis ſuauiſſimis colloquiis intellexi te non poſtremo habere loco nugas meas poeticas, te iis delectari, manibuſque tuis ſubinde illas terere. Inde fit vt exiſtimauerim tibi non fore ingratum ſi tuo nomini aliquot odas mei erga te affectus teſtes dedicarem. Inter quas duæ ſunt Gallicæ ornatiſſimi viri D. Th. Bezæ quas feci Latinas, & quarum verſionem multi, inter quos Clariſs. Monauius, exoptant. Quod munuſculum æqui bonique conſules, Et ſi videtur viatici loco erit, dum in Gallias iter paras comes adiunctus Generoſo Domino Zaſtriſelio Georgio Sigiſmundo. Leges enim, ſi placeant, quæ hominē & bene viuere & bene mori doceant: in quo veram philoſophiam ſapientes conſiſtere cenſent. Vale & me amare perge. Ad Lacum Lem. M. Iulio. 1598.

EX

X GALLICA TH. BEZÆ CANTIONE QVÆ SIC INCIPIT.

Seiché de douleur.

Olore ſiccum languido,
Calore coctum feruido
Me, Cælitum ô parens, Vides:
Adhuc tamen tuum ſemel
'umen, quod inuocat, cupit
lens noſtra laude tollere.

Mors dura nigris debile
orpus meũm circumuolat
ennis: ſed altas, te duce,
eſtit Volucris Spiritus
edes Olympi tangere,
'uiſque Vultibus frui.

Me, corpus inquit, iam premet
'is Lethi inexorabilis.
eruire contrà corpori,
Mens inquit, ecce deſinam.
Nil Vita nunc tecum eſt mihi
Polluta multo crimine.

'ordis pauores anxij

Procul, procul faceßite.
Nam me licet sciam graues
Patrasse culpas, me tamen
Pax alma Christi recreat,
Pressumque pectus erigit.

Telluris infima loca
Valete tandem, nunc domos
Scándo supernas. Accipe
Hoc terra corpus, arbitri
Donec supremi legibus
Certis resurgant mortui.

Valete rura Galliæ,
Quæ me parentis egredi
Vidistis aluo Infantulum
Prima, & tenellum paruulis
Vagire cunis, & mea
Nutricis vber sugere.

O dulcis olim patria
Terras relinquo te procul
Lubens, quòd impias foues
Sinu cohortes, quæ tua
Per arua gaudent sanguinem
Gregis piorum fundere.

Valete amici, quos amor
Illius, heu, nimis tenet:
Quos comparare grandibus

Fas est smaragdis, quæ suum
Perdunt nitorem turbidis
Ponti sepultæ fluctibus.

Valete terræ quas nouam
Voco Sionem, queis Deus
Largitur almi nectaris
Succos. Beatæ, si bonum
Vobis tributum noscere
Gratis velitis mentibus.

Et vos fidelium exulum
Vnita Christo pectora
Valete. Sola viuitis
Contenta Cælitum patris
Benignitate, & inuidæ
Risus cateruæ spernitis.

Valete Pastores, quibus
Salutis auspex perpetis
Ouile commisit suum:
Quique excubatis strenui
Noctes, diesque. Vos simul
Pax firma semper vinciat.

Vos ante lucidum ætherem
Volante penna concitus
Petam: serenos & Dei
Videbo vultus. Me fides,
Me freta summo spes patri
Ad astra tollit alitem

Vnde orbis inferi loca
Iam puriore lumine
Cernens, vbique tot mala,
Tot bella miror & feras
Vigere lites, queis nuce
Sit causa cassa vilior.

Augere si suam queat
Rem pauper arduos petit
Gradus honorum tangere.
Quo plura diues possidet
Illum cupido sauior
Torrere sueuit anxium.

Et Imperatores mouent,
Regesque passim prælia
Funesta: & vt suos magis
Augere possint limites
Totum cruentis gestiunt
Orbem replere cædibus.

Et cuncta litibus fora
Clamoribusque dissonis
Strepunt: Deique perfidus
Contemptor audet brachio
Fidens furente Olympicis
Bellum minari sedibus.

Quærit per irati maris
Sinus remotos impiger
Opes auarus & lucra:

Illius

Illius at sæpe impotens
Procella mersis nauibus
Ponit modum cupidini.

Terris relictis ad suos
Fugere cælos Veritas
Fidesque: Cuncta Pontifex,
Cohorsque Cardinalium
Paßim gubernant: hoc fluunt
Prognata fonte tot mala.

Vbique cuncta Turcicum
Domare cerno militem:
Canum catervas & suum
Vbique denso conspicor
Mersas volutabro sequi
Erroris atri dogmata.

Sunt rura plena & oppida
Nefariorum cœtibus,
Audaciumque hostilia
Mouere bella Numini:
Quorum furentes dexteras
Supreme Iudex obtere.

O, bruta corda Plebium!
Mortalium, ô, demens furor,
Suique nescius mali!
O, terra cædium appetens!
O, terra semper ebria
Innoxiorum sanguine!

O, Rex tremende Cælitum,
O, cerne, ut huius inferi
Fathiſcat orbis machina
Tanto malorum pondere
Oppreſſa. Cerne ut ingemens
Iam liberari flagitet.

Vix portiunculam tuus
Chriſtus patentis obtinet
Mundi, licet nutu ſuo
Hæc cuncta Rex creauerit
Supremus, omnia & regat
Creata mente prouida.

Per tot procellas & truces
Motus furentum protege
Sacros potentior greges.
Lupique Romani impiam
Iuſtas ad iras concitus
Vindex Tyrannidem preme.

Timete gentes improbæ,
Horrete ſummum Iudicem.
Deus, Deus uiuentium
Furoris æſtu flammeo
Vos inſequutus proteret,
Veſtrumque puniet ſcelus.

Hunc ante grandis machina
Liquetur orbis totius,
Et quotquot illam ſuſtinent

Baſes

ases pauescant concitæ,
t celsa montium iuga
t ima Vallium loca.

,me beatum qui lubens
e, Munde, poßim linquere!
,Patris æternum Dei
erbum, Volare da mihi
Iox expedito pectore
Id te piorum Vindicem.

Dum mente Voluo gaudia
Quæ sede cœli nos manent,
uanta quiete perfruor!
Ion Vita longior placet,
Iigrare terris iam iuuat,
œptumque cursum persequi.

,te, parens Olympice,
e posse, si Velis, scio
anare corpus languidum:
ed si mori me nunc iubes,
aratus ecce sum tuis
arere nutibus Volens.

EX GALLICA TH. BEZA

CANTIONE QVÆ SIC INCIPIT.

Qui est celuy qui trouuera femme constante &c.

*F*OELIX *cui placido Numine contig*
Consortem thalami ducere fœminan
Certo cuius amat fœdere castitas
Seruare incolumem coniugij fidem.

Et quam sollicitis cura laboribus
Exercere solet strenua prouidam:
Et quæ fida virum fida domum iuuat
Dispensare sagax res sibi creditas.

Quid tali melius? quid pretiosius
Quisquam prætulerit coniuge: quæ decus
Gemmarum superat clarior, atque opes
Immensas Arabum & diuitis Indiæ?

Huius nectareis fidit amoribus
Vir, certo & placitam pectore diligit,
Morsisq; procul suspicionibus
Concordes thalamos nil metuens colit.

Quantis illa domum diuitiis replet

Ignau

Ignaua fugiens tædia inertiæ?
Non plures tumidis hostibus inclyto
Victis Marte Duces exuuias ferunt.

Hæc dulci satagit quæ placeant viro,
Iussisque obsequitur legitimis lubens.
Solers cuncta fugit noxia quæ putat,
Et quærit vigili commoda pectore.

Lanas vsque domum, linaq; conuehit,
Exercetque colos, filaque diuidens
Pannos docta manu texere conficit,
Telarumque parat sedula copiam.

Non quæ littus arat sæpius exterum,
Et fluctus volitat per maris hospiti
Nauis plura refert commoda nauitis
Multo farre grauis merceque barbara.

Somnos illa oculis excutiens prius
Surgit, purpureum quàm iubar exerat
Aurora, & nitidis aurea syderum
Collucere polis agmina desinant.

Prouisumque suis temporibus penus
Prudens distribuit: pensaque protinus
Partitur famulis iusta fidelibus,
Iussumque vrget opus, nec tolerat moras.

Agros cauta notat queis sobolescere
Frugum semper amat fertilior seges.
Venalesque sibi diuite comparat

Auro, continuus quod peperit labor.

Fœcundasque simul collibus erigit
Vites pampineis: & grauidas premens
Vuas vina liquat suaue rubentia,
Syncerisque solet condere in amphoris.

Damnosam refugit desidiem impigra,
Ignauamque procul pellit inertiam:
Nec languere sui robora brachij
Probroso patitur mollior ocio.

Atque experta domum quàm faciles labor
Importet reditus, & fuga inertiæ,
Accendi tacita nocte iubet faces,
Et cœptum peragit cum famulis opus.

Illi nulla quies: fœmineas manu
Tunc feruente magis prima colos capit,
Et torquet digitis vsque micantibus
Fusos, & tenui stamine contegit.

Si quos esuries pallida torqueat
Illis prompta cibum porrigit: indigos
Palantesque iuuat, dulcibus & fouet
Tectis, & miseram pauperiem leuat.

Non illam gelidis temporibus niues
Terrent horrificæ, nec violentia
Brumæ terribilis, vel rigidum gelu,
Vel flatu Boreas Sarmaticus truci.

Illi

Illi nam duplici consuta pallia
Panno, & crassa domum penula protegit.
Illi perpetuis ignibus atria
Propellunt hyemes lucida frigidas.

Illi puniceo purpura murice
Ardet tincta: micat vestibus illitum
Aurum coccineis, atque tapetibus
Claros nobilibus condecorat thoros.

Illi inter proceres conspicuos sedet
Coniux purpurea splendidior toga:
Quum lites remouent Abramidûm, & simul
Portis turba frequens conuenit vrbium.

Quantas perpetuis cogit opes lucris,
Quum telas Tyriis syndonibus pares,
Et quæ pinxit acu mollia nobili
Diuendit pretiis carbasa grandibus.

Hinc mentem trepidis intrepidam gerit
Rebus: non dubij temporis exitum,
Casúsve ancipites, aut pauet anxia
Quæ ventura dies durior apparat.

Illi verba fluunt pectore candido
Semper mellifluis picta leporibus:
Et puram loquitur quæ sapientiam
Spirent, quæque nitens gratia temperet.

Ædes mane suas sollicitis vigil
Lustrat luminibus, singula dispicit,
Vt se quisque gerat, sordibus & procul

Vt cunctis niteat munda domus, cauet.

Nusquam ceßat iners: pane laboribus
Quæsito variis vescitur impigra,
Prudens nil sterili pigritia putat
Peius, nilue gula deside turpius.

Talem magnificis certat honoribus
Matrem progenies splendida tollere:
Et dignum meritis cogitat illius
Tantis obsequium reddere protinus.

Talem vir placido pectore diligit
Consortem thalami: moribus & colit
Insignem placitis: ornat & illius
Virtutes variis laudibus inclytas.

Inter fœmineos fulgidior micat
Cœtus, queis pietas sanctaque castitas,
Queis seruata suis coniugibus fides,
Et queis grata domus cura placet sua.

Vultus conspicui forma breuis perit:
Siccis rara genis gratia defluit:
Cuncto clara viget tempore fœmina,
Quæ puro Superum corde timet Patrem.

Talem fama vehat lucida, & vrbium
Magnis egregiam cœtibus indicet,
Vt virtus meritis nobilibus nitens
Laudem, & digna ferat præmia gloria.

LAV

LAVS RVRIS

Ex tertio libro prioris septimanæ Bartasij vatis Gallici Celeberrimi.

O,Ter beatus,qui procul atriis
Regum superbis,atque procul fori
Clamore rauci,bobus arat suis
Agros paternos lictaque prædia.
Non dentis illum subdolus inuida
Morsus fatigat.Non rutilum expetens
Miratur aurum limitibus breuis
Contentus arui.Thessala non bibit
Gemmante poclo Philtra:nec impotens
Quæ vina miscet Cretica Phasias.
Et non lauta quærit fercula,nec vorat
Condita charis toxica lancibus.
Illi patera dat facilem manus
Fulgentis vsum:quique tremens fluit
Riuus peremni fonticulo asperam
Sitim serenat nectare dulcius:
Cum lacte pultes,caseus,arbore
Quæ poma lætus fructifera legit,
Et cocta paruis rapa focis,famem
Illi repellunt sub lare tutius
Quàm sumptuosæ Pontificum dapes.
Frustra misellæ plebis hirudines

Sermone blando causidici bonis.
Non indigentem pluribus incitant
Mouere lites, rúsque suo improbis
Vicinum agello iungere fraudibus.
Hunc lenis auræ murmur, & alitum
Amica mulcent carmina, & anxio
Inuisa pellunt pectore tædia.
Non, si remugit concitus Africis
Malus procellis: vel trepidæ rates
Iactantur alto, mox Aquilonibus,
Mox sæuienti ludibrium Noto:
Vel sorbet atris vorticibus mare,
Merces paratas sole sub Indico,
Terretur. Aestus Oceani truces
Spumantis horret cernere, & efferos
Fluctus, & vndæ littora verbere
Quassata crebro: nec properat sibi
Mortem per æquor naufragum ruens.
Sed tuta laudans otia non sui
Ruris recedit culminibus procul.
Non vlla nouit flumina, nec mare,
Præter sonantes riuulo aquas, quibus
Pratum refusis gramineum irrigat.
Huic terra tantùm cognita, quæ parens
Benigna fouit: quæque eadem nigro
Tandem petitum frigore conteget.
Non mixta coenat melle papauera,
Succúmue potat Poeonium, aut lyræ
Vocalis audit melliflua modos.

Vi

Vt mente curas, & vigiles metus
Depellat ægra: quæque Amor improbo
Inflixit arcu vulnera, leniens:
Dormire noctes audeat integras.
Fusum per vmbras sub patula ilice,
Aut in virenti gramine dulcibus
Suadet susurris lympha loquax leues
Inire somnos, quà trepidans salit
Per saxa, ripas aut quatit herbidas.
Non dormientem tympana, nec tubæ
Bellum cientes euigilant: neque
Iniuncta cogunt corripere ocyùs
Arma, & sequentem signa ducis sui
Stratis relictis ad tumulum rapi.
Vt lucis ales nuntia cantibus
Hunc excitauit, certaque languidæ
Signans quietis tempora non sinit
Lecto iacentem stertere longius:
Mox intrat hortum, quosque suo rigat
Aurora flores rore videns stupet,
Auctosque caules, & viridans olus,
Et grata crudo ruricolæ allia.
Dehinc poscit agros adque suum redit
Pronus laborem, charaque munia.
Non vrbis illum strictior inficit
Foetore vicus, cum canis igneos
Torquet vapores, & sitiens Leo
Febres anhelas corporibus parit.
Sed carpit auras incola rusticæ

Domus salubres, nec stomacho cibos
Fastidioso respuit: at velut
Latrante semper ventre hilaris solet
Sanúsque cœnas appetere: hinc citum
Mortis retardat terrifica gradum.
Superba Regum negligit atria
Grandes & aulas. Principibus viris
Placere tristi seruitio abnuit:
Herosque mutans non vetitis tamen
Mutat probatam relligionibus
Potentiorum nutibus obsequens.
Nec pinguiores scurra petax auet
Adire mensas: immeritis neque
Ad astra dites laudibus euehens.
Luci tenebras purpurea antefert,
Thersitem Adoni, Dulichio duci
Mœchos procaces, Herculem Apicio,
Scortúmque Floram nobile Thessali
Regis maritæ: coniuge pro suo
Quæ fortis ausa est Tartarea Stygis
Furuas paludes, antraque visere.
Curis solutus liber amat Deo
Seruire soli, seque hilarat canens,
Cùm sulcat agros durus, & arduas
Lætis maritat vitibus arbores.
Non vrit illi pectora suspicax
Liuor, nec atra nocte malos parat
Dolos propinquis; sed laqueo feras,
Visco volucres, decipit, aut vagos

Fallaci

Fallaci inescat pisciculos dape.
Non grandis illi summa pecunia
Distendit arcas: non Tyrio ebrias
Gestare vestes murice, nec graues
Micantis auri bracteolis cupit.
Hunc lana vestit quam proprij ferunt
Greges, opimis horrea meßibus,
Cellas inemptis fructibus, & mero,
Fœnique aceruis mollibus areas
Et fronde replet. Sic facili orbita
Huic vita currit nullius indigens.
Regesque fallit rure latens suo
Et regum amicos sorte beatior.

Rogat BEZAM vt hortum suum inuisere velit. anno 1597.

TE, Beza, nostri visere blandulas
Iucunditates nunc iuuet hortuli,
Dum lenis auras vere Fauonius
Tepente mulcet, pulchrior & Chloris
Ornat venustis rura coloribus,
Pictisque opacas floribus arbores.
Dum vite colles Pampinea virent,
Nouisque sylua luxuriant comis,
Et molle abactis frigoribus pecus,
Tenella gestit gramina carpere
Apesque certant prouida Hymettio
Replere charas nectare cellulas.
Dum saua Progne deflet Itym suum,
Et torua paruo gutture Daulias
Carmen recludens dulcius, æmulos
Vincit volucrum nobilior choros.
Nunc cuncta rident, nnnc per agros triplex
Ludit renidens Gratia. Mox Leo
Mox Virgo, feruensqxe Andromedes pater
Aestum reducent flammiferum: & simul

Autum-

Autumnus amplo pallidus vbere
Fruges colonis fuderit, & suos
Pomona fructus legerit, heu, rigens
Tristi recurret Bruma vice. Heu, niues
Per arua densæ, Sarmatico & gelu
Astricta passim flumina nos focum
Seruare cogent. Linque domum & libros,
Quid inquieta sollicitudine
Mentem fatigas semper, & hostium
Horrescis astus multiplices? Licet
Quandoque Musæ decutere anxia
Seuerioris tædia frontibus:
Atque ægra curis pectora edacibus
Leuare honestis risibus, & Iocis,
Quos casta Pallas, quos Citharæ parens
Phœbus sonoræ diligat, & Pudor.
At quæris hortus quo situs est loco
Quótue vrbe distat passibus. An via
Longinqua tardo sit nimium seni?
Et quæ sit illi forma? Loquaciter
Hac cuncta dicet Musa. Palatij
Vicina plani prata videt, suum
Quà mane Titan igniuomus diem
Terris redonat: Quà medios micat
Emensus axes lucidior, potest
Torrentis Aruæ cernere concitos
Cursus, & vndis turbidam arenulis
Ripam. Volucris sed Rhodani placens
Audire gaudet murmur, equis vagas

Quà sol habenas laxat, & igneos
Currus relinquens Oceano abditur.
Verum Triones quà Lycaonius
Auriga noctu Strymonios regit
Septem, propinquas magnanima aspicit
Turres Geneua, vix stadiis tribus
Distans: Draconis qualia Martij,
Fortisque victor Gerionis pede
Metatus olim est alite, ludicra
Quum plura campis sanxit Olympicis.
Hic frondet arbos, quæ graciles tibi
Præbebit vmbras, & tepidi grauem
Refringet æstum solis. Et hic casa est
Qua tectus imbres, & rabiem Africi,
Notique temnes nymbiferi minas,
Si fortè cælo turbiduli fremant.
Et si salubrem hîc me dare iusseris
Cœnam parata est. Protinus, ó, veni.
Cum Zastrisello sume Paludium,
Et cum Rosetis Lectiolum, haud locus
Permittit arctus iungere nunc tibi
Plures amicos. Non Saliaria
Mensis reponam fercula grandibus,
Non insuetas delicias neque,
Quas luxus ex lex, turpis & æquora
Per cuncta quærit lautitias gula.
Quæ uina colles dulcia proximi
Ferunt, & herba nescius hædulus,
Pullusque iamiam grandior, & suo

Pisces

Pisces Lemannus quos aluit sinu,
Hac cœna tuta est, hanc tibi dedico
Si Beza nostri visere blandulas
Iucunditates te iuuat hortuli.

Ad Bibliothecam Reuerendiss. D. Theodori Bezæ.

Magni Bibliotheca docta Bezæ,
Quo nil candidius, disertiúsque
Nil concinnius, eruditiúsue
Phœbi suspiciunt nouem sorores,
Et iunctus Charitum Lepos coreæ,
Paucos, si superest locus, libellos,
(Quod paruum tibi dedicare munus
Audax me mea nunc iubet Thalia)
Imis scriniolis, precor, reponas?
Nec tradas Domino statim legendos:
Sed quando grauibus licebit illum
Curis cernere liberum, atque honesta
Quærentem recreatione longum
Musæ fallere tædium seuera.
Tunc, tunc, fida velim roges Patrona
Nostris otia commodet Camœnis:
Quas si fronte leget sereniore
Non vulgi metuent procaciores
Linguas, nec tenues erunt cululli
Vendentis calidum piper tabernæ.

Ad Nobilissimum Iuuenem. D. CORNELIVM VANDERMYLIVM Batauum Paraphrasis in sententiam quæ talis extat apud Paulum 1. Timot. Cap. 6. vers. 6. Ἔστι δὲ πορισμὸς μέγας ἡ εὐσέβεια μετ᾽ αὐταρκείας. id est.

Est autem quæstus magnus pietas cum animo sua sorte contento.

NON ille diues iure vocabitur,
Qui stemma gentis nobile possidet,
Claraſq; auorum monstrat imagines:
Cui plena gazis atria fulciunt
Grandes columnæ: milleque cui greges,
Et læta tondent montibus auiis
Armenta gramen florigerum, & ferunt
Diffusa villis prædia pluribus
Census opimos, si cupidum anxiæ
Semper fatigant curæ, & acerbior
Mentes auaras torret opum sitis:
Si flamma nigris noctibus, & vigil
Latro timentur, nec trepido sinunt
Somnos cubili carpere blandulos.
Si pectus horret conscium, & impiis
Pauet paratas criminibus cruces
Et fusa Parcas flectere nescias.

Sed

Sed qui ſupremi Numinis aureas
Leges Veretur, quæ Vetitum nefas
Fraudeſque damnat: cui bene conſcia
Et pura mens eſt, quique humili prece
Cœlo potentem ſollicitat Patrem,
Speratque Veræ præmia gloriæ
Christi recumbens pollicitis, truces,
Myli, paludes Tartareæ Stygis,
Et damna prædo quæ parat impiger,
Ridet, nec acrem pauperiem timet
Contentus arcto Viuere ſub lare,
Et pane Veſci, quem Deus in diem
Largitur alma munificus manu.
Quid? Rege Lydo ditior occupat
Nomen beati, compede quem fera
Victor ligatum Perſa ſuos ſequi
Nutus coegit iuſſaque turpia.
Quid? Ille magnis pauperiem haud ſuam
Mutare Craſſi diuitiis Volet,
Parthus reciſum cui liquido caput
Immerſit auro: quæque ſitiuerant
Explere fuluis compulit improbas
Fauces metallis. Copia diuites
Non nutrit æris, plena nec horrea
Febres repellunt corpore languido.
Immenſa paſcit dextera Cœlitum
Blandas Volucres, dum Boreas furit
Et rura diro cuncta rigent gelu,
Quid, quæſo, Votis ſupplicium abnuet!

Ad Nobilissimum Iuuenem. D. CAROLVM ab ALTELTT. Equitem Hollatum Paraphrasis in locum Pauli Epistolæ ad Philipp. Cap. 1. vers. 21.

Ἐμοὶ γὰρ τὸ ζῶν χριστός, καὶ τὸ ἀποθανεῖν κέρδος. Id est.

Mihi enim est Christus & in vita & in morte lucrum.

O, quanta præceps proruit in mala
Gens orta Adamo, quum Superi sacros
Ductus Parentis respuit, & suis
Insana sese consiliis regit.
Qui sulcat æquor nauita carbasis
Clauoque ruptis, nec sua sydera
Monstrante cælo, nocte, furentibus
Austris, & Euro, tristius haud ratem
Allidit altis rupibus, aut vagam
Importuosis Syrtibus applicat.
Nec tesqua si quis fortè per auia
Saltusque oberrat, queis stabulant feri
Greges Draconum, lustraque Caspij

Celant

Celant Leones se grauioribus
Audax viator casibus obiicit.
Nam faustitatis nescia Olympica
Vitæque velox curriculum breuis
Ignara certo tramite flectere
Mox poscit, auri cœca cupidine,
Merces remoto sole per Indicos
Portus & oras Aethiopum, aut Sythæ
Campos rigentes perpetuo gelu.
Mox dirus illam laudis amor dies
Noctesque torquet, perque pericula
Leuesque curas, perfidiam & dolos
Vrget volucrem quærere gloriam.
Mox impotentis seruitio gulæ
Abrepta molles ventricolæ probat
Mensas ApicI, vinásque Præsulum
Seruata cellis frigidioribus,
Atque insolentis Cyprigenæ Iocos,
Quæ furta monstrat turpia, & improbam
Sectatur ardens Ingluuiem comes.
Hinc pallet horrens, quum stygios specus
Intrare cogit sæua Necessitas.
Nec morte quicquam censet amarius,
Quòd curta mutat perpetuis ferox
Fugacis æui gaudia fletibus:
Nec ferre secum lucra laboribus
Quæsita magnis ad tumulum sinat.
Hoc peius vrit, quòd miseras pauet
Post fata mortes mens malè conscia

Queis summus olim quum veniet Polo
Flammante Iudex plectet atrox scelus.
Sed lucis almæ queis Iubar excutit,
Altelte cœci nubila pectoris,
Non tristis illos vexat opum fames,
Falláxue honorum spes cruciat, neque
Blandis Voluptas illecebris trahit:
Non corda fœdo crimine taminant,
Non rem maligna fraude suam expetunt
Augere, limo non oculo inuidi
Vicina messes prædia reddere
Opimiores, & melioribus
Replere cernunt fructibus horrea.
Non plura poscunt quàm superi manus
Benigna Patris porrigit in diem,
Viuunt quieti nec metuunt sua
Si fila Parcæ præcipites secant,
Quum Christus illis viuere cognitus
Det dulce, donec vile colunt lutum.
Et donet idem dulciùs emori,
Quum vera puris præmia cœtibus
Et lucra tendit sedibus ætheris
Quæ nec rubigo, nec timeæ vorax
Morsus, nec audens diripiat Latro.

GRA-

GRATVLATVR BEZÆ INGREDIENTI ANNVM ÆTAtis octogesimum mense 24. Iunij 1598.

IAm Beza noster bis numerat suæ
Octona vitæ lustra. Benignitas
Cœlestis illum sospitare,
Pergat amans, facilique curru
Semper valentem, Christiadum & greges
Semper docentem ducere ad vltimæ
Metas senectæ: quod malignis
Luminibus fremat vsque cernens
Inuisa diuis Coelitibus cohors,
Quæ nuper illum finxerat impudens
Migrasse terris, quasque leges
Pontificum reprobasset olim
Probasse rursus, ceu vomitum canes
Fœdæ resorbent, & salebras sues
Lotæ reposcunt, seque gaudent
Turpi iterum maculare cœno.
Mentita Iesum turba quid horreat
Patrare, tectis quum gladiis sacros
Mactare Reges, & veneno
Esse neget scelerosa crimen?
Sed (quicquid audax Impietas crepet

Abominandæ gentis) Olympici
Fauore securus parentis
Beza valet, vegetáque viuit
Lætus senecta, & propositi tenax
Certi quod imis mentibus inserit
Christus suorum, queis perennes
Tendit opes radiante cælo.

IACOBI

IACOBI LECTII V. CL.

IONAH.

SEV

POETICA PARAphrasis ad eum Vatem.

Ματθ. ιβ΄.

Ἄνδρες Νινευῖται ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτήν· ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωνᾶ· καὶ ἰδοὺ πλεῖον Ἰωνᾶ ὧδε.

GENEROSAE ET ANTIquæ Nobilitatis Domino, Georgio Sigiſmundo Prakſchicky, à Zaſtriſell, Domino Buchlouij, Serauitij. &c.

IAC. LECTIVS S.

GALLICÆ peregrinationis neceſſitatem mihi fecêre nuperi menſes, Domine Illuſtris. Ibi à publicis miniſteriis dum quieſco, etiam in prædiis ruſticanis pluſculos dies, adieci animum ad ea lubens quæ conditio temporum poſcit magis, nec non minæ cæleſtes. Ad ea inquam quæ πρὸς θεόν, & è ſacris monumentis. Talia inter propriâ curâ dignum iſtud magni Vatis, & quæ ſalubrium rerum hîc ſuppellex. Vides quo in loco res Europæ, quæ in tempora, quàm con-

fusis cæli solique vestigiis, nasci te placitum Parenti summo gentis humanæ: & iuuenile pectus licèt, seriorum tamen intelligens, tangunt & angunt hæc tam seria. Fluctuat ecce publica Nauis mari in alto, sine funibus, sine linteis, sine antennis: & iam fluctuat per tot annos. At non futurus finis aut modus τοῖς ἀνέμοις, dum non animis prauis eorum qui in eâ. Periclitantur de summa re regna, vrbes: ac vim plures, remedia alij variè differunt ex politicis & humanioribus præceptis. Frustrà vtrique, in reatu tanto seculi nostri, nisi adimus & audimus κήρυκα τοῦτον τῆς μετανοίας. Hæc Poematis summa istius: quod leuando & erudiendo animo mihi tentatum facio Illustris D. iuris tui: ob duas causas. Primùm, quòd suadeat amor ita quo me amas, & quæ à me: imò quo amat domus vestra præcipuéque cosumen eius, simul veræ nobilitatis, patruelis tuus VVinceslaus, propriâ forte an laude mihi aliquando dicendus. Et

quamuis

quamuis ea quæ noſtra ſunt effici ampliùs noſtra poſſe Prudentes negant exertè:tamē,quæ genuina vis eſſe aſſolet gratæ mētis, magis magíſque veſter,ſi quâ pote eſt fieri aueo. Memini & Carolum Zerotinum, Baronem Illuſtriſſ. delicium illud dico Virtutis & Muſarum,propinquo ſanguine tibi coniunctum, auram item dare haud dudum benignioris ſui adfectus. Dicandi cauſa altera,quia ſequeris hos tu iam nunc, cui erudita pietas cordi imprimis: nec diffidimus ſubſidiis fretum talibus, gentis pariter & naturæ, pergere iter planum ad gloriam. Sed nec infirmè firmat hanc ſpem, quòd hi ipſi ſuâ prudentiâ Paludium quoque noſtrum egregiæ indoli tuæ præfecêre:moribus virum & doctrinâ iuxtà inſignem, & Philophilum meritiſſimo cognomento dictum noſtris, non modò amicorum ſed bonarum & amabilium rerum omnium (ita interpretor) peritiſſimum amatorem. Eant in poſteros, eant, precor, Zaſtri-

ſtellorum tot decôra, & voti me cuius ille damnet δοτὴρ ἐάων,

Immortale genus maneat, multóſque per annos
Stet fortuna domus, & aui numerentur auorum.

Vale, illuſtris Domine, & nos ama.
Ex Muſæo. xv. Kalend. vIIbres. cIↄ. Iↄ. xcvII.

IACOBI

IACOBI LECTII
IONAH.
SEV
POETICA PARAPHRASIS ad eum Vatem.

QVID mala depellat terris, quid fulmine cælum
Protinus exarmet, quâ vi maria alta residant,
Incolumes Panacêa viros quæ præstet, & vrbes,
Dicere fert animus: Nimirum Vrbísque Viríque
Multiplici exemplo. Dicam quibus horrida Ponti
Temnere fas portenta modis, quibus hostiũ & artes,
Et numerũ innumerũ, & fortes superare cater-uas:
Affinésque neci succos, morbósque, famémque,
Crine & flammifero terrentem regna cometen.
Vrbs quoque par multis illa vrbibus, iste viris Vir.
Tu modò syderei soboles æterna Parentis,
Dexter ades: mihi tu veras cum nectare lymphas,
Ambrosios mihi tota fauos diffunde per ora,
Desuetáque diu vires submitte Camœnæ.
Vrbs antiqua fuit, mundi & sub origine primâ

Niniue, Aſſyrij quondam tenuêre coloni:
Quæ Phœbo quantò minor eſt argentea Phœbe,
Tantū inter reliquas celſum caput extulit Vrbes,
Inclyta, diues opū, diuini opus Aſſuris ingens,
Penè dies quam non ambibat tertia circum.
Armenius rapido mediam ſecat agmine Tigris.
Verùm, ô, diuitiis quàm neſcia grandibus Vti
Plebs hominū! Vah, quam potiora aduerſa ſecūdis!
Quàm melior lacrymoſa domus genialibus aulis!
Quid referam infandas cædes, quid triſtia gentis
Prodigia? ambiguamq́ fidē, Vetitoſq́ hymenæos,
Et leges fixas toties pretio, atque refixas?
Quid Ve gulâ infames, & prædis Sardanapalos?
Non tu Vrbem ciuéſVe, ſuo ſed nomine dicas
Antrū immane, ingens, Vbi turba impunè ferarū
Et ruit in luxus, & ſanguine Veſcitur atro.
Olli ſupplicibus Venerantur ſaxea Votis
Numina, Vel tereti ſuffigunt oſcula ligno:
Et gentem Iſacidûm Veræ pietatis amantem
Præcipuè inceſſunt bello, & crudelibus armis.
Tandem igitur Deus ille hominum, Deus ille
Deûm Rex
Talia ſidereo ſpectat non Vanus Olympo:
Ira ſubit, totam penitùs de ſedibus imis
Ilicet Aßyrij molem conuellere regni:
Vt Sodoma, Vt Veteris ſcelera illaudata Gomor-
rhæ
Fulminei domuêre ignes, Vbi nunc quoque primo
Arboreos tactu fama eſt cinereſcere fœtus,

Et tenues

Et tenuem ſubitò ex oculis vaneſcere in auram.
Iámq; Patris ſummi imperiis parêre parabāt
Aligeri fratres, totámque excindere gentem:
Ecce inter Domino ſolitas aſtare miniſtras
Ægra animis, vna ante alias dulciſſima virgo,
Nixa genu, lacrymiſque genas ſuffuſa decentes,
Conſtitit, & trepidis Clementia vocibus orſa eſt.
Ergóne ſupremi flammantia tela furoris
Alme parēs tantam ſubitò iaculabere in vrbem?
Et matres pariter, pueros, iuuenéſque, ſenéſque,
Hauriet vna dies, æternáſque abdet in vmbras?
Eſto, omnis vario crudeles crimine pœnas
Commeruit Tellus, tua nec myſteria culpo:
At non iſte tamen tibi mos, nec tu, optime Diuûm,
Improuiſus ades populis peccantibus vltor.
Quin tua ſcit nullos pietas, Deus optime, fines,
Et facilem indulget veniam mortalibus ægris:
Ni faciat, chaos exitiis immanibus olim
Et dederit maria, & terras, cœlúmque profundum,
Tum minùs iſta rea eſt ſacræ gens neſcia normæ
Forſitan & cedent moniti, & meliora ſequentur.
Talibus orantem dictis, ac ritè litantem
Audijt, & ſolio ſontes miſeratus ab alto eſt
Mitior ipſe Deus: placido ſimul annuit ore.
Vrbe fuit vates Solymâ, cui nomen Ionæ
Amittáque patrem, & patriam dixêre priore.
Guittiferam, priſcâ Zabulonis origine cretus:
Quidam adeò patriam matri dixere Sareptam

Talibus huic Dominus verbis ac talia mandat:
Vade, age, tolle moras, immensámq; Assuris vrbē
Terrificis incesse minis. prauique tenaces
Increpitare animos mediis in millibus aude.
Siccine dissimulem mores sine fine nefandos?
Tot scelerum formas? en vt mea fulmine dextra
Iam rubet, & diras gestit subuertere sedes.
Dixerat: obstupuit tam tristi munere Vates,
Diriguêre comæ, pallor simul occupat ora:
Genua labant, variis sudant præcordia curis.
Quid faciat? vanóne animum corpúsque labore
Torqueat? ánne caput tot sæuos vnus in hostes
Inferat? & certam properet per vulnera mortem?
Dum ciues duro in sese sermone profanos
Exacuit? tum sacra ipsos Iudæa doceri
(Nimirum hic gentis genius fuit) inuidet heros.
Sic trepidus cæcáque animum caligine mersus,
Arua per æquoreos parat in contraria fluctus
Carpere iter, Ciliciúmque procul secedere in oras:
Demens, qui superos ausus contemnere nutus,
Et ventos pontúmque sequi quàm iussa Tonantis
Maluit, & fragili vitam committere tedæ:
Hei, tanquā maris, & terræ, & stellantis Olympi
Transfretet à Domino, & tutâ se nocte recondat.
Pectora sed Ratio quid non mortalia cogis
Mortalis? vanúmque nimis Sapientia nomen
Et pauor, & miseræ malè credita mortis imago.
Inde vbi iā cursus promitteret aura secundos,
Naula viri nautis, nautæ dant carbasa ventis:

Extemplò turbata aura, turbatus & omnis
Oceanus, fundóque furens immugiit imo,
Horrendùm: simul insoliti de nubibus ignes,
Fulmináque, & picei commistâ grandine nimbi:
Nunc fremit abrupto puppis, nunc prona fragore,
Nunc cælo illidunt venti, nunc vortice facto
Ad scopulos, auidique adigunt barathra intima
Nerei.
Ipsi adeò trepidas sua quisque ad numina nautæ
Ferre preces, gemitúque metum & pallore fateri.
Turba manus cælo tēdit quoq; cætera, & amplam
Prodiga mergit aquis, inimicū ponilus, opū vim
Vota tamen frustra, proiectáque pondera frustra,
Et magis atque magis fluctus ad sydera voluit
Tempestas, vllámque vetat sperare salutem.
Interea vecors nauim prostratus ad imam
Antistes toto proflabat pectore somnum.
Quem simul aspexit, penitùs dum singula lustrat,
Ore gubernator sic est affatus acerbo:
Hem quianā iste tuos, hominū turpissime, sensus
Torpor habet? téne ô placidum nunc posse soporem?
Quin vigila tu, quisquis is es, discrimine tanto:
Atque Deûm si quis notus tibi, si qua Dearū est,
Illum, illam, castâ nunc nunc prece pronus adora.
Fortè Deûm melior nunquis tibi, nunqua Dearū,
Audiet orantes & opis seruabit egenos?
Inde alij variis inter se talia verbis
Disceptāt, En hæc Diuûm sine numine, Diuûm,
Eueniunt? aut cui non hæc manifesta fides est?

De numero poscunt aliquem facta impia nostro:
Siue is fraternâ crudam ceruice securim
Barbarus impreßit, patriam seu vendidit auro,
Siue suæ tepidum prolis bibit ore cruorem,
Siue & sacrilegos templis ille intulit ignes,
Miscuit aut proprio Nessæa aconita parenti,
Consuluitve Magos: metuenti extrema carinæ
(Quis reus incertũ est) reus officit: hũc agè sacris
Sortibus, hunc motâ fas sit deprendier vrnâ.
Hæc illi, & potior talis sententia visa est.
Ecce autem moderante suas sic Numine sortes
Tristibus vrnæ notis sontem designat Ionan:
Conclamant socij: studium simul acre videndi est:
Vndique concursus, strepitu cælum omne remugit
Fortè putes subitas etiam exardescere in iras,
Opprobriisque reum, sumptóve inuadere ferro:
Vis animos diuina regit, linguásque procaces,
Ac velut armatis iniectat vincula dextris.
Conueniunt, placidisque rogant sic singula verbis:
Fare agè (namque vides non hæc sine mente Deorum
Confieri) quæ caussa viæ? quæ causa pericli?
Qui genus? vnde domo? aut quæ te commissa fatigant?
Hic tandem excusso Vates malefacta veterno
Agnoscit, tandem in sese descendit Ionas,
Iam monet & nautas, qui noluit Assuris vrbem.
Ergo illum pelagi, tempestatúmque potentem,
Arcis & ætheriæ solum Dominúmque Patremq;

Esse

Esse docet, prisco quem gens veneratur honore
Hebræa, & donis onerat cui pinguibus aras:
Is sibi & in Solymâ quidnam mandauerit vrbe
Degeneréque metus, abitúmq; & singula pãdit.
Non secus ac nexis per mutua vincla lacertis
Fortè reus duro caussam sub iudice dicit:
Aut velut in latebris deprensus perfuga quondam
Audet seruus hero culpam rogitante fateri.
Tunc quoque præcipites turbæ Deus abstinet iras:
Quin omnis pauidis auidísque hæc auribus haurit
Confertim: sic deinde aliquis compellat Ionan.
Heu cadit in Vatem tãtum scelus? aut tibi quidnam
Consilii est? viden' vt ventis obsistere frustra
Nitimur, atque ratem fugienti aduertere ripæ?
Nec dubiam nobis intentant omnia mortem?
Hîc autem arcano decernit numine pulsus
In caput ipse suum Vates, ac talia fatur.
Sperate, ô, meliora viri, medióque merentem
Proiicite in fluctus: miscet cœlúmque diémque
Me propter furialis hyems; me propter & vnum
Turbata haud meminit legum Natura suarum
Et sceleris gemit hoc nostri sub pondere lignum.
Meme adsum, maria ad pœnas quem conscia poscunt,
En pelagóque Eurísque reus debetur Ionas,
Non maris odit aquas, odit sed ventus Ionan:
Audaces, precor, este: moras quid nectitis? inquit,
Nec subitò eluitis fœda contagia culpæ?

Non ignota loquor. ſtabunt placida æquora venti
Extemplò, & vultus cœlum induet omne ſerenos
Sic ait ingeminans, cūctantéſque increpat vltro
Tunc verò ingentē clamorē ad ſydera tollun
Et ſimul, ô, dextras facimus ſi forte nocentes
Magne Deûm genitor, ſolidis compeſce catenis:
Scilicet hic nobis nec crimine cognitus vllo eſt,
Publica nec lethi nobis conceſſa poteſtas.
Sin tibi ſic placitum meritas infligere pœnas,
Nec fallit manifeſta tui ſententia Vatis,
Da veniam, da blandus opem, atque hæc omina firma.
His dictis, puppi Antiſtes deuoluitur altâ.
Illum & labentem cuncti, & vidêre natantem
Nequicquam, & ſalſos reuomentē pectore fluctus,
AEternùm periiſſe rati, lacrymaſque dedêre.
At placidum ventis ſtetit effugientibus æquor
Extemplò, & vultus cœlum induit omne ſerenos.
Lenior inde viris curſus dedit aura ſecundos.
Tūc quoque multa piâ duplicāt formidine vota,
Æt ſteriles ritus pictorum odêre Deorum.
Interea monſtrū ecce oculis mirabile Priſtes
Ter denis magnos cubitis protentus in artus,
Seu Priſtes, ſeu viſu aliud mirabile monſtrum,
AEquoreum per iter vaſtâ ſe mole mouebat.
Qualia ſæpe mari nautæ ſpeculantur in alto
Corpora cetorum, non ſex vectanda quadrigis.
Nec mora, commeriti plectendus carceris vmbrâ
Corripitur Vates, monſtrique in faucibus atris

Terque

Térque quatérque pium querulo vocat ore Parentem.
Ac veluti (si parua licet componere magnis)
Errantem vacuis siquando in montibus agnum
Hausit hians immanè leo, prædámque gemētem,
Impastus: teneri crepitant sub dentibus artus.
Quin tenebras extorum inter, dirum inter odorem,
Tres latet incolumis Vates noctésque diésque,
Non in puppe priùs, pelago nunc tutus in imo.
Quod sicui poterunt isthæc conficta videri,
Idem vteri cæcas intra fœdásque lacunas
Et nasci neget & sensim concrescere fœtus,
Et spirare aliquot vitales mensibus auras.
Ah quoties sæuos parili bonitate tyrannos,
Priscorum quoties rediuiua exempla Gigantum,
Compescit Pater Omnipotens, vitásque suorum
Ipsius in mediis seruat penetralibus Orci?
Aut quando in rebus sua non submisit iniquis
Auxilia, & fidos cælesti ex arce ministros?
His fretus, rabidæ catulos impunè leænæ
Pestiferósque premas illæso calce dracones,
Aspidibus mistis, & turpia monstra cerastas.
Sed neque te spectris nocturna volantibus vmbra,
Sole neque exorto iaculorum terreat imber,
Nec mediâ vaga nocte lues, nec luce serenâ
Exitiale malum: non si tibi dextera mille,
Mille sinistra cadant celeri data corpora letho.
At non interea Domini obliuiscitur heros,

Spésue animósve abicit tanti in discrimine casi
Sed seriem inuicto tantarum in pectore rerum,
Atque istos primâ repetens ab origine voluit
Aßiduè euentus, tali mox incipit ore:
Imò ego sancte parens, pelagi te gurgite ab alto,
Imò ego te nigras Erebi demersus ad vmbras,
Supplicibus votis iterumque iterumque vocabo,
Et petiit repetétque meus iam sydera clamor:
Nempe tuum fluctus, vno sed te auspice, Vate
Vndique conuoluêre: tuis en obrutus vndis,
Insula ceu fluuiis quondam coit, hæret Ionas.
Venit summa dies, & ineluctabile fatum,
Nec spes vlla fugæ, nec spes super vlla salutis,
Dixi equidem: Mihine ora Deus tua sancta tue
Fas nunquā? nunquámne tuas concedere ad ara
Heu tenebris circùm diráque voragine sepsti
Obicibus fixis: quid quòd mihi scrupea saxa
Pro pedicis, imi æterno pro carcere montes?
Et caput alga meum fibris oppreßit amaris?
Mox tamen hanc superas animam reuocabis a
auras
Deficientem animam: nostros tu denique greßi
Ad veneranda tui sistes sacraria templi.
Ergo bonis turbam, quæcunque est cætera, veris
Vana superstitio, rectique inscitia fraudet:
Nos pia vota tibi & dignos reddemus honores,
Alme Deus, mi Rex, qui vincula soluere fati,
Et solus potes, & manes excire sepultos.
Talia fatus erat, superos cùm bellua iussus

Audi

Audit, & in ſiccas illæſum eructat arenas.
Tertia non aliter cùm primùm effulſerat Eos
Prodiit infenſi Chriſtus de mole ſepulcri:
Non aliter ſuprema dabit cùm buccina cantum,
Corpora quadrupedum malis depaſta ferarum,
Haud dubiè, & cineres Tellus vomitura repoſtos.
Quid memorem vt ſanctus media inter talia Myſtes
Æterna efficitur Chriſti Omnipotentis imago?
O pietas! Dominus noxas ſic ſæpè piorum
In decus ipſe ſuum, noſtróſque inflectit in vſus.
Scilicet, vt monſtri Vates ſtetit integer aluo,
Sic quoque ſic tumulo Deus incorruptus in imo.
Terrificæ caput ille neci, caput obtulit vltrò
Iſte ſuum. Tres ille dies, tres ordine noctes,
Penè perit: totidem Chriſtus noctéſque diéſque.
Atque vt ſupplicio pontus ſubſidit Ionæ,
Sic nece Chriſte tuâ deſæuiit ira Tonantis.
Iam verò petere Aſſyriam ſeruatus Ionas
Anxius addubitat: praui mens conſcia facti
Detinet, & tanto malè dignum ſuadet honore.
At genitor miræ bonitatis imagine certâ,
Quem potuit Vatum numero exturbare ſuorum
Erigit inſtaurans: alio ſic natus Ionâ
Ter lapſus, ter voce Dei reuocatus amicâ eſt.
Necdum littoribus madidos ſubduxerat artus
Talia cùm volucres audit mandata per auras:
Surge, ades, infandis pelagi defuncte periclis,
Surge, agè, tolle moras, immenſámq; Aſſuris vrbẽ.

Terrificis incesse minis, prauique tenaces
Increpitare animos mediis in millibus aude:
Neu spera longas iterum te euadere demens
Posse manus summi diuúmque hominúmque Parentis.
Ocyus obsequitur melior iam factus Ionas,
Et celeri gressu monstrata ad mœnia tendit.
Iam confecta via est, croceas Aurora quadrigas
Iã vehit axe nouo, cum deinde patentibus Heros
Ingreditur portis, & amica silentia rumpit.
Audite, ô miseri, atque animos aduertite ciues:
Nuntius en perituræ adsum certissimus vrbi,
Æterni Patris Interpres, qui nubilia circum
Puluerulentus agit, totam qui à sedibus imis
Tellurem, & montes nutu qui concutit altos.
Quid ferat infandas cædes, quid pessima gentis
Prodigia? ambiguámque fidem, vetitosque hymenæos,
Et leges fixas toties pretio, atque refixas?
Quidue gulâ infames & prædis Sardanapalos?
Sol, genus immeritum qui tot labentibus annis
Luce foues roseâ, & vitali lampade lustras,
Vix, ô, vix solitis vicenos ignibus orbes
Bis perages, totiésque ruet vix Oceano nox,
Cùm Deus exitio magnam dabit Assuris vrbem.
Nulli diuitiæ, nulli sua proderit ætas,
Sexúsue, aut claro deductum stemmate nomen:
Iam moneo, non vos statuæ, non impia vota,
Non ipsum seruet suprema potentia Regem.

Talia

Talia iactantem triuiis ac dira canentem
Vt vidêre, ruunt, intentique auribus adstant
Vna omnes, totam dolor ingens occupat vrbem,
Haud scelerũ ignaram: pueri, innuptæq; puellæ,
Et trepidæ matres, sparsis per colla capillis,
Longæuique senes, proceres, totúsque Senatus
In lacrymas fluere, & votis deposcere pacem.
Ipse adeò, veterum soboles sata sanguine Regũ,
Regnator solio luget sceptrisque relictis,
Et procumbit humi, & fœdo velatur amictu,
Dedidicitque diu pompam & fastigia rerum.
Tum genus omne hominum victum obliuiscier omnem
Præcipit edicto, & mores odisse nefandos,
Pabula quinetiam pecori potúmque negari.
Quid si terribiles Superûm pater optimus iras
Ponat, ait, regnóque fauens ignoscat & vrbi?
At Niniuæis gressum de mœnibus effert
Antistes, spatia vt primũ monstrata propinquãt,
Et vilem sub colle casam sibi condit Eôo.
Hinc spes assiduæ, nec non & magna cupido,
Vltricem Nemesim & pœnas spectare merentũ.
Nũc Dominũ extremâ iaculari fulmina dextrâ
Suspicio est, nũc hiscere humũ, & subsidere turres:
Sæpe etiam insolito turgescere murmure Tigrim,
Sæpe nouos vacuum mugire per æthera ventos,
Sæpe solo, & cæcis flammam ereptare cauernis.
Et quoties dirâ frontem ferrugine tingi
Aut videt, aut vidisse putat per nubila Phœbũ?

Interea versas studia in contraria mentes
Aspicit, indictásque negat depromere pœnas
Ipse Deus. Peccasse adeò quam pœnitet Vrbem
Desinit esse nocens, infensáque sydera placat.
Tum neque fixa Deo (malè quod rebaris Iôna)
Sederat Assyrios iam tunc abolere voluntas,
Parcere sed trepidis, & debellare superbos.
Hîc demum ingenti Vates exercitus æstu
Immensi bonitatem audet culpare Parentis,
Et condonatæ repetit vestigia noxæ:
Iam iuuat esse trucem, iam sensus pœnitet altos
Pœnituisse fugæ: tædet vitæque viæque.
Hoc, ait, illud erat, patriis prædicere in oris
Quod mihi sæpe animũ, Genitor venerande, recordor:
Nempe modis tua mi bonitas notissima multis
Olim, olim, & facilis nimiùm clementia flecti:
Caussa adeò fuit illa fugæ non vltima nostræ.
Quid tua quòd Solyme fallacem haud antè repertum
Contemnet? vanas alij, & sine viribus iras,
Instabiles animos alij, Dominique putabunt
Esse minas fumum, & leuibus ludibria ventis.
Nunc igitur piget hæc cœli conuexa tueri:
Nam mihi summa dies potior vitalibus auris.
Quin tu, sancte Parens, quin tu, sic comprecor, aufers,
Protinus hanc animã, mêque isto corqore soluis?
Quis tibi tunc sensus dicenti talia Vates?

An-

An faciunt diuina feros commercia myſtas?
Aut homini pœnâ ex hominis quæ tanta voluptas?
Adde quòd euentus dicto nec defuit omnis:
Scilicet ingentem, ſi quid tibi mentis, Iôna,
Non muri, at mores vrbis traxêre ruinam.
Iámque vides alios lecto de colle colonos.
Nonne fuit ſatius ſedatâ Numinis irâ
Lætari, dignáſque Patri perſoluere grates?
Si Domini tibi nota modis clementia multis,
Quid modò viſa noua eſt? quidve illam carpis
Iôna?
Non ita, ſacrati ſed cuſtos fœderis Abras
Littora ſulphureis luxit damnata caminis:
Imò Deum votis iterúmque iterúmque fatigans,
Tot ſeruare reus ſtuduit pro viribus vrbes.
Non ita, ſed tauri cultorem vt vidit, & auri
Fatidicus Moſes populum, communia damna
Poſtpoſuit propriis, Domini & prece ſupplice dex-
tram
Compreſſit: Non tu, Iſacidùm qui chara tuorum,
Mœnia reſpiciens peſti deuota futura,
Heu genus infidum, & cæcos miſeratus alumnos.
Chriſte, ſinum lacrymis impleſti, planctibus auras
Quid loquar, vt tanta ſic de bonitate querentis
Optimus Omnipotens faſtidia paſſus Ionæ?
Forte grauis latos vrebat Sirius agros,
Et foſſæ in vetulo nutabant corpore vires:
Ecce Pater verbis poſtquàm incuſauit amicis,
Seu fruticem, patulis lætam ſeu frondibus herbã

Excitat: illa senis sidens in vertice mysta
Demulcétque æstus, & mollem sufficit vmbram.
Hanc vbi respexit, studio vt se oblectat inani!
Vt fremit! vt subitæ numerat miracula plantæ!
Quanta oculis, manibus quanta attrectare volu-ptas!
Nec minus & subito qui vulnere sterneret her-bam
Mox Dominus primo vermim submisit Eoo:
Ac veluti in syluis Autumnus frigore primo
Decussit folia, aut viduauit floribus hortos,
Latáve pestifero populant sata dente locustæ.
Indoluit tali aspectu malè sanus Ionas,
Optauitque nouum plantæ succrescere honorem.
Iámque rotas medio ardentes altissimus orbe
Extulerat Titan: laxis simul Auster habenis
Cæca per aerios adigit spiramina tractus:
Et glabrum caput, & pectus languore fatiscens
Acribus ille quidem flammis, hic vulnerat auris.
Hic rursum irasci, mortémque exposcere Vates:
Quem pater Omnipotens castigans ore benigno,
An bene, ait, casum malè quòd felicis ob herbæ
Bile tuum tantâ feruet iecur? an bene, Iona.
Tunc Vates, (Vate in tanto mirabile dictu:
Sed quas non mortale sophos sanctissima corda
Abripit in furias? quò non sua quemque libido?)
Id bene, ait: crudele etiam mihi talia lethum.
Tum Deus, Ipse tuis, inquit, saltem arbiter esto
Exemplis factísque, modúmque impone furori:

Quam

Quam tua non auxit, tua non industria ſeuit,
Sed natam altera nox, denatámque altera vidit,
Hanc periiſſe doles, hanc plurimus expetis herbã.
Méne igitur, méne Aſſyrij qui maximus author
Sanguinis, immenſæ qui fundamenta locaui
Niniues, cœlóque arces & mœnia vexi,
Sæuire, & tantam ſubitò reſcindere gentem?
Et quota pars læuæ quid diſtet dextera nouit?
Si tibi non herba facilis iactura, neque vmbræ,
Quæ tandem Aſſyrios veniam ſeruare petentes
Inuidia eſt? potiórne meis tua plantula regnis?
En qui vmbrâ gemit amiſſâ, foliiſque caducis,
Is ruere imperia, & magnas deſiderat vrbes.
Ipſa adeò & culpæ vacua, & rationis egena,
O demens, mihi, ſi neſcis, animalia curæ.
Dixerat: his tandem monitis edoctus Ionas
Conticuit, certóque Deum veneratus honore eſt:
Inſignem bonitate Deum, qui parcere nautis,
Parcere & Aſſyriis, & parcere pronus Ionæ.
Exorere, ô, duris aliquis mortalibus heros,
Aut noſtrum tu Beza decus pete ſydera ſerò,
Vtilibus qui vera minis promiſſa remiſcens
Ad meliora voces, & numine plenus eodem
Impia vicinæ ſubducas ſecula flammæ.

CANTICI CANTICORVM SOLOMONIS PARAPHRASIS,

versibus trochaicis dimetris catalecticis.

A Theodoro Beza scripta, & nunc recognita.

ODE I.

SPONSA.

NIL ego mortalium
Falsa curo gaudia:
Nō honores, principum
Vana capto somnia:
Non opes, amentium
Ambio deliria:
Est meus sponsæ mihi
Sponsus vnus omnia.
Hic tot anxiè mihi
Expetitus seculis,
Non vt antè nuntiis,
Non vt antè literis
Me salutet eminus:
2. Proximū sed proximus
Oris ipsius sui
Osculetur osculis.
Nam tuis amoribus,
Sponse, quænam dixerim
Conferenda fercula?
3. Quæ tuis odoribus
Comparanda balsama?
Ipsemet quum sis merum
Nuncupandus balsamum,
Cuius ad te virgines
Allicis fragrantia?
4. Ergo tu me lassulam,
Tu me anhelam pertrahe:
Cursu vt ad te concito
Conuolemus præpetes:
Et tuis conclauibus
Me recepta regiis.
Te feramus iubilis,
Te vehamus laudibus:
His tuis amoribus
Nil fatentes dulcius,
O bonis charum caput.
5. Sum nigella, virgines
O Sionis incolæ:

Sed

Sed tamen venuſtula,
Hinc velut mapalibus
Quæ tetendit Æthiops
Educata ſordidis:
Inde talis qualia
Sollomonis fulgida
Cernimus tentoria.

6. Ergo ne me, virgines,
Ceu nigellam,ſpernite,
Decolorem torridi
Solis æſtu redditam:
Dum miſella,fratribus,
Vna communis quibus
Contigit parens mihi,
Me foras pellentibus,
Exteras ad vineas,
Exulo procul meam
Triſtis extra vineam.

7. At meum corculum,
Expetenti te mihi,
Quæſo te,renuntia,
Gregem vbi paſcas tuum.
Grata vbi tuo gregi.
Solis æſtu feruidi
Præbeas vmbracula.
Nãque ad iſtorum greges,
Qui ſodales ſe tuos
Impudenter iactitant,
Ceu latebras quæritans,
Cur ego conſedero?

SPONSVS.

8. Téne verò neſciam
Hoc rogare dixerim,
Virginum pulcherrima?
Qua meus grex,deſpice.
Prata tundens florea.
Fixerit veſtigia.
Hic gregis paſtoribus
Iunge temet proximam:
Tu capellas hîc tuas
Coge cunctas ſedula.

9. Cæterùm,dicaculi
Quicquid iſti iactitent.
Totius te corporis
Tam graui,tam regia
Dignitate præditam,
Comparo Memphiticis
Cum meis iugalibus.

10. O genarum fulgidis
Hinc & hinc inauribus
Temperatam purpuram!
O nouum colli decus,
Torque cincti gemmeo!

11. Iſtud & tamen decus
Ecce me iuuat nouis
Auctitare honoribus:
Sparſa mox argenteis
Clauulis monilia
Additurus aurea,

SPONSA.

12 Euge, Rex gregalibus
Cinctus accubat ſuis,
Sponſa cuius ad latus
Ter beata confidens,
Tota nardi diffluo
Suaue olentis vnguine.

13. Ille verò molliter
Se ſinu condens meo,
Charus vnicè mihi,
Aſſidentem recreat,
Faſcis inſtar myrrhei.

14. Qualis aut Engaddinas
Botrus ille Cyprius
Spirat inter vineas.

SPONSVS.

15. Ecce tu pulcherrima,
Ecce tu bellissima:
Vnicè quam diligo,
His columbæ præditam
Bellulis ocellulis.

SPONSA.

16. Tu vicissim, Sponse mi,
Totus es pulcherrimus,
Vnicè charus mihi.
Noster ecce floreus
Suaue vernat lectulus:
17. Cedrinis est trabibus
Fulta nobis regia:
Est columnis eminens
Brutinis solarium.

ODE. II.

SPONSVS.

1. Sum velut Saronicis
Purpurans campis rosa:
Sum velut conuallium
Suaue spirans lilium.
2. Quale spinas lilium
Inter atras candicans,
Talis ista virgines
Vnicè quam diligo.
Splendet inter cæteras.

SPONSA.

3. Qualis agrestes sata
Malus inter arbores,
Talis hic iuuenculos
Vnicè quem diligo,
Splendet inter cæteros.
Hic opacum considens
Capto frigus lassula:
Hoc beata recreor
Confidens vmbraculo.
Hinc iuuat me fructibus
Delicatis vescier,
Queis nec ipsa suauitas
Est palato suauior.
4. Quin & ipse me penum
Duxit in vinariam,
Hic vbi formosulus
Stans Amor vexillifer,
Me receptam contegit.
5. Ah boni tanti satis
Non capax hoc corculum,
Præbito vino sacris
Recreate vasculis.
Ah, pudicæ virgines,
Casto amore sauciæ
Illius mali mihi
Ex odoris fructibus
Sternitote lectulum.
6. Ipsemet mihi caput
Inde læua sustine,
Inde tu me dextera
Languidam complectere.

SPONSVS

7. Ast ego vos, capreis
Atque ceruis testibus
Lustra quotquot incolunt,
O Sionis virgines,
Additis vero minis,
Vnicè charæ mihi
Hanc quietem rumpere,

Húncve somnum frãgere,
Donec vltrò iam vigil
Ipsa sese surrigat.

SPONSA.

8. Fallor, an mei sonum
Sponsi amantis audio?
Ecce montium iuga,
Colliúmque vertices
Ille saltu transilit
Vnicè charus mihi.

9. Capreis velocior,
Hinnulis pernicior
Ecce nostris ædibus
Adstat ipse proximus,
Et coruscum iam caput
Per fenestras exerit:

10. Méq. blandis intuens
Per clathros ocellulis,
His salutat voculis.
Heus, adesdum amicula
Heus, adesdum bellula.

11 En hyems desæuiit,
Exulant nunc æthere
Pulsa toto nubila:

12. Mille iam coloribus
Prata rident florea:
Mille iam garritibus
Omne cœlum personat:
Turtur in sublimium
Confidens nunc arborum
Ingemiscit frondibus:

13. Nunc suis extuberat
Alma ficus grossulis.
Iam nouellis palmites
Se racemis vestiunt,
Et suo virentia
Rura complent balsamo.
Heus, adesdum amicula,
Heus, adesdum bellula:

14. Heus, mea ô columbula,
Rupis huius in cauis
Sursum iter pandentibus
Quæ salebris insides,
Fac latebris è tuis
Prodeuntem conspicer:
Fac loquentis audiam
Expetitam voculam.
Mira nanque suauitas
His sedet labellulis:
Mira nam venustuli
Huius oris dignitas.

15. Interim vulpeculas
Vos sodales seduli
Sedulò venamini:
Callidas vulpeculas,
Vitium racemulos
Quæ tenellos deuorant.

16. Ille totus est meus,
Vnicè quem diligo:
Sponsus ille mutuò
Vnicè charam sibi
Totus omnem possidet:
Atque odora ductitans
Pascit inter lilia.

17. Quæso sed te, sponse (mi.
Illa dum lux clarior,
Nocte pulsa fulgeat,
Me reuise sæpius,
Ex odoris montibus
Qui procul nos diuidunt.
Capreis velocior.

Hinnulis pernicior.

ODE III.

SPONSA.

1. Nocte lectulo iacens,
Vnicè charum mihi
Quæsij, nec repperi.
2. Ergo sedula statim
Surgo, pergo, cursito,
Cuncta viso compita,
Angiportus peruolo:
Vnicè charum mihi
Vrbe tota quæritans:
Nec tamen comparuit
Quem misella quæsij.
3. Ciuitatis obuia
Facta sic custodibus,
Ecquid, inquam, visus est
Fortè vobis transiens,
Vnicè quem diligo?
4. Nec morata, longius
Vix ego processeram,
Quum mihi sit obuius
Vnicè quem diligo:
Quem citò iunctissimis
Detinens complexibus,
Ipsius duxi meæ
Matris in conclauia.
5. Ast ego vos, capreis,
Atque ceruis testibus,
Lustra quotquot incolunt,
Additis vero minis,
O Sionis virgines,
Vnicè chari mihi
Hanc quietem rumpere,
Hósve somnos frangere:
Donec vltrò iam vigil
Ipse sese surrigat.

SPONSVS.

6. Ista quænam est aridis
Prodiens ex saltibus,
Ceu vaporum surgere
Nos columnas cernimus?
Tota spirans thureos,
Tota spirans myrrheos,
Atque odores cæteros?

SPONSA.

7. Solomonis en mei
Hoc cubile regium,
Sexies deni simul
Israëlis milites,
Milites fortissimi:
8. Arma docti singuli,
Ense cincti flammeo
Præferoces ambiunt,
Nocte ne quid ingruens
Dormientem suscitet.
9. Ille rex idem sibi
Esse dum struxit cedris
Monte cæsis Libano:
10 Hinc & hinc argẽteæ
Quod columnæ fulciunt:
Strata cuius aureo
Sunt nitore fulgida:
Summa cuius obtegit
Suaue splendens purpura:
Sculpta cuius intima
Sunt Sionis virginum
Inclytis amoribus.
11. Heus adeste, virgines
O Sionis inclytæ.
Solomonis nobile

Conſpicaturæ caput,
Quale prodit gemmea
Cum tiara, quam parens
Ipſa filio dedit,
Quo die ſponſalia
Lætus iſtæc orſus eſt.

ODE IV.

SPONSVS.

1. Ecce tu pulcherrima,
Vnicè quàm diligo:
Ecce tu belliſſima,
His columbæ prædita
Pætulis ocellulis,
Hinc & inde pendulis
Criſpulis cincinnulis.
Quale nos molliſſimo
Eminus pilo pecus
Guiladinis paſcier
Conſpicamur ſaltibus,
Talis eſt tibi coma,
Molicella criſpula.
2 At gemellos dentium
Ordines eburneos,
Ordines iunctiſſimos
Compararim candido
Cum bidentum vellere,
Quæ nitentes vitreo
E lauacro prodeunt,
Cum gemellis ſingulæ
Hinc & inde fœtibus:
Nulla vt iſto de grege
Poſſit orba conſpici.
3. Tu merũ mel coccinis
E labellis funditas.
Quale punici rubent
Mali hiantis granula,
Tale quiddam criſpulæ
Inter emicat comæ
Tortiles cincinnulos.
4. Quale ſurgit Dauidis
Forte propugnaculum,
Hinc & hinc pendentibus
Mille ſcutis principum
Atque peltis nobile:
Tale proceri micat
Hoc tui colli decus,
Hinc & inde gemmeis
Mille cincti torquibus.
5. Deſtinata denique
Educandis hæc tuis
Bina ſpectans vbera,
Capreæ te comparo
Quæ gemellos hinnulos,
Comptulos, politulos,
Paſcit inter lilia.
6. Cæterùm donec dies,
Noctis abſcedentibus
Prorſus vmbris fulgeat,
Mõtem adibo myrrheum,
Collem adibo thureum.
7. Tota tu pulcherrima,
Tu mihi chariſſima,
Labis omnis neſcia.
8. Tu tuo me tempore,
Sponſa, adibis, Libani,
Libani è cacumine:
Tu me Amani à vertice,
Me Scheniris ex iugo,
Hermoniſque culmine,
Ex leonum rupibus,
Læta conſpicabere.
9. Tu mihi memet: ſoror,

Sponſa, tu memet mihi
Surpuiſti, callida:
Altero me pætulo
Contuens ocellulo,
Alterum ceruiculæ
Dum mihi obuertis latus,
Torque cinctæ gemmeo.
10. Vah, tui q ã amabiles
Sunt amores ô ſoror,
Sponſáque integerrima,
Delicatis omnibus
Gratiores potibus:
Suauiores omnium
Suauitatum odoribus.
11. Ore lacteo fauos,
Mella labris depluis:
Cuncta quôquo commees,
Montis inſtar Libani,
Veſte odora fumigas.
12. Clauſus hort⁹ es, ſoror:
Sponſa, fons es vndique
Mœnibus circundatus,
Obſeratus vndique.
13. Malus hoc pomario
Erubeſcit punica,
Spirat hîc Cypri botrus,
Nardus hic, & hîc crocus,
Hic amomi odora vis,
Canna, myrrha, denique
Arbor omnis thurea,
Naribus quicquid ſapit,
SPONSA.
14. Immò tu fons hortulos
Vnus omnes irrigas:
Vnicus perennium
Fons aquarum ſubſilis:
Limpidas quales aquas
Ima fundunt Libani.
15. Orbis ô quæ cardine
Aura perflas frigidum,
Orbis ô quæ cardinem
Aura perflas alterum,
Temperatis flatibus
Aduolantes, ſpargite
Hortuli mei nouis
Floſculos nidoribus.
Chare tu verò mihi,
Fac vt celer aduoles,
Horti vt iſtius tui
Perfruare fructibus.
16. Ecce præſto ſum, ſoror,
Ecce, ſponſa, præſto ſum.
Horti odores myrrheos
Ipſe lecturus mei:
Vt mel exſugam meum,
Lac meum, vinum meum
Ipſe (nec ſolus) bibam:
Ergo adeſte amiculi,
Et meo ſimul mero
Vos rigate largiter.

ODE. V.

SPONSA.

1. Corpore in thoro iacẽs,
Mente ſtabam peruigil,
Hiſce mecum blandulis
Vnicè charus mihi,
Ad fores pulſans meas
Excitauit voculis.
2. Noctis en aſpergine
Roſcidum gero caput,
Pande tu fores mihi
Tu mea ô ſororcula,

Chara

Chara tu vnicè mihi,
Tu mea ô columbula,
Tu mea integ rrima.
3. Ast ego,eheu,restitãs
Nuda quinã,inquã iacens,
Vestem ego resumpserim:
Et pedes quos ablui,
Inquinarim denuo!
4. Interim manum sera
Amouentem sentiens
Vnicè charum mihi:
Corde toto palpitans,
Surgo,prendo myrrhæis
Totum odoribus manu
Delibutũm pessulum.
5. Pando ianuæ fores
Vnicè charo mihi,
Ille sed discesserat,
Ille iam transiuerat,
Vnicè charus mihi:
Cuius antè vocula
Intimis vitam mihi
Ex medullis sux rat.
Ergo vt amens cursito,
Quæritánsque clamito:
Ille pâret nuspiam,
Nec vocantem exaudiit.
6. Ciuitatis obuia
Facta sic custodibus,
Cædor imò vulneror,
Quin peplũ ipsũmet mihi
Abstulere,mœnia
Nocte qui custodiunt.
7. Ah,Sionis filiæ,
Vos ego obtestor,meum
Vnicè charum mihi
Force si videbitis,
Id reperto dicite,
Ipsius languere me
Casto amore sauciam.

Hierosolymitanæ.

8 At cedo,he⁹ tu virginũ
Omnium pulcherrima,
Iste char s vnicè.
Charus vnicè tibi,
Præstat ecqu d vnicus
Cæteris amiculis!

SPONSA.

9. Ille tam charus mihi
Candicat totus rubens,
Candicans totus rubet:
Dena qualis militum
Eminens vexillifer
Splendet inter millia.
10. Fulget eius aureum,
Aureum micans caput,
Cuius obrizum tegit
Crispulæ nodos comæ,
Qua nigra nullus coma
Coruus vsquam nigrior,
11. Est columbæ præditus
Pætulis ocellulis,
Lacteo pupillulis
Irrigatis alueo:
Pala qualis annuli
Gemmeum claudit decus,
12. Huic genæ sunt areæ
Plantulis aromatum
Vndiquaque consitæ:
Nempe consurgentibus
Crispule lanuginis
Hinc & inde flocculis,

Balſamo madentibus.
Purpurans roſæ calyx
Ipſius corallina
Bina ſunt labellula,
Myrrheum fundentia
Semihiulca balſamum.
13. Huic pyropi flãmulis.
Cæteríſque gemmulis,
Orbe clauſis aureo,
Candidæ fulgent manus.
Corpus huic eburneum,
Cærulis intermicans,
Hinc & inde gemmulis.
14. Corp⁹hoc quæ ſuſtinẽt
Crura,crura vix putes,
Sed columnas marmoris
Dixeris lectiſſimi,
Singulæ quas ſingulas
Aureæ ſeruant baſes,
Denique hunc incedere
Sic ſublimem qui videt,
Credat aut ſe Libanum,
Aut cedrum ſe Libani,
Ambulantem cernere.
15. Regnat huius intimo
In palato Suauitas.
Quintus iſte denique,
Quantus,inquam,totus eſt
Illecebra totus eſt,
Totus eſt pellacia.
Talis ille noſter eſt
Vnicè charus mihi,
O Sionis filiæ.

ODE VI.

Hiereſolymitana.

1. Cedò verò, fœmina
Omnium pulcherrima,
Ille charus vnicè,
Charus vnicè tibi,
Quò repentè tranſiit?
Illum vt adiunctæ tibi
Quæritemus ſedulæ?

SPONSA.

2. Vnicè charus mihi,
Noſter ille ſcilicet,
Se recepit in ſua
Mille odoris floribus
Septa tota conſita:
Hic vbi lectiſſimis
Fructibus fruens ſuis,
Mille carpit millies
Liliorum millia.
3. Ille me totam ſibi
Conſecratam poſſidet:
Ille totus eſt meus
Vnicè quem diligo,
Méque cana ductitans
Paſcit inter lilia.

SPONSVS.

4. Thirſa tu ceu ciuitas,
Vrbium belliſſima.
Tu Sion ceu ciuitas
Omnium pulcherrima!
Sed decore tam graui,
Tam reformidabili,
Copiæ quàm militum,
Ordinatæ fulgidis
Quæ coruſcant enſibus.
5. Ah, amabo, flammeos
Hos ocellos paululum
In latus deflectito:
Ferre quorum fulgidas

Haud

Haud potis sum flãmulas:
Quale nos mollissimo
Eminus pilo pecus
Guiladmis pascier,
Conspicamur saltibus,
Talis est tibi coma,
Moll cella, crispula.
6. At gemellos dentium
Ordines eburneos,
Ordines iunctissimos
Compararim candido
Cum bidentum vellere,
Quæ nitentes vitreo
E lauacro prodeunt,
Cum gemellis singulæ
Hinc & inde fœtibus:
Nulla vt isto de grege
Possit orba conspici.
7. Quale punici rubent
Mali hiantis granula:
Tale quiddam crispulæ
Inter emicat comæ
Tortiles cincinnulos.
8. Sexies regis decem
Coniuges recenseo:
Octies regi decem
Concubinæ sunt mihi:
Sunt puellæ plurimæ.
9. Vna sed columbula,
Labis expers vnica.
Nouit hanc vnam parens,
Vnicámque, cæteris
Abdicatis, approbat.
Hanc, puellæ cæteræ,
Regiæque coniuges
Regiæque pellices,
Ter beatam prædicant

His vehentes laudibus.
10. Ista, quænam est (inquiunt)
Qualis auroræ nitor
Lucem inaurat proximam?
Qualis est argenteis
Luna bigis emicans?
Quale splendet aurei
Fulgidum solis iubar?
Tam reformidabilis,
Militum quàm copiæ,
Ordinatæ fulgidis
Quum coruscant ensibus?

SPONSA.

11. Vere iam sese nouo
Proferente veneram,
Vt nuceti plantulas
Conspicarer floridi,
Prodeuntes humidis
Hinc & inde vallibus:
Vitis ecquid turgidis
Germinans ocellulis,
Spem coloni, gemmeas
Funditaret lacrymas,
Et rubellos punica
Parturirent flosculos:
12. Quum repente, nescia
Visa sum tamen mihi
Subuehi celerrimis
In quadrigis, qualibus
Insidere principum
Cernimus ditissimos.

SPONSVS.

13. Ah redi, redi,
Sulamithis, ah redi,
Téque spectandam dato.
Quãta verò & qualis hæc

Sulamithis cernitur?
Nempe quales, horrido
Præcinente claſſico,
Prodeuntes ordine
Duplices & hinc & hinc
Militum ruunt chori.

ODE. VII.

1. Quàm tui ſunt belluli
Quàm tui nitentibus
Calceis venuſtuli
Sunt pedes, ô principis
Præpotentis filia!
Sic teres ſuæ femur
Iunctum adhæret tibiæ,
Vt columnæ ceu baſi
Inſitum ſcapum putes,
Quem peritus vndique
Circinarit artifex.
2. Qualis eſt crater teres
Temperata porrigens
Haurienti pocula,
Talis vmbiliculus
Eſt tibi rotundulus,
Ventris area ſitus,
Area quæ tritici
Eſt aceruus meſſium:
Area quæ liliis
Eſt odoris conſita.
3. Educandis at tuis
Bina ſpectans vbera,
Capreæ te comparo,
Quæ gemellos hinnulos,
Comptulos, politulos,
Paſcit inter lilia.
4. Lactea hæc ceruicula,
Turris eſt eburnea.
Hæ tuæ pupillulæ,
Vitreæ ſunt balneæ,
Arte quales maxima
Fabricatas proſpicit
Porta quæ ſubſelliis
Eſt dicata principum.
Naſus eſt decens tibi,
Rectus aſſurgens, velut
Turris illa Libani,
Quæ Damaſcum reſpicit.
5 Corpus hoc ſupra, caput
Montis inſtar Carmeli
Fertur altè, coccina
Erubeſcens tænia:
Fulgidam mitra comam
Purpurante ſplendida:
Regis in te lumina
Verſa quæ ſic detinent,
Vt ſuæ ſolaria
Alligaris regiæ.
6. Ecquis iſtud denique
Comprehenderit decus?
Quis leporem, & gratiis
Gratiores gratias?
7 Palma qualis edito
Fertur alta vertice,
Celſa talis emines,
Plena ſucci præferens,
Ceu racemos vbera.
8 Ergo fixũ hoc eſt mihi,
Palmã in iſtam ſcandere,
Hóſque ramos prendere:
Detur iſtas vt mihi
Quas geris papillulas
Ceu botros exſugere,
Nariúmque paſcere
Me tuarum ſpiritu,
Nulla quo fragrantius

Mala ſpirant vſpiam:
9. Vt tuo quo profluit
E palato denique
Ter beatus hauriam.
Vini ad inſtar optimi,
Suauiter quod tranſiens,
Atque recta defluens,
Vnico hauſtum ſpiritu,
Se bibentem recreat:
Atque dormientium
Labra quod fari docet.

SPONSA.

10. Tu me amicã, amice (mi,
Vnus omnem poſſides:
Vnicam vt me reſpicit
Hoc tuum omne corculum.
11. Huc ades quẽ diligo,
Rus eamus vt ſimul,
Nocte & inter arbores
Sic peracta Cyprias,
Luce prima ad vineas
Prodeuntes ſedulæ,
12. Quæritemus, gẽmulas
Iám-ne viris truſerit,
Atque botri formulam
Proferat tenellulũ:
Mala iámne cœperint
Germinare punica.
Hic meos vbi tibi,
Sponſe amores largiar,
13. Ecce odoros vndique
Prodeuntes floſculos:
Ecce iam promptum tibi
Dulce quicquid vſpiam
Atque delicatulum,
Seu vetuſtum ſeu nouum:
Cuncta quæ ſoli tibi
Sunt, amice, condita.

ODE VIII.

1. O quis iſtud det mihi,
Factus vt frater mihi,
Ipſius ſugas meæ
Tu parentis vbera:
2. Omne citra vt dedecus
Vt ſoror fratrem ſolet,
Conuenirem te foris,
Oſcularer te foris,
Te parentis in domum
Intimam perducerem,
Hic vbi felix tuis
Erudita vocibus,
Nectar mutuò tibi,
Et meis ex punicis
Vina preſſa funderem.
3. Fallor, an mihi caput
Iam ſiniſtra ſuſtinet?
Altera iam dextra
Languidam complectitur?
Teſtor at vos, virgines
O Sionis incolæ,
Sic Deus vos ſoſpitet.
Vnicè chari mihi
Ne quietem rumpite:
Neue ſomnos frangite,
Donec vltro iam vigil
Ipſe ſeſe ſurrigat.

SPONSVS.

4. Iſta quænam eſt aridis
Prodiens ex ſaltibus.
Quæ tam amicè blandiens
Sic amico niteris?

SPONSA.

5. Illa certè ipſiſſima,
Quæ te in iſtud cœlitus

Excij pomarium,
Hic vbi parens tua
Mater, inquam, te tua
Edidit puerpera.
6. Tu tuo me corculo
Vt sigillum insculpito,
Tu tuo me brachio
Vt monile appendito.
Nánque mortis robore
Vis amoris non minor:
Cuius ignitissimus
Ardor ille flammeus
Non sepulcro cesserit,
Cuncta dura durius
Tota quanuis deuoret:
7. Fusa quem redinxerit
Nulla aquarum copia:
Ipsa non vndantia
Vndiquaque flumina:
Quem suis negotiis
Quiuis illo percitus
Anteponat cæteris.
8. Parua nobis est soror
Cui sinu in tenellulo
Nulla dum sunt vbera.
Quæso, quid sororculæ
Paruulæ præstabimus,
Ipsius de reculis
Quando fiet mentio?

SPONSVS.

9. Vrbis instar hæc erit,
Cuius ipsi argenteo
Mœnia exornabimus
Seduli palatio:
Cedrino cuius fores
Muniemus assere.

SPONSA.

10. Murus hîc futura sũ:
Sunt futura turrium
Instar istæc vbera,
Cuius vt certissimi
Spe repleta iam boni,
Te beata gestio,
Ceu mei præsentia
Iam potita coniugis.

SPONSVS.

11. Vineam rex Solomon
Fertilissimus sitam
Possidens in prædiis,
Hanc colonis elocat
Mille numos annuæ
Pensionis nomine
Pensitent qui singuli.
12. Mille tu numos tibi
Rex habeto Solomon,
Et duce nos alteros
Hinc coloni colligant:
At meam ece vineam
Ipsemet mihi colo,
Ipsemet vindemio.
13. Hortulorũ ô incola,
Blandulis quæ voculis
Sic sodales recreas,
Fac vicissim sedula
Te loquentem vt audiam.

SPONSA.

14. Vnicè chare ô mihi,
Instar hinnuli celer,
Concitæve capreæ,
Thureos ad montium
Aduolato vertices.

FINIS.